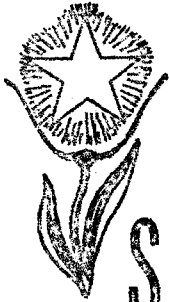

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15
Leidschendam Tel: 01761-5154

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
mediamiek ontvingen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

Wegens ziekte
van het medium
zijn de nummers
8, 9 en 10 nooit ver-
schenen.

Dit nr. dus nr 7, is
het laatste nr. van deze
jaargang

I N H O U D.

OKTOBER 1969.

15e jaargang.
Nummer 1.

PARALLEL TUSSEN HEDEN EN VERLEDEN

Mens en de onvermijdelijke strijd

Kun je het geloven?

KOSMISCHE WERKINGEN

De directe kosmische stralingen

De droomwereld als werkelijkheid

Ovname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

PARALLEL TUSSEN HEDEN EN VERLEDEN

Eerste Les.

MENS EN DE ONVERMIJDELIJKE STRIJD.

Zolang er mensen zijn, is er strijd geweest. Dit vloeit voort uit de gehele opbouw van de mensheid. Vergeet niet, dat de mensen altijd hebben moeten vechten om zichzelf te handhaven hetzij tegen hun milieu, hetzij tegen hun soortgenoten.

In het verre verleden is er een tijd geweest (dat was in de eerste periode van het keizerrijk Mû) dat de mensen een betrekkelijke vrede kenden. Er waren vastgestelde verhoudingen en men hield zich daaraan. Men had vaststaande inzichten en niemand twijfelde eraan. Zolang iets dergelijks bestaat, is er een periode van gezapigheid, die men vrede pleegt te noemen. Maar zelfs in Mû is alleen reeds de uitbreiding van het rijk, waardoor dit keizerrijk een soort koloniën gaat vestigen, al voldoende om spanningen te doen ontstaan. De mens zoekt kennelijk zijn zekerheid in de absolute beheersing van zijn milieu, geestelijk zowel als stoffelijk. Op het ogenblik, dat deze mogelijkheid tot beheersen - op welk terrein dan ook - tekort gaat schieten, tracht hij door geweld zijn beheersing en daarmee zijn zekerheid te herstellen.

Als wij in de periode van Mû iets dergelijks zien, dan klinkt het wat vreemd, als wij zeggen: je moet de parallel doortrekken naar deze tijd. Toch zien wij hier overal soortgelijke ontwikkelingen. Denkt u aan de verhouding van b.v. Engeland met zijn koloniën, Nederland met zijn koloniën, denk aan de verhoudingen Portugal - Angola, zoals die op het ogenblik bestaan. Ook hier hebben wij voortdurend te maken met groepen, die hun zekerheid aangetast voelen en die zekerheid trachten te verwerven.

Nu is het niet zo belangrijk als men denkt, of je wel of niet iets kunt presteren. Het gaat er doodgewoon om, of je op een bepaald ogenblik een ander - hoe dan ook - jouw maatstaven, jouw waarden kunt opleggen. Engeland heeft dat redelijk gedaan met zijn koloniën. Nederland heeft geprobeerd nog iets van zijn eigenwaarde te behouden (de Nederlander is zeer op zijn eigenwaarde gesteld, vooral naar buiten toe) en heeft al wat minder gelukkig gemanoeuvreed. Portugal is in zekere zin misschien een arm land, maar het is ook zeer trots. En toegeven, dat men in Angola eigenlijk heeft gefaald, zou betekenen niet alleen de zekerheid van de kolonisten verwerpen, het zou ook betekenen het zelfvertrouwen, de zelfrechtvaardiging, waarop de Portugese staat van vandaag is gebaseerd, prijsgeven. En dat kan men niet.

Strijd is dus eigenlijk onvermijdelijk, omdat de mens niet bereid is naast zich andere door hem niet beheerste factoren in zijn milieu toe te laten.

Denkt u niet dat het in Nederland anders is. In uw eigen land ziet u zeker een z.g. democratie in werking. U ziet hoe daar allerlei groepen bezig zijn om met elkaar een gemeenschap te vormen. Maar als u goed oplet, dan ziet u dat het bij deze groepen voortdurend erom gaat hun eigen visie door te zetten, hun eigen plaats zeker te stellen. Daarbij vragen zij zich niet af: wat is

het nut of de schade daarvan voor het geheel? Zij vragen zich alleen af: kan ik mij en mijn gevoelens van waardigheid en zekerheid handhaven? En er zijn hier groepen, die bereid zijn om de gehele Nederlandse economie naar de maan te helpen, indien zij zonder dat niet in staat zijn hun gevoel van eigenwaarde, van macht en zekerheid te handhaven. Dit is in elk land precies hetzelfde. De geestelijke achtergronden ervan gaan heel wat verder dan men zich misschien realiseert.

In de verre oudheid worden wij steeds weer geconfronteerd met de bovennatuurlijke machten, die moeten meewerken of ingrijpen. Op de grote poorten en muren van de oude stadstaten vinden wij beelden van goddelijke wachters geschilderd, soms ingelegd en een enkele maal gebeeldhouwd. Bij tempels en heilige ruimten, maar ook bij paleizen in b.v. Azië treffen wij ook de geheimzinnige figuren aan, die de geestelijke verdedigers voorstellen, de schutgeesten. Men zou zeggen: dat is alleen tegen geestelijk gevaar. Maar de zaak ligt eigenlijk anders.

De mens weet dat hij in zijn milieu - wat er ook aan de hand is - wordt geconfronteerd met het onbegrepen. Geestelijk heeft hij bepaalde ervaringen opgedaan, voordat hij mens wordt. Met deze ervaringen, die hij niet bewust kan uitdrukken, kan hij niet tevreden zijn met een zuiver stoffelijke uitleg; er moet meer zijn. Dat méér probeert hij dan zo te formuleren, dat zijn eigen materiële zekerheden niet worden aangetast. Het lijkt overdreven, als ik weer dat zelfs godsdiensten op dit principe zijn opgebouwd. Toch is het waar.

Als wij nagaan wat de voornaamste karaktertrek is van elke godsdienst, die met enig fanatisme wordt beleden, dan ontdekken we dat het niet is een kwestie van overgave aan de godheid, maar dat het een jezelf rechtvaardigen is ten koste van alles en tegenover allen krachtens de godheid, waaruit jij je wetenschap en je zending put. Of dat nu een kwestie is van de stamgeest in een ver verleden of misschien van de heilige kerk van de een of andere groepering, doet niet ter zake. Er is niet zoveel verschil tussen de pogingen van een oude sjamaan, de een of andere moefiti, een bisschop, een paus of misschien een van de meer geziene godgeleerden in een kerkgenootschap om invloed uit te oefenen. Zij allen spreken over geestelijke waarden; maar zij zoeken uit de geestelijke waarden een zelfrechtvaardiging en zekerheid - ook op stoffelijk gebied - te verwerven.

Het strijdelement zien wij dan ook in de godsdienst overal terug. De joden worden - u kunt dit in de bijbel lezen - verscheidene keren van huis en haard verdreven. Zij worden vervolgd in Babylon, in Egypteland, omdat zij andere goden aanbidden. Omgekeerd weten wij ook dat de joden, als zij het Heilige Land binnentrekken, de Kanaänieten en Filistijnen proberen uit te roeien, omdat die andere goden aanbidden. Het is zeer wederkerig. Maar waarom? Waarom deze godheid als rechtvaardiging? Wel, een mens weet innerlijk, dat elke daad die hij stelt ten nadele van een ander, hoe dan ook, eigenlijk niet gerechtvaardigd is. Hij voelt zeer wel aan, dat hij een ander moet accepteren op precies dezelfde basis als hij door die ander aanvaard wil worden. Maar doet hij dit, dan moet hij ook toegeven dat hij ten aanzien van de ander soms de mindere is, op welk terrein dan ook.

Het is een typisch verschijnsel dat wij zien in de tijd van Rome, maar ook al in de tijd van Egypte. Daar werden, zoals u weet, bepaalde spelen gehouden. Egypte en Rome kenden beide b.v. wagenrennen en bepaalde sporten zoals atletiek. In beide gevallen zien wij dat deze rijken op den duur anderen toelaten. In Rome worden bepaalde spelen gewonnen door b.v. een Griekse wagenmenner, bepaalde gladiatorenspelen door twee Germanen. Maar wat zegt men? Zegt men nu: dat zijn Germanen, dit zijn Grieken? Gaven de Egyptenaren toe dat in bepaalde snelheids- en behendigheidssporten de Nubiërs de sterkeren waren? Neen. Zij zeiden: Dit zijn ook Egyptenaren; of: dit zijn ook onderdanen van Rome. Wat je bewondert, dat absorbeer je; en wat je niet kunt absorberen, dat probeer je te gronde te richten. Wanneer u dit element "strijd" begrijpt, dan begrijpt u ook de onvermijdelijkheid ervan.

Zolang een mens behoefte heeft zichzelf in een stoffelijke wereld de zin, de rechtvaardiging van z'n zijn, zijn handelen en zijn bestaan te bewijzen, kan

hij dit alleen doen ten koste van een ander. Pas op het ogenblik, dat hij bewust is van de zin van zijn bestaan en van zijn persoonlijke betekenis, heeft hij geen behoefte meer om anderen daarvoor de rekening te laten betalen; hij heeft geen bevestiging meer nodig. Het gevolg is geweest, dat door alle tijden heen de grote wijzen ofwel zwervers waren dan wel kluizenaars, heremieten, zonderlingen.

Als wij denken aan de grote priesters van de eerste Witte Broederschap die dan bekend is en waarvan Balaam er een is, dan zien wij dat zij hier of daar wel een hoofdkwartier hebben, maar eigenlijk trekken ze hoofdzakelijk rond tussen de volken. Zij zijn aan niemand gebonden, worden door een ieder gerespecteerd, omdat zij bij elk volk willen optreden als deel van dat volk zonder zich er blijvend aan te binden. Dat is aanvaardbaar. Anderen doen dat niet.

Johannes de Doper b.v. is een groot man. Maar als groot man vertegenwoordigt hij niet het wettige gezag. Het resultaat is, dat zijn hoofd op een zilveren blaadje wordt aangeboden aan een danseres, die haar sluiers op charmante wijze wist te verliezen. Hier is dus de strijd duidelijk.

Als wij in deze moderne tijd gaan kijken, dan blijkt dat er enkele mensen zijn (filosofen, acteurs, schrijvers, wetenschapsmensen), die kennelijk worden aanvaard door iedereen, niet om de groep waartoe zij behoren, maar omdat zij in de eerste plaats filosoof, wetenschapsmens of acteur zijn en pas heel ver op de achtergrond nog uit een bepaalde groep of een bepaald land afkomstig zijn. Deze mensen worden niet vervolgd. Maar zodra iemand kiest (op welke manier dan ook - denk aan b.v. de Oppenheimers in de Ver. Staten), dan is deze zelfde mens opeens vijand; hij is onaanvaardbaar, tenzij hij definitief heeft gekozen voor de eigen groep en de eigen partij alleen. Het is een aspect, dat uw eigen tijd beheerst en dat vele malen de wereld in geweld heeft gedompeld.

De eerste strijd tussen Atlantis en Mû werd door dergelijke reacties tot stand gebracht, ofschoon er wijzen waren, die door beide landen nog werden geaccepteerd. Atlantis zelf heeft zich door de verdeeldheid in de grote rijken te gronde gericht, omdat men niet uitging van het standpunt "wij kunnen samen niet zijn", maar: "ik moet zeker zijn en daarom moet ik meer zijn dan een ander". Zelfs de vergadering van de Tien Vorsten van Atlantis in de tweede periode moest daardoor mislukken. Het was a.h.w. alsof men aan een Ronde Tafelconferentie nog twist over de vraag wie de voornaamste kan zijn.

Gelijkheid aanvaarden is dus in deze wereld gelijktijdig een onmogelijkheid en een absolute noodzaak wil men een einde maken aan de nutteloze strijd. En dan zal er steeds nog wel iemand zijn, die wil bewijzen dat hij meer is dan een ander.

Er was een zekere Wietze Simons in Noord-Holland, die dom was, maar buitengewoon groot en sterk gebouwd. Wanneer men hem voor de gek hield, dan wist hij altijd iedereen te overbluffen door zware lasten te tillen of grote planken doormidden te slaan. Eenmaal, zegt men, heeft hij zelfs kerkdeuren in Edam uitgelicht om op deze manier duidelijk te maken dat hij dan toch niet de mindere was. Hij was de sterkere en iedereen, die dacht dat hij met zijn hersens tegen Wietze's spieren op kon, die moest dat dan maar bewijzen. Dat was een vorm van zelf-expressie.

Zo kan het een vorm van zelf-expressie zijn, wanneer in deze tijd jonge mensen, die zich ergens de mindere voelen, iemand willekeurig op straat aanhouden en hem een pak slaag geven. Dat is niet alleen kwaadwilligheid; het is weer de eeuwige strijd noodzaak, die voortvloeit uit de onzekerheid, die men in zich draagt. En daarmee is geloof ik de eerste stelling duidelijk genoeg:

Het gedragspatroon van volkeren, van mensen - geestelijk en stoffelijk - wordt bepaald door een voortdurende honger naar zekerheid en zelfbevestiging; en elke aantasting daarvan of het ontbreken daarvan brengt met zich een compensatie zoeken in strijd.

Nu komen wij aan een tweede punt, dat naar ik hoop ook voor u interessant is. Wij hebben namelijk in het verleden gezien dat strijdloosheid (niet vreedelievendheid, dat is wat anders, maar strijdloosheid, geweldloosheid) zeer

grote invloed kan hebben. Wij kennen b.v. China dat onder de verschillende khans vele malen werd overvallen. China, een groot rijk, waarin steeds weer de dynastieën voortkomen uit de andere volkeren. Maar wat is China?

China zoekt in de eerste plaats zijn zekerheid, die in de functionaliteit van zijn gemeenschap ligt; zelfs de filosofie is daarop opgebouwd. De geestelijke achtergronden spreken niet over goden, die met elkaar worstelen, zij spreken in de eerste plaats over de noodzaak je plaats in te nemen en zo je deel in de gemeenschap geestelijk en anderszins te vervullen. Het resultaat is, dat dus de Chinezen overwinnen. Als de Mantsjoe's komen, worden zij Chinezer dan de Chinezen. Zelfs nu blijkt nog steeds dat China zelfs een communistische leerstelling niet kan aanvaarden zonder gelijktijdig het tot een Chinese leerstelling te maken. Pas als China te strijdbaar wordt - niet alleen intern maar ook naar buiten toe - zal datzelfde China voor de noodzaak komen te staan zichzelf werkelijk te bewijzen; en dat zou wel eens moeilijk kunnen zijn.

De gehele reactie van China op het ogenblik wijst in dezelfde richting. China moest bewijzen dat het waarde had, niet alleen tegenover de wereld, maar vooral tegenover de communistische staten. Het wilde niet de jongere broeder zijn; het wilde even eerbiedwaardig communistisch zijn als Moskou. Daar kwam de revolutie uit voort. Het principe van de voortdurende revolutie en van de Maoïsten is eigenlijk niets anders dan een poging om in een voortdurende strijd de eigen waardig steeds aan te tonen en te bewijzen. De resultaten daarvan zullen dan ook wel heel komisch zijn.

Het ligt niet op mijn weg om hier nu onmiddellijk te vertellen wat er daar gaat gebeuren. Maar kort gezegd: Het ziet er naar uit dat Rusland op het ogenblik bang is om bepaalde acties door te zetten, ofschoon het onder het mom van twee divisies weg te trekken nu ruim tien divisies op transport heeft gesteld in de richting van de Chinese grens. Een zeer komische situatie.

Rusland lijdt aan dezelfde ziekte. Dit land baseert zich en zijn grootheid eigenlijk op zijn heiligheid als het land, waaruit de enig ware marxistische doctrine komt. Op het ogenblik, dat deze heiligheid door wie dan ook wordt aangetast, kan Rusland niets anders doen dan proberen met alle middelen die ter beschikking staan dit aanzien teurg te winnen. In het verleden heeft dit in Atlantis tot de ondergang van een groot gedeelte van de toenmalige beschaving geleid. Wie weet waar het deze maal toe kan leiden. Zeker, het proces zal zich nog lange tijd voortzetten, voordat tenslotte een explosie komt. Want het aanvallen van degeen, die hij als jongere broeder ziet, is op zichzelf ook niet aangenaam; het tast de familie-zekerheid aan en daarmee je eigen achtergrond. Maar er komt een ogenblik, dat men daar overheen kijkt.

Het zal u duidelijk zijn, dat wij dus in deze wereld de achtergrond van de mens moeten zoeken. Nu wil ik dat eerst proberen te doen vanuit het gods-begrip.

God is namelijk altijd maar een vage these. Zodra God uit de verf komt, omschreven wordt, heeft hij concurrenten naast zich. Zolang hij de allesrechtvaardigende almacht is, blijft hij vaag, onzichtbaar. Hij is een strijdleuze. Hij is een soort onzichtbaar Hof van Appel, dat nooit antwoord geeft en waardoor je dus altijd gerechtvaardigd bent. Je zegt: als ik geen gelijk heb, zeg het mij dan; en zegt God niets, nu dan heb je gelijk. Maar vergeet niet, dat dit gods-begrip niet alleen gebonden is aan de bovengnatuurlijke machten. Het begrip "god" wordt evenzeer toegekend aan alles, waardoor men eigen leven geleid of gedomineerd en gerechtvaardigd acht.

Zo is Marx eigenlijk vanaf het ogenblik, dat hij dood is een soort semi-godheid geworden. Daaruit is het idee van Marx en Lenin verrezen, die in feite de goden zijn van een het hiernamaals niet erkennende godsdienst.

Wij hebben altijd met goden te maken gehad en pas als je goden in jezelf kunt opnemen, is het mogelijk dat je in eenheid met anderen leeft.

Als wij b.v. naar het oude Rome kijken, dan valt ons op dat de Romeinen een zeer lange tijd in staat zijn om met de barbaren, zoals zij dat noemen, met andere volkeren in vrede samen te leven. Maar als zij een land veroveren en er zijn daar goden, dan zetten zij de voornaamste goden in het Capitool. Zij brengen

die goden naar Rome, opdat men zal weten dat ook die goden in het Pantheon een plaats hebben. Zij zeggen niet: onze god is meer dan uw god. Maar zij zeggen: uw god is een verschijningsvorm van onze god en daarom is uw god gelijk aan onze god. Wij plaatsen hem in de centrale kerk. Zij zeggen niet: je moogt alleen naar onze leer verkondigen. Het Rome van die tijd is eigenlijk een soort gaarkeuken met allerlei exotische godsdienstige gerechten. Je kunt van Isis naar de grote Moeder en van daaruit naar Apollo. Je kunt naar Jupiter. Je kunt naar elke god, desnoods naar Thor en Donar. Er is een tempel voor Freyr, die in sommige gevallen zelfs concurreert met die van Cybele. Die beide tempels waren nl. trekkend uitgevoerd en stonden niet op een vaste plaats.

Hier blijkt, dat om een samenhang te krijgen je eerst een gezamenlijke geestelijke achtergrond moet hebben. Pas als je die geestelijke achtergrond hebt, ontstaat een zekerheid dat binnen een geschil kan worden opgelost, zonder dat het geweld gelijktijdig vernietiging behoeft in te houden. Als een mens in zijn familie ruzie heeft, dan zal hij misschien ook de vraag "wie heeft gelijk" nog wel willen uitvechten. Maar het is geen strijd, die haat brengt. Het is een strijd, die zichzelf gemakkelijk oplost.

In zekere zin bestaan dergelijke gaarkeukens van geestelijke gerechten op het ogenblik ook op deze wereld. Amsterdam is druk bezig er een te worden. Californië is er een van grote omvang; en zelfs in India zien we nu vele kleinere godsdiensten zich langzaam maar zeker verenigen tot een totaalbegrip, dat eigenlijk de staat is. Waarom zou de mens dat wel kunnen aanvaarden? Omdat hij dan gerechtvaardigd wordt door de staat. Zodra de staat niet de verdediger van één godheid is, maar de uitingsvorm, waarin alle vormen Gods tot uiting kunnen komen, kan de mens de staat accepteren. De staat komt in de plaats van de godheid en wordt als zodanig bepalend. Men kan zich tegen God verzetten - dat doet men tegen de staat ook. Maar ergens is de zekerheid en het zekerheidsbegrip met de staat verbonden.

Deze methodiek zou men eigenlijk ook moeten toepassen in een democratie. De angst van de democratie voor b.v. de communisten is eigenlijk een dwaze angst, want zij vereren vaak Marx, Engels en dergelijken net zo veel als de mensen in Moskou. Zeker, de marxistische theologie, als ik het zo mag noemen, is een andere, maar de god is dezelfde. En zo zou men dus eigenlijk moeten zeggen: Elke vorm van marxisme is gelijk. Wij erkennen de grootheid van Marx; de uitleggingen kunnen jullie onder elkaar uitvechten. Dan is er ineens een gemeenschapsgevoel gevormd en daar kan men mee leven. Zolang men weigert dat te doen, zolang men niet begrijpt dat de mensheid zelf de uitdrukking is van het totaal der menselijke ideeën en alle menselijke ideeën tezamen - inclusief de geloofsvormen, de systemen, de esoterische en andere denkwijzen - moeten worden gezien als uiting en als rechtvaardiging van de mensheid, zal er in de mensheid altijd een strijdelement blijven op grond van denkbeelden, die op zichzelf weinig te zeggen hebben.

Daarmee is de tweede stelling duidelijk geworden, nl. dat het niet belangrijk is welke idee zegeviert, maar dat het belangrijk is welke ideeën gezamenlijk kunnen worden gezien als iets, waardoor de mensheid zichzelf uit en tot haar bestemming brengt. Zodra deze idee is aanvaard, kan de mens met zekerheid, omdat hij mens is, de verschillen van denken, godsdiensten en systemen accepteren.

Dan kom ik tot het derde deel van deze inleidende beschouwing.

Een van de grote goden, die als zodanig nooit worden genoemd op deze wereld, heet Goud. En Goud uit zich door zijn zoon Geld en zijn geest Krediet. Goud is een illusie. Goud kan technisch bruikbaar zijn; er zijn echter betere materialen. De Gouden Standaard is zelfs niet hanteerbaar, ook al doet men alsof.

Geld is niets anders dan een gedeeltelijk waardeloze weergave van hetgeen de god Goud representeert, naar nu op zodanige manier, dat de eenling het kan hanteren.

Krediet is de geest van het bezit, uitgedrukt in het goud.

Nu moet u proberen te beseffen wat voor een wonderlijke parallel wij hier

zien. In het begin van de christelijke era was Jezus een symbool. Jezus was de Leer. De H. Geest was datgene, wat je hielp om de Leer te interpreteren. God Zelf was de kracht, waaruit dit alles voortkwam, de vaagheid. Maar naarmate dus de organisatie voortschrijdt (dat begint al met Paulus) wordt de H. Geest, de inspirator, belangrijker dan de Christus en God. De inspirator bepaalt hoe alles in het christendom zou moeten zijn. Jezus' leer moet daaraan worden aangepast; wat dan ook prompt gebeurt via verschillende concilies.

In deze tijd verkondigt men nog steeds de noodzaak van het waardevaste geld en al die dingen meer. Maar de verkondiging is eigenlijk dwaasheid geworden. Het goud is de verre god, de uitdrukking van het bezit. Maar de kracht, die alles wat met het bezit gebeurt inspireert, heet krediet. Het is het krediet, dat op het ogenblik alles in de economie beheerst. Het is de kwestie van kredietmogelijkheid, die veel meer zegt dan alle bezit. Hij, die krediet heeft, kan dingen doen. Hij, die bezit heeft, zal eerst dat bezit moeten hanteren om wat te kunnen doen. Op deze systemen zijn dan ook de ijveraars van de nieuwe godsdienst (de bankdirecteuren) gebaseerd, die - wanneer het soms toch zover komt dat de mens teveel gaat denken aan het geld als zodanig - samenkomen in een raad van wereldbanken of iets dergelijks om een nieuwe inspiratie van het krediet te ontvangen en daarmee hun eigen wetten weer op te leggen aan de natuurlijke wisseling van bezitsverhoudingen en waarden, die het geld alleen tot stand zal brengen.

U zult begrijpen, dat wij dus niet meer te maken hebben met werkelijk bezit. Maar gelijktijdig is bezit zekerheid voor vele mensen. Indien ik dus bezit onttrek aan zijn werkelijke waarde, nl. de mogelijkheid daarover persoonlijk te bestemmen, doe ik in feite het nut van bezit teniet. Ik laat alleen de lasten over en stel daarvoor in de plaats een krediet, dat door mij kan worden bepaald en dat niet meer uit het bezit zelf voortvloeit. Als u mij niet gelooft, moet u het verdere verloop van de zaak Verolme maar eens na gaan, dan kunt u daar heel komische dingen zien.

In de oudheid was goud een waardemeter, omdat goud overal even kostbaar was. Tegenwoordig is goud een product, dat kunstmatig op een bepaalde prijs wordt gehouden en dat niet of bijna niet meer vrij verkrijgbaar is. Het is geen deel van de werkelijke omloop van bezittingen; het is een illusie. Nu de mens dit bezit dus niet meer kan hanteren, ontstaat er een vervreemding van de bezitsdrang; ze komt op een ander terrein. Vroeger was de bezitsdrang het scheppen van een bezitsachtergrond, waardoor men zekerheid had. Nu is de bezitsdrang verplaatst naar de neiging om zoveel mogelijk te hebben en te gebruiken, omdat men alle zekerheid van het bezit in de toekomst eigenlijk betwijfelt. Men noemt dat dan de consumptiedrang; deze bepaalt weer de noodzaak tot kredietverruiming enz. enz. Binnenkort zal de zaak ineens instorten. Dat is al eens gebeurd in Alexandrië.

Het was kort voordat daar de grote strijd tegen de heidenen begon. Deze stad was nl. een grote handelsstad; ze had zeer veel bankiers. Maar nu kwam er een ogenblik, dat de staat (het gezag) probeerde vat te krijgen op de gelden van die bankiers. Ze wilden dus die middelen kunnen hanteren. Die bankiers waren echter zeer handig; zij hadden hun werkelijke bezittingen elders ondergebracht. Men kon daar niet onmiddellijk bij komen. Het resultaat was dus, dat de staat deed alsof zij dit bezit bezat, zonder dat zij er werkelijk zeggenschap over had. En daardoor ontstonden er zoveel discrepanties tussen de eisen, die de staat stelde aan de wereld en ook aan de bevolking op grond van haar recht op deze bezittingen en de feitelijke bezittingen die zij kon activeren, dat zij dreigde in elkaar te storten; en toen waren er vijanden nodig. Het resultaat is geweest, dat men een strijd begon tegen allerhande secten. Daarbij ging ten slotte de grote bibliotheek verloren, een van de meest kostbare verzamelingen van werken uit die tijd en men vernietigde later zelfs ook nog andere plaatsen van samenkomst.

Denkt u nu aan de staten van vandaag. Wij zien overal bij de mens de drang ontstaan niet om te sparen voor morgen, maar om vandaag te besteden wat hij morgen verdient. Van de Amerikaanse economie kan men zeggen, dat op het ogenblik ongeveer 40 % van het algemeen verbruik direct op deze kredietverlening

berust en dat bijna 90 % van de omzet in grotere artikelen daardoor wordt bepaald. In Nederland is men nog niet zover. Maar in Nederland is men wel zover gekomen, dat men ook vooruit grijpt naar morgen. Nu gebruiken, morgen betalen. Dus niet mijn bezit achter mij hebben, maar vandaag bezitten. Hiermee is de totale bezitsverhouding en ook de bezitszekerheid verdwenen. Wat gaat u dan verdedigen? Gaat u dan nog denken aan bezit? Dat interesseert u niet meer. Denkt u nog aan geld als waarde? Neen, u denkt eigenlijk aan geld alleen als een verbruiksmogelijkheid. En op deze manier komt men dus tot allerlei economische problemen, die niet meer uit de wereld zijn te helpen, tenzij wij toegeven dat krediet de enige ware god is en dat goud eigenlijk alleen maar een verschijningsvorm daarvan is.

Maar dan moeten wij die godsdienst ombouwen. Dat wil zeggen: wij moeten de economische inzichten veranderen; wij moeten de maatschappelijke inzichten veranderen. De kapitaalsbeleggingen van grote staten en maatschappijen zullen misschien plotseling van waarde kunnen veranderen. Dat wil men niet. Daardoor ontstaat er een tweeledigheid. Wat gebeurt er als er een tweeledigheid is. Er ontstaat een crisis, waarbij enerzijds bepaalde partijen meer eisen dan zij rechtens de bezitsverhoudingen zouden kunnen opvragen, terwijl aan de andere kant er partijen zijn, die dat steeds meer moeten weigeren. En dan ontstaat er wat men noemt een verbruikscrisis.

Bij een verbruikscrisis ontstaat een ontwaarding, waarbij het krediet wordt ontwaard. Geld natuurlijk ook, maar in de eerste plaats krediet. Men kan dus niet meer kopen met wat men morgen verdient, maar men moet kopen met wat men gisteren heeft verdiend. Dat betekent een overgangperiode, waarbij het hele productieproces komt plat te liggen.

Zo sterk als ik het u hier vertel, zal dat zeker niet overal zijn; maar dat is het proces, waar wij toch op dit moment tegenover staan. Gelukkig kunnen wij troost putten uit de verschijnselen van de oudheid.

Het is namelijk wel zeker, dat juist de crisisperiode van Alexandrië aanleiding heeft gegeven tot een verbreiding en intensifiëring van de geestelijke waarden en wijsheden, die daar werden verkondigd. Op gelijksoortige wijze weten wij, dat de waarde van de wijsgeren van Athene pas wordt uitgedragen op het ogenblik, dat Athene eigenlijk al zijn zelfstandigheid verliest en een tijdlang zelfs een soort luxe slavenmarkt is voor de vanuit Athens standpunt toch wel zeer ruwe en barbaarse Romeinen. Hier ziet u dus dat geestelijke ont-plooiing gepaard gaat met materieel verval.

In deze tijd is materieel verval dichterbij dan men veronderstelt. O, ik verkondig u niet de ineenstorting van alle waarden. Zo dwaas zal het niet zijn. Maar wel een toenemende onmogelijkheid om te verbruiken wat je wilt. En daar komen spanningen uit voort, die toch ook revolutionair zijn. Wanneer die spanningen ontstaan, dan is er maar één uitweg: men moet zich gaan beroepen op geestelijke waarden en waarheden, want de materiële zekerheid is weg. De zekerheid van het systeem is daarmee aangetast; ook van de godsdienstige systemen. Wat er overblijft is de zelfgeruststellende werking van het eigen denken; de identificatie met het grotere denken, met het hogere bewustzijn. Dat wil niet zeggen, dat dat bewustzijn werkelijk zoveel hoger is. Het wil alleen zeggen, dat het psychologisch een zekere invloed uitoefent, waardoor er een afstand nemen van de maatschappij optreedt. En dit afstand nemen van de maatschappij, uit onzekerheid voortgekomen - ook bij de wijsgeren in de oudheid - voert tot denkwijzen, die later kunnen worden geformuleerd niet alleen voor het eigen deel van de mensheid, maar vaak ook voor een hele era van beschaving. Zo zal uw tijd op korte termijn gaan voortbrengen vele verlichte gedachten en grote geesten. Zij zullen niet allen gelijktijdig worden erkend, dat is duidelijk. De historie zal hen echter wel erkennen. Gelijktijdig materieel verval.

Mijn conclusie is in dit derde punt naar ik meen duidelijk geworden:

Godsdienst, bezit of welk systeem van stellingen dan ook voert altijd tot omwentelingen en disoriëntatie op het ogenblik, dat men zich niet meer houdt aan de werkelijke verhoudingen. Werkelijke verhoudingen erkennen betekent de compensatie moeten zoeken in het geestelijke. Het werken met niet-reële verhoudingen voert tot een revolutie, die een stimulans tot geestelijke ontwik-

kelingen met zich brengt. Zo zal elke periode van verdwazing, van strijd bij de mens achterlaten een momentum voor nieuwe ontwikkelingen, voor nieuw besef. En daarmee mag ik dan deze drie delen samenvatten in de eindconclusie:

De grootheid van de mens wordt door de strijd bepaald. Niet door de strijd, die hij tegen anderen voert, maar door de strijd, die hij voert om de zekerheid, de zelferkenning en de zelfrechtvaardiging te gewinnen, waardoor hij - ook materieel - aan zijn geestelijk denken en voorstelling kan beantwoorden.

:--:

KUN JE HET GELOVEN?

De mens is de hoogste trap van de schepping. Het ligt er maar aan wat je als trap ziet. Er zijn mensen, die de drie treetjes voor de ingang van de tempel beschouwen als de trap, die naar de top van de toren leidt. Die hebben misschien gelijk. Maar de grote vraag is voor mij altijd toch weer: Als de mensen zo maar wat beweren, waarom doen ze dat en waarom geloven ze?

Er is een almachtige God. Dat is een geloofspunt. Je weet er eigenlijk helemaal niets van af. Maar waarom geloof je het? Om de doodeenvoudige reden, dat het alles zo lekker verklaart. Want als mens wil je de zaak graag duidelijk en verklaard hebben. Als wij dus het een of ander verschijnsel hebben, waar dan ook, dat niet helemaal begrijpelijk is, dan grijpen we naar de statistiek en zeggen we: Het Nederlands Bureau voor de Statistiek en de berekeningen gemaakt in het S.E.R. of een andere instelling (zolang die tenminste nog instand wordt gehouden) wijzen aan dat de schijnbaar onverwachte tendens het logisch uitvloeisel is van Dat zijn methoden, waarmee we proberen ons geloof in onszelf en in iedereen hoog te houden. Maar kun je het eigenlijk wel geloven?

Kijk eens, als ik tegen u zeg dat ik eerlijk ben, dan kunt u dat misschien geloven. Maar u weet het niet zeker. Het blijft een geloof. Het geloof is het spel met de onzekerheden van het leven, dat we voortdurend plegen te spelen.

"Ik geloof, dat het morgen mooi weer zal worden." Dat betekent : Ik weet het niet. Maar als ik zeg: "Ik geloof in een almachtige God", dan stel ik een zekerheid. Waarom? Waar ligt het verschil? Kun je nu werkelijk wel geloven wat iemand zegt, als hij beweert "ik geloof dit of dat"? Ik geloof het ook niet. Ik denk, dat er in de mens ergens een mechanisme is dat hem helpt om alles zo'n beetje in overeenstemming te brengen met wat hij aan de buitenkant meent dat er van hem moet worden verwacht.

Als je b.v. aan de paus gaat vragen: "Geloof u werkelijk dat u onfeilbaar bent?" Dan zal hij zeggen: "Nee, ik ben natuurlijk niet onfeilbaar, maar" en dan komt gij met een hele verklaring...."onder omstandigheden ben ik dat wel." Dat zegt hij niet, omdat hij het misschien zelf zo voelt, maar omdat hij weet dat hij zonder dat geen paus is.

Menigeen gelooft in een voortbestaan alleen maar, omdat hij zonder dat geen zin ziet in zijn leven hier op aarde.

Wil je nuchter zijn, dan moet je proberen te verklaren waar het vandaan komt. En als je dat "waar het vandaan komt" hebt, dan blijft er eigenlijk een vaagheid over. Een vaagheid, die we net zo goed aantreffen ergens in een ver verleden waar iemand zegt "ik geloof, dat mijn voorvaderen mij raad geven" als tegenwoordig bij een mens die zegt "ik geloof, dat wij via dat en dat systeem de welvaart kunnen continueren". Dat is precies hetzelfde. Het is nl. zo: die mens in het verleden wist het zelf niet. Hij had iets nodig, waardoor hij

zeker was, waardoor hij een beslissing kon nemen. En die beslissing durfde hij zelf niet aan, dus had hij een voorvader nodig. Indien zijn voorvader fouten maakte, dan kon hij hem vervloeken en hem niet meer vereren; hij kon b.v. spijkers in zijn beeld slaan. Dan kon hij op die manier afreageren wat anders voor zijn verantwoordelijkheid zou komen. Daarom zeg ik: Als iemand met een stelling komt, die zozeer abstract klinkt, dan moet je onmiddellijk zeggen: Kun je dat wel geloven? En als je het gelooft, waarom doe je het? U zult zich afvragen wat dat te maken heeft met allerhande vergelijkingen tussen de moderne tijd en het verleden. Ik zal u uit de droom helpen.

Er zijn altijd mensen geweest, die reformatoisch dachten. Nu is een reformatie niet zoals de meeste moderne mensen denken een poging om b.v. het christendom weer in nieuwe of in juiste banen te leiden of terug te keren naar het oude. De reformatie pretendeert vaak het verleden te zijn, maar in feite probeert ze te ontkomen aan haar eigen onvermogen om nog te geloven in het heden en wat er nu is. Als dus de jonge mensen van vandaag den dag met hun geloven, hun denken en hun mystiek gedoe (dat er meestal ook nog bij hoort) allerlei rare paden opgaan, dan is dat helemaal geen kwestie van een reformatie in de maatschappij. Het is doodgewoon een uiting van ongeloof in hetgeen die maatschappij nu pretendeert. Dan is dus de logische conclusie, dat die jonge mensen zich rechtvaardigen t.a.v. hun gedrag in de maatschappij door een ander geloof, dat dan gemakkelijker is. Geloof is heel vaak de uitvlucht die je gebruikt, als het te moeilijk is om met de feiten te werken. U heeft dat ongetwijfeld wel eens meegemaakt.

Als we nu denken aan de rol, die b.v. Stalin heeft gespeeld, dan weten we dat men in het begin Stalin zag als een soort heilige. Het was God de Vader op aarde. Hij zetelde in statie in Moskou, in het Kremlin. Hij dirigeerde de wereld. Hij was de verpersoonlijking van de revolutie, van de doctrine en al wat er bij kwam. Toen kwamen er nieuwelingen en die gingen een reformatie beginnen. Chroetsjef. Deze zei: Die Stalin....een rotzak. Wat die vent allemaal voor moorden heeft begaan! Hij zei niet: Ik heb ze ook gedaan. Maar hij zei: Wat die vent allemaal voor moorden heeft begaan, dat is gewoon verschrikkelijk. Die man was op een gegeven ogenblik gewoon krankzinnig. Dat was natuurlijk wel waar. En op dat ogenblik was het ook veel gemakkelijker te geloven, dat het zo eenvoudig was; dat Stalin niet deel was van een machine, maar dat hij het aansprakelijke hoofd was voor alle misstanden. Maar later bleek, dat toen Chroetsjef probeerde menselijk te zijn de meeste mensen meegingen in die reformatie; dat ze anders gingen staan tegenover de partij, de partij-doctrine, het staatsgezag. En dat was weer gevaarlijk. Dus wat deed men? Men haalde rustig Stalin weer van stal. Men zei: Stalin is natuurlijk niet helemaal goed geweest, maar hij heeft toch zoveel dingen gedaan. We moeten erkennen: hij is een groot man geweest. En daarmee bedoelden zij eigenlijk: zijn idee van discipline en gezag was eigenlijk belangrijk.

Dat ziet u vandaag den dag ook. U zult het in Nederland ook zien. Op een gegeven ogenblik was het Kabinet Drees....nou ja, het had dan wel wat goeds gedaan. Drees was een heel aardig mannetje, daar niet van, maar hij had toch eigenlijk maar niets gedaan. Maar als nu nog twee of drie Kabinetten verder blijven sukkelen op dezelfde manier, dan zal op een gegeven ogenblik veel van hetgeen de heer Drees indertijd heeft beweerd weer naar voren worden gehaald en zeggen ze: **Kijk**, Drees heeft wel fouten gemaakt, maar hij wist het toch beter dan degenen, die het nu weten. Wij zijn dus niet aansprakelijk (be doelt men ernee) voor de fouten, die we zelf hebben helpen maken.

Luns is een lange tijd onfeilbaar geweest. Nu deugt Luns niet. Misschien dat men later zal zeggen: Hij was een groot staatsman. Er zijn meer van die mensen geweest.

Colijn. Er is een tijd geweest dat Colijn werd beschouwd als een groot volksmisleider, een grote schurk. Dat was heus niet alleen door de Nationaal-Socialisten, maar door de mensen die wisten hoe dat was geweest met de geldontwaarding van de gulden en wat er allemaal bij te pas is gekomen. Nu gaat men zeggen: Colijn was toch wel een groot staatsman, want hij had een disciplinair en paternalistisch inzicht, dat op het ogenblik gemakkelijk ligt. En daarom gelooft

men nu weer, dat veel van hetgeen hij heeft gezegd eigenlijk staatkundig toch wel zin heeft. Men gelooft dat, omdat het gemakkelijk is. Maar kun je nu wel geloven, dat het geloof oprecht is? Dat is een vraag, waar je over moet nadenken.

Die vraag: Kun je dat geloven? wordt soms gesteld op een ogenblik, dat het erg pijnlijk is. Er was in de buurt van Turijn in een kleine stad een processie. Voorop liep een koor van maagden, zestig stuks. Iedereen maakte er een grapje over. Toen zei de pastoor: "Nee, nee, nee, ik weet het zeker, dit zijn maagden." Toen zei de hele parochie: "Kun je dat nu wel geloven!" Daar durft men die vraag nog wel stellen. Zolang het een medemens betreft, durf je de stelling aantasten. Dat is altijd zo geweest. Maar op het ogenblik, dat het een gemeenschap geldt, dan is het net alsof je eraf moet blijven. Dat geloof mag je niet kritiseren. Dat geldt altijd wel.

Ik heb het al gezegd: Het was in het stenen tijdperk zo, het was bij de Karolingers zo, het is geweest in de tijd van Johan de Witt, het is geweest in de tijd van Colijn, het is vandaag nog net zo eigenlijk. Maar er komt altijd weer een ogenblik, dat de mens zich die vraag gaat stellen: Kun je dat nu wel geloven? Dat hij gaat zeggen: Wat zit erachter? En dan krijg je heel eigenaardige situaties.

Het is zo geweest, dat men in heel Griekenland een tijdlang de Spartaanse discipline als de meest juiste heeft beschouwd. De mensen vergeten dat tegenwoordig. Ze zeggen: Athene was de tegenstelling tot Sparta. Dat is niet waar. Oorspronkelijk ging alleen de top (de lichamelijke sterken) in Athene zich met de vloot bezighouden, die kwam in de handel terecht en vormde toen een soort patriciërs-gemeenschap, die de rest van de gemeenschap domineerde; het werd een soort regentenstructuur. Daarbij viel de nadruk op de lichamelijke hardheid en discipline weg. Maar dat is lang niet altijd zo geweest. Maar op het ogenblik, dat men zich daar begon af te vragen of het nu werkelijk belangrijk was, dat iemand hard kon lopen, dat hij dit en dat hij dat kon, wanneer hij zo scherp kon denken en redeneren en zijn risico's kon verdelen, dat hij toch altijd aan de goede kant bleef, toen kwam er een reformatie. Dat was een reformatiebegrip, waardoor eigenlijk de cultuur (het denken) in Athene op een veel hoger plan kwam. Je kreeg ineens de ook door de staat (eigenlijk de stadstaat) zelf gegeven voordelen voor allerlei beeldhouwers en bouwers. Men ging ineens van een geheel ander standpunt uit.

Toen kwamen de Romeinen en wat zeiden toen - vreemd genoeg - deze Grieken? Zei zeiden: Wat wij denken is onaantastbaar. En zolang zij dat nu maar geloofden, waren zij de meerderen van de Romeinen. Daarom hebben de Romeinen zoveel overgenomen van de Grieken. Maar toen kwam er ook een tijd, dat zij niet meer geloofden dat ze op enigerlei punt meerwaardig waren; en vanaf dat ogenblik is eigenlijk Griekenland terug gevallen.

Griekenland heeft een ontzettend grote cultuur gehad, maar die is weer betrekkelijk snel verdwenen. Rome heeft er wat van over gehouden, meestal vervalst. Zo kan men dat overal vinden. Zodra je gaat vragen: Kan ik dat nog wel geloven? - ook ten aanzien van mijzelf - dan verlies je iets. Je verliest een zeker zelfvertrouwen, maar ook een vertrouwen in de maatschappij. Je gaat je niet meer aan de regels van het spel houden. Als je niet meer gelooft in de houdbaarheid en eerlijkheid van een schervengericht b.v., dan doe je er niet meer aan mee. Maar als er voldoende mensen zijn, die er niet meer aan meedoen, dan is daarmee het schervengericht als zodanig ontwaard. En die ontwaarding van de maatschappij ziet men op het ogenblik overal.

Wat kan ik ervan geloven - zeggen ze tegenwoordig. Als de een of andere politicus een verklaring aflegt, zeg je: Ja, wat kan ik ervan geloven? Wat bedoelt die man zelf?

Als je in de krant leest dat x-boter de beste is, dan zeg je: Wat kan ik ervan geloven? Ik zal toch eerst eens nagaan. Ik neem dat zonder meer maar niet zo aan.

Als ze zeggen, dat een buurman slecht is, dan wil je het vaak nog wel geloven, omdat het altijd prettig is, als iemand slechter is dan jezelf bent, dat is altijd een goede verontschuldiging voor je eigen fouten. Maar als ze zeggen, dat

iemand zo erg goed is, dan zeg je al gauw: Kan ik dat nu wel geloven?

In de gehele maatschappij is dit ongeloof een gistingproces. De gistingprocessen in het verleden hebben geleid tot totale omwentelingen. En als je ziet dat ze van een materialistisch systeem ineens omschakelen naar een filosofisch systeem (wat wij op vele plaatsen in de wereld overigens hebben kunnen zien), dat men elders van een rechtvaardigheid, een democratie, a.h.w. een volkssysteem, ineens overslaat naar wat wij zouden noemen een zeer harde tyrannie of een militaire dictatuur, dan moeten we zeggen: Nu ja, hier gaat ook zoiets gebeuren.

Wij kunnen die parallellen natuurlijk niet precies trekken. Het is waar, er is een spiraal in de tijd te vinden, er zijn bepaalde cyclische verschijnselen en invloeden. Allemaal waar. Maar die invloeden kunnen wij nooit helemaal bepalen. Alleen als we zien, dat er in de geest van de mensen een bepaalde revolutie plaatsvindt, dat ze hun geloof, hun zekerheid verliezen en daarvoor iets anders opbouwen, kunnen we kijken: wat bouwen zij op? Dan kunnen we ook zeggen: Wat gaat er gebeuren?

En daarmee is de vraag, die ik aan het begin heb gesteld, eigenlijk helemaal geen dwaze vraag. Het is helemaal niet een vraag, die ergens op het terrein van God en geloof alleen ligt. Het is een vraag, die direct verband houdt met: wat gebeurt er in de wereld? Wat kan ik ervan geloven? Maar ook: wat geloven anderen daarvan? In hoeverre is vertrouwen op dit moment bepalend? Of dat nu gaat over God waaraan ik kan geloven, of dat het gaat over mensen, over een systeem, over rechtvaardigheid of wat anders, ik moet er eerst aan geloven. En als ik er niet meer aan geloof, verliest het zijn betekenis. Indien een groter aantal (ongeveer een derde van het totaal) zijn geloof heeft verloren in een massa of in een gemeenschap, in een bepaalde gemeenschappelijke stelling of in een bepaald gebruik, dan ontstaat er een omwenteling. Dat gebruik is niet meer te handhaven en dan wordt daarvoor bij allen op den duur een nieuwe waarde gesteld. Daarom zit u op het ogenblik in een periode van vernieuwing.

Nu is het natuurlijk weer zo dat u heel veel dingen hebt waar u eerst over na moet denken.

Is de regering van Franco werkelijk zo slecht voor Spanje? Men zegt van wel. Maar wat moet je er nu van geloven?

Men zegt, dat het kolonelsregime in Griekenland een wrede dictatuur is. Wat moet je er nu eigenlijk van geloven?

Men zegt, dat alleen in Nato-verband een redelijke verdediging van Europa mogelijk is. Wat moet je daar nu van geloven? Wat is ervan waar?

Nu zegt hier een vriend: hetgeen je denkt. Neen, dat is niet waar. Niet hetgeen je denkt, maar hetgeen je niet meer kunt denken. Op het ogenblik, dat je komt tot de vraag: wat is ervan waar? dan zijn er een aantal dingen, die je niet meer kunt bevestigen om welke reden dan ook. Zodra je in dit opzicht niet meer kunt denken, kom je met een visie. Indien die visie juist is en door velen wordt gedeeld, ontstaat er een verandering; en om die verandering gaat het.

Je kunt natuurlijk ook meer abstract zijn. Bijvoorbeeld:

Het marxisme is de enige oplossing voor de wereld. Wat is daarvan waar? Geboortebeperving is ontoelaatbaar. Wat is daarvan waar?

Er is rechtvaardigheid. Wat is daarvan waar? En dan blijkt, dat wij ons allemaal dingen in het hoofd halen, die eigenlijk nooit de feiten dekken. Dat is het wonderlijke.

De meeste mensen beschouwen bepaalde geestelijke stellingen als een soort dekhengst, die nieuwe feiten kan voortbrengen. Maar dat is niet waar. Integendeel, de feiten zijn nooit in staat om geheel te beantwoorden aan een stelling. Zolang ik een stelling aanvaard en huldig, kan ik die feiten wel aardig daarbij aansluiten en dan past het een beetje. Maar er blijven zoveel gapingen en hiaten dat op het ogenblik, dat ik mij ga afvragen: Is het waar? of: Wat is ervan waar? ik weg ben. Dan zie ik ineens zoveel dingen, die tegengesteld zijn aan hetgeen ik zei te geloven, te leven of te denken, dan zie ik zoveel verschijnselen die helemaal niet meer passen, dat ik alleen maar kan zeggen: Het is niet waar. Maar wat dan? Dan zoek ik dus een verklaring, die de hiaten dekt,

maar niet alle feiten. Er blijven nieuwe hiaten bestaan.

Er is altijd een verschil tussen de wereld van de geest, de voorstelingswereld van de mens en de feitenwereld van de mens. Voor de geest is de feitenwereld van de mens iets wat je niet kunt aanvaarden, omdat de feiten van de mens op zichzelf niet tellen voor de geest, maar alleen in hun volgorde. Zij zijn dus niet belangrijk per se, maar alleen omdat ze in een bepaalde samenhang voorkomen; en dat is een heel andere belangrijkheidsbepaling. Voor de mens zijn de feiten alleen belangrijk, indien zij zijn stellingen dekken. Op het ogenblik, dat dat niet het geval is, probeert hij de feiten te ontlopen, maar kan dat niet. De feiten op zichzelf zijn voor de mens voortdurend de rots waartegen hij botst, als hij meent dat hij het geestelijk nu wel weet en dat hij het ideëel en duidelijk heeft kunnen bepalen.

Omdat ik probeer ook in het tweede onderwerp een paar punten van belang naar voren te brengen, zou ik u een paar vragen willen stellen. Daar moet u maar eens over nadenken: wat is er nu van waar en wat is er niet van waar?

Als wij ontdekken, dat een groot gedeelte van de spanningen in de moderne wereld terug te voeren zijn tot de tendens naar grotere seksualiteit en grotere sexuele vrijheid bij een gelijktijdige gewetensbeperking van de mogelijkheden daartoe, zou dan bevrijding van deze beperkingen ook inhouden, dat de wereld vrijer wordt, minder problemen heeft?

Ik zal u mijn antwoord daarop geven. Volgens mij is dit niet juist, omdat nl. in de seksualiteit een bezitsgevoel, een bezitsdrang een grote rol kan spelen. En als dat bezitsgevoel niet meer op dit terrein geldt, zal het toch op een ander terrein moeten gelden. Dat wordt dan gewoon overgedragen.

Tweede punt. Is een godsdienst noodzakelijk? Een mens, die geen godsdienst heeft, zal zich toch aan niet bewijsbare denkbeelden vastklampen om daardoor zijn bestaan te rechtvaardigen. Is dat juist of is dat niet juist?

Mijn antwoord:

Geen mens kan zonder geloof leven, omdat hij niet genoeg heeft aan zichzelf. Hij kent in zich onbewust grotere waarden en mogelijkheden en probeert die op het niveau van zijn beperkt denken tot uiting te brengen.

Derde vraag: Praatjes vullen geen gaatjes. Is dat waar?

Als wij kijken hoeveel hiaten en gapingen in samenwerkingen, in economie kunnen worden weggepraat, zou men moeten zeggen: Helemaal waar is dit niet. Maar aan de andere kant blijkt, dat woorden pas betekenis hebben, indien ze een verandering in houding en denken of van handelen tot stand brengen. Daar moeten wij dus zeggen: Praatjes vullen alleen dan gaatjes, indien ze een inleiding zijn tot het verdere.

Nu zou ik u dit eens willen vragen: Waarom gelooft u in God? Waarom gelooft u in de geest? Waarom leeft u zoals u doet?

Als u op die vragen antwoord kunt geven, moet u het antwoord eens opschrijven. En als u het goed heeft opgeschreven, dan moet u zich afvragen: Wat kan ik daar nog van geloven? Want dan heeft u daar de sleutel gekregen, die erg belangrijk is, nl. de sleutel om jezelf te ontmaskeren. De historie leert altijd weer dat de ontmaskering van verkeerde dingen in de mensheid steeds voortkomt uit deze vraag: Wat moet ik dan geloven? Wat kan ik daarvan nog aanvaarden?

Dus als u geestelijk vooruit wilt, dan weet u welke vraag te stellen. U weet - ook als u iets heeft erkend - hoe u aan te passen aan het nieuwe. En als u dat heeft bereikt, dan zou ik zeggen, bent u in ieder geval niet meer achter bij uw wereld, die met eenzelfde wantrouwen tegen al het gevestigde op het ogenblik probeert een nieuwe verklaring te vinden voor de wereld, waarin zij leeft en voor de zin van haar eigen bestaan.

:--:~

KOSMISCHE WERKINGEN

Inleiding.

Er is een kosmos, die door de mens slechts voor een klein deel wordt gekend. Deze kosmos bestaat niet alleen maar uit ruimte, sterren en misschien planeten, ze bestaat tevens uit enorme krachtsverhoudingen, voor een deel bepaald door snelheid (beweging) anderdeels bepaald door de vorming van wat men noemt velden of krachtvelden. Het zal u duidelijk zijn, dat zelfs deze materieel voor u kenbare kosmos zeer veel invloeden in zich bergt, waar men op aarde nog weinig of niets van weet of die men nog niet juist heeft leren interpreteren.

Daarnaast kennen wij andere dimensies in de kosmos. Dat betekent, dat het gebieden betreft, die u met uw zintuiglijke mogelijkheden niet kunt betreden. Wij zullen dat niet te ingewikkeld maken en daarom niet elk van deze aparte niveau's met u bespreken. Maar één ding zoudt u toch moeten weten:

Als er een verschil in dimensie is, dan bestaat er tussen twee van die in andere dimensies uitgedrukte werelden ten opzichte van elkaar een potentiaal. Er is dus een krachtsverschil of een werkingsverschil. Deze verschillen kunnen optreden in beide werelden. Ze zijn dus niet beperkt tot de eigen wereld alleen, ze zijn slechts kenbaar vanuit de wereld, waarin ze originieren. De inwerking is aan de andere kant eveneens kenbaar. We zouden er misschien goed aan doen om in dit verband de platland-theorie nog eens door te nemen. U kunt daarover wel hier of daar literatuur vinden. Het komt hierop neer:

Als u een twee-dimensionale wereld stelt, dan is een daarop getrokken lijn een muur. Voor iemand, die drie dimensies kent, is die muur doordringbaar; hij kan er gewoon doorheen gaan. Voor iemand, die twee dimensies kent niet. Op dezelfde manier kunnen werkingen en krachten, die in een meer-dimensionale wereld zeer normaal zijn in uw eigen drie-dimensionale wereld onbegrijpelijk worden, omdat ze het schijnbaar onmogelijke mogelijk maken en schijnbaar onlogische verschijnselen te voorschijn roepen.

De noodzaak om ons bezig te houden met deze kosmos komt eigenlijk voort uit de invloeden, die zij voor de mens zelf kan scheppen en in de tweede plaats uit de mogelijkheden, die er voor de mens in gelegen zijn.

Nu weet u allemaal: u bent een wezen in deze tijd, in deze bevoertuiging, in deze voorstellingswereld. Uw werkelijk "ik" echter omvat alle dimensionele mogelijkheden. Dat wil zeggen, dat elke wereld en elk potentiaal voor u toegankelijk is. Maar dat houdt ook in, dat - of u zich nu van die andere werelden bewust bent of niet - de inwerkingen van die andere werelden u volledig kunnen treffen en beroeren en dat de verschijnselen uit andere, meer-dimensionale of anders-dimensionale werelden door u tot uitwerking kunnen komen. Het is daarom belangrijk, dat wij de kosmische werkingen begrijpen en de kosmische verhoudingen een klein beetje onder de knie krijgen.

Ik geef u nu een aantal grondregels, die wij in de loop van de tijd verder zullen uitwerken. De eerste zijn technisch.

1. Massa plus beweging is zwaartekracht, is dimensionale verplaatsing en betekent veldvorming, die door elk ander soortgelijk veld kan worden beïnvloed.
2. Elke invloed, die op een bepaald punt bestaat, kan door soortgelijke invloeden elders worden gewijzigd, zonder dat de oorzaak daarvoor onmid-

dellijk zichtbaar is. Ze kan slechts vanuit een groter overzicht worden begrepen.

3. Elke energie, die in uw eigen kosmos tot uiting komt, zal voor ongeveer 999 ten 1000 in een andere vorm in verschijning treden. Ongeveer 1/1000 - eigenlijk iets minder - verdwijnt en vormt een reserve in wat men noemt het lek-heelal of een zich vormende kosmos; de potentiële kosmos van morgen. Dat wil zeggen, dat ook uw eigen energie voor een deel daarin wordt geuit, zodat u alleen door te leven reeds met uw acties en energieën aandeel heeft in de vorming van de kosmos van morgen en invloed heeft op de wijze, waarop zij zich vormt, ook al zijn die invloeden natuurlijk zeer gering.

Nu een paar punten van meer abstracte aard; eigenlijk meer mystiek.

1. Elk bewustzijn bestaat op vele niveau's gelijktijdig.
2. Elk bewustzijn reageert op alle niveau's, waartoe het behoort, ook als het zich uit op één niveau.
3. Wanneer een verplaatsing van bewustzijn geschiedt - hetzij naar een z.g. andere wereld, een andere dimensionale verhouding of welke andere mogelijkheid dan ook - spreken wij van een verandering van wereld. Als deze wereld geestelijk is (dus lichamelijk niet kenbaar en niet technisch aantoonbaar), dan spreken wij van sferen, desnoods van de hemel.
4. De originerende krachten van het Al zijn een evenwicht, waarin door verandering van plaats en massa, versnelling en vertraging wel een voortdurende werking bestaat, zonder dat echter dit evenwicht ooit volledig wordt verbroken.

Daar heeft u de grondregels, waarmee we zullen moeten werken.

Als het om de astrologie gaat, dan zullen we worden geconfronteerd met beweging van massa in ruimte en daaruit gegenereerde energie, maar ook gegenereerde zwaartekrachtsverhoudingen en zelfs gegenereerde omzetting van stralingen.

Als wij proberen kosmische stralingen te ontleden, zullen wij tot de conclusie moeten komen, dat zij voor een deel lek-stralingen zijn van een ander niveau, dat zij daarnaast oorzaken hebben in het eigen heelal (sterren), maar dat de velden, welke in die ruimten bestaan, mede eigenschapsbepalend zijn voor die stralingen.

De neiging, die wij hebben om alles te personifiëren, brengt ons ertoe om de grote invloeden, waarin men een zeker bewustzijn meent te veronderstellen vaak Heren van stralen of Heren van kosmische krachten te noemen. Dit zijn altijd vergelijkende termen. Wij kunnen nu eenmaal niet spreken over een kracht, zonder dat wij die kracht op de een of andere manier onderscheiden van een andere kracht. Zodra wij komen tot een onderscheiden, moeten wij ofwel komen tot een duidelijke omschrijving - wat in dit geval zeer moeilijk is - dan wel wij komen tot een persoons-identificatie, waarbij we een in feite imaginaire persoonlijkheid gebruiken als het beeld voor een bepaald complex van werkingen en krachten.

Ik hoop, dat u in deze cursus het een en ander zult vinden wat voor u de moeite waard is. Ik zou nu willen overgaan tot:

DE DIRECTE KOSMISCHE STRALINGEN.

Kosmische straling.

De krachten in de kosmos zijn voor een deel van materiële geaardheid, voor een ander deel van niet-materiële geaardheid. De stralingen, die de mens kan meten in de kosmos zijn nog van materiële of materieel-energetische aard. Zij kunnen dus bepaalde golven zijn, magnetische of lichtgolven. Zij kunnen ook emissies zijn. Dat wil zeggen, dat heel kleine partikels met verschillende hardheid en vaak bepaalde baanafwijkingen of modulatiefrequenties door b.v. sterren worden afgevuurd. Al deze dingen noemen wij kosmische straling. Maar een dergelijke straling is voor de mens pas van belang, indien zij invloed kan uitoefenen op zijn gedrag, zijn welbevinden en eventueel op zijn levensomstandigheden.

Wij kunnen die stralingen voor een groot gedeelte wel omschrijven en technisch definiëren, maar het is heel erg moeilijk na te gaan wat er eigenlijk gebeurt. Laten we een voorbeeld nemen:

Ik heb een planeet. Deze planeet heeft geen of bijna geen atmosfeer. De straling beroert die planeet direct. Er kunnen kleine veranderingen in de samenstelling van oppervlakte-elementen optreden; verder gebeurt er niets. Nu komt er door de een of andere omstandigheid een atmosfeer tot stand. Wat zien wij? In die atmosfeer ontstaat er in de eerste plaats een beweging. De atmosfeer beweegt zich altijd t.a.v. de aarde. Er ontstaat daardoor wat men noemt de eigen lading van die atmosfeer. Maar zodra die atmosfeer een eigen lading heeft (een soort statische electriciteit), begint zij straling in te vangen en in te voegen. Hierdoor komt ze tot lagen van bijzondere geleiding en lagen die sterk isolerend of afremmend werken. Het eindresultaat is het optreden van één of meer geïoniseerde lagen in die atmosfeer, die dan heel erg praktisch zijn, indien de mens b.v. radio-communicatie wil gebruiken, maar die aan de andere kant bepaalde nadelen hebben, omdat zij de stralingen, die ze doorlaten, ook binnen zich a.h.w. gevangen houden. De oppervlaktewarmte van de planeet, de mogelijkheden van communicatie, maar ook de reactie op alles wat van buiten komt, zal dus worden bepaald door de wijze, waarop deze geïoniseerde hogere luchtlagen bestaan, de dikte en de refractiemogelijkheid die ze hebben.

Het zal u aan de hand van dit voorbeeld duidelijk zijn, dat de aarde b.v. een zeer groot aantal lagen heeft. Ze heeft een tamelijk hoge atmosfeer, waarin de ionisatie in verschillende vormen voorkomt. Nu moeten wij niet alleen denken aan de Heaviside-laag, die aansprakelijk is voor de eigenaardige terugkaatsing van korte radiogolven over de aarde, maar wij moeten ook denken aan de zich daarboven bevindende lagen, die vreemd genoeg ook gassen schijnen te isoleren. Daardoor krijgen wij een samenstelling van die atmosfeer, die niet alleen afhankelijk is van het gewicht van de gassen, zoals dat heet, maar die hoofdzakelijk mede van hun kwaliteit afhankelijk is. Zo spelen edelgassen b.v. in de hogere luchtlagen bij de polen een zeer bijzondere rol. Er is daar in de eerste plaats sprake van het aardmagnetisch veld; in de tweede plaats van het aard-lucht potentiaal.

Nu komt er nog iets: Wanneer bepaalde storingen uit de ruimte optreden, ontstaat er boven en onder die neonlaag een versterkte ioniserende werking. Dat gas, dat daar overwegend maar niet zuiver aanwezig is, begint dan - zoals dat b.v. met neon gebeurt - a.h.w. te fluoriseren. Die fluorisatie betekent voor een deel het doorbreken van de ionenlaag (een stukje geïoniseerde lucht) naar beneden maar voor een deel ook naar boven. En wat zien wij? Wij zien vaak zeer symmetrische figuren, die wij dan noorderlicht plegen te noemen. Iemand onder u, die ooit het noorderlicht heeft gezien, zal weten wat ik bedoel. U ziet dan vaak kokervormige uitzakkingen, die enigszins doen denken aan het zakken van

wolken bij regen. Hier ziet u dus hoe zuiver natuurkundig bepaalde invloeden een rol kunnen spelen.

De zon heeft een zekere emissie. Wanneer er zonnevlekken zijn, dan zal het gamma-element in die emissie (dat is een aanduiding voor een partikelstraling van een bepaalde hardheid) oplopen. De bèta-straling, die wat rechtlijniger pleegt te zijn, neemt tijdelijk af. Het resultaat is een verandering van het atmosferisch potentiaal. Dat betekent, dat de mens, die is ingesteld op een standaard-conditie met daarin een aardpotentiaal, zich anders gaat gevoelen.

Zonne-invloeden worden vertraagd, doordat in de atmosfeer een omzettings-effect noodzakelijk is, zodat niet alleen de afstand die de straling moet afleggen, maar wel degelijk ook de reactietijd van de aardatmosfeer bepalend is voor het verloop van het optreden van een grote zonnevlek en van een aantal werkingen op aarde.

Nu weet u, dat b.v. een radiostoring in verband met een dergelijke zonnevlek binnen 3 dagen tot 2 weken kan optreden. Die vlek is dan nog zichtbaar en de storing is er al. Magnetische stormen echter komen over het algemeen voor tussen 10 en 25 dagen, nadat de zonne-activiteit een top heeft bereikt. En de psychische inwerking (de psychologische beïnvloeding van de mens en zijn gevoelens) vertraagt zich zelfs bijna 5 maanden. Hier hebben wij te maken met stralingen, die een groot aantal verschillende effecten hebben naarmate zij inwerken op verschillende factoren. De mens is één daarvan.

Heeft u dit begrepen, dan is het ook niet zo moeilijk meer te begrijpen, dat ofschoon de zon in uw nabijheid wel de belangrijkste stralingen (d.w.z. de sterkste) pleegt uit te zenden, er andere stralingen denkbaar zijn, die kunnen worden geënt op de straling van de zon. Dat is een heel belangrijk punt.

De meeste mensen denken: een kosmische straling komt van de een of andere wolk in de ruimte of van een verzameling radiosterren en die dringt door tot de wereld en wordt dan merkbaar. Dat is niet helemaal juist. De werking van de zon wordt gemoduleerd; ze wordt dus veranderd in ritme en invloed door deze kleine invloed. En doordat men de zon in dit geval kan beschouwen als een soort draaggolf (dus een redelijk constante, betrekkelijk sterke uitstraling), kunt u ook begrijpen dat men daar weinig van merkt. Wat een mens opmerkt is de verandering. De invloeden, die hij ondergaat, zijn het sterkst, indien de veranderingen plotseling optreden.

U kunt dat heel aardig zien in de winter. Het is koud, u heeft voortdurend vriesweer gehad en ineens is er een dag met een temperatuur van 6 à 7 graden boven nul en de zon schijnt. Wat zeggen dan de meeste mensen? Hè, wat is het lekker warm vandaag. Maar diezelfde mensen rillen, als het in de zomer 15 graden celsius is. Hier is dus de sequentie belangrijk.

Nu komt die invloed - op zichzelf betrekkelijk klein - terecht in een atmosfeer en verstoort daarin bepaalde evenwichten. Dat is technisch gesproken o.m. de afstand tussen geïoniseerde lagen. Soms kan tijdelijk zelfs een splitsing daarin voorkomen. Maar het betekent ook een verandering van het aardmagnetisch veld en daarmee de voor de mens toch ook belangrijke magnetische werkingen. Er kunnen zelfs geringe zwaartekracht-varianten ontstaan. Al deze dingen samen werken op het menselijk organisme in. En aangezien de mens een betrekkelijk snelle reeks veranderingen niet kan volgen, krijgt hij een gevoel van onbehagen, van prikkelbaarheid. Zijn reacties zijn niet zuiver meer. Hij reageert te snel of te traag, maar nooit op het juiste ogenblik. Hij voelt zich hulpeloos en dan komt de psychische spanning er nog bij. Deze mens gaat uitbarsten; hij doet gekke dingen.

Als wij geestelijke waarden daarbij willen betrekken, dan moeten wij in de eerste plaats stellen, dat je een voertuig kunt beïnvloeden, zonder dat je de chauffeur beïnvloedt. De geest ondergaat dit alles niet, maar zij heeft rekening te houden met dat lichaam, met al de daarin optredende moeilijkheden en mogelijkheden. Die geest zal dus eveneens wat moeilijkheden krijgen, omdat ze eenvoudig niet meer zo'n vaste greep heeft op de lichamelijke processen als normaal misschien het geval is. Zelfs een zeer bewust en betrekkelijk hoog ingewijd persoon kan onder dergelijke invloeden tijdelijk een deel van zijn controle

over eigen reactie en temperament verliezen.

Dit zijn dan de stralingen uit uw eigen heelal. We onderscheiden er een aantal, maar de meest belangrijke zijn eigenlijk vooral de stralingen, die van blauwe dubbelsterren komen. Die hebben meestal voor de mens een sterk storende invloed, hun frequentie is betrekkelijk laag en heeft dus een hoge boventoon. Er is niet sprake van één verandering, er zijn er twee gelijktijdig. Eén is tamelijk laag, die komt uit de dubbelster voort; de tweede is hoog, die komt uit de emissie van het blauwe licht voort dat zij uitstralen, dus het zeer warme licht. Het resultaat is, dat wij dergelijke blauwe dubbelsterren beschouwen als een nadelige invloed. Vreemd genoeg noemt de astrologie (en dan denk ik aan de astrologie van 1400 tot 1700, dus betrekkelijk recent) een aantal van deze dubbelsterren ook demonische sterren. Algol is er één van.

Deze blauwe sterren hebben tegenover zich staan massa's van betrekkelijk kleine maar fel stralende witte, dus zeer hete sterren. Als deze in massa voorkomen, dan kunnen zij een stralingspatroon ontwikkelen, dat voortkomt uit hun beweging ten opzichte van elkaar. Zij vormen over het algemeen langzame invloeden, want hun onderlinge bewegingen zijn van deze afstand gezien niet zo groot, maar ze zijn toch groot genoeg om daarmee aan te geven dat we invloeden hebben als b.v. de Aquariustijd.

Nu zult u begrijpen, dat wij zolang we alleen over de aarde spreken, over wat daarin kan gebeuren en wat voor kleine modulaties en varianten daarin kunnen ontstaan, de geest en de geestelijke waarden en ook de andere dimensies tot nu toe buiten beschouwing hebben gelaten. Stel nu het volgende:

De menselijke geest heeft een receptiviteit voor veel hogere frequenties dan het menselijk lichaam. Deze menselijke geest heeft bepaalde z.g. voertuigen als het levenslichaam en zelfs het door haar grotendeels bestuurd astraalvoertuig, dat overigens semi-materieel is. Op deze voertuigen zullen dus invloeden uit andere sferen, andere wereldverhoudingen, bewustzijnsverhoudingen, maar ook uit andere dimensionale verhoudingen zeer sterk inwerken. Als wij spreken over de kosmische stralen in de meer mystieke zin van het woord, dan bedoelen wij meestal dergelijke inwerkingen. Het is voor mij tamelijk moeilijk u duidelijk te maken hoe dat nu precies in elkaar zit, maar ik zal een kleine poging wagen.

Er is een wereld, die niet identiek is met uw wereld. Die verschillen lopen zelfs zo dat wat hier hoogte is, daar diepte is. Het is alsof de ene wereld een negatief is van de ander wat energie betreft. Nu is er een grens tussen die twee werelden. Die grens kan op een gegeven ogenblik dunner worden. Het is net alsof ze een beetje gaat doorlaten. Wat gebeurt er? Dan wordt de top van energie hier door een tekort aan energie daar opgeheven. Wij krijgen een egaliserend effect.

Dat egaliserend effect is natuurlijk heel prettig, indien je aan de kant zit van degenen, die tekort hebben. Maar zit je aan de kant van degenen, die net een top van energie zouden betreden en die haar dan afgeremd zien, dan is dat minder aangenaam. Toch is daardoor een gelijkmatigheid ontstaan die prettig aan kan doen, als je met mentale processen te maken hebt, want dan is gelijkmatigheid vaak van groot belang. Daarom noemen wij een dergelijke invloed meestal een blauwe.

Een blauwe invloed helpt mystieke belevingen tot stand te brengen. Hij brengt u tot een zuiverder besef, maar in feite is dat mede te danken aan de werking, waardoor te hoge toppen van energie eenvoudig worden weggenomen. De egalisatie die optreedt maakt het geestelijk proces gemakkelijker en geeft een grotere rust en diepgang voor het mentale proces.

Heb ik te maken met werelden, die identiek zijn en waarin de toppen gelijk vallen, dan gebeurt er niets. Dan versterken ze elkaar niet en ze remmen elkaar niet af. Wat wij krijgen is eerder een vergroting van potentiaal dan een vergroting van werking. Want hier gaan wij toch al omhoog. Of wij nu iets meer omhoog gaan of iets minder, bemerken wij niet. En of wij nu zo diep zakken of nog iets dieper, dat merken wij ook niet. Daarom zeggen wij: als je met een dergelijk continuum in aanraking komt dan hebben wij te maken met een witte straal.

De witte straal betekent dus niet alleen dat het hoog is, maar het betekent doodgewoon dat er een grote mate van identiciteit aan krachtsverhoudingen bestaat. Door die identiciteit worden dus de hoogtepunten en dieptepunten beide iets verscherpt. Dat komt dan tot uitwerking in de menselijke geest. Die menselijke geest kan het ene ogenblik veel feller positief reageren, maar het volgende ogenblik ook veel feller negatief. Wij zeggen: de witte straling geeft wel enige energie, maar wat zij vooral doet, is de verhoudingen duidelijk stellen.

Dan kent u natuurlijk het gele licht, de levenskracht. Wanneer een wereld qua potentiaal (aanwezige energie) altijd gemiddeld hoger staat dan de eigen wereld en er ontstaat een lek tussen die twee werelden, dan krijgt men dus een constante invloed. Het is echter geen gerichte invloed, want op elk terrein ontstaat ze overal. Wij spreken dan van een gouden straal om de doodeenvoudige reden, dat overal de levenskracht dan toeneemt.

Dan hebben wij nog een heel eigenaardige invloed. Het is eigenlijk een continuüm en staat eigenlijk een beetje haaks op het uwe. Invloeden worden afgebogen. U weet, als twee dingen met een zekere snelheid elkaar beroeren en ze heffen elkaar niet op, dan ontstaat er een tangent (een afwijkende richting) die uit de beide krachten kan worden berekend.

Nu bestaat er een continuüm, waarmee u nogal regelmatig in aanraking komt. Dat continuüm heeft de eigenaardigheid om de krachten, die op aarde bestaan, a.h.w. botsend te doen afwijken. Wij noemen dat de rode straling, omdat dit natuurlijk een sterke invloed heeft op het menselijk gedragspatroon. Dat laatste begrijpt u misschien niet helemaal. Ik zal proberen dat duidelijk te maken.

Een mens bestaat uit bewustzijn (een bovenlaag), daaronder een smal laagje dat wij verstand of weten kunnen noemen, daaronder hebben we weer een laagje (het gevoelsleven of beredeneringsvermogen) en weer daaronder hebben wij wat men noemt onderbewustzijn. De twee smalle laagjes scheiden normaal bewustzijn van onderbewustzijn. Als nu deze rode invloed aan het werk gaat, dan brengt zij bij vele mensen een reactie tot stand waarbij de monitor (de heersende scheiding tussen onderbewustzijn en bewustzijn) gedeeltelijk wordt doorbroken. We krijgen dan te maken met een aspect, dat heel veel lijkt op een lichte hypnose. De mens wordt gebiologeerd door het leven, maar de remming van beredenering en van kennis valt voor een groot gedeelte weg. De niet-redelijke en onderbewuste (de subliminale) factoren nemen bij de beheersing van het gedrag sterk toe.

De invloeden, die ik tot nu toe heb genoemd, zijn in feite alle natuurlijke invloeden. Ofschoon wij ze vaak een karakter of bewustzijn toekennen, behoeven ze dit in feite niet te bezitten. Het zijn gewoon natuurlijke werkingen, natuurkrachten.

Maar nu kennen wij ook de geest. De geest is een bewustzijn. Dit bewustzijn kan in vele verschillende voorstellingen bestaan, elk voor zich sfeer genoemd, maar daarnaast ook op verschillende niveau's van bewustzijn. Nu is het vreemde, dat de niveau's van bewustzijn niet zijn anders-dimensionaal maar altijd meer-dimensionaal. Het is dus een uitbreiding van de reeks werelden en mogelijkheden, die je a.h.w. overbrugt.

Een heel hoge geest zal in staat moeten zijn om de invloeden en werkingen van drie of vier van die door ons besproken continuüms gelijktijdig te bevatten, te overzien en in zich te coördineren. Hij kan dan het totaal van die gecoördineerde erkenning en kracht projecteren. Maar niet als zuiver energie, slechts als een stimulans, waardoor de aanwezige kracht in bepaalde verhoudingen in een klein continuüm of wereld wordt gesteld, maar nooit zo dat je zegt: nu laat hij al die krachten gezamenlijk los.

Een wat kleinere geest overziet misschien twee continuüms en kan dus de verhoudingen tussen uw kosmos en dat andere overzien, hij kan dat ten dele aanpassen, hij kan ook gebruik maken van de tendensen, die hij zo ziet optreden. Hij heeft dus een mogelijkheid om door beïnvloeding van het bewustzijn van iemand op aarde diens aanpassing aan de bestaande invloeden te veranderen. Nu gebeurt

dit individueel regelmatig. Sommigen zijn zelfs niet eens in staat andere invloeden te zien, maar ze begrijpen iets meer van de samenhang van de menselijke tijd en kunnen daarop weer een ingrijpen baseren.

Al die geesten zijn voor ons betoog van vandaag eigenlijk niet belangrijk. Dat wil niet zeggen, dat ze op zichzelf niet van belang kunnen zijn, maar ze zijn geen grote krachten, behalve op het ogenblik dat een groot aantal geesten, dat een gelijksoortig aantal werelden kan overzien, gaat samenwerken. Want wat gebeurt er? Dan vormen zij niet slechts in besef een overbrugging, maar ze betekenen ook a.h.w. een dunner-worden van de begrenzing tussen die werelden. Dan kunnen door die grote samenwerking invloeden van het ene continuüm gemakkelijker en dus met groter intensiteit een ander continuüm binnenstromen.

Indien je meer continuüms kent, zou je dus altijd precies goede of verkeerde invloeden kunnen regelen. Je zou die kunnen aanpassen aan mensen, die een bijzondere invloed nodig hebben. Maar vergeet één ding niet. Wat voor de een goed is, is voor de ander meestal verkeerd. Er zijn zieken, die behoefte hebben aan arsenicum; dat stimuleert. Maar er zijn gezonde mensen, die als je ze een dosis arsenicum geeft, nog eens een keer zuchten en dan een betere wereld opzoeken. Je kunt als groep van hogere geesten nooit alle mensen gelijktijdig dienen. Het enige wat je kunt doen, is invloeden zodanig regelen, dat de mens in de verhoudingen waarin hij verkeert en masse moet komen tot een scherper stellingname ten aanzien daarvan. Dergelijke groepen worden heel vaak groepen van Meesters genoemd. Eén van de grootste groepen is bekend als de Witte Broederschap. Dezen werken dus wel met bepaalde kosmische werkingen, stromingen en invloeden, maar ze kunnen deze niet veranderen. Ze kunnen alleen het optreden van die invloeden op een bepaald moment in de wereld verscherpen, maar ze kunnen er niet iets nieuws bijvoegen.

Daarmede heeft u een eerste beeld van wat kosmische stralingen en kosmische invloeden kunnen betekenen. Wij noemen in de praktijk alles maar straling. Het is een mooi woord; net zoiets als harmonie. Om u een voorbeeld te geven: volledige disharmonie is een disharmonische harmonie; harmonie op een ander niveau. Het zijn dus woorden, die betrekkelijk weinig zeggen. Ze worden bepaald door de invloed, die wij eraan toekennen, de waarde die wij erin zien, het begrip dat wij eraan verbinden.

Ik hoop, dat u nu aan stralingen associatief het volgende zult gaan verbinden:

Stralingen van kosmische aard en van andere origine zijn tijdelijke veranderingen van invloed of beïnvloeding, waardoor een tijdelijke verandering van milieu of van werking kan worden bereikt. Meer niet. Het gaat er dus niet om, of er nu werkelijk stralen zijn; het kan ook iets anders zijn. Indien wij dat geconstateerd hebben, zeggen wij:

Ik ben als mens een geest, niet alleen een lichaam. Mijn lichaam is onderworpen aan stralingen, ook aan de kosmische stralingen, en wordt daardoor grotendeels mede gedomineerd.

Mijn geest echter kan vele gebieden van straling a.h.w. gelijktijdig zien, bevatten en zich zelfs daarvoor gevoelig maken. Dan kan de geest dus compenserend optreden t.a.v. de kosmische stralingen, die meer materieel inwerken. Zij kan uit zich de kracht putten om voor zich bestaande tendensen te veranderen. Maar meer dan dit kun je niet.

De kosmische stralingen, waarover men zo graag spreekt, zijn natuurlijke werkingen en invloeden, soms gebruikt of versterkt door krachten uit de geest, die wij in onszelf kunnen compenseren door onze gevoeligheid voor een veel groter gebied van invloeden, waardoor wij een aanvulling kunnen krijgen van onze tekorten en tevens onze overvloed kunnen spuien.

:--:~:

DE DROOMWERELD ALS WERKELIJKHEID.

Een groot gedeelte van de dromen van de mens zijn reacties van onderbewustzijn en verwerking van opgenomen indrukken en de aanwezige spanningen in het "ik". Daarnaast zijn er een aantal dromen, veelal niet herinnerd, die zich afspeelt in een wereldje dat a.h.w. verdergaat, terwijl je wakker bent. Het is werkelijk een andere wereld, waarin je misschien vrienden hebt, een eigen huis, een taak vervult en ook vaak andere mogelijkheden hebt dan je op aarde bezit. Deze steeds terugkerende elementen van de droom wijzen er op, dat er voor de mens een tweede leven bestaat.

Nu zou het dwaasheid zijn te beweren dat een mens, die op aarde leeft, onmiddellijk en volledig in een tweede werkelijkheid een volwaardig leven leidt. Maar er zijn toch een aantal aanwijzingen, dat die wereld een zekere mate van realiteit niet ontbeert.

Ik droom mij een wereld. De wereld, die ik mij droom, zal ergens corresponderen met mogelijkheden, die in het totaal van het Al aanwezig zijn. Dat kan een sfeer zijn. Het is evengoed denkbaar, dat ik voor mijn gevoel deelneem aan een materiële wereld, die elders bestaat. Nu zal ik nooit primair in die andere wereld kunnen leven, maar ik ben wel in staat om een groot gedeelte van mijn kennis en ervaringen in die droomwereld over te brengen naar mijn eigen wereld en omgekeerd. Er is sprake van een emotionele eenheid tussen de droomwereld en de stoffelijke werkelijkheid. Ook wat men in de stoffelijke werkelijkheid meemaakt, verwerkt, uit, gebruikt men in die droomwereld.

Nu zou het waarschijnlijk wetenschappelijk zijn te beweren dat die droomwereld een psychische compensatie-noodzaak vormt, die zich in het menselijk voorstellingsvermogen afspeelt. Maar wij kunnen het ook enigszins anders formuleren:

De wereld waarvan ik droom bevat mensen. Soms ontmoet ik enkele van die mensen weer op aarde. U spreekt dan van een uittreding, omdat u geen andere verklaring heeft. Maar het is zeer wel mogelijk, dat u een gelijksoortige noodzaak of bewustzijn bezit, waardoor u uit de kosmische totaliteit een wereld of sfeer heeft gekozen, waarin u beiden actief bent. En zoals twee mensen elkaar in een wereldstad slechts incidenteel plegen te ontmoeten, zo zal het u gaan in deze sfeer. U zult niet altijd alle bekenden, die daar werkzaam zijn, zien of leren kennen, maar u zult hen soms opeens op straat tegenkomen.

Nu blijkt, dat uit deze omstandigheden een beperkte overdracht van b.v. mededelingen mogelijk is. In deze toestand kan men elkaar in een andere wereld ontmoeten. Men kan elkaar zeggen: zo en zo moet je morgen doen; of: wil je er aan denken dat je dit of dat voor mij informeert. Dan gebeurt dat ook. Niet dat men precies weet, terwijl men waakbewust is, waarom men het doet, maar het is een noodzaak; deze boodschap heeft men meegebracht. En daaruit zou dus moeten blijken, dat het contact in ieder geval een zekere realiteit bezit. Maar indien ik aanneem dat het contact een realiteit is, dan moet ik ook aannemen dat de omstandigheden, die daarbij een rol spelen, een zekere mate van werkelijkheid bezitten. Hoe groot die is, kan ik niet voor mijzelf beredeneren.

Er zijn helaas voor de doorsnee-mens nogal wat blokkeringen. Hij heeft b.v. de neiging de dingen om te draaien; zijn andere wereld beleeft hij als een spiegelbeeld. Als hij in feite hoort: je gaat van donker naar licht, dan zal hij heel vaak reageren met het denkbeeld: ik ga van licht naar donker; in de materie dus, wanneer hij wakker is. Als hij droomt tot stilstand te komen in die wereld, dan betekent dat in feite heel vaak op gang komen. Zo zijn er dus interpretatiemoeilijkheden. Daarnaast zijn heel veel beelden niet direct over te brengen. Die worden dan geuit in de droomsymboliek; en die droomsymboliek is dan allesbehalve freudiaans. Dat kan ik u erbij vertellen.

Ik stel nu enkele punten voorop:

1. Indien een deel van de droom op werkelijkheid blijkt te berusten, dan moet worden aangenomen dat ook het overige deel van de droom met de realiteit in verband staat, of met één realiteit ook al is dat niet de ogenblikkelijk stoffelijke.

2. Indien in die andere wereld contacten mogelijk zijn met mensen op aarde, waarvan men later de resultaten ziet of waarvan een zekere kennis, die men anders niet zou kunnen verwerven het gevolg kan zijn, dan moet worden aangenomen dat ook de ontmoeting daar met andere persoonlijkheden een soortgelijke betekenis en waarde heeft.
3. Het wereldbeeld dat ik daar zie zal zeker, als het een vastheid van constructie en wet representeert, niet alleen in sferen mogen worden gezocht. Het zou kunnen bestaan in elk deel van het heelal dat bestaat: in uw eigen dimensies, misschien in een wereld ergens aan de andere kant van een andere sterrennevel, in dimensionele werelden, in elke denkbare wereld die enige werkelijkheid heeft.

Wat is er dan waar van de droom? In ieder geval is het beleven waar. Daarnaast zal een groot gedeelte van de persoons- en vormerkenning waar zijn. De vraag is alleen, of dan al dat andere wat wij zien een volkomen werkelijkheid is volgens de stoffelijke maatstaven van realiteit.

Nu kom ik tot een stelling, die velen van u misschien moeilijker zullen verwerken, maar die m.i. toch wel degelijk waar kan zijn:

Het is mogelijk, dat één mens op meer plaatsen tegelijk is. Daarbij zal zijn aandacht bepalend zijn voor de plaats waar hij zich volgens eigen bewustzijn werkelijk bevindt. Ik citeer hiervoor enkele gevallen uit parapsychologische onderzoeken en constatering op deze wereld.

Een meisje in een klas in de buurt van Würzburg werd gezien, terwijl zij in de schooltuin wandelde. Het kind was gelijktijdig in de klas aanwezig, wat werd geconstateerd toen men de onderwijzer wilde waarschuwen omtrent de afwezigheid van zijn leerlinge. Dat meisje zat te dromen en dacht sterk aan de tuin, maar zij was zich wel degelijk van haar directe en werkelijke aanwezigheid in het klaslokaal bewust. Een z.g. verdubbeling of uitzending van een dubbel.

Een ander voorbeeld.

Een fakir in Bombay beloofde een Engelsman daar terplaatse als experiment een boodschap over te brengen aan een kantoor in Londen. De man, die deze boodschap wilde zenden, was aanwezig met enige vrienden. Dit is wederom in akten vastgelegd. Hij bleef aanwezig, toen de fakir zichzelf in een soort trance bracht en met een betrekkelijk ondiepe ademhaling gedurende twee uren onbeweeglijk bleef liggen. Het Londense kantoor meldde later dat ongeveer drie kwartier, nadat de trance-toestand was begonnen, een kleine man in vreemde kleding (dit strookte met het gewaad van de fakir dat hij aanhad op het moment dat hij in trance ging) was binnengekomen en aan iemand mondeling een boodschap had overgebracht. Men vroeg zich af wat de zin daarvan was. Verdubbeling is dus mogelijk.

Nu stel ik van mijn kant: Als deze Indiër zijn bewustzijn totaal uitschakelt voor zijn omgeving, is hij reëel en actief in Londen. Toch is hij daar lichamelijk niet werkelijk aanwezig, maar hij is er persoonlijk aanwezig.

Het meisje, dat haar aandacht sterk concentreerde op de tuin, is zich bewust van haar aanwezigheid in de klas, maar is zich half bewust van een aanwezig-zijn in de tuin. Het is dus mogelijk, dat men op meer plaatsen gelijktijdig kan zijn. Als een verdubbeling mogelijk is, moet zelfs een verdrievoudiging en meer denkbaar zijn.

Denk u nu eens in dat wij in die andere wereld (de droomwereld) tezamen zijn met mensen, die ook uit onze wereld of uit andere werelden afkomstig zijn. Wij leven daar misschien gezamenlijk in een voorstelling. Maar zolang wij ons niet van onze eigen omgeving bewust zijn, is die andere wereld werkelijk, zijn onze contacten werkelijk. De mededelingen die wij kunnen doen zijn werkelijk. Zal dan de arbeid, die wij daar verrichten plotseling niet werkelijk zijn?

Dan moeten wij stellen, dat wij een tweede wereld hebben. In die wereld kunnen wij ons voorstellen, dat het lichaam of de belichaming, die wij daar hanteren, in slaap geraakt in de tijd dat wij wakker zijn op onze eigen wereld of misschien tijdelijk als een soort slaapwandelaar nog even meereageert. Dan is de droomwereld een wereld, die voor een groot gedeelte door automatis-

men zou worden bepaald. Automatismen van voertuigen, die op dat moment niet door een bewustzijn worden bestuurd, maar die wel aan één bepaald bewustzijn gebonden zijn. En dan moeten wij ook stellen, dat er tussen deze wereld, waarin men nu bewust leeft en die andere wereld qua werkelijkheid geen groot verschil bestaat. Het verschil is onze aandacht voor die wereld; niet de werkelijkheidsbetekenis van die wereld.

Misschien interesseert u dit alles heel weinig, maar u heeft waarschijnlijk in uw leven vele van deze ervaringen gehad. Die ervaringen zouden als droom terzijde kunnen worden geschoven, indien zij op zekere ogenblikken niet waren teruggeslagen in uw wereld.

U heeft in deze wereld bijna op dwang gereageerd op contacten en afspraken, die u in een andere wereld heeft gemaakt. U heeft uw gedrag tijdelijk gewijzigd. U heeft uw beslissingen veranderd onwille van dingen, welke in die andere wereld zijn gebeurd. Iets, wat in staat is uw gedrag in uw z.g. reële wereld te wijzigen volgens een belevingspatroon in die andere wereld, moet een tweede werkelijkheid worden genoemd. De laatste conclusie is dan vanzelfsprekend:

De z.g. tweede werkelijkheid, waarin wij bestaan door de droom, is de wereld waarin wij de mogelijkheden vinden, die wij geestelijk nodig hebben. Daar, waar die mogelijkheden voldoende zijn gerealiseerd, dragen wij ze over naar onze eigen wereld zonder rekening te houden met de omstandigheden, regels of wetten van die wereld.

De eindconclusie is duidelijk:

De wereld van de droom kan onder omstandigheden een zeer grote mate van werkelijkheidsbetekenis bezitten. Het is aan te nemen, dat voor velen die wereld van de droom na de overgang wordt gecontinueerd als een reële wereld. Het is bijna zeker, dat voor ongeveer 50 à 60 % van de levende mensen het bestaan in het hiernamaals mede zal worden bepaald door de contacten in die wereld. Ik zou mij kunnen voorstellen dat iemand, die de andere werkelijkheid als de zijne heeft geaccepteerd en zijn droomwereld tot werkelijkheid heeft gemaakt, nog droomt van de aarde en daarop terugkeert als een droomgestalte, die halfbewust nog handelt of mededelingen doet, zekere ervaringen kan opdoen, die hij weer in zijn eigen wereld projecteert.

Dan een laatste punt, dat hier niet direct meer mee te maken heeft.

De droomwereld, die wij kennen kan voor ons alleen bestaan als werkelijkheid door de verbinding, die er bestaat tussen onze gevoelsmatige reactie op ons eigen "ik" en onze wereld en de consequenties, die wij in dit verband aanvoelen.

Anders gezegd: Als je op aarde wordt geboren, dan kun je nog alle droomwerelden betreden. Maar naarmate je eigen reactie op je bestaan meer wordt bepaald en gedefinieerd in bepaalde verhoudingen van deugd, van goed en kwaad, van schuld en niet schuld, zult u als vanzelf een wereld kiezen, die harmonisch is met deze voorstelling en zal uw gevoelsleven voor een groot gedeelte medebepalend zijn voor de aard van de tweede werkelijkheid, die u kiest uit de vele mogelijkheden.

Als u dus een droomwereld heeft, waar u niet prettig thuis komt, waarin u zich steeds in een soort nachtmerrie gevangen voelt, zult u moeten nagaan op welke wijze u in uw eigen wereld emotioneel verkeerd gericht bent. Want daardoor zult u misschien in staat zijn uw bestaan in die andere wereld af te breken en dan in een derde werkelijkheid misschien toch nog een nieuw leven te beginnen, dat dan ook voor uw aards bestaan gunstiger uitwerkingen heeft.

:--:~:

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
i.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: **Grasf Willem de Rijkelaan 15**
Lelidachendam Tel: 01761-5154

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN

mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

NOVEMBER 1969.

15e jaargang.
Nummer 2.

PARALLEL TUSSEN HEDEN EN VERLEDEN

Godsbegrip en godsdienst

Economische verwarring

Ik

KOSMISCHE WERKINGEN

De denkende aarde?

Dimensionale beïnvloedingen

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

PARALLEL TUSSEN HEDEN EN VERLEDEN

Tweede Les.

GODSBEGRIP EN GODSDIENST.

De mens heeft altijd geloofd in het hogere of in het andere. Een leven met de feiten alleen is voor de mens niet bevredigend. Hij zoekt altijd achter het bestaande het niet-bestaande. Hij heeft in de loop der tijden een evolutie doorgemaakt, die wel in de eerste plaats een godsbegrip betreft en waarmee hij is gekomen van de onzichtbare godheid of kracht in een bepaald voorwerp, tot de nu voor velen bestaande onstoffelijke en ondefinieerbare geheime macht achter het heelal. En elke keer als de mens een aantal denkbeelden daaromtrent voor zichzelf had geformuleerd, kwam er iemand die daaraan vorm en gestalte gaf. Zo ontstonden de godsdiensten. Om vergelijkend duidelijk te maken: Jezus is degeen, die onderwijst; het is Paulus, die van dit onderricht een godsdienst maakt.

De godsdiensten hebben - zoals u waarschijnlijk zult weten - in de loop der tijden een heel belangrijke rol gespeeld. In Egypte b.v. is er een strijd tussen de goden, die wij bijna gelijkwaardig gereflecteerd zien in de tijd van de Reformatie in Duitsland (de bekende strijd van Tilly en Pappenheim tegen Gustaaf Adolf) en zelfs in de tijd van Reformatie en beeldenstorm in Nederland. De verschijnselen zijn niet zo different als u zoudt denken. In alle gevallen zien wij krachtgroeperingen, die gebruik trachten te maken van de denkwijze van de Reformatie; kortom, van de andere visie op God. Dat kan misschien het best worden verklaard door na te gaan hoe een mens eigenlijk in zijn geloof leeft.

De mens kan niet rationeel zijn. Zijn geloof is - of hij dit nu toegeeft of niet - emotie. En dan maakt het niets uit of hij nu Petrus heet, paus Paulus of misschien Van Schillebeek. Geloof is een emotionele kwestie. Alle rationalisaties van dit geloof blijven met die emotie verbonden. Het is duidelijk dat elk argument, dat mede stoelt in het geloof, in de godsdienst, voor de mens onmiddellijk een gevoelsreactie wekt met dat hoge, dat onbekende. Daardoor komt hij tot uitbarstingen, die absoluut niet redelijk meer zijn. Hij kan zich niet gedragen volgens menswaardige en redelijke normen en gaat over tot handelingen, die hij bij anderen ten zeerste zou veroordelen.

Er zijn in de loop der tijden heel wat heilige oorlogen gevoerd. Een heilige oorlog, dat moeten wij wel begrijpen, is eigenlijk niet een oorlog. Het is een uitbarsting van godsdienstwaanzin, die in de juiste richting wordt gedi-rigeerd. In de oudheid ontstonden deze vormen vaak meer spontaan, ofschoon wij in de eerste grote hadj, de grote heilige oorlog van Mohammed, wel dege-lijk zien dat Mohammed godsdienstige openbaringen en godsdienstige argumenten gebruikt om daarmee een achtergrond te geven aan de ressentimenten van de woestijnbewoners tegenover de stadsbewoners, want dat is eigenlijk wat een grote rol speelt.

Deze sjerif van Medina weet dan ook heel goed hoe hij zijn mensen moet laden met een doodsverachting, die al het gekende van die tijden te boven gaat.

Hij zegt eenvoudig: Als je vecht, vecht je voor je God; daardoor alleen maak je je leven levenswaard. En als je sterft, word je onmiddellijk opgenomen in het paradijs. Dat paradijs wordt dan misschien wat plastisch voorgesteld met bomen, stromen met heerlijke dranken, de schone vrouwen die de mannen komen bedienen en al die dingen meer. Maar dat is bijkomstig. Het belangrijke is het gevoel, dat je jezelf ook na de dood rechtvaardigt door te beantwoorden aan het begrip, dat je hebt van God; en dat is een gevoelskwestie.

In deze tijd is God misschien langzaam maar zeker van de vlakte aan het verdwijnen. In de plaats van God zijn andere figuren en denkbeelden gekomen. We zouden kunnen zeggen Mao of Lenin en zijn vele interpretatoren. In feite is b.v. het marxisme op het ogenblik een godsdienst, gebaseerd op de heilige openbaringen van Marx, gecelebreerd door de Partij en opwekkend tot opofferingen en doodsvrechting, omdat zonder dit het leven geen zin heeft.

In het maoïsme zien wij precies hetzelfde. Het gaat niet meer om de redelijkheid van hetgeen Mao zegt of om hetgeen het systeem stelt dat hij vertegenwoordigt. Het gaat om een emotionele zelfrechtvaardiging, die binnen de gemeenschap alleen kan worden verkregen door extreem alles, wat tot Mao zou kunnen behoren aan anderen op te leggen.

Het is natuurlijk niet vriendelijk om dat te zeggen (de godsdiensten zijn ongetwijfeld nodig), als je vertelt dat zij op gelijke voet staan met b.v. het communisme en wat dat betreft met sommige vormen van fascisme. Maar in deze tijd spelen die dingen een rol. En je kunt heel moeilijk beweren, dat er veel verschil zit in het optreden van Rusland tegen Tsjecho-Slowakije en het optreden van de Israëlieten tegen de Amalekieten en de Filistijnen. Wat is namelijk het geval?

In beide situaties voelt men zijn geloof bedreigd. Het gaat hier niet alleen om macht; het gaat om meer. Het gaat om de emotie van gelijk hebben, van zinvol bestaan. En zodra deze wordt aangetast, verzet je je. De Israëlieten deden dit door eenvoudig de Filistijnen aan te vallen en die zoveel mogelijk uit te roeien, al zijn ze er nooit helemaal in geslaagd. De Russen hebben dit ook gedaan door eenvoudig alle afwijkende denkwijzen, alle schisma's af te wijzen en met geweld te onderdrukken. Zeg nu niet, dat dit elders niet zo gebeurt.

Als wij naar de Ver. Staten kijken, dan vinden wij daar een zekere Senator Mc Carthy (de oudere, er is nu een jongere ook). Deze Senator McCarthy gaat op wat men noemt de "heksenjacht". Hij valt een ieder aan. Misschien heeft hij dat gedaan om daardoor zelf op de voorgrond te komen, dat is heel goed mogelijk. Zeker is, dat hij een groot aantal volgelingen had, die niet de aanklacht van mogelijke besmetting door het communisme verstandelijk bekeken, maar emotioneel. Voor hen was hun godsdienst hun manier van denken en leven; en daarmee eigenlijk iets, dat heel dicht bij het moderne godsbegrip staat.

Het moderne godsbegrip is nl. het beeld van: hoe ik denk en leef. God is de verklaring van mijn bestaan. Hij is misschien de zin van mijn bestaan, maar Hij is bovenal de emotie, waaruit ik mij tegenover de wereld waardevol weet. En of wij dit nu vaderland noemen, democratie of er een andere naam aan geven, die in de staatkunde bestaat, het is precies hetzelfde als met de godsdienst. Godsbegrip is niet alleen maar iets, wat met God te maken heeft. Godsbegrip is iets, wat in de oudheid werkelijk heeft bestaan en dat zich in de moderne tijd steeds meer heeft veranderd in wat ik zou willen noemen een zijnsrechtvaardiging.

Deze zijnsrechtvaardiging nu vraagt ook weer een beloning.

Als ik besta volgens de normen van mijn zijn, dan moet er een kracht zijn, die mij daarvoor loon geeft. Van het onredelijke van het eerste fetisjisme, het eerste geloof aan voorvaderen, totemgeloof, taboe-instellingen e.d. is men gekomen tot een denkwijze, waarbij niet meer een voorwerp incidenteel macht geeft of macht bezit of niet alleen het behoren tot een bepaald geslacht betekenis heeft, maar tot een denkwijze waarbij de persoonlijke wijze van leven bepalend is voor wat God moet zijn of wat de maatschappij moet zijn. (Wat dat betreft, die

wordt ook vaak vergoddelijkt.) Dit voert tot het recht om je eigen wijze van denken en zijn aan een ieder op te leggen.

De situatie, die in deze dagen zo verward lijkt, kan hierdoor heel wat duidelijker worden gesteld en ook beter worden begrepen. Degene, die in deze dagen als een zeer kleine minderheid luidruchtig en desnoods met geweld probeert zijn mening aan anderen op te dringen, doet eigenlijk niets anders dan degeen, die indertijd de bekeringen in de tijd der Karolingers heeft nagestreefd. De politie-agent in Griekenland, die probeert zijn tegenstanders te bekeren, handelt heus niet veel anders dan vroeger de inquisitoren van het Heilig Officie in Spanje en in vele andere delen van de wereld.

Indien ik geloof, dat een bepaalde orde noodzakelijk is, dan maak ik deze orde tot God. Indien ik geloof, dat een bepaalde leefwijze voor mij begerlijk is, dan verklaar ik deze leefwijze tot de juiste en rechtvaardig haar met God of met wat ik als God hanteer. Dat hebben ook de Orsini en de Borgia gedaan, toen zij de grote edelen van Italië waren en de pausen van Rome. De staatslieden van vandaag doen precies hetzelfde.

Als u hoort hoe in naam van de democratie de meest ondemocratische regeringsmethoden worden gebruikt, dan valt u dat misschien niet eens op. En als het u opvalt, dan meent u dat hier sprake is van een opzettelijk onderdrukken van de democratie. Dat is niet waar. Deze mensen geloven in democratie. Deze mensen menen, dat zij de democratie beschermen en vormen, omdat hun beeld van wat zij in het leven willen zijn voor hen identiek is met de juiste vorm van democratie.

Misschien vindt u dit alles niet erg interessant. Maar als u dan denkt aan de protestgroepen van tegenwoordig, als u denkt aan de jongeren die de zomer zo heerlijk hebben doorgebracht op een nationaal monument, dan lijkt het of deze jongelieden alleen maar anderen willen ergeren of alleen maar tegen de maatschappij zijn. Maar misschien speelt die zelfrechtvaardiging daarin wel een grote rol en is dit veel belangrijker dan u veronderstelt.

In een maatschappij waarin ik niets ben, wil ik iets zijn. Dan moet ik geloven dat die maatschappij anders moet zijn, opdat ik kan zijn wat ik wil zijn. En dan moet ik daarvoor een rechtvaardiging vinden. Of die nu Jezus heet, Boeddha, Krishna of dat ik haar zoek bij het een of andere denkbeeld of systeem, ik moet iets hebben waardoor het duidelijk is dat wat ik doe goed is. En omdat ik dan innerlijk kan voelen dat ik recht heb op een erkenning (want ik ben immers goed), probeer ik die erkenning af te dwingen.

Dwaasheid? Neen. Realiteit. Een realiteit, die ons ook veel helderder voor ogen stelt waarom zoveel goedsdienstige groepen ondanks alles niet bij elkaar kunnen komen. Het lijkt misschien krankzinnig dat men nu vele jaren bezig is aan een oecumeen christendom en dat men nog steeds geen stap verder heeft kunnen komen. O. er zijn mensen vrijzinniger geworden. Maar de grote hoofden van de godsdiensten (de theologen) bestrijden nog steeds elkanders opvattingen met dezelfde ferociteit van voorheen. Dat is begrijpelijk, want deze mensen zoeken zichzelf in God, maar ze beschouwen God als de rechtvaardiging van zichzelf.

Misschien zou ik over het godsbegrip in hogere termen moeten spreken. Ik zou u moeten vertellen hoe God het onpeilbare is dat op velerlei wijzen gestalte en vorm krijgt in ons bestaan. En wie weet is God gelijktijdig kapitalist, democraat, marxist en nog vele andere dingen. Zoals Hij waarschijnlijk evengoed ook normoon kan zijn als christen, hindoe, boeddhist, mohammedaan of islamiet. God is het onpeilbare. God is het bestaan en de kracht van het bestaan.

Dan zou ik u moeten vertellen hoe wij de kracht moeten zien. Maar zou ik dan niet precies hetzelfde doen? Hetzelfde wat degenen doen, die uw democratie vermoorden in de naam van de democratie? Dezelfde mensen, die oorlog voeren in naam van de vrede, denken precies zoals ik dan zou moeten denken. Ik zou u moeten voorleggen wat ik denk. En ik zou moeten zeggen: Dat is waar.

Ik voel mijn God, zeker. Ik voel een zin in het bestaan en ik zou ongetwijfeld hier niet tot u spreken, indien er voor mij geen rechtvaardiging was in mijn beeld van de totaliteit, van God en ook in mijn eigen wezen. Maar een

dergelijk beeld van God, een dergelijke godsvoorstelling, is zo teer dat een zeepbel daarbij vergeleken taai is, want ik sta in een wereld met feiten. Feiten, waarmede je niet helemaal kunt leven. Feiten, die je daarom verantwoord, een andere inhoud, een andere naam geeft en eigenlijk leef je je gevoelens. Dat hebben de mensen altijd gedaan en dat zullen zij altijd doen.

Het is heel duidelijk, dat iemand als Nixon in al zijn beloften omtrent de Vietnam-politiek toch niet de mindere kan zijn. Iemand, die zoveel heeft opgeofferd om eens de meerdere te kunnen zijn, gelooft dat die meerderheid, dit gezag, die meerwaardigheid zijn goddelijk recht, ja, zijn plicht is; dat hij tegenover zijn God, tegenover alles wat hij ideaal acht (zijn volk, de wereld) niet verantwoord is, indien hij niet zijn eigen visie in de eerste plaats doorzet. En dat betekent, dat hij ook niet de minste wil zijn. En dat geldt precies hetzelfde voor mensen, die beweren dat zij niet aan een God geloven en die in het Kremlin zitten. Dat geldt evengoed voor Brandt als voor De Jong. Luns denkt ongetwijfeld op dezelfde manier omtrent de rechtvaardiging van zijn politiek tegenover alle anderen.

Je kunt godsbegrip, godsdienst en menselijk bestaan niet scheiden. Je kunt de essentie van de godsdienst opzij schuiven, maar dan stel je daarvoor in de plaats andere rituelen. Het religieus element van de partij-bruiloft in Sovjet-Rusland is eigenlijk een godsdienstige rite. Menig partijvergadering krijgt iets religieus. Er is geen groot verschil tussen maatschappelijkheid en godsdienstigheid. In feite bevatten zij allebei dezelfde elementen. Zoals er weinig verschil is tussen godsbegrip en theorie, op welk terrein dan ook. Zij zijn vaagheden, die misschien in de feiten kunnen worden ingepast, maar die in de eerste plaats gevoelsmatig worden ervaren.

Omdat deze wereld niet bereid is de feiten onder ogen te zien, gaat deze wereld als vanzelf uit van stellingen, die met de feiten niets te maken hebben. Dan verwacht men dat God met heirscharen zal ingrijpen om de overwinning te bezorgen aan de goede partij. En dat is niets nieuws in de geschiedenis, want de Germanen dachten ook al dat de goden soms zelf aan de strijd deelnamen, terwijl ze bovendien als een soort primitief Rode Kruis de Walküren boven de slagvelden lieten zweven om de helden onmiddellijk naar het Walhalla te brengen. Natuurlijk is een Walküre geen Florence Nightingale, maar het verschil is meer gradueel dan essentieel. Neen, wij kunnen werkelijk die verschillen niet maken in de eerste plaats en in de tweede plaats mogen wij ze zelfs niet maken.

Godsbegrip is de theorie van het hoogste aangepast aan mijn emotie. Godsdienst is de formalisatie daarvan, waardoor ik tracht datgene, wat voor mij waar is aan anderen op te leggen of in anderen te wekken. Zolang dat bestaat, kun je niet verwachten dat het de wereld beter gaat. Iemand, die met deze essentiële dingen rekening houdt, zal voor de nabije toekomst uit het wereldgebeuren onmiddellijk allerhande feiten kunnen aflezen.

Als u begrijpt, dat de redelijkheid hier geen cent mee te maken heeft, als u begrijpt, dat de theorie in feite de weergave is van de mens en niet de mens iets is waardoor de theorie wordt gevormd alleen, dan kunt u zeggen, dat China op het ogenblik - ongeacht alle toenaderingen - zal trachten hernieuwde agressie- en hetzetechnieken tegen Moskou te beginnen. Dan kunt u op grond van ditzelfde zeggen, dat Rusland ondanks zijn toenadering tot de Verenigde Staten gelijktijdig zal overgaan tot bepaalde beperkende maatregelen voor het verkeer over het ijzeren gordijn. En dan kunt u op basis hiervan nagaan dat Amerika - terwijl het te zelfder tijd beweert vriendschappelijk gezind te zijn tegenover Rusland en zelfs met China tot enig begrip te willen komen - zijn diensten inzet om deze beide staten afbreuk te doen waar het maar mogelijk is, ook met sabotage en geweld.

Dat zijn dingen, die kunnen wij zelf aflezen. Zoals je kunt aflezen, dat de landbouwpolitiek nog steeds in boter zal blijven smoren, ongeacht alle pogingen, die men doet om dit op te heffen. Want elk land heeft andere belangen en elk land gelooft in een bepaalde techniek, in een bepaalde theorie. Als men het tijdelijk eens wordt, dan is dat om verder te kunnen gaan in de hoop dat men tijd wint om de ander te bekeren. Zoals men vroeger soms heidenen lange tijd tussen de christenen liet leven in de hoop dat zij zouden worden be-

keerd. Dat hebben ze waarschijnlijk weer van de Romeinen geleerd, die barbaarse prinsen en zonen van stamhoofden naar Rome plachten te brengen in de hoop van hen een soort pseudo-Romeinen te maken.

De wereld houdt geen rekening met armoede, zij houdt geen rekening met ellende. En omdat zij dat zelf niet doet, zegt zij dat God deze dingen wil. Dan moet er in de ritens van de godsdienst duidelijk worden, dat het offer onvermijdelijk, noodzakelijk en glorieus is. En of dat nu gebeurt aan de hand van een grensgeschil ergens in China bij Sinkiang, of dat het gebeurt ten aanzien van de heilige martelaren of misschien zelfs de noodzaak van het doodbloeden van vervolgd in Biafra, dat doet niets terzake. Ik zie mijn God, zoals ik die God wens. Die God is mijn rechtvaardiging. Mijn emoties, die ik redelijk als onjuist zou kunnen erkennen, kan ik middels mijn God, mijn godsbegrip, maken tot iets dat gerechtvaardigd is; en dat kan ik omgeven met een praal en een status, waardoor anderen daaraan worden onderworpen.

Wat is tenslotte het verschil tussen een triomftocht van een keizer of een veldheer in Rome, die pas een grote veldslag heeft gewonnen en het grote Partij-congres van de een of andere partij in de Ver. Staten, als het er alleen nog maar om gaat om de selectie van een presidentscandidaat of misschien het rondrijden in zegepraal van astronauten over de gehele wereld. Dit is precies hetzelfde. Statie, reclame, reclame voor het systeem.

Uit de oudheid kunnen wij nog meer leren. Vroeger waren de leuzen in Rome "brood en spelen". In oudere landen (Babylon b.v.) was het de goedertierenheid van de vorst en de welwillendheid van de goden. De goden zorgden voor het vermaak en de vorst haalde wat uit zijn schatkamer om de gistende massa tevreden te stellen. Tegenwoordig is het subsidie en inspraak, waarbij de subsidie dan voor het voedsel moet zorgen en de inspraak voor het amusement. Het verschil is niet zo groot als u wel denkt.

Zoals u nu kwesties als subsidie en inspraak au sérieux neemt, zo namen vroeger de graanuitdelingen en de spelen au sérieux en zelfs de samenstelling en opzet van de spelen. Het volk probeerde - wanneer iemand een feest wilde organiseren - van tevoren a.h.w. af te dwingen welke attracties in ieder geval daarbij zouden zijn. Bij inspraak proberen zij uit te maken op welke manier men mag doen, alsof men maatschappelijk werkt, terwijl men zich gelijktijdig zo goed mogelijk ontspant. De verschillen zijn gering.

Als men de ontwikkeling van de godsdiensten ziet, dan ziet men daarin ook weer de ontwikkeling van de maatschappij. Op het ogenblik, dat er een zware strijd tussen de volgelingen van de goden wordt gevoerd, zijn de priesters elkaar meestal niet zo erg vijandig gezind. Voorbeelden daarvan kunt u weer vinden in Egypte, in Rome en zelfs nog later. Maar op het moment, dat het fanatisme bij de volgelingen wegvalt, zien wij dat de leiders (de priesters) fanatieker in hun opvattingen worden en dat zij in hun benadering van problemen en mogelijkheden extremer worden. Men zou kunnen zeggen, dat het extremisme van de verkondiger wordt opgewekt door de onverschilligheid van de gelovigen. En als de periode van onverschilligheid een hoogtepunt bereikt, dan zien wij een z.g. decadentie ontstaan (d.w.z. een aantal vervalverschijnselen), omdat de maatschappij nu eenmaal niet is gebaseerd op logische regels maar op gevoelswaarden, op geloofsregels.

In Rome was het gedrag van de Romein ook een rechtvaardiging tegenover de goden en de goddelijke krachten. Maar toen werden de goden vermenselijkt. Denkt u maar aan Caligula (het Laarsje), die zelfs een paard tot Senator liet verheffen. (Overigens, men zegt dat dit paard zich in de Senaat waardig gedroeg; het liet niet méér slechte dingen vallen dan een gemiddeld Senator en het sprak veel minder onzin.) Door op deze manier dus alle waarden om te keren en te zeggen: "wij zijn primair", valt de samenhang in een maatschappij weg. Zolang de patriciër niet alleen krachtens zijn rijkdom, maar ook door de wil der goden meester is, kan hij op eerbied rekenen. Een standenmaatschappij is schijnbaar nu eenmaal onvermijdelijk. Zolang dus de plaats van de standen gerechtvaardigd is door een geloof, door een emotie, dan loopt de maatschappij. Maar wanneer dezelfde standenmaatschappij komt te verkeren in een situatie, waarin de feitelijke erkenning van de standsverschillen wegvalt, terwijl de vorm

noodzakelijk is om het maatschappelijk verkeer te handhaven, dan zien wij het verval in Rome, waardoor jonge patriciërs langzaam maar zeker briganten worden, plebejers zich op een gegeven ogenblik vermeten om zelfs de keizerlijke wacht aan te vallen en binnen te dringen in de huizen en tuinen waar feest wordt gevierd. Dit verschijnsel ziet u ook tegenwoordig.

Er is geen zekere God meer. Er is niet meer één God, die iedereen aanvaardt. Er is dus ook niet meer één reeks regels of goedkeuringen. Zelfs de theorieën, die worden verkondigd, worden zo verschillend geïnterpreteerd dat je ze eerder kunt beschouwen als een stimulans dan als een zijnsrechtvaardiging. Dan moet je spreken over de decadentie van de maatschappij. Daar kun je niet meer omheen komen.

Die decadentie betekent een verandering, die alleen maar kan plaats vinden, als er weer een emotionele bond kan ontstaan tussen mensen; een verbintenis onderling. En ik geloof, dat je daarvoor toch iets nodig moet hebben wat God wordt; een soort godsbegrip, een rechtvaardiging van je bestaan, die veel verder reikt dan je zelf kunt gaan. Een kracht waaruit je put en een leiding die je aanvaardt, welke wijzer en sterker is dan je ooit zou kunnen zijn. Er moet iets hogers zijn. Zodra dit hogere niet wordt geaccepteerd, zal er een omwenteling komen, die blijft voortduren totdat weer ergens een systeem, een denkwijze vooral, tijdelijk de overhand krijgt. Is dat gebeurd, dan zullen wij weer mensen zien opstaan, die daaraan vorm geven, die daaruit een soort standenmaatschappij boetseren met bepaalde rituelen en rituelen. En dan is de maatschappij weer gebaseerd op een godsdienst. Dan voelt zij zich gezegend, beschermd en gerechtvaardigd door een God en zal die maatschappij tegenover alle andere menselijke waarden zich blijven verdedigen ten koste van alles, omdat zij zonder dit in feite niet meer durft bestaan.

Dit is de previsie van het komende: waar een nieuw begrip van God komt. Niet een Jezus, niet een Wereldleraar, niet een nieuwe Meester, maar iets waarmee je als mens je emotioneel zo sterk één kunt voelen, dat daardoor je gedrag en je samenhang met anderen wordt bepaald. Pas als dat is ontstaan, zal er een aantal regels komen, een ritueel; een godsdienst, die de mensheid bindt en haar in samenhang, orde en regel weer de kans geeft als eenheid te functioneren.

De enige andere weg is de absolute anarchie, waardoor een ieder erkent dat hij geen recht heeft om een ander op welke wijze dan ook te beïnvloeden of zijn wil op te leggen. En daar dit laatste althans voorlopig onbereikbaar lijkt, veronderstel ik dat er binnen enkele jaren nieuwe systemen of nieuwe visies van systemen en godsdiensten zullen ontstaan, die een grotere greep op de massa krijgen en daardoor een nieuwe vorm van ordening mogelijk maken.

Hiermede wil ik mijn betoog voor vandaag besluiten.

:--:

ECONOMISCHE VERWARRING.

Het is altijd gemakkelijk te zien hoe er een voortdurende wedloop is tussen de theoretici, de practici en de statistici, als het gaat om de economie. Onder deze verschillende groepen zou men nl. het volgende kunnen constateren:

Volgens de theoretici gaat het steeds beter; volgens de statistici treedt er een overvloedverschijnsel op dat deprimerend moet werken op werkgelegenheid en markt; volgens de practici is het faillissement van velen niet meer veraf.

Om te begrijpen hoe het in elkaar zit, zullen wij de situatie van de wereld eens moeten nagaan. Dan ontdekken we, dat wij op het ogenblik leven in een sterk gerichte consumenten-maatschappij. Dat betekent, dat het product er niet is voor de consument, maar de consument om het product te verteren. En dit betekent weer, dat de producent ten koste van de consument probeert pot te verteren. Maar die pot dreigt een teerpot te worden, omdat er op de toenemende overproductie overal steeds grotere smetten komen, die voor een ieder zichtbaar zijn.

De methoden, die men lang heeft kunnen volgen om producten minder houdbaar te maken en daardoor een omzetvergroting te bereiken, beginnen in de laatste tijd voor een verdere uitbreiding toch wel moeilijkheden te geven. Je kunt natuurlijk een product, dat een normale levensduur heeft van 10 jaar, zo fabriceren dat het 5 jaar leeft. Misschien kun je dat nog terugbrengen tot een feitelijke duur van 3 jaar. Maar als je daar dan bent en het is een duur verbruiksproduct, dan krijg je geen consument meer, die daar nog iets voor over heeft. Dit is een van de moeilijkheden, die wij hebben in de industrie van b.v. wasautomaten, koelkasten, televisie, radio e.d. Het lijkt wel, alsof die industrie op het ogenblik vooruit gaat, maar haar feitelijke winst moet zij al lang boeken in de richting van de overheidsbesteding en de grote nationale projecten. Buiten deze projecten om is haar omzet- en winstmogelijkheid veel minder.

In andere industrieën zoals de landbouw wordt de zaak moeilijker. Je moet natuurlijk de mensen een product voorzetten dat zij kunnen eten. Dat is waar. Maar als je steeds meer produceert en de mensen eten niet, dan komt er een tijd dat je om datgene, wat niet wordt verbruikt, toch nog te kunnen betalen het product dat verbruikt kan worden zo duur maakt, dat het feitelijke verbruik daarvan steeds afneemt. Dit is een van de verschijnselen, die u in uw eigen land en in Europa kent ten aanzien van de roomboter.

De feitelijke verkoopprijs van roomboter in uw land zou - gezien de daar gevolgde productiemethode - kunnen liggen (en dan nog met een redelijke winstmarge voor boer en fabriek) op ongeveer f 1.-. Maar de feitelijke prijs ligt eerder 70 % hoger: f 1.70 à f 1.80, als ik goed ben geïnformeerd. Het resultaat is dus, dat steeds minder mensen deze boter gaan afnemen; en dat vooral het afnemen in grote hoeveelheden langzaam maar zeker uit de mode raakt. Dat betekent ook weer, dat er een andere industrie wordt opgebouwd, die dat goedkopere product moet maken. Vergelijkenderwijze: ten aanzien van de z.g. boters (laten wij de naam ook nog even aan de tafelmargarine toekennen) was in 1928 ongeveer 40 % margarine of kunstboter tegen 60 % natuurboter. Op het ogenblik is de industrie uitgegroeid tot een natuurboter-verbruik van ongeveer 16 %.

Om die kunstboter te kunnen maken heeft men veel moeten investeren. Men heeft industrieën moeten opbouwen. Die industrieën hebben een zeer grote betekenis voor de arbeidsmarkt. Dat betekent, dat indien iedereen roomboter gaat eten er werklozen komen; en dat willen de mensen ook weer niet. Maar aan de andere kant willen zij hun boter blijven produceren - roomboter wel te verstaan - en wel tegen een prijs, die redelijk is. Het resultaat is, dat de kosten van opslag en daarbij de vermindering van kwaliteit, want die gaat neestal daarmee gepaard, dus op den duur de werkelijke kostprijs van de boter gaat ver-

dubbelen. Rekenen wij wat u aan subsidie krijgt, als u een pakje boter dat opgeslagen is geweest kunt kopen voor een prijs van laat ons zeggen f 1.20 (dat is nog 20 cent boven de noodzakelijke kostprijs van verse boter in deze tijd), dan legt de staat daar ongeveer 50 cent bij aan bewaarloon, interest e.d. Als u dat gaat narekenen, komt u aan een idiote situatie. Dit is een voorbeeld, want die situatie treffen wij overal elders ook aan.

Er is een industrie opgebouwd, die - omdat zij in feite niet mag produceren voor de prijs, die de consument daarvoor over heeft - een steeds hogere last krijgt te dragen en daardoor in feite haar consumptiemarkt ziet inkrimpen. De staat moet die industrieën handhaven, omdat zij werkgelegenheid betekenen en het welvaartspatroon en de politieke eenheid bevorderen. Dientengevolge moet de gemeenschap steeds meer toeleggen op het instandhouden van die industrieën. Maar het geld, dat de gemeenschap daarop toelegt, moet zij weer nemen van de consument. Daar heeft u dan een krankzinnige situatie, waardoor de lasten die de staat moet eisen om te kunnen subsidiëren en industrieën aan de gang te houden zo hoog worden, dat de burgers van die maatschappij niet meer in staat zijn om de producten van dezelfde industrie tegen een redelijke prijs te kopen.

Dat is in Nederland misschien nog niet zo erg, maar een van de landen waar dit op het ogenblik heel sterk een rol speelt is Frankrijk.

In Frankrijk zijn de belangengroepen, die voor hun behoud van inkomen naar ook van productie en omzet vechten, steeds sterker geworden. En het vreemde resultaat is nu, dat in de grote steden door tussenschakeling van allerhande handelsinstanties, door directe en indirecte gunsten er in feite een product wordt verkocht 50 % boven de noodzakelijke koopprijs - wat het leven voor de mensen duurder maakt - terwijl bovendien de consument nog eens ongeveer 40 % van die prijs direct of indirect via subsidiëring of lastenvermindering e.d. erop moet toeleggen. En dat betekent dat er wanverhoudingen ontstaan, die in stakingen ontaarden.

In Italië zien wij ook al zoiets. Het lijkt misschien, alsof de Italianen er maar op los staken. Maar wat is de werkelijke situatie? Men heeft daar een aantal groot-industrieën gevestigd. De groot-industrieën werken daar in vele opzichten met verlies. En omdat zij met verlies werken, moet de staat subsidiëren. Zij moet dus op de een of andere manier lasten heffen. Gezien de toestand in Italië gaat dat veelal door z.g. verbruiksheffingen. Het resultaat is, dat het leven zeer duur wordt en dat een arbeider, die loonopslag krijgt in feite toch nog steeds in bestedingsmogelijkheid erop achteruit gaat. Om dat te kunnen opheffen - want men moet zo nu en dan toegeven - zal de staat haar aandeel aan heffingen moeten verhogen. Maar de heffingen zal zij niet alleen op het product kunnen heffen, zij zal ook industrieën daarvoor moeten aanspreken, want anders kan zij niet verder functioneren, zodat men steeds verder in het slop komt.

Een geheel andere situatie hebben in de Ver. Staten gekregen. Zoals u weet zijn daar in de verschillende staten regelingen voor industrieën o.a. ten aanzien van belastingen, accijnzen, transportvergunningen e.d., die nogal eens wat afwijken. Het resultaat is geweest, dat verschillende staten alleen door gunstige voorwaarden te bieden in staat waren industrieën aan te trekken. Dat was natuurlijk wel leuk voor de arbeidsvoorziening, maar voor de andere staten was dat minder prettig. Want er worden een groot aantal producten gespecialiseerd geleverd uit één enkele staat naar 30 of 40 andere staten, doe daarvoor alleen maar de behandelingskosten (opslag e.d.) kunnen verdienen. Dit betekent dus een verplaatsing van inkomen. Die verplaatsing van inkomen betekent weer een aantasting van de belastingsmogelijkheden van die staat. En zo is daar een heel touwtrekken ontstaan, dat ontaard is in zeer komische situaties.

Wij hebben b.v. de Campbell soepfabriek. Die fabriek hanteert twee hoofdkantoren: één in Detroit (hoofdzakelijk inkoop) en wereldhandel in Chicago. Nu zoudt u zeggen: als men die kantoren daar heeft, dan zullen die fabrieken daar ook wel zitten. U vergist zich. De grootste productie-eenheid bevindt zich vreemd genoeg in een deel van Texas. En waarom? Omdat men daar de gunstigste

voorwaarden had, terwijl men gelijktijdig dicht bij een leveringsgebied zat zo wel van vee als ook van groente. Denk aan Californië. Het bleek, dat men daaraan niet genoeg had en men heeft toen een tweede fabriek geopend. Die fabriek werd echter gesticht niet in de eigenlijke Ver. Staten, maar in Alaska. Toen men eindelijk zover was dat men toch nog iets meer nodig had, nam men een oude cannery (visconservefabriek) over in de staat Maine. Het zijn die drie fabrieken, die het feitelijke werk doen; maar voor een product, dat in alle staten wordt verhandeld.

U begrijpt, dat dat niet alleen maar betekent dat je nu met de productie een rare verdeling krijgt en dat je met je transportvoorzieningen een beetje moet uitkijken, maar het betekent ook dat je dus in de ene staat gemakkelijker kunt plaatsnemen dan in de andere en dat betekent dan weer, dat er een eigen verkooporganisatie moet worden opgebouwd. Een verkooporganisatie wel te verstaan, die ook bereid is te leveren aan instellingen en eventueel zelfs en détail, aan de eenling.

Indien men dus geen Campbell-soepen wil invoeren in de een of andere supermarkt, dan komt Campbell met een Discount House waar hij zijn eigen producten voor betrekkelijk voordelige prijzen verkoopt en nog enkele andere producten, waarop de plaatselijke leveranciers veel winst maken.

Het systeem heeft ertoe geleid, dat een groot gedeelte van de middenstand-zaken, die niet behoren tot een z.g. "chain", een eigen grote organisatie die veel soep verkopen, eigenlijk horig zijn geworden aan Campbell. En deze organisatie gaat nu bepalen wat die winkeliers met hun eigen winkeltje mogen doen. De winkelier wordt dus zetbaas in zijn eigen zaak. Maar omdat hij dat wordt, krijgt hij er steeds minder zin in. Hij concurreert niet zo gemakkelijk meer en het resultaat is geweest, dat alleen door de actie die Campbells heeft gevoerd om in een aantal staten zijn product erin te drukken ten koste van alles er ongeveer 700 kleinere general stores en levensmiddelenzaken gesloten zijn.

U zult zeggen: Dat is krankzinnig. Neen. Het is gewoon een systeem. Ik nam nu soepen als voorbeeld. Ik zou hetzelfde kunnen vertellen t.a.v. producenten van horloges, bepaalde systemen van bijoutherieën, bepaalde assortisementsen die eigenlijk in de drugstore, bij de parfumerie en eventueel ook bij de drogisterij zoekt.

De horigheden, die zo zijn ontstaan, zijn zo complex geworden dat er eigenlijk in de Ver. Staten naast een officieel gangsterrijk ook nog gesproken mag worden van een afpersingsrijk van een aantal grote en kapitaalkrachtige groepen. Daar komt bij dat die groepen met de kredietkaarten wat kunnen doen. Omdat zij aan de kredietkaarten zonder meer garanderen dat zoveel plaatsen afnemen, kunnen zij gemakkelijk accounts krijgen. Zij betalen wat minder aan degeen, die de kredietkaart heeft ingevoerd. Zij hebben dus $\frac{1}{2}$ of 1 % meer winst dan een ander. Bovendien voeren zij zoveel krediet-mogelijkheden, dat andere zaken dat nolens volens ook moeten doen; en die verliezen er wel op. Het gevolg daarvan in de U.S.A. is, dat op het ogenblik alleen door de daar gangbare kredietssystemen (en u weet, je bent geen goede Amerikaan als je niet tenminste 15 verschillende creditcards hebt) reeds een groot aantal bedrijven - en dat geldt niet alleen voor winkelbedrijven, maar ook voor kleine en middelgrote productie-bedrijven - in feite afhankelijk zijn geworden van Credit Corporations, omdat gezien de verrekeningstijd die verloopt zij heel vaak moeten financieren via banken. Dat wordt te duur en zij doen dat dan vaak via de Credit Corporation. Er is voor de kleine man dus geen kans meer om er tussenuit te springen, tenzij die kleine man alles gaat doen wat de grote zaken verbieden.

Het gevolg is niet alleen geweest de Discount Stores en de Army Discount Stores die daar overal nogal floreren, maar daarnaast zijn er gekomen wat je met een bijna Hollands woord de ramschhandel zou kunnen noemen. Er zijn steeds meer kleine zaakjes ontstaan, die overal - hoe dan ook - zo goedkoop mogelijk inkopen. Zij vragen zich niet af wat zij leveren, zij vragen zich alleen af tegen welke prijs zij het kunnen leveren. Zij vragen zich niet af, of het binnen het assortissement past, zij vragen zich alleen af, of zij het kwijt kunnen raken. En deze kleine zaakjes zijn nu een soort revolutie begonnen, die voor

de grotere vaak een strop betekenen. Laten wij een voorbeeld nemen.

Campbells kan natuurlijk beginnen te concurreren, als zo'n kleine zaak nu b.v. 10 Dollar cents beneden de gangbare prijs verkoopt. Maar dan moet hij dat niet doen in één winkel, maar misschien wel in 50 zaken. Als Philco of een andere grote zaak op een gegeven moment een transistor-apparaat ziet verkopen laten we zeggen \$ 10 beneden de gangbare prijs (dit is inderdaad gebeurd; een Consul model van zeg \$ 30 werd verkocht voor \$ 7.95, dus in feite \$ 8 lager) dan kunnen zij inderdaad wel een concurrentiestrijd beginnen. Maar dan moeten zij in vele zaken tegelijk die prijs verlagen. En daar zij een goed product moeten leveren voor hun naam, terwijl de z.g. ranschzaak een willekeurig product levert, dat kwalitatief ook in de ogen van de verbruiker perfect moet zijn, is het verlies dat men daarop moet nemen vaak betrekkelijk groot. Het resultaat is geworden, dat in de U.S.A. een aantal middelgrote bedrijven allang niet meer kunnen concurreren. Zij zijn opgekocht.

Gaat u nu eens kijken wat er in Nederland gebeurt. In Nederland spreken wij niet van opkopen, dat klinkt zo vreemd. Daar spreken wij van fusioneren. Maar u weet, een fusie is een zakelijke executie, waarbij het maar de vraag is wie van de fusie-partners het meest dodelijk wordt getroffen. Fusie, de neiging om groter te worden en een beheersing te verkrijgen, neemt toe, dat heeft u wel gemerkt. Maar ook in Nederland zijn die kleine ranschzaakjes aan de gang. Wat doen zij? Zij hebben de prijzen losgemaakt. Zij hebben die prijzen niet alleen losgemaakt in de zin van "wat goedkoper verkocht", maar zij hebben ook het besef gewekt bij de verbruiker dat het goedkoper kan. En daar zit nu juist het haakje.

De maatschappij is gebaseerd op een zeker winstpercentage. Dat weten de meeste mensen misschien niet. Maar als u van een product een winstmarge ziet van 30 %, dan moet u rekenen dat het niet allemaal winst is. Daar zit ongeveer 10 tot 12 % aan kosten in (wat men dus nodig heeft om te verkopen) en daarnaast vaak tot 8 % aan interest voor gelden, die men moet lenen om ermee te werken; gelden, die men heeft uitstaan en waarop men rente verliest. Als je nu deze normale service-belasting laat vallen en je brengt je verkoopskosten terug van - laten we zeggen - 12 % tot 16 %, terwijl je eenvoudig geen uitstaande gelden hebt en kunt werken binnen de normale krediettermijn (dat is meestal 14 tot 30 dagen, soms 3 maanden, maar voor dergelijke bedrijven loopt het veelal van 14 dagen tot binnen 30 dagen), dan kun je dus een winst maken van 14 %, zonder dat je iets aan de prijzen hebt gedaan; je hebt dan je winst verhoogd. Als je nu verstandig bent, moet je snel omzet halen; dan ga je die winst dus afgooien. Een dergelijk bedrijf kan en moet dus eigenlijk verkopen met een vermindering van werkelijke winst van ongeveer 3 %, maar een vermindering van winstopleg (dus datgene wat je om je kosten en de rest te dekken legt op de groothandelsprijs) van soms 50 à 60 %. De mensen zeggen dan: het kan dus goedkoper. De fabriek moet nu ook goedkoper gaan leveren. Kan zij dat niet, dan blijft er alleen maar over dat de staat het product gaat afnemen.

De staat zegt dan b.v.: Ik weet geen raad meer met de boter. Weet je wat, het is goed voor de gezondheid. Alle soldaten, alle ouden-van dagen, alle ziekenhuizen voortaan roomboter gebruiken. Zo gaat dat.

Maar dan kan het ook zijn, dat er een bedrijf is dat autootjes maakt. Dat bedrijf maakt die autootjes heel aardig, maar nog niet zo rendabel als nodig is. Nu zegt de staat: Goed, dan ga je voor mij een aantal van die autootjes maken en ik neem er extra veel van af. En daarop maak je dan extra winst.

Natuurlijk is het op die manier een krankzinnige warboel. Het is in Nederland zelfs zo, dat een bedrijf dat besluit zich te vestigen vaak al subsidie heeft, voordat het enige werkgelegenheid heeft geschapen. En dat het dan uit louter vriendelijkheid waarschijnlijk zijn prijzen optrekt tot het hier gangbare niveau, zodat het winstpercentage van de ondernemer aanmerkelijk stijgt. Hierdoor komt een toenemend deel van de lasten op de gemeenschap te rusten. Je kunt de lasten, die op de gemeenschap rusten, niet onbeperkt verhogen. Hier in Nederland denken ze nog van wel, maar het is toch niet zo. Er komt nl. een kritiek punt; en dat is eigenlijk een sociaal buigingspunt in de structuur.

Als ik op een gegeven ogenblik door meer te doen niet feitelijk veel meer kan bereiken, dan zal ik besluiten om minder te doen. En dit betekent een rendementsdaling van alle beleggingen. Dat betekent een afvlakking van wat men noemt een reële inkomstenstijging; en een inkomstenstijging treft vooral weer de producenten. Want iemand, die een paar honderd gulden extra verdient, die gooit er wat tegenaan voor een super de luxe vloerkleed. Maar degenen, die dat niet heeft, denkt: ach, ik doe het nog een tijdje met het keukenzeil dat ik heb liggen. Er ontstaat dus een vertraging in de afzet.

Die vertraging kunt u overigens in uw eigen land weer constateren door het toenemend aanbod van z.g. kortingprijzen, heel vaak door fabrieken gedaan, die ten koste van alles moeten afzetten om te kunnen blijven draaien of soms zelfs om alleen maar de loonkosten en de eerstkomende rekening voor materialen te betalen. Dat gaat niet onbepaald. Er komt dus een ogenblik, dat enerzijds de staat haar inkomsten aanmerkelijk ziet dalen, zodat zij niet kan voortgaan met subsidiëren, terwijl de producent zijn mogelijkheid om op de oude voet te blijven draaien eveneens ziet verdwijnen, daar hij geen subsidie meer krijgt en de consument steeds selectiever gaat kopen. Dat noemen ze in Nederland prijsbewust. Maar de Nederlander is wat dat betreft meer prijsbewusteloos.

De eindresultaten zijn duidelijk: wij krijgen een sneeuwbal-effect. Indien eenmaal op één punt zo iets gebeurt, gaat de hele rest mee. In Nederland is iets dergelijks voorgekomen t.a.v. de textielindustrie. Daar is een dergelijk sneeuwbal-effect geweest ongeveer 6 jaar geleden.

Wij zien in de Ver. Staten op het ogenblik een soortgelijk sneeuwbal-effect t.a.v. de omzet van kunststoffen; en vreemd genoeg bij een toenemend verbruik grotere moeilijkheden bij de producenten. Ik zou over de gehele wereld dergelijke punten kunnen aanhalen. De conclusie, die ik nu hierover ga trekken, is dus niet zo gek als het klinkt:

Er komt een ogenblik, dat een sneeuwbal-effect in één sector (dat kan landbouw zijn, het kan de metaalindustrie zijn, mijnentwege de toeristenindustrie of wat anders) zo sterk toeneemt, dat het 'n grote indruk maakt op de mensen, op de bevolking. Vanaf dat ogenblik hebben wij geen sneeuwbal-effect, maar een lawine-effect, waarbij de neiging om niet te kopen (of alleen tegen de laagste prijs), de angst voor eigen bezit en daardoor de eisen voor eigen inkomen zullen toenemen, terwijl daardoor de omzetmogelijkheid en daarmee de rendabele productiemogelijkheid afneemt en gelijktijdig het staatsinkomen steeds meer bedreigd wordt. Op dat ogenblik hebben wij te maken met een feitelijke crisis.

Nu denk ik niet, dat een dergelijke crisis aan den volke wordt voorgehouden. Zij zullen u ongetwijfeld nog vertellen dat u zeer welvarend bent, indien u het moet stellen met 400 gran droog brood per dag. Want welvaart is maar een leuze. Je ziet echter met eigen ogen hoe er iets verandert.

Je ziet b.v. geldontwaarding. Vroeger dacht men daar niet over na. Nu calculeert men rustig in een salarisopslag al in: het geld wordt zoveel minder waard, dus ik moet zoveel procent meer gaan verdienen dit jaar, want anders krijg ik geen reële toename van mijn inkomen. En dit niet alleen in Nederland. Overal.

Ik stel, dat de feitelijke gevolgen op de helft van het volgende jaar in de meeste Europese landen zichtbaar zullen zijn. In de Ver. Staten zijn zij nu al zichtbaar, alleen praten zij daar minder over. Ik neem aan, dat voordat men dit openlijk zal willen erkennen 1972 waarschijnlijk een aardig eind gevorderd is. In Nederland kun je een dergelijke uiteenzetting van verantwoordelijke personen meestal pas verwachten na de verkiezingen; en dat is duidelijk.

Ook elders spelen dergelijke belangen een rol. Ik neem daarom aan, dat u van een feitelijke crisis pas overtuigd zult zijn in begin 1973. Maar de chaotische economische verhoudingen, die op het ogenblik hand over hand toenemen, waarbij onderlinge afspraken vaak de feitelijke verwarringen en moeilijkheden eerder vergroten dan verminderen, hebben reeds nu tot feitelijke crisis-situaties geleid. Wij moeten dan ook rekening houden met een toenemend wankele we-

reld-economie en daarmee met moeilijkheden voor valuta's, moeilijkheden in de internationale handel, vermindering van krediet-faciliteiten op velerlei terreinen. En met dat alles geloof ik ook in de mogelijkheid eindelijk eens te kijken wat u werkelijk nodig heeft, opdat u dan zelf de stralende ring van zelfvertrouwen bezit, die u dan niet meer tegen f 1.98 per tube behoeft te kopen.

NOOT.

Het toenemend vertrouwen in een toenemende winstmogelijkheid in het verleden heeft geleid tot de winst-waanzin van het heden en de windhandel in effecten, die morgen steeds meer zichtbaar wordt. Dit zal tenslotte voeren tot een absoluut geleide economie, waarmee de zichzelf misleidende regering de economische instorting zowel van zichzelf als van haar onderdanen zal bevorderen.

--:--

IK.

Ik ben. Wat ben ik? Ik weet, wat ik niet ben. Ik weet niet, wat ik ben. Ik ben het onbekende, verborgen in het schijnbaar bekende. Ik ben het onbegrepen, omgrensddoor alles wat ik meen te begrijpen. Wat ik denk van mijzelf is nooit waar, want het is maar een deel van mij. Wat ik zoek voor mijzelf is geen vervulling van mijn wezen, doch slechts de aanduiding van iets, wat mede tot mijn mogelijkheden behoort.

Ik ben. Ik ben kracht. Maar ik ben krachteloos, toch ben ik kracht. Kracht ben ik, indien ik besef dat ik kracht ben. Waar ik mijzelf niet vertrouw, ben ik krachteloos, omdat de kracht, die in mij is, niet tot uiting kan komen. Als ik denk aan sterven, zal ik sterven. Als ik denk aan leven, zal ik leven, want de kracht in mij neemt de vorm aan, die wordt bepaald door mijn besef.

Ik ben. Ik ben een scheppende kracht, want uit de kracht, die in mij is, herschep ik mijzelf. Voortdurend mijzelf vormende tot dat wat ik meende nog niet te zijn. Voortdurend mijn wereld veranderende, totdat zij past bij mijn besef. Zo schep ik en herschep ik. Naarmate de kracht in mij groter is, herschep ik duidelijker en meer kenbaar mijn wereld en mijzelf, totdat uit mij het feit geboren wordt. En in het feit ben ik zelf en verlies ik mijzelf.

Ik ben. En wat ben ik? Ik ben dat wat is: ik. Dat is alles.

(Een meditatie, waarover u misschien ook kunt nadenken. Niet mystiek en toch mystiek, omdat ik haar heb gebaseerd op de tegenstelling, die wij zelf zijn.)

:--:--

KOSMISCHE WERKINGEN

HOOFDSTUK II.

DE DENKENDE AARDE?

Voor de mens is de aarde zo belangrijk als de kosmos. De kosmos ligt ver weg, de aarde is vlak bij. Je wordt omringd door haar atmosfeer. Je leeft uit de gassen die zij afscheidt, uit de wateren die op haar ontstaan. Daarom is het belangrijk om naast de kosmische werkingen en de kosmische krachten en stralingen ook rekening te houden met de aarde.

Over het algemeen wordt de aarde beschouwd als een brok materie, wentelend rond een zon. Ik hoop in de loop van mijn betoog aan te tonen, dat het anders kan zijn.

In de 1e plaats hebben we de vraag: Wat heeft de aarde voor een kern? Nu kunnen wij over de aardkern heel veel zeggen. Wij weten in ieder geval, dat die erg zwaar is. De geliefde theorie is dan ook dat die kern grotendeels uit nikkel-ijzer bestaat. Daar omheen bevinden zich verschillende zônes met hogere en lagere temperaturen. Daarboven bevinden zich fluïdelagen en daarboven stollagen. Daar weer boven geringere hoeveelheden fluïde materie, waarop aardschotsen drijven en rond die aardschotsen hebben wij dan nog de wereldzeeën, die op die punten drijven, waar de aardschors veel dunner en vaak ook wat rekbaarder is. Dat zijn theorieën. Laten wij nu eens nagaan wat de aarde doet.

De aarde heeft een eigen emissie, een eigen uitstraling. Zij heeft een eigen magnetisch veld. Zij heeft, zoals elke ster en planeet, een eigen zwaartekracht-werking. Daarbij doen zich allerlei vreemde verschijnselen voor, die men niet helemaal kan nagaan. Zo zijn er b.v. de zogenaamde aard-luchtpotentialen: verschillen van elektrische spanning tussen lucht en aarde. Daarnaast kennen we verschijnselen, die minder wetenschappelijk zijn, zoals b.v. de aardstralen en de z.g. geheimzinnige of heilige plaatsen, waar heel vaak een bijzondere emissie aanwezig is, al kunnen wij langs wetenschappelijke weg niet constateren of zij er is en hoe ze er is. De mens ondergaat haar.

Als wij nu eens aannemen, dat de aardkern niet alleen uit nikkel-ijzer bestaat, maar dat zich daarin andere bestanddelen bevinden zoals cadmium, dan hebben wij eigenlijk een enorme roterende massa, die bovendien de eigenschap heeft dat ze electriciteit kan opzamelen en afscheiden. Daar is iets voor te zeggen, want een magnetisch veld zoals de aarde produceert verwacht men ook bij een electromotor. Er is dus veel voor te zeggen, dat de aardkern op de een of andere manier electrisch actief is. Een dergelijke activiteit zou dan overal gelijk moeten zijn, maar ze is dat kennelijk niet.

Er zijn heel veel regels en wetten, die men vroeger heeft uitgedacht en die helemaal niet schijnen te kloppen. Zo is er die kwestie van temperatuurstijging per 100 m. daling in de aardkorst, die tot op zekere hoogte waar is, maar die op een gegeven ogenblik niet meer waar is. Er is nl. geen rechtlijnige voortzetting van de temperatuurverhoging. Er schijnen dus zeer vreemde condities te bestaan. Dat zou men misschien ook kunnen zeggen, als men te maken zou krijgen met een levend organisme.

Bij een levend organisme is het punt, waarop men het weefsel aanboort, vaak bepalend voor de temperaturen die er heersen, voor de stromingen die er bestaan, voor de werkingen en ook voor de energieën die daar aanwezig zijn. Misschien zouden wij kunnen aannemen, dat onze aarde ergens vergelijkbaar is met een levend organisme. Een stoute theorie ongetwijfeld, maar ik geloof dat er veel voor te zeggen is.

Ik stel:

Wij weten dat de aarde en zelfs sommige van de materialen aan de oppervlakte van de aarde op zeer eigenaardige wijze reageren op bestaande uitstralingen. Wij kunnen spreken over het beziend-zijn van bepaalde bergen, maar wij kunnen net zo goed spreken over wandelende stenen (een bekend verschijnsel) en over ploseling optredende structuurveranderingen in de aarde. Wij kunnen spreken over de reactie van de aarde op de denkbeelden van de mensen; dus op de structuur van het menselijk denken. Een dergelijke reactie zou men misschien kunnen verklaren door te zeggen: het is toeval. Maar dan is het toch wel een heel vreemd toeval, dat altijd bepaalde statische elementen in het menselijk denken de aanleiding worden tot reacties in de aardkorst. Zou dat een toeval zijn? Ik geloof het niet. Het is al even vreemd, dat die wonderlijke verschijnselen van wandelende stenen e.d. zich overal voordoen waar wij te maken hebben met bijzondere geestelijke spanningen in de omgeving.

Indien wij ons de moeite getroosten om aardstralen na te gaan, dan weten wij dat die stralen niet te constateren zijn; en alle kastjes tegen aardstralen zijn natuurlijk - wetenschappelijk gezien - oplichterij. Maar aan de andere kant zijn er plaatsen op aarde waar vreemde condities heersen. Hoe komt het anders, dat op bepaalde delen van de aarde zekere ziekten niet kunnen voorkomen? Hoe komt het, dat zeer bijzondere plantengroei en muterende plantengroei op bepaalde plaatsen, zelfs in bepaalde dalen (dus zeer kleine, aanwijsbare gebieden) wel voorkomen en elders niet? En dan hebben wij het niet over degeen, die ziek is, omdat hij toevallig slaapt op een aardstraal. Dan kun je natuurlijk beter een veren matras nemen. Er zijn grotere verschijnselen, waarover wij ons vragen moeten stellen.

Hoe komt het b.v. dat een groot aantal bolgewassen het sterkst natuurlijk muteert - vreemd genoeg - in de buurt van Perzië (Iran, Irak)? Hoe komt het dat bepaalde ziektebeelden niet optreden in sommige delen van Zuid-Amerika, maar ook in delen van Afrika en Azië? Je kunt dat allemaal wel proberen weg te verklaren, maar er is iets. En als dat iets er is, dan gaan wij na wat de omstandigheden zijn. Wij moeten dan zeggen: Er is kennelijk ook een reactie van de aarde op hetgeen er boven de aarde aanwezig is.

Nu hebben wij al twee dingen: wij hebben een kern, die energie bevat, haar uitstraalt niet alleen als een warmte-uitstraling en waarschijnlijk een electrisch potentiaal heeft. Wij hebben daarnaast een aantal eigenaardige verschijnselen aan de oppervlakte.

Nu moeten wij naar de atmosfeer toe. Wat ontdekken wij? In de atmosfeer zijn eveneens sterk wisselende reacties gaande. Deze reacties kunnen niet alleen worden verklaard (niemand is daarin tot nu toe geslaagd) aan de hand van invloeden van buiten, b.v. de werking van de zon. Het blijkt, dat in de spiegeling, die in de aardatmosfeer voorkomt, zowel de afwijzing van zonlicht als de afwijzing van bepaalde andere frequenties en stralingen plaats heeft. Denkt u aan de Heaviside-laag, aan de geïoniseerde lagen die overal liggen. Dan moeten wij toch aannemen: daar is ook iets met de aarde aan de hand.

Ik hoop inmiddels zover te zijn gekomen, dat ik aannemelijk heb gemaakt dat de aarde zich in vele opzichten gedraagt als een levend wezen; maar dan een levend wezen, dat onnoemelijk traag is t.a.v. ons besef. De mens leeft veel sneller, ervaart veel sneller. Eén ademhaling van de aarde bij wijze van spreken kan misschien wel een jaar of meer van een mensenleven zijn. Een grotere traagheid, maar een leven.

Indien ik bij de aarde een leven veronderstel, dan moet ik mij eens gaan afvragen, of dit leven helemaal zonder besef kan bestaan. Daar er sprake is van vaak zeer intense reacties op meestal ongeveer 7 tot 10 jaar bestaande situaties op aarde - ook bij de mensen - moeten wij aannemen dat er een reactie-

traagheid is, maar dat die reactie gericht is. Het is geen toeval, dat bepaalde dingen steeds op bepaalde plaatsen gebeuren. Dan stel ik: hier is kernelijk een reactie op de buitenwereld, op iets anders. De aarde denkt in ieder geval of reageert met een zeker besef. Dit is natuurlijk geen wetenschappelijk bewijs, dat weet ik wel, maar het gaat ons voorlopig om de mogelijkheid, om de logica.

Nu gaan wij even denken aan de aardstralen.

Aardstralen kunnen wij niet aantonen. Wij kunnen ook niet bewijzen dat aardstralen onder druk wel of niet werken, ofschoon het vreemd is dat paarden, waarvan je toch moogt aannemen dat ze niet door suggestie worden gekweld, inderdaad van een zekere onrust of van sommige kwalen afkomen, als er aardstraalonderdrukking heeft plaatsgevonden of als een afscherming tegen aardstralen is aangebracht. Het is niet wetenschappelijk bewezen. Aardstralen bestaan natuurlijk niet - ik wil niet met de wetenschap op de vuist. Ik zeg alleen maar dit: Er zijn dingen, die je niet anders kunt verklaren dan door een dergelijke straling. Of die straling nu een partikelstraling is (een emissie) of dat ze een veldverstoring is of iets anders, dat weten wij niet. Wij weten alleen: het is geen menselijk meetbare straling.

Nu blijkt die uitstraling soms voort te komen in betrekkelijk grote gebieden, meestal echter in lijnen. Indien u de aardstralen zoudt nagaan, zoals u ze kent in eigen land, dan doet het heel veel denken aan een craquelé, alsof er heel fijne haarscheurtjes in zitten, waarin de condities iets anders zijn.

Als ik nu eens ga stellen - en het zou de moeite waard zijn om het eens na te zoeken - dat de elektrische weerstand tussen kern en oppervlakte op bepaalde plaatsen niet gelijk is, dan zouden de plaatsen waar er een ander potentiaal lucht-aarde is gelijktijdig ook plaatsen kunnen zijn waarin een voortdurende elektrische werking ontstaat. Een elektrische werking betekent gelijktijdig magnetische storing. De menselijke en dierlijke organismen werken via impulsen, die we ook van elektrische aard kunnen achten. Het is dan mogelijk, dat er inderdaad een verstoring op die manier ontstaat. Het is zelfs zeer waarschijnlijk, dat die verstoring in de eerste plaats het zenuwstelsel zal aantasten en daarnaast bepaald synapsische storingen tot stand brengt; dus een verschuiving van reactie.

De aarde leeft, de aarde ademt, de aarde heeft invloed, de aarde is niet overal gelijk aan de oppervlakte. Er zijn geheimzinnige werkingen en invloeden, die wij niet kunnen verklaren. Zou de aarde misschien dan toch niet alleen maar worden beschouwd als een laagstaand levend organisme of iets wat daarmee kan worden vergeleken, maar zou ze misschien moeten worden beschouwd als een denkend wezen? Daarvoor hebben wij bezieling nodig. Aan bezieling van de aarde geloven we wel. En als we reëel zijn, zeggen we: Indien alle leven bezield is, dan kan een zon of een planeet ook bezield zijn, ook al is dit een ander soort leven dan wij kennen.

Maar wat zou die aarde dan denken? Haar denken zal m.i. nu niet direct worden bepaald door de mensen. De mensen als geheel kunnen een bepaalde sfeer, een zekere aura veroorzaken; en die aura kan de reacties naar buiten toe bepalen. Maar zou die aarde zich bewust zijn van al die kleine wezens? Bent u zich bewust van uw huidcellen, van hun leven en sterven? Waarschijnlijk niet. Op dezelfde manier geloof ik niet, dat de aarde zich bewust is van het leven en sterven van planten, dieren en mensen. Ik geloof, dat dat bewustzijn maar heel beperkt is en dat dat in de eerste plaats moet worden gezocht in veranderingen in de totale sfeer, in de totale uitstraling die rond de aarde aanwezig is, maar dat ze niet kan worden gezien als een direct persoonlijke erkenning mens - aarde, aarde - mens.

Nu stel ik, dat reactie in hoofdzaak op de buitenwereld zal plaatsvinden. De aarde als geheel kan denken, maar in haar denken is ze gebonden aan de zon, aan de andere planeten, eventueel aan andere sterren. Wat is haar methode van uitdrukking? Dat weten wij niet. Maar wij weten wel, dat insecten over duizenden meters, zelfs over vele kilometers (in enkele gevallen heeft men geconstateerd van 60 tot 100 km) de geur van een wijfe kunnen ruiken.

Die geur is voor ons mensen niet kenbaar. Wij kunnen ook niet uitmeten hoe zich dat zo ver verspreidt, wat erbij komt. Wij weten alleen dat het zo is. Zou een dergelijke communicatie misschien denkbaar zijn tussen de aarde en de andere sterren en planeten op een niveau, dat wij hiet helemaal kennen? Dan hebben wij hier een relatie tussen de aarde en de kosmos.

De aarde reageert als een denkend wezen op de kosmos. En daarmee zijn wij weer een stap verder gekomen in onze poging ons milieu te begrijpen. Want als de aarde denkt en reageert, dan zal haar reactie niet alleen worden bepaald door hetgeen er van buiten op haar afkomt (de kosmische inwerking), maar wel degelijk ook door wat wij haar humeur, haar stemming zouden kunnen noemen. Dan mag de aarde traag reageren, maar een stemming zal ze hebben. Die stemming wordt bepaald door de tendens (het bewustzijn van de mensheid o.m.), die rond haar bestaat, zoals u door een zekere sfeer, die u dan waarschijnlijk emotioneel noemt of er een andere verklaring aan geeft, wordt beïnvloed in uw reacties op anderen. Dus stel ik:

Het denken van de mensen bepaalt niet zonder meer de bewuste reacties van de aarde, maar zal wel de bewuste reactie van de aarde op andere werelden, planeten of sterren, denkend in haar grootorde, bepalen. En dat zou kunnen betekenen dat kosmische invloeden, die de aarde bereiken, niet altijd op aarde dezelfde resultaten hebben. Integendeel. De stemming van de aarde (en dat is voor een groot gedeelte de overheersende mentaliteit van de mensen gedurende een zekere periode) zal bepalend zijn voor de manier, waarop zij de kosmische invloed verwerkt vanuit ons standpunt beschouwd en vanuit haar eigen standpunt waarschijnlijk daarop reageert.

Nu moeten wij proberen de hypothese "de denkende aarde" wat verder te ontleden.

Wanneer ik persoonlijk in harmonie met de wereld ben, dat wil zeggen tijdelijk a.h.w. synchroon ben met de krachten, die in de aarde ontstaan, dan krijg ik kracht uit die aarde. Wanneer ik tijdelijk niet synchroon ben (dus probeer in een tegengestelde pulsatie met die aarde te leven), dan onttrekt zij mij krachten. Dat is iets, wat men tegenwoordig vaak vergeet.

Er is een tijd geweest, dat men - ook in hoogbeschaafde landen als India, China en het gebeurt nu ook nog in Afrika - mensen, die ziek waren geweest of die zwak waren ertoe bracht om enige tijd in de schaduw op de aarde te rusten. En als ze daar op de juiste manier ontspannen waren, kregen ze kracht. Heel vaak zien wij verder daarbij komen een oriëntatie van het lichaam soms Oost-Zuid, soms Noord-West; maar de lengtelijn in overeenstemming met het magnetisch veld is wel de meest voorkomende. Wij kunnen dat weer bijgeloof noemen, maar het schijnt dat men daar heel veel succes mee heeft gehad. Wij vinden zelfs in de Chinese therapieën vaak een oriëntatie t.a.v. de Poolster terug, maar in feite meestal t.a.v. de aardas. En dat zijn toch allemaal beschavingen, die wij niet helemaal kunnen uitvlakken, waarvan wij niet kunnen zeggen dat ze helemaal dom waren. Zou het misschien zo kunnen zijn:

Wanneer ik met de aarde in harmonie ben, versterkt zij mijn wezen. Wanneer ik met de aarde niet in harmonie ben, dan neemt zij krachten, dan is ze een tegenstand, een soort stroop waar ik mij doorheen moet worstelen.

Dan ga ik nog een stap verder. De aarde is niet voortdurend gelijkblijvend. Ik kan dus niet altijd met dezelfde techniek en dezelfde methode harmonisch worden met die aarde. De aarde is een denkend wezen. Er zijn steeds veranderingen aan de gang; en al nemen die veranderingen vaak een jaar of meer, toch zijn ze erg belangrijk, want als de verandering heeft plaatsgevonden, dan kunnen wij geen harmonie meer vinden volgens een oude methode en moeten wij ons aanpassen. Als ik hier mag wijzen op verschijnselen, die dat aanvaardbaar zouden kunnen maken:

Wij zien gemiddeld per 3 à 4 jaar een verschuiving in moraal, in mode en in godsdienstige interpretaties. Wij zien gemiddeld per 20 jaar een algehele ommekeer in deze waarden. Wij zien gemiddeld per 700 jaar een bepaalde cyclus zich afspelen. Het gaat hier dus niet om een astrologische cyclus, maar gewoon om een cyclus van de historie van de mens. Wij zien, dat de neiging van

de mens in die periode een aantal verschuivingen ondergaat en dat die zich herhalen.

Conclusie: volgens mij leeft de aarde in een bepaald ritme. Om met haar harmonisch te zijn moeten wij in dat ritme mee veranderen. Maar daarnaast: Wat wij zijn bepaalt de sfeer; dus ook de reacties van de aarde.

Indien ik met de aarde harmonisch ben, terwijl ze woedend is, dan is er grote kans dat die harmonie mij wel een enorme kracht geeft, maar mij gelijktijdig tot het brandpunt maakt van allerlei voor de mens toch minder aangename verschijnselen op aarde. Ik denk aan stormen, aardbevingen, overstromingen e.d. Ben ik in harmonie op het ogenblik dat die aarde vredig, rustig is, dan zal die harmonie mij waarschijnlijk helpen om op de wereld meer te beheersen.

Nu kom ik met een paar stellingen, die u eens moet overdenken.

1. Stel: de aarde is een denkend wezen. Dan zullen haar gedachten bepalend zijn voor de mogelijkheden van de schepselen, die in haar invloedssfeer leven.
2. Een schepsel, dat harmonisch is met de krachten der aarde, ervaart de krachten der aarde, weet wat voor werkingen er op eigen niveau aan het aardoppervlak kunnen optreden en kan bovendien een groot gedeelte van die krachten in zich absorberen. Een wezen, dat niet harmonisch is met de aarde, zal niet alleen voortdurend de aarde tegenover zich vinden door onverwachte verschijnselen en veranderingen, het zal daarnaast door zijn verkeerde instelling voortdurend zijn eigen energiepeil zien dalen.
3. De bewuste reacties van de aarde zullen zich afspelen op een niveau dat veel hoger ligt dan het menselijke. Ik denk hier aan interplanetaire of interstellaire reacties. Dergelijke reacties omvatten datgene, wat wij kosmische invloeden noemen en zou mede verklarend kunnen zijn voor wat wij de inwerking van de 7 stralen noemen. De reacties weerspiegelen zich wel voor ons, maar kunnen door ons nooit worden bepaald, omdat wij het denkproces van de aarde niet kunnen delen. Wij kunnen slechts deelhebben aan haar kracht.
4. Alle verschijnselen, die van de aarde uitgaan en op de aarde optreden, blijken toch een relatie te kennen met de menselijke gedachtenwereld en daarin voornamelijk met het z.g. gemeenschappelijk bewustzijn of bovenbewustzijn, waarbij de totale tendens van het menselijk denken bepalend wordt voor de reacties van de aarde op de mensheid. Een dergelijke reactie kan nimmer als volledig bewust worden beschouwd. Ik neem aan dat deze reacties van de aarde uit gezien onderbewuste zijn. De wisselwerking tussen mens en aarde, die op deze manier toch wel op de voorgrond kan treden, doet veronderstellen dat de mensheid mede bepalend zal zijn voor de reactie van de aarde op kosmische invloeden en werkingen en dat omgekeerd de aarde mede bepalend zal zijn voor de wijze, waarop de mensheid kosmische werkingen en beïnvloedingen ondergaat.

De conclusies, die wij tot zover hebben getrokken, zijn voor de mens belangrijk, omdat zij aangeven op welke wijze kosmische relaties worden ondergaan.

Nu stel ik, dat de relatie tussen sterren en eventueel een planetenstelsel vergelijkbaar is met die van atomen.

Ik stel verder, dat een sterrennevel vergelijkbaar is met een door co- of adhaesie samengehouden reeks moleculen.

Ik stel dan: ruimte is in het atoom het belangrijkste deel van de z.g. massa.

Ruimte is dus ook het belangrijkste deel van de kosmos, zoals wij die kennen.

Ik stel daarnaast: voor de mens zal dus de ledige ruimte veel belangrijker zijn dan de voor hem zichtbare brandpunten, die hij sterren of planeten noemt.

Zijn kosmische invloeden zijn delen van een ruimtelijke structuur, niet alleen maar van een actie of een interactie van bepaalde voor hem kenbaar stoffelijk werkzame krachten of groeperingen. Een kosmische kracht of invloed is dus mede ruimtelijk te zien als deel van een ruimtelijke structuur. Dat betekent in de

wereld van een atoom dat wij daardoor baanveranderingen krijgen. Baanveranderingen nl. van de omlopende electronen (vaak baansprongen van deze electronen) en daarnaast soms een kern-emissie, waarbij protonen, soms zelfs ook neutronen en neutrino's een rol kunnen spelen. Deze veranderingen kunnen gelijktijdig een aardverandering van het atoom betekenen.

Nu stel ik, dat dergelijke invloeden ook in een zonnestelsel voorkomen. Als ze in een zonnestelsel voorkomen, moeten wij aannemen dat ruimteveranderingen, structuurveranderingen, baanveranderingen (een verandering van het aantal planeten of een verschuiving van de banen van die planeten) plaatsvinden. Als wij weten dat de baanomloop in een atoom in micro-seconden gerekend moet worden en wij vergelijken de massaverhoudingen, dan zouden wij tot de conclusie moeten komen, dat een soortgelijke periodiciteit voor de aarde als kleinste deel zou moeten liggen in de grootorde van ongeveer 70.000 jaar voor een baanverandering. Dus ongeveer parallel.

Nu weet u, dat deze veranderingen mogelijk zijn. Ze treden op, maar in de tijd zijn zij voor de mens niet merkbaar. Ze zijn langzame en geleidelijke veranderingen. Langzame en geleidelijke veranderingen betekenen langzame en voor het individu haast onmerkbare verschuivingen van invloed, van waarde en van verhoudingen. Verhoudingen t.a.v. de kosmos, t.a.v. planeten en sterren.

U leeft op aarde. De totale mentaliteit van de mensheid is op geweld gericht. Dan zal een invloed die vrede brengt resulteren in een vorm van gewelddadigheid, die echter de neiging heeft om heersend geweld te breken.

Er komt een tendans, die kennis zoekt. Deze kennis zal dan in de eerste plaats krijgskunde en de daaraan verwante wetenschappen inhouden.

Er komt een tendans uit de kosmos, die liefde wekt. Voor de mens is de reactie dan - gezien deze sfeer.- in de eerste plaats vaderlandsliefde, groeps-liefde; dus een vorm van uitgebreide eigenliefde. Dit houdt in, dat de inwerking van kosmische stralen altijd weer kan veranderen naarmate het menselijk denken verandert en dat bovendien de invalshoek van bepaalde kosmische werkingen en krachten ook voortdurend kan veranderen, al gaat dat zeer geleidelijk.

Ik stel: wat wij zien als kosmische krachten is over het geheel van de aarde bezien en door de geschiedenis van de aarde berekend niet dezelfde.

Krachten wisselen van werking en betekenis. Er is geen vaststaand schema van kosmische krachten. Elk schema van kosmische krachten kan slechts voor een korte periode juist zijn; een periode die gemiddeld de 250 jaar niet zal overschrijden, waarschijnlijk zelfs iets minder. Als wij dus met kosmische krachten te maken hebben, dan kunnen wij eigenlijk niet reageren volgens ons systeem. Wij kunnen alleen maar reageren volgens gevoel. Daarom moeten wij proberen na te gaan welke variatie een kosmische invloed tot stand kan brengen, als wij in het denken van de aarde zijn opgenomen en wij door onze gedachtensfeer daarbij ook de stemming de "mood" van de aarde beïnvloeden.

Ik stel: Op het ogenblik, dat de mensen een zekere algemeen geldende tendens en opvatting kennen, zal hierdoor de sfeer van de aarde worden bepaald. Deze sfeer zal alle invloeden op een bepaalde wijze vertekenen. Het is een kwestie van breking. In sommige gevallen kan een breking van een en dezelfde straal in vele afzonderlijke invloeden kenbaar worden.

Dan stel ik daarnaast: Wanneer mijn gevoelsreactie op kosmische invloeden voor mij een bepaalde tendens aangeeft, dan is die tendens voor mij persoonlijk juist, omdat zij in overeenstemming is met de mensheid, waarin ik leef (de invloedssfeer) en met het aardritme, waardoor ik mede word gestimuleerd. Want het antwoord van de aarde op de invloed bereikt mij ook, terwijl ik daarnaast niet in staat ben om redelijk te omschrijven wat die invloed mij precies doet; wat ze verandert.

Ik stel als conclusie hierop: Alle kosmische invloeden, die ons op aarde bereiken plus alle invloeden van de aarde die wij ondergaan gezamenlijk, betekenen een variant op ons gevoelsleven, waardoor wij ons juist kunnen oriënteren, maar die geen redelijke interpretatie zonder meer mogelijk maakt. En dan kom ik vanzelf tot een volgende constatering:

Daar het denken van de aarde, of althans de processen die wij met denken zouden kunnen vergelijken, zich betrekkelijk vaag afspeelt, zullen wij niet door

het totaal-beeld van het aarddenken worden getroffen, maar steeds door bepaalde fragmenten van de gedachte. De gedachte is voor ons niet een beeld, zoals voor de aarde zelf, maar zeker als wij mens zijn is zij voor ons een opeenvolgende reeks niet-begrepen factoren. Wij zien het totaal-beeld pas achteraf, wanneer het voltooid is. Dit betekent, dat wij redelijk niet kunnen nagaan hoe de aarde denkt, maar dat de beelden die in ons ontstaan terwijl wij een zekere harmonie met de aarde aanvoelen voor ons wel de duiding zullen zijn van hetgeen zich aan ons qua invloeden verder zal tonen. Wij kunnen dus de komende invloeden aanvoelen en a.h.w. in het heden aflezen op grond van onze emotionele reactie op de aarde zelf en de kosmische straling, die ons treft.

Nu kunnen wij als mens en ook als geest gelukkig een onderscheid maken tussen de werking van de aarde zelf en de werking van de kosmos. Wij zullen dat zo eenvoudig mogelijk formuleren en zeggen daarom: De kosmos is altijd stimulerend. De aardinvloed is altijd reactie. (Dat is wel niet helemaal juist, maar voor ons doel goed genoeg.)

Indien er een kosmische invloed optreedt, betekent het dat er in de aarde iets wordt gestimuleerd en dat die stimulans langzaam vorm krijgt.

Stel: De aarde wordt getroffen door een felle kosmische kracht. (Geef haar de een of andere kleur: wit, rood, blauw of geel. De kleurencode zoals wij die meestal gebruiken.) Wanneer deze kracht de aarde treft, ondergaan wij haar als een stimulus voor onszelf. Wij kunnen daardoor in ons gevoelsleven tijdelijk afwijken van datgene, wat zich op de aarde nu afspeelt. Als wij begrijpen, dat de verwezenlijking van de tendens tijd vergt, zullen wij ontdekken dat de gebeurtenissen zich achteraf gaan vormen, nadat de invloed is opgehouden en zo een reactie van de wereld en ook van onszelf gaan opbouwen ten aanzien van de tendens.

De verschuivingswaarde tussen invloeden is daarbij sterk afhankelijk in de eerste plaats van de complexiteit van de kosmische invloed, in de tweede plaats van haar intensiteit. Indien wij aannemen, dat er 10 graden van complexiteit zijn, waarvan 1 de eenvoudigste is en 10 graden van kracht, waarvan 1 de zwakste is, dan kunnen wij zeggen: Bij een factor 1 : 1 is de reactietijd ongeveer $3\frac{1}{2}$ jaar. De reactie op deze invloed zal pas over $3\frac{1}{2}$ jaar kenbaar zijn. Heb ik een factor 2 : 1, dan zal die tijd rond 7 jaar zijn. (In feite iets minder.) Heb ik daarentegen te maken met een factor 1 plus een factor 10, dan is de reactietijd ongeveer 70 uur. Er is dus een groot verschil in tijdsduur.

Dit kan u misschien helpen, als u het een of ander hoort over kosmische invloeden en stromingen, om te begrijpen hoe de stemming en de reactie van de mensen nog niet direct parallel behoeven te lopen met hetgeen er op aarde gebeurt. Er is dus een vertraging, die afhankelijk is van de complexiteit en mede van de energie. Bij een factor 10 : 10 (dus hoogste complexiteit, hoogste energie) kunnen wij aannemen, dat de verwerkingsfactor toch altijd rond de drie jaar ligt. Het kan ook een keer twee jaar zijn (het is geen vaste maat), het kan ook $3\frac{1}{2}$ jaar zijn, maar gemiddeld rond de drie jaar. Daarmee gaat u misschien begrijpen waar het mij in dit deel om gaat:

Uw aarde is een denkend wezen. Uw aarde is een wezen dat reageert. Het is maar een stelling, maar laten wij die als werkhypothese hanteren. Daardoor ontstaan er verschuivingen tussen oorzaak en gevolg. Omdat de aarde in een totaal ander tijdsmilieu en tijdsniveau leeft dan de mens, zijn die verschuivingen voor de mens vaak van zeer belangrijke aard.

De laatste reeks punten, die wij hier moeten bezien, hebben te maken met de reactie van de aarde, de complexiteit.

U heeft misschien wel eens ontdekt dat u niet één ding tegelijk denkt. U denkt soms honderd dingen tegelijk. U kiest er dan één uit en die schuift u tijdelijk op de voorgrond, maar op de achtergrond spelen die andere dingen mee.

U loopt door de stad. U bent misschien op een bepaalde conversatie gespitst. Dat is uw primair denken, maar daarnaast registreert u wat er in de

étalages is, wie er voorbij komt, hoe de toestand van de straat is, wat voor verkeer er gaat, wat voor weer het is, enz. Ik geef dit als voorbeeld. Op dezelfde manier zal die aarde reageren. Zij zal vele dingen gelijktijdig kunnen beleven en daarop ook kunnen reageren, maar er is altijd een primair bewuste reactie. De primair bewuste reactie nu wordt mede bepaald (niet voornamelijk, maar wordt zeker mede bepaald) door de reactie van de zon. Het is of de aarde een kind is dat vader of moeder vereert en daardoor tot een zekere nabootsing komt. Daarom moeten wij zeggen:

Alle reacties op kosmische invloeden, optredende in de zon, zullen ongeveer een jaar nadien op aarde merkbaar zijn en wel met een maximum aan intensiteit, omdat wij hier te maken hebben met een bewust gewild proces, terwijl in de andere gevallen vaak halfbewuste of misschien zelfs onbewuste reacties een rol spelen.

De zon kan in haar wezen bepaald worden. Wij zeggen dan: Ten aanzien van de kosmische krachten is de zon een combinatie rood - geel. Rood is sterk hartstochtelijk levenwekkend: geel: geeft sereniteit en levenskracht. Zij geeft echter in verhouding betrekkelijk weinig weten. De bewustzijnsbevorderende invloed is dus niet groot. Het vreemde is dat die invloed wel kan optreden, indien het licht wordt gepolariseerd. Het maanlicht nl. schept voor de mens banden tussen bewustzijn en onderbewustzijn en geeft dus een vergroting. Maanrelaties zijn bewustzijnsrelaties op aarde. Zonnerelaties - en dat zijn toch wel de dominerende, zou ik zeggen - zijn echter hoofdzakelijk hartstocht- en krachtrelaties. Dit betekent, dat elke invloed in aspecten waarbij emotie en kracht een rol spelen voor de aarde belangrijker is dan alle andere kosmische invloeden.

Vanuit de aarde moeten wij dus de reactie op deze invloeden zeer zwaar tellen; wij moeten daarmee rekening houden. Alle andere kosmische invloeden beroeren ons meer dan de aarde. En omdat de aarde daarop niet gewelddadig en niet volledig bewust reageert - hoogstens wat onbewust - zijn dit de factoren, waaruit wij een zekere beheersing t.a.v. de aarde kunnen gewinnen. Zodra er een bewuste of denkende reactie van de aarde is, kan de mens door kosmische krachten een milieu-beheersing verwerven.

Het lijkt misschien niet veel deze keer, maar als u het heeft overdacht en het heeft gereleerd met hetgeen we de vorige maal hebben gezegd, dan zult u tot de conclusie komen, dat hier werkelijk eensgoed over moet worden nagedacht. Ik hoop, dat u zich die moeite ook zult getroosten.

-:-

DIMENSIONALE BEINVLOEDINGEN.

Misschien herinnert u zich nog de stelling over parallele werelden. Daarin wordt aangenomen dat er werelden bestaan, die in één of meer dimensies van de uwe verschillen, zodat zij door andere afmetingen te kennen voor uw wereld niet of niet geheel kenbaar zijn. Nu bestaan daarvoor zeer veel theorieën, maar de eenvoudigste, die wij voor vanavond zullen hanteren, is deze:

Naast uw wereld met drie dimensies is een wereld denkbaar, die één dimensie met de uwe gemeen heeft, maar twee dimensies anders. Dat is een wereld, die je niet meer kunt zien, die je niet meer kunt voelen, die eigenlijk een soort schim is, die soms een ogenblik opduikt, maar die nooit werkelijk gestalte krijgt. Eén vlak van die wereld is gelijk aan één vlak van uw wereld. Als daar dus iets gebeurt, dan kan er in één dimensie van uw eigen wereld een zekere spanning ontstaan, die zich dan ook in uw wereld zal ontladen.

Dat is een heel mooie theorie, die wij natuurlijk niet praktisch kunnen gebruiken. Ze kan dienen om bepaalde invloeden uit een astrale wereld b.v. te verklaren. Ze zou het misschien duidelijk kunnen maken hoe schijnbaar onbegrijpelijk dingen ineens het middelpunt worden van een aantal gebeurtenissen. Maar praktisch gezien kun je er weinig mee doen. Mijn benadering is gebaseerd op u, op uw wereld. Ik hoop, dat u mij dat zult vergeven.

Nu stel ik:

Wij kennen niets van hetgeen er in de andere werelden geschiedt. Wij kunnen dit hoogstens geestelijk beseffen of aanvoelen, maar stoffelijk sta je er als mens buiten. Je kunt echter wel de invloed van de wereld op een gegeven ogenblik zeer sterk waarnemen. Er is dan een bepaald woord of voorstelling, die zich - en meestal gedurende enige tijd - zeer sterk aan je opdringt. Die voorstelling kun je in je eigen wereld niet zien; de aandacht, die soms wordt getrokken op een enkel detail van een ingewikkeld geheel, is redelijk en volgens de waarderingen van uw wereld niet verantwoord.

Als u die voorstellingen heeft of als u die aandacht gevoelt, dan blijkt dat hier een z.g. meer-dimensionale beïnvloeding plaatsvindt uit een dergelijke andere wereld. Het betekent ook, dat van dat punt of uit die voorstelling er ontwikkelingen zullen voortkomen die niet redelijk zijn; die u niet redelijk kunt verklaren of verwachten. En dat maakt het misschien al wat eenvoudiger.

U heeft misschien wel eens meegemaakt, dat u een beeldje had waar u op zekere dag opeens zeer sterk aan ging denken of naar kijken. Het was net of het tijdelijk uw gehele interieur beheerste. Of misschien was het een portret of iets anders, een kleinigheid. Als u nu even over die periode nadenkt, dan zult u bemerken dat er kort daarop onverwachte gebeurtenissen plaatsvonden, die ergens in overeenstemming waren met b.v. de waarde, die u aan het beeldje hechtte, de betekenis die het portret voor u had of misschien zelfs de vorm en de inhoud van datgene, waarmee u zich bezighield. Dat betekent nog niet dat u nu kunt bepalen wat er gebeurt, maar u weet wel: het onverwachte zal voor mij in een associatie bestaan of een associatie in zich dragen t.a.v. het punt van mijn belangstelling.

Met voorstellingen is het al precies zo. Nu moeten wij daarbij niet te dwaas gaan redeneren. Wanneer u droomt, dat u in uw eentje zonder hemd loopt te demonstreren op Plein 1813 of in een ridderharnas met jongelui loopt te flaneren op het Lange Voorhout, dan is dat zeer waarschijnlijk een droom, die andere betekenissen heeft. Wij hebben het hier dus niet over de droom, maar over een voorstelling die ineens oprijst.

Je ziet soms iemand gaan en ineens heb je het idee: die mens ziet er somber uit; het is net alsof er één donkere wolk omheen hangt. Wanneer u de kans heeft zoiets gade te slaan, dan zult u zien dat er met die persoon binnen af-

zienbare tijd iets gebeurt. En afzienbare tijd is hier gemiddeld 60 tot 90 minuten. Dan verandert er iets. Dan doet die mens iets wat onverwacht, onredelijk is. Of hij ondergaat iets, wat niemand van te voren zou kunnen voorzien.

Deze denkbeelden maken voor ons een contact met andere werelden uit. Hoe die werelden heten en hoe zij in elkaar zitten is niet belangrijk, want wij kennen ze toch niet. Maar wat wel belangrijk is en zeker vol betekenis: de voorstelling, die wij hebben, moet op een gegeven ogenblik waar kunnen worden. Er zal een onverwachte mogelijkheid zijn. Als die gevoelens onszelf betreffen - en dat komt ook wel voor - dan zou het kunnen betekenen dat wij in staat zijn om de onverwachte gevolgen op te vangen. Als je weet dat iemand zal proberen je te laten schrikken, dan schrik je wel, maar niet zo erg en zolang als wanneer je er niets vanaf wist, bij wijze van spreken. Als u nu het gevoel heeft, zoals wel eens kan gebeuren: "ik heb vandaag een donkere wolk" of: "er zijn vandaag allerhande mogelijkheden, er is van alles in het spel voor mij", dan betekent dat dus dat die mogelijkheden bestaan. En dan moet u opletten, want de onverwachte mogelijkheid kan plotseling opduiken. Dan kan er ineens iets gebeuren, waarop u niet heeft gerekend. En indien u snel genoeg reageert, kunt u daarmee meestal uw voordeel doen. Zo eenvoudig zijn eigenlijk die meer-dimensionale of anders-dimensionale beïnvloedingen.

Het is voor de mens naar mijn idee vooral bijzonder belangrijk dat hij leert op invloeden te reageren; en daarvoor moet u weten wat ze voor u persoonlijk kunnen betekenen. Het is natuurlijk heel mooi te weten hoeveel andere werelden er direct naast de uwe liggen en hoeveel mogelijkheden daarin verborgen zijn. Maar in uw eigen wereld heeft u aan die kennis zeer weinig, tenzij u haar kunt omzetten in een eigen gedragslijn, een eigen reactie.

Ik zou willen proberen om in dit tweede deel enkele korte en eenvoudige regels te geven, die u t.a.v. kosmische, aardse zowel als anders-dimensionale beïnvloedingen in staat zullen stellen bewuster en vaak ook sneller te reageren.

1. Zodra u iets aanvoelt en dit gevoel op een bepaald punt, een bepaalde persoon of soms op een bepaalde situatie wordt geconcentreerd, dan weet u dat dit voor u belangrijke mogelijkheden of belangrijke gevaren inhoudt. U weet dus van welke kant mogelijkheden en gevaren te wachten zijn en u kunt gevaren vermijden en mogelijkheden gebruiken.
2. Wanneer wij leven in een algehele sfeer van b.v. vreugde, verwachting, spanning, mistroostigheid, zoals dat vaak voorkomt in gemeenschappen en wij hebben plotseling een afwijkende stemming, een afwijkend gevoel, dan betekent dit niet dat wij anders zijn dan de anderen. Wij staan onder dezelfde invloed, welke die anderen ondergaan, maar...er is voor ons een onverwachte gebeurtenis of mogelijkheid - soms ook een gevaar - in verband met de stemming, die wij nu hebben. Indien wij daarmee rekening houden, dan kunnen wij alweer sneller reageren en op een juistere manier de beste aspecten van hetgeen ons overkomt voor onszelf naar voren brengen.
3. Als wij weten, dat bepaalde kosmische invloeden in een bepaalde periode zullen optreden, dan zullen wij in heel veel gevallen het gevoel hebben dat dat voor de wereld geldt, maar niet voor ons in het bijzonder. Toch zullen wij die invloed ondergaan. Die invloed werkt in op de wereld, waarin wij leven. Voor ons is dit een afwijking van ons normale denken, van ons normale reageren, van ons normale temperament. Indien u daarmee rekening houdt, u houdt verder ook rekening met de mogelijkheid, dat u zich bepaalde situaties ineens voor ogen gaat stellen of dat u bepaalde voorwerpen als belangrijk ziet, dan weet u op welke punten de voor u meest gunstige en ook vaak de meest gevaarlijke uiting ligt.

Ik zou hier iets bij willen vertellen. Je kunt niet leven zonder risico's. Wat gisteren niet mogelijk was, is vandaag misschien mogelijk. Maar het omgekeerde kan evengoed gelden. Je weet nooit zeker, of je zult slagen of falen.

Maar als je het niet probeert, faal je altijd. Als je dus die invloeden, die denkbeelden hebt, dan weet je dat er gevaar aan verbonden is en je houdt er rekening mee. Maar het betekent voor jou toch in de eerste plaats dat je streven en reageren daarop gericht moeten zijn, want daardoor kun je iets bereiken.

Nu wil ik u een paar eenvoudige voorbeelden geven in de hoop, dat die de regels wat verduidelijken.

Ik loop door de stad. Ik kijk toevallig naar boven, Ik zie een wolk. Die wolk doet mij opeens denken aan iets of aan iemand. De keus is u hier gelaten. Nu kan een dergelijke associatie onbelangrijk zijn, maar wanneer mijn stemming ineens verandert, ik word gejaagd of ik was gejaagd en ik denk nu ineens "ach, wat kan het mij schelen", dan heeft dit betekenis. Dan weet ik dus: omdat mijn gedrag plotseling verandert en er een voorstelling in mij is ontstaan, dat die voorstelling een voor mij belangrijke is. Zodra ik in de gelegenheid of de noodzaak kom om die voorstelling te constateren, zal ik de stemming, waarin ik ben, moeten gebruiken om daaruit iets te maken wat ik voor mij goed vind.

Ik zie b.v. dat ik een schuldeiser tegenkom - althas daaraan denk ik, terwijl ik naar de wolk kijk. Ik was wat angstig en gejaagd en ik krijg nu plotseling het gevoel: wat kan het mij schelen. Dan zal ik die man ontmoeten of ik zal zo dicht bij hem komen, dat ik naar hem zal kunnen toegaan. Ik dien dan contact met hem op te nemen. En dat gevoel van "wat kan het mij schelen" moet ik natuurlijk niet in woorden omzetten. U kunt niet naar een schuldeiser toegaan en zeggen: "Jan, je krijgt nog f 1000.- van mij, wat kan het mij schelen." Maar u kunt wel naar hem toegaan en zeggen: "Zeg, wij zitten nog met die schuld. Kunnen wij daar eens over praten." U zult zien, dat u dan in 9 van de 10 gevallen voorstellen krijgt, die voor u niet prettig zijn en voorstellen, die voor u wel prettig zijn. Leg dan de nadruk op de dingen, die voor u aanvaardbaar zijn en u zult zien, dat de ander plooibaar is. Dan is er een rapport, een contact mogelijk.

Een ander voorbeeld. U loopt door de stad of u zit thuis en ineens denkt u aan een kerk. U bent niet kerks, u bent niet vroom, maar u denkt plotseling aan die bepaalde kerk. U krijgt een gevoel van wijding over u, dat afwijkt van de norm. Wanneer u weer bij die kerk komt, ga eens naar binnen. Loop er eens omheen. Neem er even de tijd voor. In 9 van de 10 gevallen krijgt u plotseling bruikbare denkbeelden of een grotere vitaliteit. Maar als u vandaag aan die kerk denkt, moet u niet wachten tot overmorgen. Als het even kan, moet u zo iets verwezenlijken binnen ongeveer 3 à 4 uur. Dat is de meest gunstige periode.

Met die voorbeelden heb ik misschien duidelijk kunnen maken, dat u zowel ten aanzien van menselijk contact als ook ten aanzien van de mogelijkheid om van elders krachten te krijgen of nieuwe denkbeelden en inzichten te verwerven toch wel degelijk grote mogelijkheden bezit en dat u rekening houdende met hetgeen ik u heb gezegd vele voordelen kunt vinden.

Nu zijn er andere dingen, die de mensen minder goed begrijpen. Een relatie met de geest kan onder een anders-dimensionale relatie worden begrepen. Het kan zijn dat een geest in een andere wereld, waarin hij voor u geen realiteit meer is, contact met u krijgt. Dat is op één vlak. Dan kunt u niet samen met die geest beleven, maar u kunt het beleven dat die geest inspireert op uw eigen wereld omzetten in iets wat voor u belangrijk is. Dus ook contacten met de geest moeten niet worden beschouwd als een vervanging voor mogelijkheden, maar als een inspiratie voor het zoeken en gebruiken van mogelijkheden. Ook dit kan voor menigeen van belang zijn.

Ik geef nog een drietal korte tips en meen, dat ik daarmee deze bijdrage kan afsluiten.

1. Alle op de vorige drie artikelen slaande veranderingen in uzelf of in uw relatie met uw omgeving vragen een snelle reactie, ook indien u

zelf de noodzaak daartoe niet ziet. Wanneer een situatie, overeenkomende met het aangevoelde, alleen maar dichtbij of mogelijk is, moet u reeds reageren. De snelheid van uw reactie geeft u nl. de mogelijkheid de situatie te domineren. U kunt de baas zijn. U kunt uzelf en vaak de omstandigheden voor een groot gedeelte naar uw hand zetten. Reageert u pas, nadat de zaak zich volledig heeft verwezenlijkt, dan zult u zien dat uw gevoelens en uw aandacht weliswaar feitelijke gevolgen hebben, maar u bent meestal niet meer in staat iets te veranderen. U wordt vaak meegesleept.

2. Probeer niet de invloeden, die bij u optreden te differentiëren. Ga dus niet zeggen: Dit is een invloed van de zon, dat van de aarde, dat van de maan, dat is kosmisch en dat komt uit een andere dimensie. Voor u in uw wereld is nl. de werking van de krachten, hoe verschillend hun bronnen ook moge zijn, practisch gelijk. Reageer daarom op het effect, dat deze invloed op u heeft en probeer niet na te gaan waar ze vandaan komt. Hierdoor bespaart u zich vele moeilijkheden en teleurstellingen.
3. Niet wat u wenst maar wat mogelijk is wordt waar. Dat betekent, dat u nooit kosmische krachten moet gebruiken om het onmogelijke waar te maken, maar dat u wel uw eigen mogelijkheden binnen een bepaalde tendens of een bepaalde intuïtie zo goed mogelijk moet gebruiken.
4. Probeer nooit anders te zijn dan u bent, maar probeer wel datgene wat u bent zo goed mogelijk te gebruiken in de omstandigheden en invloeden, die op u inwerken. En dat betekent altijd weer: niet het ideaal, maar de feiten; niet het vergeestelijkte of het zuiver materiële, maar eenvoudig datgene wat nu voor mij belangrijk is. Het betekent dat ik, reagerende op de wereld met haar werkingen, de kosmos met haar werkingen en eventueel zelfs werkingen uit andere dimensies plus mijn besef, eenvoudig uitga van een feitelijke toestand, die ik nog niet ken. En dat is juist het grote voordeel. Want zoals men reeds zei over Fortuna: De mogelijkheid draagt een lok op het voorhoofd, maar het achterhoofd is geschoren. Wie vroeg grijpt, voordat Fortuna bij hem is, kan haar vatten. Wie pas grijpt, als hij haar ziet, grijpt altijd mis.

Misschien dat u deze raadgeving ook zult willen onthouden, hoe oud en versleten ze ook lijkt. Ze kan werkelijk, wanneer andere dimensies op u inwerken of u iets van kosmische en andere krachten erkent en beleeft, zeer belangrijk zijn. Snel besluiten, snel reageren, wanneer die dingen op je inwerken, is van het grootste belang.

:--:

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15
Leidschendam Tel: 01761-5154

SLEUTELS

COSMISCHE WERKINGEN
mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

DECEMBER 1969.

15e jaargang.
Nummer 3.

PARALLEL TUSSEN HEDEN EN VERLEDEN

De religies

Schuldbesef en zonde

Het zij zo

KOSMISCHE WERKINGEN

Aarde - zon

Harmonie met de aarde

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

=====

PARALLEL TUSSEN HEDEN EN VERLEDEN

=====

Derde Les.

DE RELIGIES.

Practisch vanaf het eerste begin der mensheid tot heden toe hebben de godsdiensten en vooral de godsdienstige organisaties in de wereld en in de maatschappij een heel grote rol gespeeld. Daarbij is eigenlijk aanvankelijk de functie van de religie een veel meer praktische dan men zich tegenwoordig kan voorstellen. Niet alleen is de religie dank zij het zegel der goden en alle andere wonderen die er gebeuren (pseudo of echt) de vertegenwoordiger van de staat, de bewaarder van overleveringen, maar daarnaast zijn de religies eigenlijk instellingen, die voor een groot gedeelte buiten de directe economische, politieke, staatkundige verwickelingen staan, waarmee de vorsten te kampen hebben. De oplossing was overigens - dat moet ik daar onmiddellijk bij zeggen - ook op burgerlijk terrein heel wat eenvoudiger dan tegenwoordig. Tegenwoordig heb je een stuk of tien topconferenties nodig plus een besluit van de UNO. Vroeger trouwde je eenvoudig de dochter van je concurrent en dan zat de zaak verder in de familie.

De godsdiensten hadden daardoor echter de mogelijkheid om de berichtgevingen in stand te houden, waardoor men in betrekkelijk korte tijd - gezien de vele steunpunten - belangrijke mededelingen kon overbrengen over betrekkelijk uitgestrekte gebieden. Er zijn daarvoor voorbeelden te over van bepaalde religieuze organisaties.

Nemen we b.v. de priesters van Amon, die één dag nadat er in Boven-Egypte iets was gebeurd dat tot aan de monding van de Nijl wisten. Ze konden daardoor een sneller en juistere beslissing mogelijk maken van het leger, van burgerlijke autoriteiten enz. Men wist dus dank zij de tempels veel meer.

Een ander punt dat niet verwaarloosd mag worden is wel, dat de godsdiensten in staat waren expedities uit te rusten. Dat klinkt op het ogenblik een beetje gek. Wanneer je dat zegt, denkt men onmiddellijk aan missie. Maar missie was niet het eerste doel. Het doel was de eredienst; de rijkdom van de tempels te vergroten en als het even kon attracties te vergaren, waaraan het volk zich zou kunnen verzadigen. Zo hebben Egyptische priesters expedities uitgestuurd, die kwamen tot Iberia (Spanje) en aan de andere kant zijn ze tot praktisch het Gangesbekken geweest. Zo ver kwamen deze karavanen-expedities.

Hierdoor waren ze eigenlijk mede bepalend voor de opzet van de handel. Vele grote handelswegen zijn feitelijk in de eerste plaats door religieuze groeperingen bepaald. In Duitsland (en Nederland lag daar zo'n klein beetje bij), Polen, verder naar het noorden en zelfs naar het zuiden toe tot in Italië zijn de handelswegen voor een groot gedeelte ontstaan onder invloed van de Druïden. Dat vergeet men wel eens. De rondtrekkende barden waren niet alleen maar mensen, die leringen brachten.

Zij waren ook voortdurend berichtgevers. Zij brachten elkaar berichten over en zo was de behoefte aan handel b.v. snel bekend. Daardoor was het mogelijk om op het juiste moment langs de barnsteenweg grote zendingen barnsteen van de Oostzee tot in de buurt van het hedendaagse Siena te transporteren.

Deze oude godsdiensten hadden daarnaast natuurlijk een geloof. Maar ook dat geloof omvatte allerhande diensten. De priesters waren genezers, psychiaters, ze hadden allerlei procedures, ze verkochten kruiden maar ook schoonheidsmiddelen. Het vervaardigen van bepaalde soorten bier (we hadden 't over Egypte) vond plaats in de tempel. Dit z.g. tempel- of Pharao-bier werd zo hoog op prijs gesteld dat het niet eens in de gewone handel te krijgen was. Dat was alleen voor hooggeplaatste personen. Daaruit kunt u wel nagaan dat de godsdienst, ofschoon zeker ook een mogelijkheid voor de mens om het onbekende te verklaren, tevens een sterk vormende invloed heeft gekregen op zijn maatschappelijk leven.

Als je b.v. de handel bepaalt, dan bepaal je daarmee niet alleen de welvaart maar ook het ontstaan van nederzettingen, de macht van bepaalde gebieden. Als je - met veel ritueel overigens - de planten poottijden voor de boer bepaalt en de tijd van de oogst, dan breng je daardoor een regelmaat tot stand, die weliswaar op ervaring is gebaseerd, maar die door deze religieuze achtergrond dus een gemeenschappelijk werken, een gemeenschappelijke registratie mogelijk maakt.

Als wij de oude godsdiensten bezien, dan kunnen we zeggen: Ach, die waren eigenlijk niet zo belangrijk voor het geloof. Er waren heel veel mensen, die niet geloofden wat de godsdienst predikte en toch waren ze vroom, omdat de mogelijkheden, die de godsdienst verschafte zo groot waren, dat je daarvoor dan allerlei ongeloofwaardigheden wel op de koop toe wilde nemen. Maar nu gaat de zaak langzaam maar zeker verder en krijgen we te maken met het christelijk geloof.

In het begin is het nog steeds een geloof dat mogelijkheden biedt. In de tijd van Constantijn is het een geloof, dat de onderlaag van de maatschappij, die tot nu toe bij de adel niets in te brengen had, de kans geeft om zich via die godsdienst te laten gelden en om via de godsdienst deel te hebben aan bepaalde voorrechten. Zo kunnen we zeggen, dat in het Byzantijnse rijk de godsdienst nog wel degelijk een belangrijke sociale waarde heeft. Daarnaast is ook het ingrijpen van voornamelijk kloosterlingen in het gouvernement en daardoor het ontstaan van een afzonderlijke ambtelijke structuur van belang. Daarna verwatert het eigenlijk.

De godsdienst is niet meer in de eerste plaats een organisatie, die vanuit zichzelf presteert. Zij krijgt meer en meer - vergeef mij de term - een wat oplichterig aspect. Men intrigeert. Maar de werkelijke waarde van de kerk ligt niet in de dienst, die zij aan de gemeenschap kan bewijzen; het ligt alleen aan de orde, die zij nog mogelijk maakt door het geloof.

Eerst was het geloof onbelangrijk en de dienst van de godsdienst aan de gemeenschap was de belangrijkste. Daarna wordt het geloof steeds belangrijker. En als we nu eens in - laten we zeggen - 800 of 1200 gaan kijken (het kan ook later zijn), dan treffen we alweer stukken aan als: "geloven betekent kritiekloos aanvaarden." (De vertaling is van mij en tamelijk modern.) Met andere woorden: Als je iets gezegd wordt, moet je niet vragen of het waar is; je moet aannemen. Op deze manier krijg je dus iets anders. De kerk werd een instrument, dat door de machthebbers werd gehanteerd.

Er zullen mensen zijn, die daartegen in opstand komen en zeggen: Maar de kerk heeft ook veel goeds gedaan. Dat heeft ze ook. Maar ze was een instrument in de handen van de machthebbers. En wat ze daarnaast aan goeds tot stand heeft gebracht, is eigenlijk niet zozeer te danken aan de kerk als wel aan de geloofsmentaliteit van bepaalde groepen binnen die kerk.

In 1200, 1400, zelfs in 1600 nog vinden vele benoeringen van voornamen personen plaats middels deze kerk. De kerk heeft macht. De kerk heeft in de periode tussen 800 en 1500 b.v. de kroning van vorsten in de hand, omdat de mensen geloven dat het Gods zegen is, waardoor de monarch zijn rechten krijgt. Daar zou men natuurlijk wel vanaf kunnen, indien er niet zoveel gelovigen waren. De mensen willen alleen geloven aan iemand, die krachtens een goddelijke wet over hen kan regeren, omdat zijn regime in feite een zekere willekeur betekent. En dat wil de mens wel van God aanvaarden, maar niet van de gewone mensen. De kerk kan dus op die manier de staat in de hand houden.

We weten, dat zelfs nog in begin 1800, ja zelfs nog in 1900 de kerk intrigues had. Ze had biechtvaders op de juiste plaatsen. Zij had haar eigen apostolisch-diplomatiek apparaat en dat maakt voor een groot gedeelte de orde uit. De kerken zijn mede verantwoordelijk voor een groot aantal oorlogen, die zijn gevoerd. Die oorlogen werden niet gevoerd om het geloof te beschermen, het geloof te verdedigen of het geloof te verkondigen, maar doodgewoon om bezitsuitbreiding te krijgen.

Het is natuurlijk vervelend als je dat zo moet horen. Vooral omdat de maatschappij langzaam maar zeker dat geloof weer heeft omgezet in een soort ambtelijk apparaat. En dat begint eigenlijk kort na de Reformatie. Vanaf die tijd is het voor de regeerders niet alleen belangrijk dat ze een christelijk gezag uitoefenen (en dan behoef je op de rest niet zo te letten), neen, het is belangrijk dat ze een apparaat hebben dat de goddelijke goedkeuring draagt. Dat apparaat heeft een continuïteit, die de vorst en zijn adel afzonderlijk niet hebben. Er ontstaat dus een ambtenarenstand, die voor een groot deel de kerkelijke wetten van toepassing verklaren en waarin - vooral in het begin - heel wat geestelijken zitting hebben, maar waarin de burgerinvloed steeds groter wordt.

Zo komt men dan tot omstreeks 1800, 1900; de periode waarin de kerk openlijk haar invloed grotendeels heeft laten varen. Er is nog wel een priester-staatsman, een dominee-politicus, maar dat zijn nevenverschijnselen. Naar voren geschoven worden burgers, mensen van de gemeenschap, die op grond van de z.g. christelijke beginselen en ook voor andere beginselen (dat is hier en elders gebeurd) uitmaken wat een ander wel en niet mag doen. Omdat het religieuze gezag onaantastbaar is (want het is Gods wet, nietwaar en daar kun je niet aan tornen) is het daardoor mogelijk de gehele ontwikkeling van de gemeenschap in alle aspecten zowel van onderricht als van sociale gradatie in het maatschappelijk geheel, de toepassing van wetten (de rechtspraak en dergelijke) in de hand te houden. Door een onaantastbaar beginsel te stellen maak je nl. kritiek nimmogelijk. En dat heeft geduurd tot de Tweede Wereldoorlog.

In die periode waren er al mensen, die zeiden: We kunnen het met de kerk niet eens zijn. Maar dan moesten ze revolteren en een totaal nieuw staatsbeeld instellen, zoals dat in 1915 in Rusland gebeurde. Je kon Godloochenaar zijn (er waren mensen, die geloofden niet meer in God), maar je kon je niet onttrekken aan de christelijke achtergrond van de maatschappij. Dat is tegenwoordig nog zo.

Als je de mensen vraagt, waarom zij tegen b.v. geboortebeperving zijn, dan blijkt dat er daarvoor geen reële gronden zijn. Het zijn emotionele argumenten, die worden aangehaald en het is een emotionele eenzijdigheid, waardoor men elk argument pro terzijde schuift. Want God geeft het leven en dan moet de mens dat maar aanvaarden. Dat zit er nog steeds achter.

Het denkbeeld van b.v. de verwerpelijkheid der homofilie - hoe u daar verder over denkt is uw zaak - is in feite gebaseerd op de verwerping van dergelijke dingen, sodomie genoemd (ofschoon dat eigenlijk wat anders is), die al uit het joodse geloof (het Oude Testament) stammen. Er zijn dingen t.a.v. het gedrag van de vrouw en de plaats van de vrouw, die - zeker tot aan de Eerste Wereldoorlog maar eigenlijk nog vele jaren

daarna - haar maatschaatschappelijke positie hebben bepaald, omdat de vrouw nu eenmaal volgens de uitleggers van het geloof een soort tweederangs artikel is.

De vrouw is de meest zondige, want voordat zij Adam verleidde had zij zichzelf laten verleiden. Dus zij verleidde Adam a.h.w. in commissie van de duivel; waaruit wel blijkt dat ze vele duivelse aspecten heeft. Daarom moet je de vrouw onder de duim houden. Daarom kun je haar niet zonder meer beroepen op een kansel of stellen in een werkelijk verantwoordelijke positie. Dat gaat toch niet, bijbels gezien. Als de vrouwen dan eindelijk losbreken, dan is dat niet alleen tot ontzetting van de mannen. Sommigen vinden het eigenlijk wel aardig, dat die vrouwtjes nu ook eens voor zichzelf gaan zorgen, want met al die vapeurs en korsetten hadden zij ook zo'n prettig leven niet.

Die mannen moeten zich dus wel daartegen verzetten, omdat het tegen de religie is. En wie heeft de moed om tegen het religieuze principe in te gaan?

Op het ogenblik wordt een groot gedeelte van hetgeen er in Nederland gebeurt nog steeds bepaald door de in wezen calvinistische opvatting omtrent de goddelijke orde, waaraan - laat de Paus het niet horen! - ook de kerk van Rome zelf nog sterk horig is. En daarmee zijn we eigenlijk op het punt, waarop we moeten terecht komen - het is nu een klein historisch overzicht: Wat is er in feite met de religie aan de hand?

Zij is van een dienstverlenend orgaan langzaam maar zeker geworden tot 'n. parasiterend, beheersend orgaan. Daarmee wil ik niets zeggen tegen godsdienstigheid, maar wel iets tegen een gezag, dat men toekent aan de godsdienst. Om u een voorbeeld te geven - ik blijf bij Nederland; u zult het voor de meeste landen net zo kunnen zeggen:

Indien in Nederland alle onderwijs werd genormaliseerd, zou men geen bijzonder onderwijs van welke soort dan ook meer geven. Dan zou hierdoor alleen reeds een besparing op de kosten van onderwijs mogelijk zijn van ongeveer 20 tot 30 %. Verder zou in verhouding een groter aantal leraren beschikbaar zijn voor een gelijk aantal leerlingen, waardoor dus de klassen kleiner worden, omdat de super-kleine klasjes van de een of andere school met of zonder bijbel of kruisje dan kunnen worden aangevuld. Ik wil nog niet eens spreken over de kwaliteitsverschillen in onderwijs, die eveneens vaak aanmerkelijk zijn.

Het onderwijs door religieuzen blijkt uiteen te vallen in een zeer gedegen hoger onderwijs en een over het algemeen ietwat gebrekkig lager onderwijs. Nu hoeven we niet te zeggen: Er mag geen religieus schoolgaan zijn. Wij mogen zeggen: Het religieus element is een additie tot het sociaal noodzakelijke element. En daarom zou men eigenlijk scholen moeten hebben, waarin optioneel voor de ouders (niet voor de kinderen) enkele lessen kunnen worden toegevoegd of anderszins bestemd voor een godsdienstige zaak. Dat is een van de vreemde aspecten. Maar er is nog iets anders.

De wraakzucht, die bij zeer velen nog een grote rol speelt ten aanzien van b.v. de rechtspleging, is eveneens een "oog om oog, tand om tand" principe, dat eigenlijk uit het rechtzinnige geloof is voortgekomen. Een verschil maken tussen sociale orde en sociale verplichting is in deze dagen voor u niet goed mogelijk. Vroeger was het vanzelfsprekend, dat sociale orde, sociaal recht e.d. een en hetzelfde waren. Want de religie was nu eenmaal de bron van wetenschap maar ook van administratie.

De aanbidding van de Godheid was een nevenverschijnsel, waarvan de grote processie waarin goden van de ene tempel naar de andere werden gedragen en waarin de vereerders jubelend optrokken, eigenlijk niet eens zoveel verschilt van de Opening van de Staten-Generaal in Den Haag. Zeker, daar is wat veranderd, maar niet veel.

Nu komen we op het punt, dat de mens een zodanige welvaart heeft gekregen dat geloof voor hem iets anders is geworden dan een oriëntatie in de sociale orde en de uiting van een gezagsverhouding.

Kijk eens: als je erge honger hebt, dan zul je zelfs diensten bewijzen aan degene, die je zo nu en dan een brokje afval geeft. Maar als je verzadigd bent, dan zeg je: Laat ze met hun rommel ergens anders heen gaan. Dat gebeurt ook geestelijk, als we te maken krijgen met mensen, die een beter inzicht hebben in wat er in de wereld gebeurt, die een zekere wetenschappelijke achtergrond hebben - hoe miniem die ook is. Deze mensen zijn dan op een gegeven ogenblik ook tegen degenen, die op religieuze gronden eisen stellen in verweer en zeggen: Ja, hoor eens, je kunt mij nog meer vertellen! Daardoor heeft zich een vreemd verschijnsel voorgedaan. De nieuwe religie is eigenlijk geworden: de Staat.

Vroeger was de religie de staat. Nu gaat men met dezelfde godsdienstige vorm de staat te lijf. De staat is de schenker van alles. Eens was dat God. Tegenwoordig is het de staat. Voor de staat zijn we allen gelijk. Eens waren we allen gelijk voor God. En wat erger is: in de gelijkheid voor God was dan nog de verdienste bepalend voor datgene, wat je binnen het goddelijk rijk zou zijn. Maar in de staat is alleen de grote mond die je opzet bepalend voor het deel dat je van de gemeenschappelijke koek kunt krijgen. Dat maakt de zaak pijnlijk.

Als we horen dat - om een beetje actueel te zijn - kunstenaars zich verzetten tegen de contra-prestatie-regeling, dan zeg ik dat ze volkomen gelijk hebben. Want een kunstenaar, die eerst zoveel kunstwerken moet presteren om daarvoor een minimum inkomen te krijgen, is geen kunstenaar meer; dat is een kunstknutsel-fabrikant. Maar aan de andere kant: een kunstenaar, die alleen kunstenaar kan zijn door voortdurend ten koste van de gemeenschap te leven, zonder dat die gemeenschap hem de mogelijkheid geeft uit waardering voor hetgeen hij is, is niet veel meer dan een bedelaar. Die is geen kunstenaar; die is een soort artistieke afperser geworden. Daaruit zou je dan de conclusie moeten trekken:

Het geloof aan de sociale gelijkheid voor de staat heeft gevoerd tot de eis van de kunstenaar: wij werken voor onszelf, maar jullie betalen de kosten. Begrijpelijk! Iedereen vraagt tegenwoordig dat iedereen alles betaalt. Het is zelfs zover gekomen - als ik een kleine afwijking mag plegen - dat de politieke partijen, gezien hun afnemende inkomsten, als ik mij niet vergis, vrijdom van porto willen hebben. Want daar komt het op neer. Omdat zij zelf niet meer voldoende leden bij elkaar kunnen brengen om hun propaganda op die wijze te kunnen bekostigen, willen zij dus dat u betaalt voor hetgeen zij bij de PTT ter verzending afgeven. Wat dus tot de conclusie zou voeren dat deze mensen zich als priesters van het democratisch systeem beschouwen, die niet afhankelijk zijn van de waardering van degenen, die ze zeggen te representeren, maar die krachtens hun vertegenwoordigen van de democratie in den lande eenvoudig het goddelijk recht hebben om al hetgeen zij noodzakelijk achten te doen ten koste van een ieder. En dat is nu precies wat de priesters in de oudheid deden.

Dus, er is misschien wel iets veranderd, maar niet veel. Wat verandert is de mens, die vrij wil zijn, die zelf wil geloven. Maar dan zal er ook een ogenblik moeten komen, dat we de gehele religie op zij gooien. Dan hebben we de kerken en de kerkdiensten niet meer nodig, omdat het geloof daarvoor de juiste oplossing als vanzelf biedt: we weten wat we kunnen doen. En daarvoor hebben wij geen kostbare gebouwen nodig. Het is geen organisatie. Onze wijze van leven is dan onze geloofsbelijdenis; niet meer het betalen van kerkbelasting of het huren van een vaste plaats in het een of ander gebouw ter bijwoning van erediensten.

De tendens in de oudheid was eigenlijk gericht van de wijsheid (de wijze mannen, die eigenlijk de eerste priesters en tovenaars zijn geweest) naar het gezag der wijsheid: de eerste pseudo-religieuze banden in de stammen en tussen de stammen. Vandaaruit naar de godsdienst, waarin een God werd vereerd en een stad een bepaald staatsbelang vertegenwoordigde tot de unie der goden, die we misschien wel het mooist vinden in het Capitool. Als u weet, dat in het Capitool van Rome meer goden aanwezig waren dan senatoren, dan kunt u begrijpen waarom de zaak daar altijd zo-

zeer misging.

De huidige zaak eist vereenvoudiging. Maar vereenvoudiging betekent niet het scheppen van een monolithisch religieus of sociaal principe dat alles overheerst. Het betekent juist het scheppen van een persoonlijke geloofsmogelijkheid, terwijl daarnaast het eigen leven en het eigen bestel wordt geleid vanuit het eigen erkennen van noodzaak. Geen gezag, maar noodzaak.

Als iemand u duidelijk kan maken waarom het noodzakelijk is in Nederland nu verplichtingen aan te gaan voor meer dan een miljard gulden om vliegtuigen te hebben, die men over 2 à 3 jaar wil afdanken (in 1973 of 1974 geloof ik) dan moet u mij maar eens vertellen: waarom? En als u het daar niet mee eens bent, als u dit onnozel of verspilling acht of dwaasheid, waarom laat u zich dan overtuigen dat het landsbelang dit eist? Omdat het landsbelang een onaantastbare term is? Zoals "de uitspraak der goden" eens een onaantastbare term was. Eigenlijk zoudt u daarboven uitgegroeid moeten zijn. Maar ja, we weten precies hoe dat gaat.

Toen de godsdiensten langzaam maar zeker aan aanhang begonnen te verliezen - en dat gebeurt elke keer weer - zien we dat ze scholen gaan stichten. Dat is heel eigenaardig. Naarmate dus de feitelijke invloed van een godsdienst schijnt te verminderen, sticht ze meer scholen om haar invloed te herwinnen; en dat lukt heel aardig. Denk nu eens aan de Atonverering, die dank zij de priesters van Amon en Re en de scholing, die zij in de grote steden plotseling aan de burgers begonnen te geven op een heel eenvoudige wijze eigenlijk via zeer onnette intrigues kon worden beëindigd. Maar er was niemand, die terugzocht naar Aton, want er was onderricht.

Er zijn tegenwoordig ook landen (Rusland, de Ver. Staten) waar het onderricht mede gebaseerd is op het verkondigen van de belangrijkheid, de grootheid van het vaderland. Kijk, of je nu zegt God of Vaderland, beide zijn in feite even irreëel. Ze kunnen in jezelf bestaan, maar ze te zien als een concrete macht of verplichting buiten je, dat is dwaas. Vaderland ontstaat, indien zoveel mensen gezamenlijk een land ervaren als het hunne, het ware, dat zij hun hele leven daaraan wijden. Niet wanneer iemand beweert dat anderen voor dit vaderland moeten sterven.

Ik zou willen opmerken, dat bij een werkelijke vaderlandsliefde degenen, die strijdt voor het vaderland dit persoonlijk doet. Degenen, die het vaderland het meest heten lief te hebben, zijn zij, die zich op veilige plaatsen weten te bergen, zodat anderen hun strijd voor hen kunnen uitvechten. En als die anderen daarin weinig lust hebben, dan worden ze beschuldigd van een tekort aan vaderlandsliefde. Zoals men in het verleden alle zonden goed vond voor de adel, maar ze moesten wel regelmatig en trouw ter kerke gaan. Deden ze dat niet, dan was dat zonde, verraad aan de godsdienst enz.

Kijk, dat is onredelijk. Wanneer dit onredelijk sociaal bestel, dat langzaam maar zeker bezig is de plaats, de betekenis van de godsdienst over te nemen, zich verder ontwikkelt en daarmee tevens een gebrek aan belangstelling bij de menigte gaat toenemen - want dat is haast onvermijdelijk - dan zullen we zien dat zelfs de meest democratische landen een zeer eenzijdige scholing gaan beginnen, waarin het heilig-zijn van bepaalde principes wordt verkondigd. Principes, die niet leven in de mensen en waarvoor ze eigenlijk niets terug krijgen, maar waarvoor ze alleen moeten betalen.

Mijn betoog van vandaag probeert iets duidelijk te maken. De godsdienst van het verleden gaf tenminste nog iets voor hetgeen zij vroeg. De godsdiensten en pseudo-godsdiensten van vandaag geven niets; zij eisen alleen maar. De dienst der goden, oorspronkelijk dienend en raadgevend begonnen, werd al heel snel een gezagsapparaat. Het gezag is nog gebleven; het andere dreigt te vergaan.

Maar de mens moet verder groeien. Een religie heb je misschien niet nodig, maar een geloof wel. Want in een wereld waarin je wordt overspoeld door minder aangename gebeurtenissen, in een wereld waarin je zelf nog niet bewust bent van een voortbestaan na de dood en al wat eraan vast zit, moet je wel zoeken naar iets wat zin geeft aan het leven. En in heel veel gevallen is een geloof een noodzaak om tot een aanvaarding van het bestaande leven te komen. Maar een dergelijk geloof zou vrij kunnen zijn, zoals het leven in een staat veel vrijer zou kunnen zijn. Een kerk als zedenmeester verdrijft gelovigen. Een staat als zedenmeester verliest het respect van haar onderdanen; en wel naarmate de onderdanen bewuster worden, naarmate de gelovigen beter begrijpen wat er van hen wordt gevergd. De toekomst zou dus moeten zijn:

Een religie van mensen, die een geloof hebben dat ze met elkaar delen. Daaraan geen wetten verbinden anders dan de wetten, die de mensen innerlijk als de juiste ervaren; wetten, die ze ook niemand anders opleggen. Een samenkomen en samenwerken in een zo groot mogelijke vrijheid.

Ik zie een dergelijke ontwikkeling in de toekomst wel degelijk. Niet alleen maar een vrij geloven, een vrijer leven. Neen, ik zie een ommekeer in de menselijke mentaliteit. Zolang je een God hebt en een kerk, die in feite verantwoordelijk zijn voor alle dingen, zolang je een staat hebt, die je voor alles verantwoordelijk kunt stellen, is het zo gemakkelijk weg te lopen voor je eigen verplichtingen en de consequenties. Maar als je begrijpt dat staat, dat kerk eigenlijk niets anders zijn dan een kader, waarin je met je persoonlijke aansprakelijkheden en mogelijkheden leeft volgens hetgeen je innerlijk als juist voelt, dan kom je aan een minimum regeling toe, waarbij een maximum aan samenwerking en contact op elk terrein is toegestaan en wordt bereikt.

Dat is volgens mij hetgeen u in de komende 20 à 30 jaren al zeer sterk tot stand zult zien komen. De opstandelingen van vandaag weten nog niet precies wat ze doen. Maar als ze de consequenties van hun opstandigheid ondergaande deze aanvaarden, omdat hun vrije, innerlijke beleving hen boven alles gaat, dan zullen ze daardoor de bewuste kern vormen voor een nieuw denken en een nieuw geloof. En dan zal er een wereld zijn, waarin de religie op hetzelfde niveau komt te staan als de folklore: een dierbare overlevering, waarmede men zich nog gaarne bezighoudt. Misschien ergens verklarend wat er nu is, maar zeker niet bepalend wat er morgen zal zijn.

SCHULDBESEF EN ZONDE.

Ofschoon deze titel doet denken aan Dostojewski, meen ik toch dat we het schuldbesef moeten zien als iets wat in 9 van de 10 gevallen de mens wordt aangeprept door zijn omgeving. Wanneer zijn omgeving een bepaald gedrag niet gaarne ziet, zal ze al heel snel daarvoor een afkeurende uitlating vinden en in 9 van de 10 gevallen zeggen dat het zonde is. Overigens moeten wij daarbij wel rekening houden met het feit, dat de meest vooruitstrevenden onder de mensen altijd zeggen, dat zonde de gemiste kans is. Anderen beweren dat zonde datgene is, wat je niet meer kunt doen. En daarmee zijn de theologische principes - geloof ik - al aardig in de war gebracht.

Waarom denken wij dat iets zonde is? Omdat we aannemen, dat er een goddelijke wet bestaat en dat deze goddelijke wet ons een zodanige vrijheid laat, dat wij handelingen kunnen plegen als mens of als geest, die ingaan tegen het directe belang, de directe wensen, de directe voorschriften van God.

Nu zijn daarover natuurlijk bepaalde vragen te stellen. Men beweert b.v.: gulzigheid is zonde. Daarmee kan ik het tot op zekere hoogte eens zijn. Omdat de mens, die te gulzig is, zich dood eet. En dat is zonde van het voedsel en misschien ook van de mens. Men zegt, dat ijdelheid een grote zonde is. Nu geloof ik inderdaad, dat ijdelheid ergernis geeft aan anderen, vooral indien zij zelf geen enkele reden tot ijdelheid hebben.

Maar als we het schuldbesef nu aanmoedigen alleen maar omdat iets niet past in onze opvattingen van wenselijkheden, dan zijn we toch - geloof ik - zelf schuldig. Want elke beperking van de mens in zijn mogelijkheden, wetten en werkingen is in feite een schuld op je laden. Een schuld, omdat je aansprakelijk bent voor al datgene, wat je een ander aandoet door hem te beletten volgens zijn eigen beste besef en acties te handelen.

De zonde is hierbij ongetwijfeld een goddelijke zegening door sommigen schijnbaar ook als zodanig ervaren, die de goddelijke wet uitdrukt en waaraan we ons in een direct verzet tegen God schuldig maken.

Nu vraag ik mij maar af: Wat is het voor een God, als Hij de mens met allerhande mogelijkheden en middelen voorziet om hem daarna te zeggen, dat hij ze niet mag gebruiken? Iemand, die een klein kind in een snoepwinkel zet en zegt dat het nergens mag aankomen, is volgens mij heel wat schuldiger en zondiger dan het kind, indien het deze regel overtreedt.

Laat ons eerlijk zijn: al datgene wat voor de mens aangenaam is, is in de loop der tijden wel zonde genoemd, zodat men zelfs zover komt dat men het aangename en het zondige als één en hetzelfde is gaan beschouwen. Wat naar mijn innigste overtuiging dan ook een volkomen nieuwe interpretatie mogelijk maakt voor het begrip zonde.

Degenen, die dus de zonde willen verdoemen, willen het aangename uit de wereld van de mensen weghalen. God zal dat ongetwijfeld niet willen, want anders zou Hij de wereld nog wel beroerder hebben gemaakt dan de mensen met heel veel moeite tenslotte tot stand hebben weten te brengen. Dus de zonde is een vergrijp tegen de denkwijze der mensen.

Maar waarom voelen dan zoveel mensen, die eigenlijk alleen maar tegen de opvattingen van de mensen hebben gezondigd, zich later zo schuldig? Waar komt dat schuldbesef vandaan? Laat ons eerlijk zijn: dat wordt je aangeprept. Het is alsof je zegt: Wanneer je over de donkere zolder gaat en je doet die deur open - denk erom: het mag niet - maar als je het toch doet, dan komt er een heel boze man met horentjes en met rode ogen kwispelstaartend naar buiten stormen. Hij grijpt je bij je nekvel of waar hij je anders te pakken kan krijgen en hij zal je zo zwaar laten beta-

len met de eeuwige verdoemenis, dat je er werkelijk spijt van zult hebben.

Nu is die zwarte man er niet. En die hele aangelegenheid van branden etc. is ongetwijfeld iets wat werd uitgevonden, voordat de reclame voor het aardgas ontstond. Maar... het zou waar kunnen zijn, nietwaar? Driekwart van het schuldbesef komt voort uit verzet tegen of angst voor de kosten van het genotene. En als u zo redeneert, dan blijft ook van het schuldbesef en van zonde eigenlijk maar heel weinig over. Het is allemaal te herleiden tot de mens zelf en tot de mens met zijn eigen behoefte tot leven.

Wat zijn zo de menselijke behoeften? In de eerste plaats: zekerheid. Iemand, die zekerheid zoekt is niet zondig, omdat hij die zekerheid altijd zou zoeken in de waardering en bescherming van zijn omgeving. Dat hij daarbij velen onrecht aandoet, is niet zondig. Vandaar dat je als zakenman heel rustig iedereen in het faillissement kan jagen, desnoods tot zelfmoord, mits je het maar doet op een fatsoenlijke manier, want dan ben je helemaal niet zondig en niet schuldig. Je voelt je ook helemaal niet schuldig, want dat die ander failliet is gegaan is zijn eigen stomme schuld; dan had hij maar zo handig moeten zijn als jij was. Maar op het ogenblik, dat het dingen betreft, waarop een taboe rust, blijkt plotse-ling de zonde en het schuldbesef enorme afmetingen aan te nemen.

Een van die punten is - tenminste de laatste paar eeuwen - de sexualiteit. Vermoedelijk is dit ontstaan uit het feit, dat de mens de sexualiteit is gaan begrijpen als iets, wat voornamelijk in de natuur de voortplanting mede ten doel heeft. Het resultaat is, dat men zich onmiddellijk met de natuur heeft willen vereenzelvigen en daarbij alle natuurlijke instincten onderschikt heeft willen maken aan het eindproduct. Dit was echter voor die tijd zeker niet het geval.

Er zijn perioden geweest, waarin het eigenlijk als zondig werd beschouwd, indien iemand van sexualiteit niets wilde weten. Dan kon hij òf een grote schoft zijn òf een grote heilige; maar als heilige moest hij zo nu en dan toch nog wel eens knipogen. Ik geloof trouwens dat vele mensen alleen heilig zijn geworden, omdat degenen die over hun heiligheid hebben geoordeeld ook een oogje hebben dichtgeknepen.

Nu kom ik met een paar diepzinnigheden aandragen, die ongetwijfeld in het kader van deze lezing wat vreemd naar voren steken. Maar je moet proberen een praktische waarheid te benaderen; en als je dat doet, moet je wonderen doen.

1. Als u schuldgevoelens heeft, moet u zich eens afvragen: waarom? In 9 van de 10 gevallen omdat u meent een ander onrecht te hebben aangedaan en dat u daarvoor wel eens een rekening gepresenteerd kunt krijgen.
2. Als u het gevoel heeft, dat bepaalde dingen bij anderen zondig zijn, dan moet u zich eens afvragen: waarom u er zoveel aandacht aan besteedt? Ik ken mensen, die de pronografie zo intens bestrijden, dat ze van elk pornografisch geschrift volledig kennis willen nemen om het ter dege te kunnen verdoemen.
3. U moet zich afvragen, of de hele maatschappij niet is gebaseerd op een onderling bedrog, waarbij uiterlijke normen worden aangenomen waaraan niemand zich in feite werkelijk houdt. Indien u meent, dat ik gelijk heb met deze constatering, dan zoudt u zich moeten afvragen: waarom u zich dan schuldig voelt, als u openlijk tegen de normen in gaat.
4. Ik zou me willen afvragen: Kan God een wet stellen, waar- door Hij de mens beperkt, terwijl Hij gelijktijdig de mens de middelen geeft die beperking te overschrijden? Indien die God een almachtige en algoede God is, een zeer rechtvaardige God bovendien, dan zal Hij er zeker niet toe overgaan om mensen, die in Zijn ogen dan toch kinderen zijn, de middelen te geven, waarmee ze de oudere en

wijzere God kunnen schaden en bedreigen?

Dan heb ik in dit verband nog een paar opmerkingen omtrent de duivel. Ik moet zeggen: de duivel is mij in zekere zin sympathiek. Niet omdat hij de macht van het kwade vertegenwoordigt, maar omdat hij echt in het verdomboekje staat en overal de schuld van krijgt. Want het is de duivel, die alle slechte dingen tot stand brengt.

God heeft Adam gemaakt - ik neem aan volledig - en daarna Eva. Evenzeer volledig met inbegrip van verschillen, die volgens sommige moraal-theologen wel de aanleiding zullen zijn geweest tot de eerste zondeval. Dat zal een smak geweest zijn! Het is deze God, die de wetten voor de mensheid heeft gesteld en die tegen dat eerste paar moet hebben gezegd: Gaat heen en vermenigvuldigt u!

Nu kan ik begrijpen, dat sommige mensen menen dat vermenigvuldigen het enig juiste in de rekenkunde is. Maar als je het volgens de rekenmachine bekijkt, is het eigenlijk alleen maar een kwestie van optellen en aftrekken. Dientengevolge meen ik, dat God met de opdracht "gaat heen en vermenigvuldigt u" hun ook de opdracht heeft gegeven de andere mogelijkheden mede te overwegen. Vooral omdat we later horen, dat de mensen vaak verdeeld waren; zelfs verdeeld tegen de wil Gods. Hierbij is een zo totaal mathematische opzet tot stand gebracht, dat we moeten aannemen dat deze mathematica zelve van goddelijke oorsprong is. Ik vind het dan ook absoluut onredelijk om aan God het vermenigvuldigen toe te kennen en de rest aan de duivel.

Verder blijkt, dat de duivel voortdurend bezig is om onze zieltes te winnen. Ik heb medelijden met die arme duivel! Want de mensen zijn hem meestal voor. Hij moet de mens tot zonde verleiden. En als ik het goed heb, zijn het de mensen, die hem voortdurend met nieuwe variaties confronteren. Hij zal zich moeten voelen als een handelsreiziger met een assortissement dat voortdurend ouderwets blijkt.

Als we dan die duivel verder bezien, dan blijkt hij kennelijk overal ter plaatse te zijn. Hij bezit een soort alomtegenwoordigheid, zoals we die van God moeten verwachten. Hij bezit daarnaast natuurlijk een uitmonstering, die ietwat verschillend is. Zijn baard is zwart als de pest. Hij bezit horentjes. Niemand weet wie hem die heeft opgezet. Ik hoor nl. niet dat hij getrouwd is, maar goed. Hij heeft horentjes, hij heeft bokspoten. En zo raast hij misvormd door leven en sferen.

Ik heb medelijden met de duivel. Dat wil zeggen: ik zou medelijden met hem hebben, indien hij werkelijk bestond. Maar nu heb ik medelijden met de mensen, omdat sommigen de duivel hebben uitgevonden om alle andere mensen de duivel in te jagen. En dat, mijne vrienden, vind ik een ontzettend vervelend iets.

Indien er zonde is, wordt ze door de mens geproduceerd. Want het schuldbesef, waarmee we worstelen, zullen we zeker ook in de sferen kennen. Dat laat je niet achter op aarde. Dat schuldbesef is in 9 van de 10 gevallen niet reëel. Het gaat niet om een werkelijke schuld, maar alleen om iets wat je door anderen is opgelegd en aangepreft. De anderen zijn dan verantwoordelijk voor de ellende, die je had in je leven en in het hiernamaals. Ik vind het een wat bedenkelijke zaak.

En dan al die zondigheden. De zondigheden, die ons heiligen bezorgen die slechter zijn dan menigeen, die ter helle moet varen. Natuurlijk, we kunnen zeggen dat er goede heiligen zijn, zoals de goede Sint. Maar zodra blijkt, dat ze voor de mensen te goed zijn, mogen ze niet meer heilig zijn. Dan worden ze verwezen naar datgene, wat alle heiligen in feite zijn: legenden.

De zondaars daarentegen zijn voortdurend reëel. Zij zijn voortdurend met de mens. God grijpt in, zo wordt ons verteld, maar Hij doet dat veiligheidshalve als niemand kijkt. Je kunt God loochenen, maar er komt geen bliksemstraal uit de hemel dalen om je in een gasvormig wolkje te vervoeren naar een verdienstelijk warm verblijf in een eeuwig duister. God be-

HET ZIJ ZO.

Ik heb aanvaard wat is. Ik heb me neergelegd bij al wat ik niet kan beheersen, eerst dan weet ik wat ik zelf kan doen, kan zijn. Waar ik in verzet tegen de wereld, tegen de kosmos, tegen mijn God en tegen de mens voortdurend tracht de grenzen van het mogelijke te verschuiven, misluk ik. Maar waar ik leer te aanvaarden wat onvermijdelijk is, mijzelve zijnde zo goed het mij mogelijk is, daar wordt mij toch een werkelijkheid gegeven, waarin zich dank zij de aanvaarding het "ik" zich wel goed laat leven; waarin de geest niet inslaapt, verduft, versuft door het niet-gebeuren en de onderdrukking van het zijn en toch de pijn van een mij verscheurend wereldgebeuren terzijde wordt geschoven. Het zij zo!

Een kind wordt in een nacht geboren en zal later sterven aan een kruis. Het zij zo.

Wij kunnen niet veranderen wat is neergelegd in de kosmos. Wij zijn geboren in een wereld of een sfeer. Wij gaan onze paden en wij moeten problemen oplossen. Het zij zo. We kunnen het niet veranderen. Maar wij kunnen wel degelijk bepalen, hoe wij die problemen benaderen. Hoe voor ons de belangrijkheid wordt bepaald, wat onze taak en ons leven is op dit moment. En daar leggen wij ons niet neer bij de sleur der dagen, de terreur van tikkende minuten en de overstelpende vloed van eisen en vragen, die ons overspoelen. Daar zijn wij onszelven. Daar zoeken wij ons eigen zijn en wezen, de zin van eigen taak en leven te vinden. Daar vervullen wij onszelven. En zo de wereld ons daarom dan ooit ontkent of wel vernietigen wil, het zij zo; daarover hebben wij geen macht.

God heeft het Al tot stand gebracht. Het zij zo. Wij kunnen het niet veranderen. Hij heeft bepaald, dat mensen sterven. Het zij zo. Want het leven gaat toch voort. Hij heeft bepaald, dat wij de wijsheid moeten vinden door de strijd, door het lijden, door aanvaarding; niet door een stil aanvaarden van wat anderen ons zeggen. Het zij zo. De strijd zij ons gegeven.

Wij vervullen ons wezen en vinden het bewustzijn dat ons verderbrengt. En aan het einde der tijden, staat de oplossing van het raadsel "leven" voor ons neergeschreven. Geschreven op het eigen zijn en eigen wezen door de feiten, die we hebben doorgemaakt. Het zij zo. Dan is het raadsel opgelost. Dan weten wij wat wij zijn. En dan zeggen wij niet slechts neerslachtig: "Het zij zo," maar: "slechts zo is het goed." Want uit de aanvaarding van het onvermijdelijke en de voortdurende strijd van onze mogelijkheden, het voortdurend zoeken naar de vervulling van ons wezen, naar de ervaring die ons meer maakt, bereiken wij het ogenblik van een vreugdige aanvaarding van de enige werkelijkheid, die telt:

De eeuwige werkelijkheid, waaruit we zijn voortgekomen, waartoe wij werden geboren en waarin wij ons oplossen als een toch nog bewust blijvend deel van een onbekende en voor ons onbegrensde totaliteit.

:--:

moeit zich niet met de mensen; tenminste niet de God, waarover de mensen praten. En de duivel? Ach, de duivel krijgt alleen maar de schuld voor hetgeen de mensen doen.

Natuurlijk, het is tegenwoordig geen mode meer. Ik heb Minister de Blok nog niet horen beweren, dat het de duivel is, die schuld is aan zijn vergissingen. Vermoedelijk zal hij aannemen, dat dit de fouten van de P.v.d.A. zijn geweest of iets dergelijks, die hem hebben geleid tot de noodzaak deze vergissingen te maken. Maar dat komt op hetzelfde neer. De duivel en God zijn één en dezelfde.

De mens leeft in een totaliteit. De wetten van de totaliteit voelt hij in zich. Deze wetten kan hij niet overschrijden zonder zichzelf onmiddellijk daarvoor te straffen. De psychologie geeft mij hierin gelijk. En als de psychologen kunnen aantonen dat een mens, die werkelijk volgens eigen besef een schuld op zich laadt, de neiging heeft zichzelf daarvoor te bestraffen, dan kunnen we alleen maar erover verwonderen dat zo velen voortdurend succesvol leven ondanks de schulden en zonden, die aan anderen worden toegekend. Misschien komt dat wel, omdat zij te wijs waren om zich een schuldbesef te laten aanpraten, dat hun leven vergalt en verteert.

Het is een heel verhaal, dat ik u hier vertel. Als ik alles moet samenvatten, dan kan ik dat kort en krachtig doen:

De enige werkelijke duivel die bestaat is een mens, die de chimæren van anderen gebruikt om hen daardoor te kunnen regeren.

De enige ware God die bestaat is de levende kracht, die in ons allen gelijk aanwezig is, waaruit we leven en krachtens welke aanwezigheid wij in onszelf het onderscheid kennen tussen hetgeen voor ons goed en voor ons kwaad is. Al het andere is kletspraat. Maar die kletspraatje regeren de wereld.

Laten we dan één ding hopen: dat de mensen, die tegenwoordig zelf zoveel kletspraatjes vervaardigen, hierdoor dergelijke kletspraatjes zullen overstemmen, opdat de mens zichzelf kan hervinden en leven volgens datgene, wat hij in wezen en volgens de natuur is: niet meer gedwongen door een vreemd schuldbesef, niet meer gejaagd door de angst voor zondigheid, maar eenvoudig zichzelf zijnde in het besef van de God, Die in hem woont.

-:-

Ik tracht mijn eigen zondigheid te verhullen in de deugdzaamheid der woorden en wens u hierbij een prettige tijd in de decembermaand met meneer Klaas, de Kerstman, de kalkoen en als het even kan ook buiten het burgerlijk fatsoen met de christusgeest.

De christusgeest, het enige dat werkelijk is van alles, wat u viert in deez' decembermaand.

(Henri)

deeltjes gaan van vorm en inhoud veranderen. Hierdoor ontstaat er weer een verhitting, het gaat weer naar boven etc. etc.

Het zou allemaal mooi zijn, indien dat volkomen gelijkmatig gebeurde. Maar ook de zon heeft wat je zou kunnen noemen gebergten en dalen. Ze heeft gebieden, die je met oceanen zou kunnen vergelijken, omdat daar een soort zeeën van bepaalde elementen voorkomen. Vreemd genoeg is daar ook een oxigeen-element bij, dat zichzelf overigens voortdurend verteert. Het resultaat is, dat er plaatsen zijn waarin dat indringingsproces veel sneller gebeurt dan elders.

In het begin is dat niet erg. De materie zet zich om; de hitte kan worden uitgestraald. Maar stelt u zich nu voor: een bergtop, die schuin oploopt. Daar valt in verhouding veel meer materie op. Maar door de zwaartekracht en lichte afbuiging komt het meeste samen onder dat massief. En wanneer dat gebeurt, ontstaat er een enorme explosie. Er is teveel omzetting, daardoor zijn er teveel vrije deeltjes, er ontstaat een te snelle verandering van de geaardheid van die deeltjes (de moleculen worden ontbonden, de atomen veranderen van aard) en we zien een enorme explosie. Doch die explosie werpt niet alleen de zonnematerie naar buiten, maar veroorzaakt vaak bij die toch al enigszins voor actie voorbereide zonnematerie bovendien een bijzondere reactie van de atmosfeer. Dat betekent, dat er dan in een deel van die zonnematerie ineens veel meer straling wordt opgenomen dan normaal en dat gelijktijdig veel kleine deeltjes een bijzonder grote versnelling krijgen. Als je dat op aarde ziet, dan noem je dat zonnevlekken.

Zo'n zonnevlek is dus een soort vulkanische uitbarsting, die echter niet een emissie heeft van as en stof, maar hoofdzakelijk van ultra versnelde kleine deeltjes; dat zijn neutronen, protonen, electronen enz. En omdat die versnelling zo enorm groot is, ziet u dan een donkere trechter. Die energie is dus in staat om het magnetisch veld van de zon tijdelijk te verstoren. En daar zit nu een haakje aan.

Want wanneer dat veld van de zon wordt verstoord (de aarde draait daarin rond), dan zal de aarde dus de veldvariatiën van de zon ondergaan. En dit betekent een betrekkelijk klein maar toch belangrijk verschil in b.v. haar verhouding tussen hogere luchtlagen en aardoppervlak. Het is niet alleen een kwestie van potentiaal; het is ook nog iets anders. Ik zou het misschien nog het best kunnen uitdrukken met levenskracht. Het is dus of de od-krachtverhouding - om het nu eens heel esoterisch te zeggen - verandert. Het resultaat is, dat alle levende wezens daardoor eveneens worden getroffen. Was dat alles, dan zouden we zeggen: Nou ja, het is een algemeen optredende verandering. De aarde zal daarop misschien wel reageren, maar het is over de gehele oppervlakte bijna gelijk, dat maakt niet veel uit.

Maar wat doet de zon bovendien? Ze emitteert dus deeltjes met een bijzondere versnelling en die komen in de aardatmosfeer terecht. De energie die ze hebben wordt omgezet door de afremming van energie in de aardatmosfeer. We zien wat men noemt ionisatieverschijnselen optreden. We zien - vooral waar het magnetisch veld wat dichter is - zelfs lichtverschijnselen ontstaan. Denkt u maar aan noorderlicht. We zien zelfs dat een aantal van die deeltjes vaak tot op de aarde doordringt.

Men neemt aan dat in het begin, toen de eerste zeeën ontstonden (die hadden een veel hoger mineraalgehalte dan tegenwoordig), een dergelijke uitbarsting ervoor heeft gezorgd dat de eerste halfeiwitten konden ontstaan en dat volgende uitbarstingen (en zeer waarschijnlijk ook de reactie van de aarde) daarvan de eerste eencellige wezens hebben gemaakt. U kunt dus nagaan, dat dat werkelijk wel invloed heeft. Het verandert iets in de existentie. Kleine dingen misschien, maar het kan belangrijk zijn. Men zou zelfs kunnen zeggen: de genen b.v. worden daardoor veranderd; dus de genetische eigenschappen.

De zon reageert op de aarde geestelijk. De aarde reageert op de zon geestelijk. Er is een communicatie en je zou eigenlijk tot op zekere hoogte

KOSMISCHE WERKINGEN

HOOFDSTUK III.

AARDE - ZON.

Als we zien hoe alle leven op aarde mede door de zon in stand wordt gehouden en in zekere zin ook vernietigd, dan denken we ons altijd weer een relatie in tussen de zon en de aarde. We veronderstellen heel vaak dat - vooral bij de primitieve volkeren - de zon de een of andere godheid is, die aan de hemel hangt. En als we het helemaal zouden willen ontleden, dan zullen we waarschijnlijk tot de conclusie komen, dat vele oude goden, waaronder ook Jehovah, zonnegoden zijn geweest. We willen ons echter niet verdiepen in het geloof, maar trachten iets te begrijpen van hetgeen er op de zon gebeurt en hoe dit de aarde kan beïnvloeden.

De zon is enorm actieve materie, waarin voortdurend een hydrogeen-reactie plaatsvindt. Er is o.a. een zeer complexe helium-waterstof omzetting in het binnenste. Daarnaast hebben we een enorme atmosfeer, die uit oververhitte dampen bestaat. Soms stromen die dampen uit door een te hoge druk en komen dan buiten de eigen zonne-atmosfeer. Die uitschieters kunnen enkele tienduizenden kilometers bedragen; een enkele keer een honderdduizend, maar dat is niet zo vaak.

De zon werkt ongeveer op de volgende manier: In de eerste plaats: ze heeft massa en ze heeft spin (d.w.z. ze roteert). Hierdoor heeft ze een eigen aantrekkingsveld (een zwaartekrachtsveld), daarnaast produceert ze een betrekkelijk groot magnetisch veld. Dit magnetisch veld is zo groot, dat - al merk je dat niet helemaal - de meeste planeten (uitgezonderd misschien Uranus en verdere planeten) in de uitlopers van dat veld nog hun baan zoeken. Omdat de zon dus zwaartekracht en rotatie heeft, ontstaat er een verschil tussen de eigen werking van de massa (de zwaardere materie) en die oververhitte gassen, die de atmosfeer vormen. Zo zou je kunnen spreken van een enorme storm, die voortdurend in de hogere atmosfeerlagen woedt.

Denkt u niet, dat dat alleen voor de zon geldt, want ook de aarde kent dergelijke grote en permanente stormstromingen, die men dan in de luchtvaart wel eens de jet-streams noemt.

Nu begrijpt u, dat die oververhitte gassen, wanneer ze naar buiten komen, afkoelen. Wanneer ze afkoelen zakken ze en omdat ze dus een hoeveelheid energie hebben afgegeven, die groter is dan bij de afdaling in de atmosfeer kan worden opgevangen, komen ze op de materie terecht. Ze zijn zelfs kouder dan de bovenlaag (de korst van de zon), ze zakken daar ook doorheen en komen terecht in de actieve kern ongeveer duizend kilometer onder de oppervlakte; en dat is voor de zon helemaal niet zo veel. Op dat ogenblik echter laden ze zich weer op. Maar omdat ze dus energie onttrekken aan andere deeltjes, worden ze niet alleen zelf warm, maar ze brengen ook een omzettingsproces aan de gang; want die andere

kunnen spreken van een moeder-kind verhouding. De zon is de oudere, de eerbiedwaardige. De aarde is de jongere, de onderdanige, die van de zon wil leren. Maar nu is ook deze lichamelijke reactie gaande. En u begrijpt, dat een leerling-verhouding door een pakslaag b.v. ernstig kan worden verstoord. Nu kun je dit natuurlijk niet met een pakslaag vergelijken dat opzettelijk wordt gegeven. Maar de zon kan er nu eenmaal niets aan doen. Zo nu en dan barst ze uit, net als een overbelaste moeder, en het kind zet het dan op een schreeuwen; d.w.z. er ontstaat een afwijzing van bepaalde geestelijke invloeden van de zon.

Als u dat alles gaat begrijpen, dan wordt het ook duidelijk, dat de mens daarvan een sterke invloed zal ondergaan; en niet alleen de mens, maar zelfs het klimaat kan daardoor worden beïnvloed.

Als er een zonne-uitbarsting is geweest, dan ontstaat er na ongeveer 14 tot 30 dagen - het kan verschillen - een verandering in de atmosfeer. Er ontstaat een verandering van veldverhouding, waardoor ook het aardmagnetisch veld kan worden gestoord, welke ongeveer 30 dagen tot ongeveer 140 à 150 dagen daarna optreedt. In die periode kunnen zelfs meer storingen voorkomen als gevolg van een en dezelfde uitbarsting. Dan hebben we dus een zonnevlekken-activiteit.

Wat doet die? Ze verandert o.m. de temperatuurpotentialen en daarmee bepaalt ze gedeeltelijk regen en zonneshijn. Ze betekent een intensifiëring van de warmteweerkaatsing door de aardatmosfeer (een kouder klimaat) ofwel wat veel meer voorkomt: een vermogen om meer van de zonnewarmte en de zonne-activiteit dan normaal te absorberen; en dat ervaren we dan als een verhoging van de zonnewarmte en daarmee een meer tropisch worden van het klimaat.

Klimaat heeft invloed op de mensen. Mensen, die in een warm klimaat leven, reageren anders. Degenen onder u, die in Indonesië zijn geweest hebben ongetwijfeld gezien dat de mensen daar wel dezelfde mensen zijn als hier in Nederland, maar dat hun gedrag anders is, dat hun temperament een beetje verschilt, dat hun geestelijke activiteiten zelfs een beetje anders liggen, hun vatbaarheid voor bepaalde denkbeelden, voor gedachtenoverdracht e.d. is anders. En als je je dat te binnen brengt, kun je zeggen: Een zonnevlek, een zonne-uitbarsting, heeft dus direct invloed op de mensen.

Maar gelijktijdig wijst de aarde de geestelijke beïnvloeding van de zon af. De aarde is dus in een ruzie-achtige stemming, zou je kunnen zeggen. En aangezien haar atmosfeer practisch haar aura is, kun je ook nog zeggen, dat een ieder, die zich binnen die aura bevindt, eveneens een deel van dit verzet opneemt. Aangezien de aarde in haar geestelijke reactie betrekkelijk snel kan zijn, moeten wij aannemen dat ongeveer 10 dagen na een zonne-uitbarsting de aarde reeds reageert. En omdat zij een ander tijdsniveau heeft dan u, zal haar reactie ongeveer kunnen duren 1 jaar en 3 maanden tot $1\frac{1}{2}$ jaar.

In die $1\frac{1}{2}$ jaar ondergaat de mens in het begin deze invloed van opstandigheid, van chaotisch-zijn een klein beetje als een zich wat prikkelbaarder voelen en dan gaat het weer voorbij. Maar dat cumuleert. Dat wil dus zeggen, dat naarmate het langer duurt de uitbarstingen - ook bij de mensen - heftiger worden, de onbeheerstheid toeneemt en de onredelijkheid groter wordt. De aarde zelf voelt dit en reageert ook nog eens op die gedachtenuitstralingen van de mensen. Zo krijgen wij dus een toenemende versterking van menselijke onredelijkheid, van onbeheerstheid of hartstochtelijkheid als gevolg van een zonne-uitbarsting. En aangezien de aarde meestal begrijpt waar het vandaan komt, duurt een dergelijke top ongeveer 7 tot 35 dagen. In een periode van $1\frac{1}{2}$ jaar hebben we dus zeker één periode van 7 tot 35 dagen, waarin de onredelijkheid bij de mensen maximaal is. Daarna dempt de aarde zelf dat al af.

Nu is de aarde zelf natuurlijk zwakker, ook door haar magnetisch veld en zwaartekrachtveld dan de zon. Als er nu bijzonder hevige werkin-

gen ontstaan, waarbij de zon niet maar één zonnevlek of een paar zonnevlekken vertoont, maar werkelijk achter elkaar - wat wel gebeurt - zo'n 40 à 50 uitbarstingen doormaakt, dan ontstaan zodanige verstoringen van het zonne-magnetisme, dat we het op aarde zien als een plotselinge, algehele verstoring op bepaalde punten van het aardmagnetisch veld. En dat noemen we dan een magnetische storm of een magnetische werveling.

Dat zijn heel vreemde dingen. Wanneer zo'n magnetische werveling van grote kracht aanwezig is, dan blijkt b.v.: Op de plaatsen waar die werveling optreedt, is radioverkeer onmogelijk geworden. Televisie-uitzendingen zijn praktisch onmogelijk of worden zeer sterk gestoord. Elektrische klokken blijven stilstaan. Elektrische motoren, ja, zelfs explosie-motoren met elektrische ontsteking ondervinden grote moeilijkheden. Het werkt dus ook direct op het milieu in.

Wanneer nu zo'n magnetische storm optreedt, zien we bij de mensen een paar psychische reacties, die ons kunnen helpen om misschien ook iets te begrijpen van de relatie zon - aarde.

Op het ogenblik, dat zo'n werveling optreedt, zijn de mensen niet alleen prikkelbaar en geladen met het gevoel dat ze vlak voor een hevig onweer staan, maar ze hebben bovendien een afwijking van hun visuele waarnemingen. We zien een vertroebeling van het beeld. De beeldvorming schijnt trager te zijn, zodat we snelle bewegingen minder nauwkeurig kunnen constateren, daarbij is men vaak niet in staat afstanden juist te schatten. Het lijkt alsof de hoek, waaronder men de weerkaatsing van het voorwerp ontvangt, verandert. Dit betekent een verandering van waarneming maar ook van oriëntatie. De tastzin is meestal betrouwbaar. Auditief hebben ze vaak het gevoel van suizingen en storingen, die geen lichamelijke oorzaak schijnen te hebben.

Wanneer de zon een bijzonder hevige werking vertoont, dan vertoont de aarde hierdoor eveneens een tijdelijk gebrek aan oriëntatie. Want zij kan alleen goed functioneren, indien ze dat doet in't hele zonnestelsel. Op het ogenblik, dat haar relatie met de zon niet meer juist is, is haar relatie ook niet meer gelijk lopend met die van de andere planeten, die zich binnen het veld bevinden. Het resultaat is duidelijk: de arme aarde weet met zichzelf geen raad. En zoals een mens in een dergelijke toestand van paniek en prikkelbaarheid heel vaak dingen doet, die niet redelijk zijn en waarvoor hij zelf geen verklaring heeft, zo zal ook die aarde vaak onredelijk reageren.

De aarde begint allereerst gedachtenbeelden uit te zenden, die niet meer samenhangend zijn en die bovendien veelal niets meer te maken hebben met het bovenbewustzijn van de mens. We zien plotseling waandenbeelden ontstaan, die overal op de wereld incidenteel (dus niet overal gelijktijdig maar incidenteel) tot stand komen. Soms - en dat is als 't ware verankerd in een deel van de aura - zien we nog iets anders: dat deze plaats zich met de rotatie van de aarde a.h.w. schijnt te verschuiven, en wel van oost naar west.

Voor de mens kunnen dergelijke plotselinge afwijkingen van de norm buitengewoon verlichtend werken. Omdat even het normale wegvalt, word je met een nieuwe geestelijke visie op je milieu geconfronteerd. En aangezien de mens dat onthoudt (hij registreert het) kan hij later gaan nadenken. Zo kan een zonne-explosie dus gelijktijdig voor de aarde onaangenameheden meebrengen, maar voor de mensheid plotseling ook een fabelachtige ontwikkeling in een paar jaren.

Dan moeten we hier niet in de eerste plaats denken aan de stormachtige ontwikkelingen, die de techniek doormaakt in b.v. een oorlog. Dat is tenslotte een kwestie van gebruik, van de menselijke behoefte en daardoor de aanpassing van het menselijk streven en denken aan de vereiste gebruiksvoorwerpen.

Maar wat zoudt u nu zeggen van een periode als die van 1600 tot 1615, een vijftien-jarig tijdvak. In deze periode werd plotseling een

groot aantal voor die tijd haast niet bruikbare ontdekkingen gedaan. In die tijd werd de duikboot a.h.w. uitgevonden. In die tijd werd o.m. de drukperspomp uitgevonden. In diezelfde tijd werden bepaalde luchtvoertuigen ontworpen. Al die dingen zijn nooit uitgevoerd. Ja, u heeft ervan overgehouden de brandspuit van Jan van der Heijden. Dat was een ontwikkeling, die al aan de gang was; en toen had men ineens de verbetering waardoor het werkelijk bruikbaar werd. Er is dus in die jaren enorm veel gebeurd. Het zijn de jaren tussen 1600 - 1615, die de aanleiding zijn geweest voor de gehele technische revolutie, die later mogelijk werd. Dat is typerend.

Overigens is er ook van 1495 tot 1517 een dergelijke periode geweest van bijzondere zonne-activiteit. En ook daar zien we dat plotseling geheel nieuwe benaderingen van problemen werden gevonden. Er is een totaal nieuw iets.

Voor de mensheid betekent de werking van de zon dus niet alleen maar onrust. Het betekent ook vaak een totale vernieuwing van denken en een nieuwe benadering van haar milieu. Zeker, als er kosmische invloeden zijn, dan kunnen ze de zonnewerking - voor zover de mens die ondergaat - verminderen of versterken, omdat de aarde en de zon tezamen reageren op wat uit de kosmos komt en de mens daardoor weer veel sterker reageert op de kosmische invloed - vreemd aan zijn normaal milieu - dan aan de in feite toch tamelijk normale veranderingen in het eigen milieu. Maar zoals ik zeg: er zijn dus werkelijk wel in de relatie aarde - zon dingen aan te duiden, die voor de mensheid van het grootste belang kunnen zijn.

Vreemd genoeg ook voor de overgang. U zoudt denken, dat het sterven van mensen een geestelijke kwestie is en dat het altijd onder gelijke omstandigheden plaatsvindt. Maar dat is niet helemaal waar. Je gebruikt kort na de overgang veelal nog een astraal voertuig. In ieder geval gebruik je nog enige tijd - meestal enkele dagen - de energie van je levenslichaam. Nu wordt de energie van het levenslichaam - maar ook de lading en de vormhoudbaarheid van de astrale sfeer - voor een deel mede bepaald door de krachten-relaties, die er bestaan in de aarde en rond de aarde. Als je nu overgaat in een tijd van een zonnestorm, dan vervallen astrale vormen veel gemakkelijker; er zijn geen storende invloeden meer. Een levenslichaam daarentegen zal daaruit extra vitaliteit kunnen putten, zodat je een langere tijd zou kunnen besteden aan het beschouwen van je aardse leven dan normaal. Dat zijn dus heel eigenaardige verschijnselen.

Ik geloof, dat je de praktijk er ook bij moet halen. Dan wil ik allereerst opmerken, dat u nu weer in een zon-actieve periode komt. Er zijn bepaalde cycli. Daar is een 3-jaar-cyclus, daar is een 9-jaar-cyclus, daar is vooral een 27-jaar-cyclus. Deze cycli geven dus een bijzondere beïnvloeding vanuit de zon aan.

Nu bent u op het ogenblik bezig aan een opkomende beïnvloeding, die tot een 27-jaar-cyclus behoort. De invloeden daarvan zijn op aarde enigszins merkbaar. Maar er bestaat gelijktijdig een kosmische stroming van tamelijk grote intensiteit zelfs, waarop de aarde al een tijdlang reageert. Dat is nl. de wisseling van invloedssfeer, doordat de Aquarius-tijd meer en meer vat krijgt op de wereld. En juist daarom kun je zeggen: Wanneer nu de zonne-explosies komen, dan zou de aarde wel eens heel sterk pro Aquarius kunnen reageren. Zij zal haar tijdelijke woede tegen moeder zon kunnen omzetten in een tijdelijke super-grote verering voor de Aquariustromingen die zij ontvangt. En wat krijg je dan? Dan krijg je een te plotselinge en schoksgewijze ontwikkeling van principes, die tot de Aquariusperiode behoren en die normalerwijze misschien drie- of vierhonderd jaar vergen, maar die nu onder deze invloed tijdelijk optreden binnen 4 à 5 jaar.

Nu denkt u natuurlijk weer dat het onheil wordt. Dat is heel eigenaardig. Als je een mens over verandering spreekt, dan denkt hij ofwel dat het paradijs op komst is, dan wel dat de wereld vergaat. Geen van beide is natuurlijk het geval. Onheil is iets wat de mens tenslotte grotendeels

voor zichzelf veroorzaakt. Een paradijs kan er pas komen, indien de mensen leren om menswaardig te zijn; en dat gebeurt ook nog niet zo vlug. Maar wat er wel gebeurt, is een enorme versnelling van de nu bestaande tendensen, waarbij de onzelfzuchtigheid bijna karikaturaal toeneemt, want de rest van de wereld blijft gelijk.

Als ik Minister Luns neem en ik vergroot alleen zijn neus tienmaal, dan krijgen we een karikatuur, waarop de heer Luns misschien prijs stelt, maar wat toch niet meer in overeenstemming is met zijn werkelijke mogelijkheden en verhoudingen. Indien ik een bepaald iets verander of alleen een bepaalde geestelijke tendens in een gebeuren op aarde, dan ontstaat er a.h.w. een eenzijdige vergroting van werking of invloed. Eén bepaald zintuig van de aarde a.h.w. gaat super-gevoelig functioneren en daardoor wordt de rest vaak verwaarloosd. Maar omdat de rest belangrijk is wil dat vergrote, dat sensitief geworden orgaan goed kunnen blijven functioneren, ontstaat er wanorde.

Wanorde is nooit een ramp. Ze wordt voor een mens pas een ramp, indien hij probeert de wanorde tot orde te maken. Wanneer je nl. een wanorde beschouwt als een ontwikkelings- een groeiproces, dan rem je haar niet af, maar probeer je alleen te zien wat ze aan positieve mogelijkheden biedt; en dan kun je heel veel bereiken.

De zon heeft onze aarde in de afgelopen tijd een paar aaitjes gegeven, waardoor de zelfvoldaanheid bij de mensen in de afgelopen periode nogal groot is geweest. Ik vermoed, dat de aarde zelf ook het gevoel had, dat ze het er toch nog niet zo slecht had afgebracht, al waren er een paar oorlogjes. Maar nu krijgt ze een paar tikken. Ze zal ongetwijfeld daarop reageren met een afwijzing van zonne-invloeden. Als we nu nog het oude natuurgeloof zouden hebben, dan zouden we moeten zeggen, dat er een tijd komt voor de demonen. Dat is helemaal niet waar. Maar je zou dat zo moeten zeggen. Omdat invloeden uit de kosmos, die normalerwijze door de zon worden overschaduwde, nu ineens op aarde veel sterker merkbaar worden.

Voor een astroloog zou dit b.v. betekenen dat in de periode vanaf het tweede kwartaal van 1970 tot ongeveer einde 1975 de invloed van de z.g. vaste sterren bijna verzesvoudigd is, zodat hun invloed en inwerking toch eigenlijk wel te vergelijken valt met die van een kleine planeet. Men zal dat natuurlijk niet berekenen en dientengevolge moeten de horoscopen wat vager worden in de komende jaren, zoals dat gebruikelijk is, als je niet precies meer weet waar je aan toe bent.

Hiermee wil ik zeggen, dat de kosmos tijdelijk dus meer zeggenschap krijgt. Maar de zon neemt dat niet, want zij zal elke reactie van de aarde als geheel, die t.a.v. haar persoonlijkheid disharmonisch is, moeten compenseren. Het resultaat is, dat we zeer onregelmatige werkingen van de zon krijgen met zeer grote stralingsvariatiën en waarschijnlijk een zeer uitzonderlijk groot aantal explosies in de corona van de zon, in de zonne-atmosfeer. Dit betekent o.m. een vergroting van gamma- en bètastraling en dat zou voor het leven op aarde wel eens kunnen leiden tot een aantal mutaties. Nu is de mens op het ogenblik toch al bezig met mutaties te vormen via D.D.T. e.d. stoffen. Dus erg zal het niet opvallen.

Deze mutaties zullen naar ik meen vooral het plantenleven betreffen, omdat ze incidenteel zijn: Op een veld met 50.000 korenhalmen zijn er misschien twee die afwijken. Het zal een tijd duren, voordat de mens daaruit kan selecteren. Toch meen ik, dat je na ongeveer 50 jaar selectiewerk daardoor o.m. zult kunnen beschikken over bepaalde graansoorten, die veel minder water-behoefte hebben, die dus in woestijngebieden kunnen worden verbouwd. Dat je daarnaast zult kunnen beschikken over bepaalde planten, die veel meer mineraal opnemen dan tot nu toe. Dat zou wel eens interessant kunnen zijn. Misschien dat je vandaag of morgen een ijzermijntje krijgt door een bepaalde soort aardappelen te poten en dan eenvoudig het opgenomen ijzeroxyde daaruit af te scheiden. Dat is heel goed denkbaar.

Deze reacties van de zon op de aarde zullen natuurlijk ook weer zijn: een geestelijk in het gareel roepen. Dat zou voor de mensheid wel interessant kunnen zijn, omdat we te maken hebben gehad - zoals u weet - met de wereldleraar.

Deze wereldleraar heeft een vernieuwing gebracht van de moreel-ethische leerstellingen op deze wereld. Hij heeft ze ontdaan van allerhande menselijke taboe's en daarvoor in de plaats heeft hij geprobeerd een voor de mens van heden logische benadering te brengen op grond van de feiten, maar ook op grond van zijn eigen persoonlijkheid en waar- digheid. En wanneer nu de zon een geestelijke uitstraling of lessen gaat uitdelen, dan zou de vatbaarheid voor dergelijke voor de mens hoog-gees- telijke leringen wel eens heel sterk kunnen toenemen. Gebeurt dat, dan ontstaat er in het bovenbewustzijn van de mensheid een soort zendings- boodschap om het nu maar zo te noemen. En dit zou misschien kunnen lei- den tot een versneld verval van de religieuze organisaties, zoals ze er nu zijn, met een gelijktijdig daarvoor in de plaats komen van een communi- teitsbestaan op geloofsbasis; religieuze basis durf ik niet te zeggen.

We krijgen dan een methode van samenwerking, die niet alleen mate- rieel is (een soort vakbond) of niet alleen geestelijk (gezellig het he- meltje verdienen in het kapelletje), maar echt iets van: wij werken samen in de materie op basis van een geestelijk besef, waarbij we elkaar aanvul- len zowel in materieel als in geestelijk opzicht en zo tot een synthese van mens-zijn komen. Ik neem aan, dat de verschijnselen daarvan waarschijn- lijk in 1977 kenbaar zullen worden.

Ik wijk misschien even van het onderwerp af, maar u begrijpt wel dat als er mensen komen, die plotseling helemaal geen interesse meer hebben voor de producten van de groot-industrie en die maar heel weinig belang- stelling hebben voor hetgeen de dominee, de pastoor, de rechter zeggen, dat dan de orthodoxe garde in het geweer komt; degenen, die niet hebben kunnen reageren. En het zou wel eens kunnen uitlopen op een poging om hen te vervolgen. Nero heeft toch ook geprobeerd om de christenen te ver- volgen. Niet omdat hij nu zo'n hekel had aan de christenen, maar omdat hun weigering om de goden te aanvaarden en daarmee de bestaande orde een bedreiging was voor het gezag en voor de heerschappij van Rome. Iets wat de meeste mensen vergeten.

Ik meen dus dat we mogen stellen, dat de relatie aarde-zon, zon- aarde voor de mensheid en voor alle leven op deze wereld van veel groter belang is dan over het algemeen wordt beseft. Zelfs de zwaartekracht- verhoudingen kunnen worden veranderd door een wijziging van de zonnewer- king. Uw zon is nu eenmaal wat men noemt een betrekkelijk instabiele zon. Dat betekent dus, dat haar massa bijna kritiek is. Indien ze veel massa tot zich zou nemen, zou zij exploderen en nova worden. Indien ze daaren- tegen iets meer materie zou uitstralen dan ze terug ontvangt (ze krijgt uit de ruimte door haar aantrekkingskracht ook enorm veel materie terug), dan zou ze gaan doven en zou ze als een kleine rode zon waarschijnlijk de zaak steeds kouder laten worden, totdat de laatste mens op de laatste gletscher op aarde zit te rillen bij het vuurtje van het laatste hoopje kameeldrek, dat hij bij een stervende kameel heeft weggehaald. Er is dus door de instabiliteit van de zon in de eerste plaats een veel grotere wisselwerking en reactie-mogelijkheid tussen zon en aarde dan normaal.

Maar er zit ook nog iets anders aan vast: Een instabiele zon is ook een zon, waarvan het eigen veld voortdurend fluctueert. Dat wil zeg- gen, dat dat veld in dichtheid en in intensiteit tijdelijk afneemt en dan weer toeneemt. Die veldvariaties vinden voor de aarde plaats met een pe- riodiciteit van ongeveer 900 jaar. Precies is het volgens de huidige re- kening 912 jaar, 2 dertig-daagse maanden plus 16 dagen en een paar uur.

Dit fluctueren van de veld dichtheid betekent ook een voortdurend veranderen van de energieverhouding op aarde. En dat is heel curieus. Want indien de aardveldverhouding verandert, verandert niet alleen het menselijk gedrag maar ook de inwerking op het menselijk voorstellingsver- mogen.

De meesten van u realiseren zich te weinig hoe uw voorstellingsvermogen wordt beïnvloed door de wereld waarin u leeft. Wij weten b.v. dat iemand, die leeft in een wereld, waarin veel elektrische werkingen zijn (elke elektrische geleider produceert een magnetisch veld en is de wisselstroom zelfs een fluctuerend magnetisch veld) een afdemping krijgt van een aantal gevoeligheden en van het voorstellingsvermogen. Leeft hij in een wereld waar absoluut geen electriciteit is, dan blijkt dat die mens een veel levendiger voorstellingsvermogen heeft, dat hij een grotere inventiviteit heeft, maar dat hij een veel kleinere behoefte heeft aan verandering en aanpassing aan zijn milieu. Dat zou kunnen betekenen, dat een minder- worden van de veld dichtheid van de zon gelijktijdig voert tot een grotere bezinning bij de mensen. En als we daar even willen kijken hoe het in elkaar zit, dan vinden we ook weer een heel eigenaardig verschijnsel in het verleden.

Er is een betrekkelijk onstuimige reeks ontwikkelingen geweest over de gehele wereld tot ongeveer 700, 800 n. Chr. We weten, dat die periode van onstuimige ontwikkeling inderdaad bijna 900 jaar heeft geduurd. Maar wat gebeurt er nu? Vanaf dat ogenblik komen we tot een stabilisatie. Er gebeurt nog wel wat, maar er verandert eigenlijk niets meer. Het blijft gelijk en dat duurt, als u het goed uitrekent, tot het jaar 1500, toen de gehele cyclus van de middeleeuwen eigenlijk is beëindigd en een nieuwe tijd gaat beginnen. Vanaf dat ogenblik zien we machtsconcentraties, machtsverhoudingen veranderen. We zien totaal nieuwe economische ontwikkelingen; een verandering van de verhouding tussen de standen.

Dan verandert die wereld. En als je dat ziet als een teken, dan zul je moeten aannemen dat het ongeveer wederom 900 jaar zal duren, voordat de huidige periode van steeds onstuimiger wordende ontwikkelingen ten einde loopt. En aangezien we zijn begonnen in ongeveer 1500, duurt het tot het jaar 2200. Het spijt mij voor u. U zult de rustiger periode, de periode van bezinning waarschijnlijk niet meemaken; althans niet in de stof. Van bovenaf moogt u wel eens gluren, maar ongeveer de helft van de aanwezigen zal een dergelijk klimaat geestelijk niet al te aantrekkelijk vinden, vrees ik.

Nu blijkt, dat deze verandering in veldproductie en veld dichtheid van de zon voor de aardbewoners van invloed is. Maar dan moet het ook invloed hebben op de aarde. Wij proberen wel een vergelijking te maken door te zeggen: Wanneer de zon volle veld dichtheid heeft, dan is het voor de aarde dag. Zij is actief. Haar reacties zijn iets sneller dan normaal en haar processen, vooral haar materiële processen, lopen betrekkelijk hard van stapel.

Wanneer ze daarentegen in de periode van vermindering van veld dichtheid zit (dat is natuurlijk een vloeiend proces; het gaat niet ineens alsof er een schakelaar omdraait), dan spreken we van een z.g. nacht of bezinningsperiode. De aarde komt tot rust. Haar reacties worden veel trager en ook haar klimatologische veranderingen zijn veel trager. Er is een veel grotere permanentie in b.v. zomer-winterverhouding op een bepaalde breedtegraad gemeten. Hier blijkt weer: zon en aarde zijn met elkaar verbonden geestelijk, elektrisch-mechanisch misschien materieel. De mens heeft ermee te leven.

Een mens, die van de zon een God maakt, beseft misschien ergens hoe groot de invloed van die God is. Maar hij beseft niet, dat die invloed mede wordt bepaald door de aarde zelf. En daar is een factor, die men tot nu toe altijd heeft verwaarloosd in dit verband, nl. dat het gemeenschappelijk denken en besef van de mensheid mede bepalend is voor de wijze, waarop de aarde reageert.

Indien de mensen hun voorstellingen en denken veranderen, dan kunnen ze daardoor tot op zekere hoogte de reactie van de aarde beperken en daarmee in zekere mate zelfs de aarde-zon verhouding (dat is een invloed van ongeveer 23 à 24 %) bepalen. Dat wil dan niet zeggen, dat je alles

kunt bestemmen, maar je kunt toch heel veel van hetgeen voor de mens belangrijk is daar-door bedwingen.

Zo moet ik als eindconclusie van dit betoogje stellen:

De menselijke gedachtenkracht speelt ten aanzien van de aarde, vooral wanneer de gedachtenkracht massaal wordt aangewend, een veel grotere rol dan men over het algemeen beseft. En de reacties, die men heeft t.a.v. de zon en de werking die de zon t.a.v. de aarde vertoont, kunnen dus door de mens voor een gedeelte worden opgevangen en worden aangepast aan de eigen behoeften en mogelijkheden.

De mensheid zal ten ondergaan, indien ze geen voldoende geestelijke eenheid en aanpassingsvermogen weet op te brengen. Dan komt er een ogenblik, dat de verhouding zon - aarde zo machtig wordt, dat er ondanks materiële bestaansmogelijkheden een geestelijk gedomineerde vernietigingsdrang komt bij de mensen; een soort lemming-drang.

Maar aan de andere kant: indien de mensen hun denken weer kunnen losmaken uit het religieus-emotioneel idealistische patroon en daarvoor in de plaats kunnen komen tot een werkelijk besef en een bewust richten niet alleen van hun leven maar ook van hun denken, dan zouden zij daardoor de bestaansmogelijkheid van de mens wellicht kunnen rekken tot het ogenblik, waarop organisch bestaan op aarde bijna niet mogelijk is. En zelfs dan behoeft de mens de aarde nog niet te verlaten. Want aangezien dat een betrekkelijk lange periode is, zou het voor hem mogelijk zijn om zijn lichaam aan te passen. Hij zou dan waarschijnlijk in een astraal lichaam kunnen leven, dat - zoals u misschien weet - veel minder door condities van warmte, koude e.d. wordt beïnvloed en aan energie nog altijd voldoende levensmogelijkheid aan de zon kunnen ontlenen.

De mens bepaalt zelf voor een deel mee wat er met hem gebeurt. De zon is een enorm machtige factor. De aarde zelf is aan haar in vele opzichten onderworpen, zelfs als ze soms in verzet komt. Maar de mensheid, die bewust heeft leren reageren en die een voldoende eenheid heeft kunnen vinden op basis van geestelijke vrijheid, zou in staat zijn om de relatie aarde - zon althans te bepalen. En daarmee waarschijnlijk ook grote invloed kunnen uitoefenen op de wezenlijk bezielende kracht van de zon.

-:-

HARMONIE MET DE AARDE.

U heeft de aarde leren kennen als een levend, denkend en reagerend wezen. U heeft ongetwijfeld ook reeds in de vorige onderwerpen bemerkt, dat de mens door die aarde wordt beïnvloed en op zijn beurt de aarde beïnvloedt.

Nu kun je in harmonie zijn met die aarde, als je eenvoudig de natuurlijke invloeden van de aarde volgt. Maar voor een mens is dat niet prettig, want dan houdt je geen zelfbestemmingsrecht meer over. Dan leef je de natuur zoals dat in het verleden is gebeurd, toen de mensen door instinct gedreven alle functies vervulden en maar heel aarzelend naar groepsgeesten en geestelijke leiders luisterden, zonder dat hierdoor hun gedragspatroon werd beïnvloed. De mens heeft zijn gedragspatroon losgemaakt van de ritmen van de aarde. Ze noemen dat de natuur, maar het zijn in feite de aardritmen. En daarom moet je dus proberen om het op een andere manier te stellen.

Aangezien ik nog tijd over heb, zou ik daar toch wel even op willen ingaan, al heb ik de hoofdzaken genoemd.

Er zijn perioden, dat er veel van u genomen wordt. Soms wordt er zelfs "gepikt", zoals dat heet. Dan kunt u zeggen: Ja, die mensen zijn slecht. Maar dat is niet waar. Er zijn tendenties aan het werk in uw milieu, waardoor dit gebeurt; waardoor die mensen, die al wat labiel zijn t.a.v. eigendom, zich nu ineens aan eigendommen gaan vergrijpen. Nu is het dwaas om u te verzetten tegen het feit, dat die anderen worden beïnvloed, want dat helpt u niet. Het enige wat u kunt doen is zorgen dat datgene, wat voor u werkelijk belangrijk is, niet "gepikt" of genomen kan worden. En als je nu erg verstandig bent, ga je zelfs iets verder dan dat en zeg je: Ik zal de dingen, die voor mij onbelangrijk zijn zo situeren, dat ze gemakkelijk genomen kunnen worden door degene, die er belangstelling voor heeft. Voor u is het een opruiming en voor die ander is het de vervulling van een tendens, waaraan hij niet kan ontsnappen.

Zo heb je ook mensen, die zeggen: We moeten braaf zijn. Nu weet ik nog niet precies wat "braaf" is. Ik heb zo het gevoel - misschien ben ik achter bij de tijd - dat braaf voornamelijk een synoniem is voor vervelend. Het kan een vergissing zijn.

We moeten dus braaf zijn. Maar als de hele wereld nu zegt: Je moet je verzetten tegen al die bestaande ordeningen, dan heeft braaf-zijn alleen maar ten gevolge, dat je nog meer op je duvel krijgt dan anders. Dan moet je dus in zekere mate minder braaf zijn. Wat je bent, bepaal je zelf. Maar als je nu voortdurend blijft beantwoorden aan hetgeen ze buiten je vertellen dat goed is, dan gaat het precies verkeerd.

Zo zit er op het ogenblik een stel mensen te confereren, die het onderling eens zijn dat ze naar buiten toe het beste voor iedereen willen, terwijl ze naar binnen toe alleen het beste voor zichzelf willen. Dat is begrijpelijk. Nu moeten wij niet afgaan op die uiterlijke verklaringen en we moeten ze ook niet verwerpen, omdat we de innerlijke waarde, de innerlijke motivering begrijpen. We moeten ons alleen afvragen: Op welke manier kunnen we deze innerlijke motivering gebruiken om naar buiten toe werkelijk iets goeds tot stand te brengen? Gebruik maken van de zaak.

Het is allemaal zo mooi, als je precies doet wat de gemeente je voorschrijft. Wij deden dat vroeger altijd. Ik kom uit een dorpsamenleving. In het dorp deden wij wat er van ons werd verwacht. We konden per slot van rekening naar de stad gaan om anders te doen. Dat was het voorrecht van de notabelen. Maar de praktijk wees uit, dat alleen degenen, die buiten het dorp konden doen wat niet hoorde, zich behoorlijk gedroegen binnen het dorp. Dat is wel heel erg veelzeggend, vind u niet? Toch waren er perioden, dat de mensen veel braver waren en perioden dat ze veel ondeugender waren; en dat lag helemaal niet alleen aan het klimaat. De geboorteregisters b.v. in het dorp toonden lang niet altijd de bekende september/oktober pieken. Maar in sommige gevallen vertoonden ze ook - laten we zeggen - juni of juli pieken. Dan waren er aanmeldingen. Het varieerde dat je een maximum aan geboorten had; Je had maanden lang geen geboorten gehad en ineens binnen één, twee maanden kreeg je een heel stel nieuwe wereldburgers. Je kunt dan zeggen: Dat moeten de weersomstandigheden zijn geweest. Het gekke is, dat we hebben meegemaakt dat er een heel mooie hooitijd was (normaal iets wat de bevolkingsaanwas bevorderde in mijn tijd) en je na de beruchte periode van 9 maanden heel weinig aanmeldingen zag. Terwijl we het ook hebben gehad, dat er slecht weer was, dat het ontzettend vervelend was, de mensen moesten heel hard werken, ze hadden veel minder te eten dan anders en dat we dan ineens wel een piek kregen na 9 maanden. Je kunt dat dus nooit met zekerheid zeggen.

Nu is het heel aardig om te zeggen: Dan moet je die dingen maar verwerpen. Dat moet allemaal gereguleerd worden. Dat is natuurlijk erg goed, maar....het is ook wel eens vervelend. Want als we begrijpen wat

die invloeden zijn, dan veroordelen wij ze niet meer. Als wij ze niet veroordelen, dan kunnen wij ze over het algemeen nog wel in een voor ons aanvaardbaar patroon onderbrengen. Maar op het ogenblik dat wij a priori afwijzen, zullen we niet alleen het natuurlijk ritme voor onszelf verstoren, maar we gaan eigenlijk in tegen de gemeenschap en de hele aarde. En dan krijg je het volgende resultaat:

Als er eens een kleinigheid is - b.v. als een boer dronken is - dan is het niet erg. Als de notaris dronken is en hij heeft zich verzet tegen de tendens van de gemeenschap, dan hoort hij het 7 jaar later nog. Ik spreek uit persoonlijke ervaring.

Dit zijn allemaal verhaaltjes, die misschien niet ter zake doen. Maar je kunt zoveel dwaasheid voorkomen, als je begint met de feiten te accepteren. Dat heeft trouwens die moeder ervaren. Het was een moderne moeder. Ze had geen man, maar ze had wel een kindje. Het kindje had eens gevraagd: "Waar kom ik vandaan?" "De ooievaar heeft je gebracht." Laatst kwam dat kind thuis en zei: "Ik heb nou mijn vader op de televisie gezien: juffrouw ooievaar."

Dat zijn dus van die gevallen, waarvan je zegt: Had je niet beter de zaak kunnen zien en zeggen zoals het was. Want nu kom je in moeilijkheden. Dat kind maakt niet alleen zichzelf voor een ogenblik belachelijk of het zegt iets leuks. Neen, dat kind komt in conflict met een wereld, die anders denkt en anders weet. En de moeder komt daardoor veel sterker in conflict met de wereld dan ze uit een aanvaarding van de feiten zou zijn gekomen.

Wanneer wij op aarde de feiten aanvaarden, dan blijft de harmonie wel redelijk bestaan. Maar op het ogenblik, dat wij een beetje verder gaan dan dat en we willen die feiten wat meer naar onze hand zetten, we gaan onze eigen denkbeelden en fantasietjes in de plaats van de feiten zetten, ja, dan komen we in het nauw. Dan zijn we nl. niet meer in harmonie met de werkelijkheid.

Nu zult u denken dat werkelijkheid en aarde iets verschillends zijn. Neen. De aarde is uw wereld; en de waarden, die op die wereld bestaan, worden door het wezen aarde mede bepaald. Zelfs rassengeesten, die werkzaam zijn op de aarde, worden mede bepaald door het karakter, door de uitstraling van die aarde. Een mogelijkheid tot werken wordt mede bepaald door de aarde en haar relatie met de kosmos, met andere planeten en sterren. Als u dit begrijpt, dan zult u ook begrijpen dat de werkelijkheid, zoals die in feite rond u voortdurend kenbaar wordt, mede een deel is van datgene, wat de aarde is.

Die aarde denkt. Goed. Dat denken zien we als een verandering misschien niet onmiddellijk in feiten, maar in de tendens, in de samenhang van de feiten rond ons. Laten we dit dan erkennen. Laten we ons afvragen: Hoe kunnen we daarvan gebruik maken om eerlijker en meer onszelf te zijn? Waarom zou je je eigenlijk gaan terugtrekken en zeggen: Dit is niet meer voor mij; of: dat past niet; of: dat mag niet; of: dat hoort anders. Begin met de zaak te aanvaarden en probeer het dan zo om te buigen, dat het voor jou persoonlijk - zoals je jezelf innerlijk ziet - een aanvaardbare en juiste uitingsmogelijkheid is. Dat is de methode, die je moet volgen.

De aarde waarop je leeft is nl. niet alleen iets wat je met verhaaltjes kunt illustreren. Het is een enorm complex iets. Er zijn rassengeesten. Er zijn entiteiten, die gebonden zijn aan wat we de oude elementen noemen. In de atmosfeer leven er dus wezens, die zich met de aarde of met vloeistoffen hebben verbonden. Ze hebben ook een bewustzijn en reageren heel sterk op de aarde. Het resultaat is, dat de stemming van de wateren, van de lucht en de relatie van de wateren, de lucht, de aarde en natuurlijk het vuur met de mens eigenlijk weer voor een deel mede wordt bepaald door de manier, waarop die mens tegenover de aarde in haar geheel staat.

Als u ontdekt, dat elk plasje dat er ligt speciaal u bespat, dan

is er iets niet in orde met uw relatie met de aarde. Als u zich overal stoot aan stenen, moet u zich eens afvragen op welke manier u in disharmonie bent gekomen met de aarde, met uw milieu enz. enz. Het is allemaal heel leuk om te zeggen: Dat is alleen de aarde. Maar het is niet alleen de aarde. Het is eigenlijk alles wat er leeft in de uitstraling van die aarde.

De persoonlijkheid van de aarde gaat een behoorlijk eind weg; die is een paar duizend kilometer hoog bij wijze van spreken. En omdat die uitstraling alles bepaalt wat er in is, de samenhangen daarvan beïnvloedt, zult u begrijpen dat de gedachtenprocessen en de levensprocessen van de aarde dus ook al die dingen beïnvloeden; ook de entiteiten die erin leven, ook de stof die erin bestaat, en niet alleen uzelf. Dan moet u dus proberen om met de stroom mee te gaan voor zo ver dat mogelijk is. En wilt u met alle geweld de andere kant op, probeer nooit tegen de stroom op te zwemmen, want dan zal die stroom u aanvallen. Ga dan zolang op het droge zitten, zelfs al is er geen kans tot zonnebaden. Op die manier kun je dus zelf zien, gewoon aan de reacties van de eenvoudige dingen rond je, of je met die aarde in harmonie bent of niet.

Als je een periode hebt van voortdurend breken en kapot maken van allerhande dingen, van ongelukken, van tegenslagen, ook als er geen mensen bij betrokken zijn, als planten opeens verwelken, zelfs als je ze goed verzorgt, zonder dat je er ook maar iets bijzonders mee doet dan moet je je eens afvragen: Wat is er eigenlijk verkeerd in mijn relatie met het leven, met de wereld? Want dan is in 9 van de 10 gevallen je eigen instelling verkeerd.

Daarmee heb ik misschien niet opgelost hoe je nu wel in harmonie moet zijn met de wereld. Maar het is ook zo moeilijk. Want wat voor de een een harmonie met de wereld mogelijk maakt, is voor de ander juist storend. Zoals het nonnetje zei: "Voor de bruid kan het heel erg prettig zijn om te huwen, maar ik ben de bruid van de Heer." Ze heeft wel lang op de bruiloft moeten wachten; bijna 60 jaar. Voor haar was het alleen maar op die manier aanvaardbaar; en dan moet je dat respecteren. Maar dan moet dat nonnetje op haar manier proberen in het geheel toch te functioneren met de wereld mee, zoals de bruid dat op een heel andere manier doet.

Zo gaat het met u ook. U heeft een eigen persoonlijkheid. Voor u zijn bepaalde dingen wel of niet belangrijk. Dat ligt aan uw geest, dat ligt aan uw temperament, aan uw wijze van denken, van leven. Ik kan niet bepalen hoe u die moet veranderen, want veranderen doet u ze toch niet. Ik kan alleen zeggen: Erken die dingen. Kijk dan wat er rond je gebeurt en probeer met alles rond je harmonisch te zijn. Als het je niet lukt, dan slaat de zaak vanzelf terug en gaan de dingen als vanzelf verkeerd. Zeg dan niet: De hele wereld is tegen mij. Maar zeg: Ik heb mij kennelijk tegen de tendens van de wereld gericht. Hoe moet ik dit herstellen? Dat is de beste raad, die ik u kan geven.

:--:

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: **Graaf Willem de Rijkelaan 15**
Leidschendam Tel: 01761-5154

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

JANUARI 1970.

15e jaargang.
Nummer 4.

PARALLELEN TUSSEN HEDEN EN VERLEDEN

Geestelijke ontwikkelingen

Waarheid en leugen

KOSMISCHE WERKINGEN

De zeven stralen

Kleuren

Voorgevoelens

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

PARALLEL TUSSEN HEDEN EN VERLEDEN

Vierde Les.

GEESTELIJKE ONTWIKKELINGEN.

Als we de mens van vandaag zien met zijn bereikingen en zijn pretenties, dan krijgen we zo de indruk dat de mens zich eigenlijk toch wel huizenhoog verheven acht boven al de arme heidenen in de oude tijd. Daar zijn natuurlijk enkele elementen bij, die wij aan een nadere beschouwing moeten onderwerpen.

In de eerste plaats vergeet de mens van vandaag met al zijn stellingen, dat hij zoveel niet weet. Vroeger wist men, dat men zo weinig wist. Dat is dus al vooruitgang, zou ik zeggen: vergeten wat je weet en wat je niet weet. Maar parallellen kunnen we ook daar vinden. Want in de oude tijd was de mens nieuwsgierig - dat is hij nog steeds gebleven.

Als de oude denkers probeerden op hun manier het heelal te doorgronden, dan ging het hen vooral erom eigenlijk een soort schema op te stellen van het leven. In het begin was dat schema natuurlijk heel eenvoudig. Ze dachten zo in de richting van: je leeft; en als je in dat leven een zekere hoeveelheid buitengewone daden stelt, verkrijgt je daardoor een soort kracht en daarmee kun je dan voortleven. Je krijgt bij wijze van spreken een plaatsje op de tweede verdieping van de Olympus.

De halfheld was toen een legendarisch wezen. Maar de legende speelt tegenwoordig nog evenzeer een grote rol. Want kijken we naar wat er wordt verteld - en dan kunnen we willekeurige mensen noemen: Mahatma Gandhi, Albert Schweitzer, Lenin, Marx om er een paar te noemen - dan is het eveneens een legende die we ontmoeten, waardoor de mens wordt onttrokken aan zijn eigen werkelijkheid en gelijktijdig tot hoopgevend voorbeeld wordt gemaakt voor de menigte. Het enige verschil is, dat legendarische helden vroeger meestal pas ontstonden, nadat ze waren overleden. Tegenwoordig worden ze onder de bewondering van hun volken praktisch levend begraven. Zoals Mao.

De situatie was in het allereerste begin zo, dat eigendom eigenlijk alleen een groepseigendom was. Er waren niet veel beperkingen binnen de gemeenschap, maar deze was voor de buitenwereld afgesloten. Het is duidelijk, dat de eerste denkpatronen van de mensen dus eigenlijk voortkwamen uit hun stam en de rechtvaardiging van hun stam. De stam moest worden gerechtvaardigd door een uitverkiezing; en of die God nu toevallig Dagon heette of Jahwe deed niet ter zake. De God was de rechtvaardiging van de veronderstelde superioriteit.

In het eerste denken speelt dan ook de godsdienst, waarover we de vorige keer reeds hebben gesproken, een heel grote rol. De godsdienst is niet alleen de bestaansrechtvaardiging, maar ze is gelijktijdig de verklaring van de pretenties en daardoor de grondslag van elk denkpatroon, dat men opbouwt omtrent de wereld. Een typerend voorbeeld kun-

nen we krijgen in de houding van de mensen uit het Oude Testament. Voor hen is hun God de enige of de machtigste. Het is deze God, die hen beveelt. Het is deze God, die hen eventueel een tijdje laat mislukken, maar die hen dan ook altijd weer daarbovenuit zal halen, want zij zijn meer dan anderen. Zij zijn uitverkoren. De uitverkorenheid speelt overal een rol.

De gedachte van het uitverkoren-zijn kunnen we eigenlijk al aantreffen bij de eerste grotere nomadenstammen. Het zijn groepen van 100 à 200 man, die rondtrekken.

Het denkbeeld van deze goddelijke superioriteit is kenmerkend voor de gehele structuur van de Egyptische gemeenschap, Indirect spelen de goden ook een grote rol in de staatsvormen van Griekenland en zeker ook in de zelfrechtvaardiging van een Romeins Imperium. De opstand van het Oost-Romeinse rijk, de zegepraal van Byzantium en het christendom zijn wederom gebaseerd op dit overheersen krachtens iets, wat anderen niet hebben: een God. In dit geval misschien het christendom. Maar denkt u niet, dat we daarmee er al zijn.

Daar was een zekere Corsicaan, Bonaparte, die op een gegeven ogenblik geloofde in zijn eigen superioriteit en dit idee van superioriteit t.a.v. inzicht, moed, dapperheid e.d. wist over te dragen aan een volk. Nu is het heel goed mogelijk, dat Napoleon daar zelf niet in heeft geloofd. Maar het volk geloofde er wèl in. En wat zien wij? Een De Gaulle en in mindere mate nu ook Pompidou baseren een deel van hun politiek nog steeds op dit denkbeeld. Wij zijn de kern van een beschaafd Europa! Wij hebben meer beschaving, cultuur, moed, inzicht en de rest. En even voordien was er ook nog een zekere mijnheer Adolf Hitler. (De goede man hebben ze ook nog Schickelgruber genoemd. Ik geloof niet, dat dat zijn werkelijke naam was.) Hij had ook zo het idee, dat men een ras als bijzonder uitverkoren of verheven kon zien. Het resultaat weet u.

Een zelfde denkbeeld van uitverkiezing vinden we bij bepaalde groepen van de Amerikaanse bevolking, die menen dat je als Amerikaan meer bent en vooral dat je als Amerikaan van een bepaald geloof en een bepaalde huidskleur meer bent dan een ander. En waar is de tijd gebleven - het is nog niet zo lang van ons verwijderd - dat Engeland meende dat er maar twee soorten mensen in de wereld waren: the British and the others. De superioriteitsgedachte heeft eigenlijk wel een heel belangrijke rol gespeeld. En de behoefte van de mens om zijn denken in een bepaalde vorm te gieten, die hem dit recht geeft zich de meerdere te achten, is door alle eeuwen heen gelijk gebleven.

Maar wat ontdekken we nu in deze dagen? Daar zijn heel veel minderheidsgroepen. En dan moet u heus niet denken, dat dat alleen maar groepjes zijn van jongelieden. Er zijn ook heel veel kaal wordende hoofden bij, gebaarde of gebilde heren, al dan niet van academische titels of een werkmansafstamming voorzien. En ook deze heren prediken iets, waarmee ze gelijk hebben. Het typerende is ook hier weer, dat men geen dialoog wil. "De Heer heeft het bepaald." "Jahwe roept ons." "Dieu le veut." Of: "in naam van de werelddemocratie" of "in naam van het Germaanse volk". De leuzen zijn er. Tegenwoordig gaat het dan: "In naam van de jonge kunstenaars", "in naam van de miskende generaties", "in naam van het sociale recht."

Leuzen zijn altijd erg gevaarlijk geweest. Je kunt nooit spreken van een geestelijke ontwikkeling zolang er leuzen zijn, die geen dialoog toestaan. Dat is een heel belangrijk punt! De dialoog is gebaseerd op verdraagzaamheid. Want we moeten kunnen accepteren, dat de ander het recht kan hebben datgene te stellen en te doen, wat hij stelt of doet.

In het begin had men daarvoor natuurlijk geen interesse, dat begrijpt u wel. Maar toen eenmaal rijken begonnen op te komen, ontstond er ook een zekere verdraagzaamheid. Als we kijken naar b.v. de vroege tijd van de Chaldeeuwse koningen, dan zien we dat de stadstaten langzaam maar zeker

een invloed gaan uitoefenen ook op gebieden waar andere goden worden vereerd. Voor die God zouden de anderen zich doodvechten. En uit zuiver politiek denken beschouwt men dus die andere God dan ook maar als misschien wat minder van rang, maar ook als een Godheid. Die moet dan toch ook worden vereerd. Hierdoor komen de gelovigen echter met elkaar in contact niet meer als vijanden of gezondenen van twee Goden, maar eerder als mensen, die een verschil van mening hebben. En we zien dan daaruit heel vaak ook een vorm van veelgodendom voortkomen, waarbij we met één Oppergod te maken hebben, die door practisch alle gebieden wordt geaccepteerd.

Denk nu eens aan de Hindoe-leer. Het aantal goden dat in het Pantheon is opgenomen is ontstellend groot. Maar we komen allemaal tenslotte terecht bij Brahma met zijn aangezichten en vandaaruit gaat het verder. We accepteren allemaal één God.

In Egypte zag de verzameling van godenbeelden er ongeveer uit als een mislukte dierentuin. Zoveel verschillende hadden ze er. Heilige stieren, katten, krokodillen, slangen, apen, enz. Wat je je ook maar kon voorstellen, het was er, het was heilig. Maar er was ook de zon. En of je die nu Amon noemt of Rê, dat is niet zo belangrijk; later is het zelfs Amon-Rê geworden. Dat is weer een God, die de gehele gemeenschap overschaduwet. Maar dat betekent ook, dat eindelijk de vereerders van al die andere goden tot een zekere uitwisseling van gedachten komen.

Voor een geestelijke ontwikkeling op aarde is het eerste dat nodig is een dialoog. Een dialoog kan pas ontstaan, indien door andere belangen een zekere eenheid van op zich verschillend denkende groepen wordt afgedwongen.

U zult denken, dat is een zwaar betoog voor een avond als deze. Het is echter erg actueel. We hebben voorbeelden gezien in de bezettingsperiode, toen Nederland bezet was. Toen waren er Nederlanders; d.w.z. een bepaald begrip omtrent de samenleving en de plaats van het individu daarin was belangrijker dan de verschillen van godsdienst en politiek inzicht. De enigen, die daar wel een beetje tegen hebben gezondigd, waren de communisten. Die zaten aan een ander beleid vast. nl. dat van Jozef Stalin. Deze eenheid viel uit elkaar zodra er geen dominerend belang meer was.

We zien de kerk van Rome. Die kerk blijft stoer en strak op haar geloofsartikelen, haar rechten en wetten staan, tot het ogenblik dat er in bepaalde landen een zodanig overweldigende confrontatie komt met anders-denken, dat de gelovigen niet meer het beeld kunnen accepteren dat Rome voorspiegelt. En pas op dat moment is er plaats voor een Concilium, dat eindelijk eens de zaak wat vrijer moet maken. Dat zijn voorbeelden, waaruit men kan leren.

Zolang dus een groep in haar eigen denken een meerwaardigheid vindt (dat is het eerste punt dat wij stellen), zal zij - en dat geldt voor alle tijden - op grond van deze meerwaardigheid de onaantastbaarheid van haar denkbeeld verdedigen door doofheid tegenover elke andere stelling en elk ander argument.

Maar we zijn er nog niet. Want wat zien we nu?

Op een gegeven ogenblik verplaatst zich een groot gedeelte van de belangstelling van de mensen van het beredeneringsvlak van eigen superioriteit naar een handelssuperioriteit. Handelsrelaties worden eigenlijk belangrijker dan al het andere. Het is de tijd, waarin we ons de oorlog tussen Athene en Troje kunnen voorstellen. Het is de tijd van de denkers van Athene, van denkers die ook al uit de Myceense beschaving zijn voortgekomen. Deze mensen, omdat het gemeenschappelijk belang niet meer geestelijk is, krijgen een veel grotere vrijheid t.a.v. de geestelijke elementen. We vinden dan in de Stoa's filosofen van allerhande richtingen. Mensen, die zeggen dat het leven er is om geleefd te worden. Mensen, die zeggen dat het leven alleen maar het zaad is, waaruit iets anders moet opbloeien.

De gedachte van "dood is dood" maakt plaats voor allerhande denkbeelden t.a.v. een relatie met het andere. Niet meer alleen binnen een godsdienstig kader, maar als fenomeen.

De magie, eens een bijzondere godsdienstige tak, maakt zich los van de religie en begint zo heel voorzichtig aan in de richting van de inwijdingsscholen te werken. En zo komen bepaalde mysterieën eigenlijk onder het volk.

We zien een soortgelijke ontwikkeling trouwens ook in de Kalifaten. In de eerste periode is de reinheid van de leer van Mohammed het enig belangrijke. De piratenmaatschappij (want dat is het grotendeels) blijft bestaan. De zwervende stammen blijven roverstammen, maar ze hebben alleen maar één ding dat hen verenigt: Allah en zijn Profeet Mohammed. Maar dan wordt daaruit een rijk gesmeed. De kaliefen brengen praktisch geheel Noord-Afrika onder hun ban en weten zelfs binnen te dringen in Spanje.

Nu is de meerwaardigheid niet meer gebaseerd alleen op "wij hebben het juiste geloof", al speelt het een rol, maar het is gebaseerd op "wij hebben de macht". En zodra dat het geval is, krijgen we plotseeling een uitwisseling van cultuurwaarden met het Westen. Het Westen is er uit de aard der zaak het best afgekomen, maar we zien die situatie voortbestaan.

En kijk nu naar deze tijd. Een zo groot mogelijke denkvrijheid vinden we in landen, die van hun eigen grootheid overtuigd zijn. Zij durven de dissidente mening toelaten. Landen, die om de een of andere reden geen groepen kunnen dulden (meestal een teken van zwakheid overigens), bestrijden alles en blijven dogmatisch. Kleine landen, nieuwe staten zijn ontzettend dogmatisch in hun opvattingen. Hun denken is er niet één van democratie, ook al noemenze zich ongetwijfeld democraten. Wij zien in feite een dictatuur van een denkbeeld, waarin de meerwaardigheid van een bepaalde groep moet worden bepaald. Dat is de oorzaak geweest van geschillen als Nigeria- Biafra. Dat is de oorzaak voor het fanatiek mohammedaan-zijn van de mens in kleine staatjes op het ogenblik, die eigenlijk verder niets hebben, waarop ze zich kunnen beroepen of verheffen. Het is de bindende factor voor gemeenschappen, zoals die van de El-Fatah. Hier is dus typerend voor de gehele geestelijke bewustwording van de mens: hij kan pas geestelijk vrij worden, indien hij iets anders heeft wat hem bezig houdt.

Dan vraag je je af: Wat is die geestelijke ontwikkeling eigenlijk? Ik geloof, dat er enkele belangrijke tijdstippen te geven zijn.

De eerste ligt eigenlijk in een legendarische periode: de Atlantische periode. (Dat overigens niet bij Griekenland lag - dat wil ik nog even erbij vermelden.) Dit Atlantis nl. was het eerste land, waarin men het priesterdom voor een deel heeft losgemaakt van het regime. Je had daar de stadspriesters, maar daarnaast ook de z.g. witte priesters of kluizenaars. Deze laatsten stellen o.m. voor het eerst, dat de mens bezielid is; dat de mens dus meer is dan een dier met mogelijkheden. Zij zijn de eersten, die een band postulieren tussen geestelijke krachten, die zij durven omschrijven en de mensenwereld. Zij zijn ook de eersten, die veronderstellen dat er een verbinding moet bestaan tussen de ruimte buiten de aarde - die let wel, nog helemaal niet zo goed zichtbaar is, want de atmosfeer is nog tamelijk troebel - en het gebeuren op aarde; een lotsverbondenheid o.m. met het heelal.

Dit denken is de basis geweest van een aantal grote ontwikkelingen. Wij kunnen zeggen, dat een deel van b.v. de Tibetaanse wijsbegeerte, die overigens heel rustig bestond in een natuurgeloof lang voordat er sprake was van boeddhisme (de beschaving, die we vinden in het gebied van de Ganges) deze denkbeelden ook kent. We moeten dus aannemen, dat dat wel daar is doorgedrongen.

Een volgend belangrijk punt vinden we op het ogenblik, dat de mens voor het eerst zegt, dat zijn wereld dat is wat hij beseft. Dat is om-

streeks 2000 jaar vóór Christus' geboorte en wordt later herhaald en geformuleerd door de Vroeg-Griekse School ongeveer 200 v. Chr. Hier gaat het dus om een verschuiving van waarden. De mens ziet eerst alles als noodlotsbepaald. Het is ook nog kentekenend voor b.v. het Chaldeeuwse gebruik van de sterrenkunde en komt langzamerhand tot een begrip van "ik-bepaaldheid". De persoonlijkheid gaat een rol spelen. Maar naarmate de persoonlijkheid weer kan worden gezien als deel van een groter geheel, maakt men zich toch ook weer los van dit persoonlijk denken.

De hoogtepunten van het personalisme vinden we eigenlijk in de Griekse tijd. Daarna zien we plotseling dat de kerk gaat optreden en - vreemd genoeg - niet alleen hier, maar in andere landen evenzeer. Dus niet alleen in Europa, maar ook in Azië, Afrika. In die tijd is de mens dus eigenlijk deel geworden van een goddelijk plan. Dat zal door vele moderne filosofen niet als filosofische ontwikkeling worden beschouwd, maar ik geloof dat het toch wel belangrijk is. Want hier krijg je dus het denkbeeld: de mens is verbonden met alle mensen en met iets hogers. Hij heeft a.h.w. een eigen plaats. Het is een deel, een reflex eigenlijk van een taoïsme, dat we in China kennen.

Van hieruit komt men tot het denkbeeld: elke mens is gelijk aan elke andere mens. Een revolutie, die betrekkelijk vroeg inzet (in Europa al rond 800 na Chr.), maar die zich pas werkelijk kan doorzetten, als de machtsmiddelen van de hogere standen worden aangetast. Dat is nadat het buskruit zijn intrede doet en de steden machtiger beginnen te worden dan de edelen.

Vervolgens krijgen we het denkbeeld van de mens als een wezen, dat niet helemaal van deze aarde of deze tijd alleen is. Ik weet, dat is bijna religieus. En er zijn ongetwijfeld een aantal filosofen, die proberen daaromheen te komen. Maar er zijn denkers - als een Swedenborg - die proberen in dit geheel een houvast te vinden. En dat houvast - dat is nu jammer - is gebaseerd op een geestelijke aanvaardig plus een materiële discipline. Hadden die twee losgestaan van elkaar, dan was dat lang zo erg niet geweest, maar ze waren met elkaar verbonden. Het resultaat is, dat juist de discipline van een kleine groep wordt overspoeld door de belangen van de gemeenschap. Dat is altijd zo. En daarmee komen we aan de filosofie van deze tijd.

Hier blijkt nu, dat men dus nog veel verder is gegaan. Men komt weer tot een personalisme, maar in een geheel andere vorm. Men zegt: Ik ben een persoonlijkheid; en als zodanig ben ik wel deel van de gemeenschap, maar daarvoor is de gemeenschap. Want zij is er om mijn persoonlijk bestaan mogelijk te maken; en wel op de manier, waarop ik het verlang. Het is eigenlijk de nieuwste denkwijze. Zo iets van: Ik denk en leef en u betaalt.

Deze ontwikkeling kan voor de geest misschien niet altijd even interessant zijn. Maar het is toch aardig op te merken, dat b.v. de toevloed van entiteiten naar de Witte Broederschap ongeveer een 40 à 500.000 jaar geleden er één was die je in tientallen per jaar kon tellen. In de huidige periode kan men dit vaststellen in honderdduizenden per jaar. Dat is een aanmerkelijke vooruitgang. Het aantal entiteiten dat bewuster overgaat in deze periode ligt dus veel hoger. Daarbij blijkt verder, dat de neiging om een persoonlijke taak met aansprakelijkheid te aanvaarden bij de bewuste geest in deze tijd ook hoger ligt. En hier zitten we dan toch wel in een herhaling van de geschiedenis, maar op een heel andere manier.

In het heel verre verleden waren het oudere geesten, die optraden als helpers, geleiders of inspirators van degenen, die later mensen zouden worden. Zij zijn het, die in het rijk Mû eigenlijk een hoofdrol spelen, wier zichtbare manifestaties bepalend zijn voor het gedrag van de mensen. En laten we eerlijk zijn, ook deze entiteiten groeperen zich - zeker in de tweede of in het begin van de koloniale periode van Mû - tezamen tot een-

heden, waarbij vele geesten gezamenlijk proberen de mensheid vooruit te helpen.

En wat zien we in deze tijd? We zien in de laatste tijd allereerst dat een groot aantal geestelijke groepen met op zich afwijkende denkwijzen besluit samen te werken binnen de Witte Broederschap. Dat is veel belangrijker dan u denkt. Hier is dus weer een neiging om leiding te gaan geven aan die mensheid vanuit een centraal punt, om de boodschappen die de mensheid eventueel kan krijgen, de inspiratie die zij krijgt steeds meer aan te passen aan één vast patroon van bestrevingen. Daardoor wordt ook, in deze tijd door de geest langzaam maar zeker bijna evenveel bepaald als in de vroege periode van Mû.

Aangezien ik aanneem, dat die ontwikkeling zich verder zal voortzetten, moet ik dus ook aannemen, dat de geestelijke waarden en het geestelijke leven op aarde steeds intenser zullen worden geleid en eventueel zelfs met manifestaties begeleid door de geest. Een filosoof, die daarover zou denken, zou waarschijnlijk ongeveer het volgende beeld ontwerpen:

Eens was de mensheid zich niet voldoende bewust van haar wereld en onderwierp zich aan invloeden, die zij niet kon herkennen. Zij heeft zich daaraan ontworsteld en een eigen aansprakelijkheid bereikt. Zij heeft haar ideeën geprojecteerd en kwam tot een besef van haar persoonlijkheid. Hieruit kwam ze ook tot de daadstelling als resultaat van eigen inzicht, van eigen bestreving en niet meer als een zuiver toeval of iets dat van buitenaf werd bepaald.

Nu komen we in een periode, waarin de revolte tegen het totaal van het geleid-zijn in steeds sterkere mate toeneemt, omdat de mens van heden begint te beseffen - zij het node - dat alleen een vrijwillige samenwerking, waarbij de daad, ook de gezamenlijke daad, resultaat van een wel overwogen persoonlijk besef, regeert.

De stellingen van deze tijd krijgen hier en daar een mystiek tintje. Maar wat is mystiek? De mystiek is tenslotte niets anders dan het combineren van weten, geloven en gevoelen. Daar waar de gevoelswereld de samensmeltende factor wordt tussen de denkbeelden die men heeft, de erkenningen die men heeft, de wetenschap die men bezit, komt men tot mystieke waarde.

Wat is nu de mystieke achtergrond van het verleden? Ik geloof altijd weer: het Godegegeven gezag. God is een grote kracht. God is op aarde vertegenwoordigd hetzij door de door Hem aangestelde vorsten of misschien wel doordat Hij Zich in de persoonlijkheid van een vorst of een andere persoonlijkheid projecteert. We kennen nog steeds een Dalai Lama, al heeft hij niet veel meer te zeggen. Een incarnatie, waarin de waarden van de Boeddha zelf nog voortdurend aan het woord komen. We kennen nog steeds een paus, waarin het gezag van Christus op aarde nog altijd tegenwoordig is. Dat zijn eigenlijk residuën van de mystiek van het verleden, waarbij alle rationalisaties moeten wegvallen voor het gevoel verbonden te zijn met het hogere; en dit hogere moet nu eenmaal een zichtbare vorm hebben.

In deze dagen is de mystiek er een van de persoonlijkheid. Men vereert niet meer de vorst, maar men wil zelf de vorst zijn, de door God uitverkorene. En zelfs het idee "God" kan daarbij langzaam maar zeker op de achtergrond komen. Het gaat erom, dat elke mens voor zich de behoefte heeft om méér te zijn dan mens. Dat hij zich daar op de meest stomme manieren toe zet, is heel natuurlijk, want als de mens aan dergelijke dingen begint, doet hij het meestal op een krankzinnige manier.

Maar goed. Hij voelt in deze dagen aan, dat hij méér moet zijn. Hij begrijpt, dat een materiële welvaart, d.w.z. een verzadiging van bezit of een benadering daarvan niet belangrijk kan zijn, omdat zijn eigen innerlijke toestand veel belangrijker is dan de maatschappelijke structuur

en zijn positie daarin. Hij wil een verbondenheid voelen met iets dat hij nog niet kent. Misschien in de komende geslachten een terugkeer tot de voorvader-nageslacht-filosofie, die wij bij de heel vroege Chinezen vinden en ook bij bepaalde nog vroegere volkeren (Polynesiërs) en ook wel weer een vleug van de oude denkwijze, dat God zich in zijn profeten manifesteert. Iedereen is tegenwoordig profeet. Maar hij voelt zich door dit profeet-zijn vreemd genoeg niet meer boven de anderen verheven. Hij voelt zich juist hierdoor deel van de anderen. Het zendelingetje spelen is natuurlijk voor velen nog een sport. Zij begrijpen nog niet wat hen daartoe beweegt. Maar in het denken zelf zien we steeds meer het beeld van het "ik" als een zelfstandige en persoonlijk denkende, aansprakelijke entiteit, die juist vanuit zichzelf in volledige vrijheid in die gemeenschap een betekenis moet hebben en zijn betekenis daaruit ook put. Vrij, dat wil zeggen zonder banden.

Er is een tijd geweest, dat men redeneerde: Het leven is kort, profiteer ervan, pluk de dag. Die leuze is weer opgeleefd. Het "pluk de dag" van vandaag wordt misschien minder door toevals- en noodlots-beschouwingen veroorzaakt dan door het denkbeeld dat morgen de laatste dag kan zijn. De mens van vandaag leeft onbewust ergens met het denkbeeld dat morgen het Laatste Oordeel zal losbreken. Dit draagt ertoe bij dat hij in zijn leven ook werkelijk wat wil hebben. Hij wil een voldoening hebben. Hij wil een betekenis bezitten, want morgen kan het te laat zijn. Het moet vandaag gebeuren. Dat vandaag gebeuren is alleen maar waar te maken, indien je jezelf verandert; tot nu toe zoekt men die verandering meestal bij anderen.

Het typerende voor de poging om dit mystieke gevoel van verbondenheid te vinden is het gebruik van LSD, hasjisch, marihuana e.d. In feite remmen verwijderende en vaak ook psychische blokkeringen verwijderende giften. Daarnaast is al even typerend hiervoor de neiging om de maatschappij gelijktijdig te verwerpen en haar dan toch vanuit je eigen standpunt te willen dienen. Je kunt alleen leven in deze dagen, indien je vandaag wat doet. En misschien dat de angst, dat als je de daad stelt morgen het Laatste Oordeel losbreekt, wel aansprakelijk is voor het vele geklets van deze dagen.

De grote vraag, die we ons moeten stellen, is geloof ik deze: Wordt het leven bepaald door de omstandigheden of worden de omstandigheden bepaald door het beleven? In de officiële theorieën in het verleden wordt het leven nog steeds bepaald door de omstandigheden. Men verbeterd dus de omstandigheden om aan het leven inhoud te geven. Maar op het ogenblik, dat we de nieuwe filosofie kunnen accepteren dat het beleven de waarde van de omstandigheden bepaalt, kunnen we door onze belevingen de wereld wijzigen. Daar vinden we vreemd genoeg nu groeperingen, die vaak helemaal niet meer religieus denken ineens terugrijpen naar bepaalde inwijdingsmythen uit het verleden en vooral ook naar de magische gebruiken en denkwijzen uit het verleden. Want er is onder de jongeren van vandaag veel meer bijgeloof dan onder de oudere generatie. Het lijkt u nu misschien onvoorstelbaar - met een beetje zelfkennis van u kan ik mij dat voorstellen - maar aan de andere kant: het is toch waar.

De jongeren zijn bijgelovig. Ze geloven in machtswoorden, in slogans. Maar ze hebben het idee, dat woorden daden kunnen worden, indien maar de juiste sfeer wordt gecreëerd. Hun debat b.v. om maar iets te noemen. De debatterende jeugd van tegenwoordig debatteert niet, zij roept haar magische leuzen het volk toe en tracht het daarmee te bezweren. Dat is zuiver een bezweringstechniek. Trouwens datzelfde zien we in het Kabinet. Tenslotte is er een Minister geofferd op het altaar van de heiligheid der kabinetten - een enkele kabinetteuze tegenwoordig. Maar realiseer u eens, wat deed men vroeger: Een zondebok de woestijn in sturen. Wat doen ze tegenwoordig? De schulden van het Kabinet worden per Blo(c)k afgevoerd. Je kunt erom lachen, maar is dat geen parallel? Is het niet steeds weer

de behoefte van de mens om een schuld af te wentelen? De mensheid van vandaag probeert dit te doen door te wijzen op generaties, op misbruiken, op fouten, een gebrek aan inzicht. Vroeger deden ze dat t.a.v. vroomheid, gehoorzaamheid aan de goden, het opwekken van de toorn der goden e.d. Maar de mentaliteit is blijven bestaan. En de filosofie van heden staat eigenlijk helemaal niet zover af van de filosofie in het verleden. Het enig belangrijke is, dat het percentage van de mensen, die geestelijk iets aanvoelen in zichzelf dat verdergaat dan op het ogenblik wordt uitgedrukt en die daar vaak ook naar leven en ermee werken, voortdurend toeneemt. Het aantal geestelijk bewusten is veel hoger. En dit betekent, dat geestelijke erkenningen en waarden ook in andere formuleringen dan die van religie, godsdienst of mijnentwege spiritisme en spiritualisme een steeds grotere invloed krijgen. Als je dit op de keper beschouwt, is het een geloof dat is gebaseerd op de niet-gekende geestelijke werkelijkheid.

Het is duidelijk, dat men daarmee ook de bijgelovigheid binnenhaalt. Het kan haast niet anders. Want als ik een geloof heb, dan moet ik datgene wat ik nog niet volledig kan beleven omzetten in de tekenen van deze tijd. Eén van de bekendste talismans van deze dagen is b.v. een statistiek. Als je een gunstige statistiek maakt, dan moeten de gebeurtenissen ook wel gunstig zijn, zo pleegt men te denken.

Een ander bijgeloof is dat als je op de juiste manier samen denkt, je dan daarmee jezelf ontheft van bepaalde aansprakelijkheden. Dat is natuurlijk ook niet waar. Maar het bijgeloof is het kenteken van het geloof. En het geloof is niet meer een geloof in God, het is eerder een geloof in de eeuwige Werkelijkheid, waarvan je zelf deel bent. Hier speelt ook het denkbeeld van God en Eeuwigheid een veel kleinere rol.

Een mens, die zover is gekomen dat hij begrijpt dat hij een nieuw concept van de tijd nodig heeft om met zijn kosmische plannen enige vooruitgang te kunnen boeken, zal zich niet meer laten vangen door denkbeelden, zoals een simpele tijdloosheid, die niet meer wordt omschreven. Zomin als hij zich zal laten bezighouden met hemelvoorstellingen, die een soort eeuwige kroeg-en-vechtscène zijn als een Walhalla of een soort milkshop voor zaligen waar men pap met gouden lepeltjes eet. Die dingen slaan niet meer aan. Maar daar staat tegenover, dat betekenis wel aanslaat. Hoe vind ik betekenis? Dat is het probleem van uw tijd.

Als u mij toestaat nog even in dit verband in de actualiteit te duiden. Wanneer u kijkt naar de grote problemen van de negergemeenschappen tegenwoordig, dan kunt u direct parallellen trekken met het oude verleden. Mensen, die nog niet zover zijn gekomen dat zij hun wereld a.h.w. beschouwen als hun eigen speeltuin, zijn natuurgebonden en daardoor sterk groepsgebonden. Voor die groepsgebonden is de gemeenschap, het geloof veel belangrijker dan voor een modern westers mens. Als deze mensen dan bovendien in een bezitsmaatschappij een zekere armoede kennen, die zij zelf niet verkiesen, worden ze door de briganten-mentaliteit van de vroegere nomaden aangespoord. Hun filosofie zal zich richten op het nemen van wat je niet hebt, in plaats van op het verwerven van wat je niet hebt. Dat geldt ook voor geestelijke waarden.

Als u in het komende jaar hoort van grote moeilijkheden in Azië, dan kan dat voor een aanmerkelijk deel geweten worden aan het feit, dat de mensen daar begrippen hanteren, die zij in feite niet beheersen. Je moet naar iets toe groeien; het is niet voldoende te zeggen: Nu zijn we een democratie, laat iedereen maar zeggen wat er moet gebeuren, dan zullen we het tezamen uitmaken. Dan breng je alleen maar tyrannie naar voren. Het is niet voldoende te zeggen: Onze maatschappij moet een sociale rechtvaardigheid kennen. Dan moeten we eerst zijn gekomen tot een begrip van betekenissen als sociaal en rechtvaardig. Die dingen zijn er niet. Daarom wordt Azië een groot probleem in het komende jaar.

Op dezelfde manier is juist het gevoel van "niet-hebben" en de behoefte tot uitverkiezing aansprakelijk voor de grootste problemen ook

tussen Israël en de Arabische wereld. Dat zijn dingen die je op je vingers kunt aftellen. Zij zijn het gevolg van een achterblijven van de geestelijke ontwikkeling bij de materiële; wat niet wil zeggen, dat volgens mij in het Westen de geestelijke ontwikkeling de materiële dan wél heeft bijgehouden, ook al is de afstand dan iets minder groot.

Als ik kijk naar de grote moeilijkheden, die er in een pseudo-feudale wereld kunnen bestaan (denk eens aan de Zuidamerikaanse landen), dan moet je je ook realiseren, dat het probleem niet alleen maar ligt in bezitsverdeling; het ligt in een verschil van geestelijk bezit. Als daar peones wonen, eenvoudige mensen die eigenlijk niets méér weten dan een boer uit - zeg maar 500 v. Chr. - dan kun je van hen niet verwachten, dat ze in staat zijn te reageren volgens en te manipuleren met de begrippen van een moderne maatschappij. Dan kun je niet verwachten, dat hun geloofsinhouden een zekere redelijkheid zullen kennen. Ze zijn of helemaal katholiek of eigenlijk natuurdienaren onder het mom van het katholicisme of communisten of wat anders. Zij zijn mensen, die niet de stelling zien, maar die alleen een toebehoren zien en daaruit een eigen status en een geborgenheid zoeken te vinden. Hun geloof, hun geestelijk leven is gebaseerd op de rationalisaties, die hiermede verbonden zijn. Daarom zijn de problemen in Zuid-Amerika zo groot. Het gaat niet alleen maarover de armoede-wijken en over de arme mensen op het platteland. Het gaat ook over de mentaliteit van deze mensen, die nog niet in staat zijn de concepten van een modernere samenleving zonder meer te verwerken. Er zijn te grote hiaten tussen de verschillende lagen van de bevolking.

Deze dingen hebben we in het verleden evenzeer gezien. Een maatschappij zoals b.v. die van Nebukadnezar is er één van een bovenlaag, die leeft uit haar begrip van erfelijke meerwaardigheid. Dus een priesterkaste en tevens een ambtenarenkaste in die tijd, welke zich baseert op haar meer-zijn en meer kennis-bezit. Daar onder kennen we dan nog een krijgsmanskaste, die zich baseert op haar belangrijkheid en gehoorzaamheid. En wat daar onder is, dat telt niet mee. En datzelfde bestaat eigenlijk nog in heel veel landen.

Het is duidelijk, dat als er in deze wereld problemen rijzen, dat de oude geschiedenis zich ten dele gaat herhalen. Pas als de mens in staat is een geestelijk versnelde ontwikkeling door te maken en niet alleen een materieel-technisch versnelde ontwikkeling, zal hij zich kunnen invoegen in het schema van de moderne mensheid. Alleen dan zal hij begrip kunnen hebben voor de grote gevaren, die de wereld bedreigen, maar ook voor de enorme mogelijkheden, die de mens heeft. Dan alleen zal hij gaan begrijpen wat hij voor zichzelf als mens moet zoeken in de wereld. Ik meen, dat juist hierom geestelijke ontwikkeling en filosofische ontwikkeling van het grootste belang zijn. Het kritisch kunnen denken over jezelf en over de wereld, het kunnen vinden van een voor jou passend wereldbeeld dat je ook begrijpt, is veel belangrijker dan het bereiken van een wereld, waarin niemand honger heeft. Want met een geestelijk besef kun je ook de honger overwinnen.

Indien je de wereld op de juiste wijze beziet, bepaal je je milieu. Maar zolang je je milieu als de belangrijkste factor ziet, word je erdoor bepaald. Dat is het probleem en het drama van deze tijd, zoals het eens het probleem was van het verleden. Maar het verleden heeft stappen voorwaarts weten te doen en daarom moeten we wel aannemen, dat de verwarringen van deze tijd alleen de voorbereiding zijn voor enorme schreden voorwaarts ten aanzien van geestelijke ontwikkeling, filosofie en persoonlijk inzicht.

:--:~:

WAARHEID EN LEUGEN.

Wat de meeste mensen niet begrijpen, is dat waarheid en leugen twee kanten zijn van één en dezelfde medaille. Want er kan geen leugen zijn, zonder dat ze is gebaseerd op een mogelijkheid, die er in een waarheid bestaat. Aan de andere kant kan er geen waarheid bestaan, die niet in zich een aantal aspecten zodanig verbergt, dat ze tot een leugen wordt. Het is dus eigenlijk wel heel moeilijk, als we ons met leugen en waarheid bezighouden om deze warboel, deze Gordiaanse knoop te ontwarren.

De meeste mensen doen het niet. Ze zeggen niet "om deze of gene reden acht ik hetgeen jij zegt vanuit mijn standpunt niet waar". Ze zeggen doodgewoon "dit is waar, dat is leugen". En om het dan nog een beetje prettig te maken, brengen ze het in de verkeerssfeer. "Al is de leugen nog zo snel, de waarheid achterhaalt haar wel." Zeker in een Porsche van de politie!

De praktijk is echter heel anders. Menige leugen wordt tot waarheid, omdat ze lang genoeg als waarheid wordt geloofd. En dat is iets, waar we misschien wel even over kunnen spreken.

Als ik tegen de mensen zeg: Het gaat jullie goed, dan gaan ze daarin geloven. Dat is natuurlijk een leugen. Het gaat hen helemaal niet goed, maar ik zeg het maar. Ik zeg dat voortdurend en met nadruk. Het resultaat is, dat ze het gevoel hebben, dat ze zich wel wat meer kunnen permitteren. Hierdoor ontstaat er een uitbreiding van handel, een vergroting van productie en van werkgelegenheid en daardoor een feitelijke mogelijkheid om inderdaad meer te verwerven. Zodat de leugen omtrent de welvaart veelal voorafgaat aan de werkelijke welvaart.

Alleen, je kunt een leugen nooit onbepaald handhaven. Er is altijd weer een ogenblik, dat je van de leugen op de waarheid moet overstappen. Als je nl. de mensen blijft vertellen, dat het steeds beter blijft gaan, dan komt er een moment dat je dit niet meer kunt waarmaken. En wel, omdat de wonden, die de mensen hebben in hun overtuiging dat het nu wel kan, altijd ver vooruitlopen op datgene, wat praktisch mogelijk is. En als je aan je leugen blijft vasthouden, moet je hun hun zin geven en kom je in een situatie te verkeren, waarin je in feite de productie en de consumptie moet gaan beperken om de doodeenvoudige reden dat je geen geld meer hebt om iedereen zijn zin te geven.

Dit is een probleem, dat men eigenlijk overal aantreft. Ik geloof, dat de grootste moeilijkheid is dat de meeste mensen zelf niet precies weten, wanneer ze liegen en wanneer ze waarheid spreken. Dat lijkt natuurlijk een reuze brutaliteit, als ik dat zo zeg tegen u die dit leest of u die dit aanhoort. Maar u liegt vaak dat u barst; en wat meer is, u gelooft dan vaak dat u de waarheid zegt. Men noemt dit soms liegen in commissie, ofschoon ik nog nooit heb gehoord dat er commissieloon voor een leugen is uitbetaald, behalve dan in het reclamebedrijf. Maar daar is het vanzelfsprekend.

Het is eigenlijk zo: U denkt bepaalde dingen. En omdat u ze denkt, neemt u aan dat ze waar zijn. U weet wel, dat ze eigenlijk niet helemaal waar zijn. Maar dan zou u moeten toegeven, dat u verkeerd heeft gedacht. Dus zegt u dat ze waar zijn. U liegt!. En u doet dit in de volle overtuiging, dat u daarmee de waarheid spreekt, omdat u voor uzelf niet durft toegeven dat hetgeen u denkt niet allemaal waar is. Een ingewikkelde zin, die ongetwijfeld duidelijker wordt, indien u uw eigen gedrag door de bank zo even nagaat.

Wat hebben we nodig om waarheid te vinden?

In de eerste plaats: oprechtheid. Oprechtheid bezitten we allemaal; maar meestal in beperkte mate. Dat is begrijpelijk, want iemand die volle-

dig oprecht is, kan er zeker van zijn dat hij alleen is; en de meeste mensen houden niet van alleen-zijn. Oprechtheid moeten we bezitten, zeker tegenover onszelf, maar ook t.a.v. de wereld rond ons. We moeten haar durven zien zoals ze is. We moeten eerlijk toegeven - als ik mag terugkomen op een recent gebeuren - dat Minister De Block is gevallen voor de fouten, die Premier De Jong heeft gemaakt. Indien we dat niet durven toegeven, dan maken we dus al een fout. Wanneer we zeggen: Hier is iets gebeurd dat noodzakelijk of onvermijdelijk was, dan zeggen we gelijktijdig dat het de schuld was van de man, die moest heengaan. Dat is niet waar. Ik zou zelfs verder willen gaan:

Een groot gedeelte van het politieke leven is op de leugen gebaseerd; en een aanmerkelijk deel van het kerkelijk leven eveneens. Zelfs in de geneeskunde is de leugen vaak een van de middelen, die wordt gehanteerd als geneesmiddel. De onoprechtheid is in deze wereld zover doorgedrongen, dat het verschil tussen waarheid en leugen misschien nog wel te vinden is, maar dat het niet erg gezond is ernaar te zoeken. Als we proberen de leugente definiëren, dan moeten we zeggen:

De leugen bestaat niet uit een flagrante onwaarheid. Want iemand, die een flagrante onwaarheid spreekt, bereikt daarmee slechts dat anderen deze als zodanig erkennen. Hij heeft dus geen resultaat. En iemand, die te opvallend liegt, spreekt dus eigenlijk weer de waarheid. Maar degene die liegt zal dus iets zodanig stellen, dat het waar zou kunnen zijn en hij zal proberen een ander te doen geloven, dat het door hem gestelde de werkelijkheid is.

Indien we een ieder zouden moeten geloven, die met een dergelijke verklaring aankomt, b.v. als alle onderwijzers zouden moeten geloven wat alle kinderen in dit opzicht vertellen, dan is Nederland een land van open bruggen, verkeersopstoppingen, ongelukken en dergelijke. Indien we alles zouden moeten geloven wat zakenlieden aan hun gades vertellen, dan bestaat geheel Nederland 's avonds uit een koortsachtige bedrijvigheid van mensen die overwerk verrichten; iets, wat ook niet helemaal waar is. De leugen is dus - daarvan moeten we dan toch wel uitgaan - iets dat waar zou kunnen zijn en onder omstandigheden ook waar is. En dan hebben we hier iets gevonden, dat we door alle tijden heen werkelijk kunnen terugvinden: de waarheid, die vandaag niet bestaat, maar als zodanig wordt verteld.

Ik kan u vertellen dat er heel veel goede mensen op de wereld zijn. Dat is ongetwijfeld waar. Zodra ik namen ga noemen, onderwerp ik deze goedheid echter aan mijn eigen oordeel; met andere woorden: wat ik vertel is niet feitelijk juist; het is slechts volgens mijn opinie juist. Op het ogenblik, dat ik een mening geef en deze als een absolute waarheid stel, lieg ik.

Neen. Ik geloof, dat we in leugen en waarheid eigenlijk een soort sociale noodzakelijkheid moeten zien. De meeste mensen leven krachtens hun illusies; en hun illusies zijn - laten we eerlijk zijn - in negen van de tien gevallen leugen. Indien de mensen hun illusies niet meer hebben, vinden ze het leven zwaar, dan durven ze het niet meer aan. Dientengevolge is de leugen wel een noodzakelijkheid in het bestaan.

Deze leugen echter wordt doorgezet in een sociaal beeld, waarin je eigenlijk zonder leugen niet meer kunt voortbestaan. Laat mij het zo stellen:

Alle ambtenaren, die zich bezighouden met uw wel en wee, doen dit uit volkomen onzelfzuchtige overwegingen. Het kan waar zijn, maar het is niet erg waarschijnlijk. De meesten zullen er wel zitten, omdat het de manier is om hun loon te verdienen. Indien we echter niet aannemen, dat ze het allemaal voor ons welzijn doen, dan komt dus de grote vraag: Waarom we dan tolereren dat ze zoveel over ons te zeggen hebben? En daarmee komt het ambtelijk apparaat in gevaar. Maar deze maatschappij is nu eenmaal daarop gebaseerd. Dus met het wegvallen van dat ambtelijk apparaat zal er een zodanige verwarring ontstaan, dat niemand meer weet wat hij ermee aan moet.

Het resultaat is, dat we dus net doen alsof het eerstgestelde een waarheid is.

Een ander punt. Om in de Tweede Kamer te komen moet je zeker een genie zijn. Maar als we aannemen, dat het alleen maar domkoppen zijn, zouden we misschien beter in die Kamer een hoopje gemalen ezels-hersens kunnen neerleggen. Want -- laat ons eerlijk zijn -- we weten allemaal dat Kamerleden mensen zijn met een over het algemeen gemiddelde intelligentie, een gemiddelde kennis van het gemiddelde leven en gewoonlijk veel vervreemdingsverschijnselen t.a.v. de maatschappelijke werkelijkheid. Maar als we dat zeggen, kunnen we niet meer vertrouwen in de besluiten, die deze heren namens ons zeggen te nemen en daarmee zouden we de sociale orde moeten aanvechten. Als dit gebeurt, ontstaat er wanorde. Wanorde kunnen we niet hebben, dus moeten we doen alsof deze heren werkelijk weten wat ze doen, ook als wij weten dat ze heel vaak niet weten wat ze doen. Heeft u in de gaten hoe ontzettend complex eigenlijk de hele zaak is geworden?

Een ander voorbeeld. Iemand, die geluk heeft gehad in zaken, is een zakelijk genie. Een zakelijk genie, dat tegenslag heeft gehad -- door de stommiteit van anderen -- is natuurlijk een stommeling. Want als we toegeven, dat de meest geniale mensen in deze maatschappij voortdurend door de stommelingen worden gefrustreerd, dan weten we zelf niet meer wat we moeten doen. We moeten in de sociale orde passen, dus doen we alsof het waar is.

De leugen begint eigenlijk al bij de prettige beleefdheid: "Ach, wat een schat van een kind. Hij lijkt echt op u, moedertje." Nu ja, als moedertje met zo'n gerimpeld rood gezichtje zou rondlopen, zou moedertje zich waarschijnlijk wel onmiddellijk naar een salon de beauté begeven. "O, wat vind ik het prettig u weer eens te zien!" Maar als je het niet zegt, zijn de mensen beledigd. Het is een leugen. Maar kennelijk is de leugen een aanvaardbaar middel geworden in de gemeenschap. En als dit het geval is, dan is de grote vraag alleen maar: Is men zich daarvan wel bewust? Zou men zich bewust zijn van het feit, dat de leugen een essentieel deel is geworden van het maatschappelijk bestaan? Dan zal men de leugen ook erkennen en als zodanig waarderen. Ze zou dan geen leugen zijn. De waarheid is wel degelijk te vinden ondanks deze schijnvertoning. Maar we willen haar niet vinden. De leugen is ons veel dierbaarder dan de waarheid.

We vinden het natuurlijk erg, als blijkt dat een ander je heeft be-logen. Maar ik heb ontdekt, dat veel meer mensen zich intens opwinden, als je hun de waarheid zegt. En daaruit trek ik de conclusie, dat de doorsnee-mens de leugen prefereert, omdat zij zijn persoonlijkheid enigszins vleit, omdat ze hem de mogelijkheid geeft moeilijkheden te ontwijken. Kortom, omdat ze een weg van de minste weerstand is.

In dit verband vraag ik mij toch wel eens af: Waarom men de duivel een keer de Vader aller Leugens heeft genoemd? Ik geloof nl. niet, dat hij zo hard gelogen heeft. Integendeel, ik geloof, dat de duivel de waarheid heeft gezegd in heel veel gevallen, maar dat de mensen die waarheid onmiddellijk hebben omgevormd en anders geïnterpreteerd, totdat ze ermee konden leven.

Als wij zeggen: Hetgeen Jezus heeft gezegd is de waarheid, dan moeten we zeggen dat 999.999e van alle christenen huichelaars zijn. Ze liegen als ze zeggen, dat ze christen zijn. Dat is niet prettig om toe te geven; dus we zeggen, dat we de zaak moeten interpreteren. Maar op het ogenblik, dat ik iets moet gaan interpreteren, blijkt al dat ik de oorspronkelijke vorm niet kan aanvaarden of verwerken. Dat ik mijn interpretatie dan stel als een absolute waarheid, betekent doodgewoon en heel nuchter dat ik het totaal van hetgeen ik als waarheid pretendeer te aanvaarden ondergeschikt maak aan mijn inzichten. Als ik die inzichten dan weer als de absolute waarheid aan anderen voorleg, lieg ik.

Ik kan liegen uit eerlijke overtuiging. Misschien maar goed ook.

Want het is juist de overtuigde leugenaar, die anderen weet te overtuigen. En zoals ik al heb duidelijk gemaakt, zonder leugen is het moeilijk te leven. Maar waar ligt het demonische in dit geval? Dat zou ik mij willen afvragen. Waarom wordt de leugen demonisch genoemd? Misschien omdat men de onwaarheid voor zichzelf hanteert en haar gelijktijdig bij anderen vreest?

Laten we nog een paar dingen nagaan. Stellingen, die eigenlijk niet aanvaardbaar zijn, die grote leugens zijn, indien we ze bezien vanuit menselijk standpunt.

God is liefde. Dat is een grote leugen, als we dit meten met de maatstaf van menselijke liefde. Op het ogenblik, dat we pretenderen dat de goddelijke liefde iets anders is dan menselijke liefde, begeven we ons op filosofisch vlak en kunnen we niet meer met zekerheid beweren, dat God liefde is. Dan kunnen we slechts zeggen, dat we ons God niet zonder een alomvattende liefde kunnen voorstellen; en dan hebben we gelijk.

Een ander voorbeeld: God beschermt de zijnen. Het is misschien mogelijk. Maar als ik mij niet vergis, zijn de zijnen er over het algemeen bekaaid afgekomen. Ik zou zeggen, dat de concurrent kennelijk beter voor de zijnen zorgt dan God. Wie als Job op de mesthoop zit, omdat de een of andere God toevallig een soort spelletje speelt met de duivel, kan moeilijk beweren dat God de zijnen beschermt. Hij kan alleen maar zeggen, dat God de zijnen gebruikt om Zijn (God) meerwaardigheid te bewijzen; iets wat niet liefdevol en niet erg rechtvaardig is. En toch is God liefdevol en rechtvaardig.

De leugen is doodgewoon de aanpassing van een werkelijkheid aan ons denken. Als we spreken over een goddelijke rechtvaardigheid, dan denken we niet in de termen van natuurwetten. We denken in de termen van wat mensen rechtvaardigheid noemen; wat meestal het onrecht is, gedicteerd door de sterkste.

Als we God liefdevol noemen dan denken we aan de genegenheid, de vaderlijke bezorgheid, de moederlijke tederheid, die men op aarde daaronder pleegt te verstaan en realiseren ons niet dat een instandhouden van het geheel op zichzelf met al zijn tegenstellingen een liefdedaad kan zijn, gezien vanuit de Schepper Zelf, uit respect voor Zijn schepping. En zo kan ik doorgaan.

U ziet, hoe moeilijk het is om leugen en waarheid uit elkaar te houden. Ik zou dit korte onderwerp dan ook niet willen besluiten met een dergelijke pessimistische toon. Want een mens, die liegt, zal in vele gevallen als waar voorstellen wat hij als waarheid begeert en daardoor innerlijk de kracht vergaren om meer van hetgeen hij begeert waar te maken. De leugen is niet altijd doelloos of nutteloos, integendeel.

Er was eens iemand, die heeft gezegd: "De leugen is in de maatschappij de smeerolie, die het maatschappelijk mechanisme op gang houdt." Ik kan daarmee het geheel eens zijn. De leugen is vaak onvermijdelijk. Het feit, dat die leugen onvermijdelijk is moge een kritiek zijn op de mensheid in haar huidige vorm van denken en samenleving, maar het blijft bestaan; zonder die leugen kun je niet. En wanneer je al moet liegen, lieg dan tenminste goed! Want indien u al de olie met slijpsel en zand erin wilt gebruiken om een machine te smeren, dan loopt ze warm.

Indien u weet, dat er bepaalde suggesties, illusies, leugens nodig zijn, breng ze dan met zoveel overtuiging en oprechtheid, dat u er voor een ogenblik zelf in kunt geloven. Op dat moment heeft u een contact; dan kan er iets gebeuren. De waarheid heeft zelden iets meer veroorzaakt dan ontsteltenis of moord en doodslag. De leugen heeft heel vaak - dat zullen we moeten toegeven - de mensheid in staat gesteld om verder te gaan, waar ze anders gefrustreerd zou blijven stilstaan.

Daarom meen ik, dat het verschil tussen waarheid en leugen niet zo belangrijk is en niet zo groot als men vaak stelt. Ik zou willen zeggen, dat de waarheid en de leugen samen zijn gebaseerd op een en hetzelfde con-

cept van de werkelijkheid. Ik zou willen stellen, dat we de waarheid nimmer zo volledig kunnen kennen, dat elke onwaarheid voor ons onmiddellijk kenbaar is; dat de onwaarheid meestal deel uitmaakt van hetgeen we als waarheid zien; dat waarheid en leugen in feite zozeer met elkaar verwant zijn, dat het moeilijk is ze te onderscheiden. En als we in grote dingen de leugen en de waarheid niet van elkaar kunnen onderscheiden, dan moeten we toegeven dat ze ook niet zo belangrijk is waar dit onderscheid wèl mogelijk is. Het is niet zo belangrijk dat je liegt. De vraag is: Waarom doe je het? Het is niet zo belangrijk, dat je de waarheid zegt. Het is alleen de vraag: Waarom zeg je de waarheid? Vele mensen zeggen eerder de waarheid om anderen te kwetsen dan om hen te genezen - laten we eerlijk zijn. De vraag zou moeten luiden: Is de leugen voor de mens wel iets anders dan de waarheid? En dan moet ik zeggen: Neen. Leugen en waarheid zijn kunstmatige verschillen, die hij heeft gemaakt en die betrekking hebben op een gradatie van onwaarheid, niet op het feit van onwaarheid zelf.

Laten we ons er dan niet al te druk over maken. Laat de mens leven in zijn droomwerelden. Laat hij dan maar rustig zijn leugens vertellen. Laat hem leven uit de schijn, die hij voor zichzelf creëert, mits hij daarin maar een concrete ervaring vindt. Laat de mens dan maar uit de leugen naar de waarheid toegroeien. Laat die mens dan eindelijk zover komen, dat hij zijn leugens tot waarheid kan maken. Dan zullen we ontdekken, dat veel van wat vandaag een leugen heet morgen slechts de profetie is geweest van dat wat zal komen. Dan zal blijken, dat veel van wat vandaag waarheid heet morgen de grote stupiditeit aanduidt van degenen, die niet verder konden zien dan dat.

Fantasie en voorstellingsvermogen zijn voor de mens onontbeerlijk; zij zijn mede de bron van de leugen. De manier, waarop de leugen wordt gebruikt, is niet altijd mooi. De reden waarom men haar gebruikt evenmin. Maar dat neemt niet weg, dat de leugen op zich een logisch product is van het menselijk denkvermogen, van de menselijke maatschappij, ja, zelfs van de menselijke bewustwordingsgraad.

De mens, die at van de boom die de kennis van goed en kwaad in zich bevatte, heeft steeds willen beweren dat het kwade goed en het goede kwaad is. Laat ons niet oordelen. En als we weten, dat we het met de waarheid zo nu en dan niet zo nauw nemen, laten we ons er niet teveel van aantrekken, mits we dat niet doen ten nadele van anderen. Dat laatste is wel belangrijk, want we dragen onze aansprakelijkheid voor hetgeen we zijn en doen in de wereld. Maar zolang we die kunnen aanvaarden is het niet belangrijk, of er een leugen bij komt of dat het waarheid is.

De duivel kan meer verwarring veroorzaken door de waarheid te zeggen dan door te liegen. Van zijn kant behoeven we voorlopig niet veel leugens te vrezen. En wie begrijpt, dat de leugen een noodzaak kan zijn, die begrijpt dat de beperkte waarheid en misschien zelfs de onwaarheid een rol hebben gespeeld bij vele profeten en grote geesten, die zal misschien dan ook voor zichzelf willen besluiten: Ik zal zo weinig mogelijk liegen. Als ik lieg, zal ik het zo goed mogelijk doen, maar ik zal wel trachten voortdurend de waarheid te beseffen die erachter ligt, voor zover ik dat kan. Want uit dit mengsel van waarheid en leugen komt dan voor mij voort het besef van de werkelijkheid waarin ik leef, de kosmos waarin ik besta, de eeuwigheid waarvan ik deel ben.

:--:

=====

KOSMISCHE WERKINGEN

=====

HOOFDSTUK IV.

DE ZEVEN STRALEN.

Dit is een bekende uitdrukking, die wij in verschillende esoterische werken aantreffen. Het is een begrip, waarmee de meeste mensen niet helemaal raad weten. Er bestaan verschillende versies over, o.a. van Alice Bailey, maar de essentie van de kwestie van de 7 stralen is eigenlijk nooit helemaal goed begrepen. Als ik vandaag probeer u iets over die 7 stralen te vertellen, dan is dat natuurlijk ook over de beïnvloeding, die men daarvan op aarde zal ondergaan; maar toch wel in de eerste plaats over de origine, de werking en ook de diversiteit van die stralen. Want wij gebruiken nu wel het getal 7, een heilig getal, maar eigenlijk zijn er veel meer dan 7, als wij alle werkingen afzonderlijk willen bezien. En als wij het willen terugbrengen tot de hoofdwerkingen, dan komen wij altijd weer terecht op een en dezelfde kracht in verschillende variaties.

Wij hebben geestelijk gezien de goddelijk Kracht. De goddelijke Kracht valt uiteen in een aantal eigenschappen (zo beschouwen wij dat dan maar) die dan weer kunnen worden ontleed in zeer specifieke waarden, welke zich aan ons als persoonlijkheden kunnen voordoen. Wij noemen dergelijke persoonlijkheden dan meestal Heren van het een of ander. In het geval waarover wij nu spreken zijn het de Heren der Stralen, ook wel de 7 Heren der Stralen.

Ik probeer dit zo duidelijk mogelijk te zeggen, opdat u zult begrijpen dat er helemaal geen sprake is van werkelijke omschreven persoonlijkheden, zoals men b.v. een mens ziet. Het zijn wezens, die veel sterker verbonden zijn met de oerkracht dan wij; althans meer bewust daarmee verbonden zijn. Ik heb wel eens het gevoel, dat zij eigenlijk eerder het brandpunt zijn van een bepaalde projectie van de goddelijke Gedachte. Dezen zijn dan de originators van de geestelijke krachten, die wij de 7 Stralen noemen.

Maar op aarde heb je nog met andere stralen te maken. Wij hebben een zonnestelsel aan de buitenkant van een sterrennevel. Daarin is een enorm grote dichtheid van sterren. Deze sterren hebben vaak een massa, die het miljoenvoudige is van de massa van uw eigen zon en die is al onmetelijk. Van deze zeer grote centrale sterren zijn er een aantal, die elkaar onderling beïnvloeden. Zij spelen een spel, een soort dans door de kleinere sterren heen, die wij ongeveer kunnen vergelijken met de dans van de planeten. Er is géén vaste beweging; er is een voortdurend schijnbaar weer op de baan terugkeren en schijnbaar weer verder gaan. Zouden wij vanuit het centrum de zaak beschouwen, dan is het waarschijnlijk wel een zeer regelmatige beweging. Maar wij hebben nu eenmaal te maken met het zonnestelsel en de invloed, die daar wordt ontvangen.

Nu hebben die grote sterren in de eerste plaats een voortdurend ander evenwicht; en dit betekent dat de straling, die daarvan naar buiten doordringt, op een bepaald punt en op een bepaald moment kan variëren. De variaties van deze straling noemen wij ook stralen en duiden ze met dezelfde kleuren aan als de 7 Stralen.

De werking echter is niet continu. Dat kunt u zich ook wel voorstellen. Er zijn onnoemelijk veel sterren, planeten, kometen, stofwolken en andere verschijnselen in dit Melkwegstelsel en vele daarvan absorberen licht of buigen licht af, vangen straling op of reflecteren die.

Wanneer een grote massa sterren tussen de baan van de zon en haar planeten en dat kernstuk staat, dan zal er dus een zeer diffuse of zachte straling ontstaan. Is er een ogenblik - wat zo nu en dan voorkomt - dat er even een directe straling optreedt, dan heeft die straling ineens minstens een tienduizendvoudige intensiteit. (Het zal waarschijnlijk nog iets meer zijn.) Ze komt bovendien sterker gericht aan en dan krijgen wij te maken met iets, wat doet denken aan een stralenbundel. U kunt het zich misschien zo voorstellen: Als wij een spleet hebben tussen de gordijnen en er komt een auto voorbij, dan trekt het licht van de koplampen door de kamer heen en beroert achtereenvolgens de verschillende voorwerpen. Op dezelfde manier beroert een dergelijke straal afzonderlijk de delen van het zonnestelsel, ook de aarde. En als die periode van lange duur is, dan kan de aarde misschien vier, vijf of tien omwentelingen maken, misschien wel honderd, terwijl die kracht blijft voortduren. Maar het kan ook voorkomen, dat er maar een zeer korte flits is, zodat slechts één continent daardoor wordt getroffen. Dit betekent, dat die stoffelijke stralen eigenlijk onregelmatig en moeilijk bepaalbaar zijn.

Hetzelfde geldt voor de geestelijke werkingen, die van de Heren der Stralen uitgaan. Wij hebben bepaalde dingen kunnen opmerken en ik zal trachten dit puntsgewijs vast te leggen.

Er is een zekere overeenkomst te vinden tussen geestelijke werkingen en de inwerking van de straling, die vanuit het centrum van het Melkwegstelsel de aarde bereikt. Wij nemen dus aan, dat er ergens op de één of andere manier ofwel een synchroniteit bestaat (dus dat een geestelijk geheel en een materieel geheel gelijkwaardig draaien en zich ontwikkelen), dan wel - en dat lijkt ons waarschijnlijker - dat de stoffelijke straling de receptiviteit van de aarde voor de geestelijke straling verandert. U heeft hier dan al een kleine voorstelling van wat die stralen zijn.

Zoals ik reeds heb gezegd: De differentiatie, die wij van de 7 Stralen maken, is eigenlijk meer mythologisch dan reëel. Want je kunt werken - zoals wij dat heel graag doen - met 3 Stralen, die wij dan afzonderlijk positief en negatief uitdrukken plus één hoofdstraling of witte straling; dan hebben wij nl. ook 7 Stralen. Andere systemen geven er de voorkeur aan om de kleuren van de regenboog ervoor te gebruiken. Er zijn alchemistische systemen, waarin men de 7 oude planeten gebruikt om deze stralen weer te geven. U ziet, keuze te over voor de aanduiding. Maar de aanduiding zegt eigenlijk helemaal niets over de straling zelf. Als ik hier dan het systeem van de Orde aanhoud, dan doe ik dit om een zekere eenheid te krijgen met alle andere lezingen, die door ons zijn gegeven. Ik ga proberen u in de eerste plaats het mechanisme uit te leggen.

Er is in het centrale deel van het Melkwegstelsel een zodanige situatie ontstaan, dat een zeer hoog-frequente straling op de aarde wordt gericht. Zij treft de aarde vol, maar ze wordt daarbij voor een deel mede beïnvloed door de zon; ze gaat vlak langs de zon. Het resultaat is, dat de onregelmatigheden van de protuberans van de zon inwerken op die straling. Zoals een rooster in een radiolamp a.h.w. de fluctuatie bepaalt van de electronenstroom, die door de positieve pool wordt uitgestoten.

Die regeling betekent, dat de frequentie van de zon zelf in versterkte mate wordt overgebracht op de aarde, doordat hier de zonnekracht eigenlijk moduleert wat op zich een veel sterkere straling is. Het resultaat is, dat wij op aarde te maken krijgen met een invloed, die vooral psy-

chisch is (fysiek merk je er heel weinig van) en een enorme vitaliteit veroorzaakt. Als de zon erbij betrokken is, dan spreken wij - misschien wel verkeerd - van levenskracht; en dat vertalen wij dan als geel of gouden licht. Deze fysieke verandering, die wij ondergaan is dus ook een openstaan voor vitaliteit. Wij zijn receptief geworden voor alle krachten, die met leven, met intensiteit van leven te maken hebben. En dat impliceert, dat alle geestelijke krachten, die op dat gebied werkzaam zijn, nu plotseling de mogelijkheid krijgen met ons te communiceren. Nu stel ik het mij als volgt voor:

Er is een continue uitstraling van de goddelijke Gedachte in de verschillende sferen. Dit wordt onderscheiden volgens de normen van de Heren der Stralen. Maar dit overal aanwezige is in rusttoestand, zoals het water in uw kraan en pas begint te stromen, als de belemmering is weggehaald. Op dezelfde manier wordt nu plotseling in een groot gedeelte van de mensheid die behoefte aan levenskracht, maar ook het openstaan voor levenskracht en levensvreugde groter. Het resultaat is, dat de werking van deze geestelijke Heer (Heer van het gele licht) op de mensheid inwerkt.

Dan moeten wij ons nog afvragen: Op welke wijze werkt het in? Want wij zouden ons kunnen voorstellen, dat dat gele licht hoofdzakelijk groei-kracht betekent. Maar we kunnen ons ook voorstellen, dat het hoofdzakelijk geestelijke groei, geestelijke ontwikkeling betekent. In beide gevallen is diezelfde levenskracht noodzakelijk; is dezelfde werking aanwezig.

Als de krachten op de aarde zelf materieel gebonden zijn, zal juist de mate van materiële bezigheid bepalen dat er een geestelijk vacuum bestaat. Ik wil niet zeggen, dat er helemaal niets is, maar er is een ruimte die gevuld kan worden. Daar bij de mens de instelling zeer sterk op de materie is gericht, kan hij onbepaald de geestelijke energie opnemen. Draaien wij het om: Is iemand zeer intens geestelijk bezig, dan kan hij deze kracht nooit in haar positief geestelijke, haar totale vorm accepteren. Hij is daarvoor door zijn bezigheden afgesloten. Hij krijgt dus de meer materiële vorm. De mens zal misschien meer kracht krijgen, meer levensenergie, die dan op den duur natuurlijk het geestelijk werk gaat frustreren. Dat is meestal het gevolg daarvan.

Hier blijkt dus, dat positief en negatief hoofdzakelijk worden bepaald door de ontvanger en dat de kracht van de straling in ieder geval mede wordt bepaald door een materiële stralingsbron in het Melkwegstelsel.

De Stralen, zoals wij ze onderscheiden kent u. Ik zal ze eenvoudigheidshalve nog even opsommen. Wij spreken over:

blauw, indien wij alle stralen of krachten bedoelen, die met geestelijke of mentale activiteiten te maken hebben;

rood: alle gevoelswaarden, hartstochtwaarden, geestelijk zowel als stof-felijk;

geel: levenskracht;

wit: indien we onversneden kosmische kracht krijgen, die in feite alleen de dingen scherper accentueert.

Daartussen liggen heel veel kleurmogelijkheden.

Wij kunnen spreken over het groene licht. Maar dit is altijd een menging van twee werkingen vanuit ons standpunt dan. Eigenlijk is het groene licht ook wel afzonderlijk te beschrijven, maar het zou te omslachtig worden. Want dan zouden wij aan elke denkbare kleur of tint, die kan worden vertaald in een mentale reactie of in een bepaald proces op aarde, een afzonderlijke Heer moeten toekennen en dan zou het de heirscharen der Heren worden. Om het dus eenvoudig te houden blijven wij bij de 7 Stralen.

Stel nu, dat wij te maken hebben met een kracht, die ook weer uit het centrale stelsel komt en die een carambole maakt. Ze raakt b.v. Mars (die staat t.o.v. de aarde bijna aan de andere kant van de zon), weerkaatst vandaar naar Mercurius en van Mercurius uit raakt die kracht de aarde. Wat is er dan gebeurd? Dan hebben wij te maken met een straal, waarin een dubbele modulatie aanwezig is. En deze dubbele modulatie zal zeer waarschijnlijk ten gevolge hebben: een sterke materialistische bewogenheid van

de mens. Zijn driftleven in hogere en lagere zin ligt in de modulatie, die wij van Mars verwachten. Al die kwesties van zakelijkheid, bezit en kleingeestigheid moeten wij bij Mercurius zoeken. Mercurius is nu eenmaal de Heer van de dieven zowel als van de handelaren. (Vroeger konden ze dat verschil kennelijk niet precies zo vinden als tegenwoordig nu ze daarvoor een Burgerlijk Wetboek hebben. Die invloed zal dus laag-rood zijn.

Dan moeten wij proberen duidelijk te maken wat er nog meer bij kan komen. Wij zeggen dan in zo'n geval: Dit is eigenlijk geen rood meer, dit is vies-rood ofwel bruin-rood. Dat zegt niets van de kleur of de werking, maar alleen dat wij die rode invloed ervaren als onaardig, onprettig, een beetje gemeen. Zo iets van: laten wij nu maar in de goot gaan liggen.

De kwestie van groen (geloof) zouden wij op die manier ook kunnen ontleden. Nu is er bij geloof -- dat is vreemd -- altijd een zonnestraling mede in het geding. Maar hier blijkt iets anders: dat geloofswaarden, ook zonder dat die krachten uit het centrum van dat nevelstelsel optreden, afzonderlijk als geestelijke waarde kunnen werken. Het geloof kan dan in de mens wonderen tot stand brengen. Je kunt dus iets zo sterk geloven, dat je het voor jezelf waar maakt. Dat je zegt: Ik ben niet ziek, ik ben gezond. En dat je zo jezelf gezond maakt. Maar je kunt ook niet geloven: ik heb hier een mangopit en dat wordt nu een boompje.

Stel nu, dat dit geloof gepaard gaat met een kracht, die via de zon komt uit de kosmos, uit het Melkwegstelsel en dat daarbij een zeer sterke weerkaatsing of reflex komt van bij voorkeur Saturnus en Jupiter. Wat heb ik dan? Dan heb ik een uitdrukking van diezelfde kracht, die ook de materie oriënteert.

En nu het vreemde: op het ogenblik, dat die afzonderlijke geestelijke werking, die alleen in en voor mij werkt en deze materiële conditionering, die voor de hele aarde werkt beide op eenzelfde moment actief zijn, kan mijn geloof dingen buiten mij waar maken. Daarmede weet u misschien niet veel van de Heren der Stralen, maar het zal u misschien toch wel beginnen te dagen. Er is kennelijk in dit geheel toch wel een regel te vinden en ik zou die als volgt willen stellen:

1. Als een stoffelijke werking, komende over het algemeen uit het centrum van het Melkwegstelsel, de aarde beroert gelijktijdig met de in de mens reeds aanwezige harmonie met een geestelijke straling, dan zal er -- mits de waardering voor beide gelijk zijn -- een wisselwerking tussen buitenwereld en mens ontstaan, die niet meer alleen is gebaseerd op de zuiver materiële wetten, maar waarin de scheppende of vormende kracht van de geest plotseling in de materie zeggenschap heeft. Dat is dus een magisch element.
2. Op het ogenblik, dat ik opensta voor een geestelijke kracht, zal deze kracht zich in mij ontwikkelen. Dit heeft niets te maken met de vraag, of deze straling voor de gehele aarde op dit ogenblik actief is. Slechts waar het de meer materiële stralingen of werkingen aangaat, ben ik afhankelijk van datgene, wat de aarde bereikt. Ik kan dus voor mijn geestelijk leven te allen tijde met alle stralen werken. Maar als de aarde wordt beroerd door een straal, die in mij actief is, dan ontstaat er pas de mogelijkheid daarmee wat op de wereld tot stand te brengen.

Nu heb ik te maken met de Heren der Stralen. Hoe moeten wij ons die voorstellen? Het zijn in elk geval geen persoonlijkheden. Maar je zou het je misschien als volgt kunnen voorstellen: Wanneer je een oude koolspitsbooglamp hebt, dan zitten daar twee heel normale koolstaafjes op een bepaalde afstand van elkaar. Als er elektrische stroom op staat, dan beginnen die staafjes een vonkenboog te trekken. Tussen de koolstaafjes staat dus een vonkenboog, die je tot een bepaalde grootte uiteen kunt schroeven, zodat ze een bepaalde intensiteit heeft. Stel u nu eens voor,

dat de Heren der Schepping (zoals wij hen dan noemen), de Heren van de Stralen, de Heren van Wijsheid en alle andere Heren eigenlijk niets anders zijn dan gefixeerde delen van de eeuwigheid. Ze zijn dus delen, die in de eeuwigheid, in het goddelijk Totaal bestaan. Wanneer tussen delen van die bestaande eeuwigheid, iets - wat wij dan tijd of goddelijke Schepingsdrang of goddelijke Gedachte kunnen noemen - actief wordt, dan trekken ook zij een soort vonkenboog. Dat wil zeggen: het onkenbare verschijnsel "tijd" of het onkenbare verschijnsel "goddelijke Kracht" wordt plotseling een soort lichtbron. Indien wij voorts daarbij zouden kunnen aannemen dat je met verschillende soorten elektroden een beïnvloeding van de kleur van dit licht kunt krijgen, dan zou je daaruit kunnen concluderen: Verschillende delen van een goddelijke werkelijkheid zijn t.o.v. elkaar zo georiënteerd dat voor ons, die leven in de tijdstroom, het tijdsverschil daarin plotseling tot een licht wordt, dat ons in feite niet de eeuwigheid weergeeft, maar slechts duidelijk maakt waar in die eeuwigheid voor ons een bepaalde gaping, een hiaat bestaat.

Dan wordt het dus ook een filosofische kwestie. Iemand, die werkelijk helemaal bewust is, is niet afhankelijk van de stralen die de aarde beroeren. Duidelijk. Hij kan zich daar zo gemakkelijk op instellen of bij aanpassen, dat zij hem niets doen. Het is als een zwemmer, die zo goed kan zwemmen dat hij eenvoudig zijn slag en beweging regelt naar de stroom, de golfslag. Als hij dat nu maar doet, kan hij rustig doorzwemmen. Er gebeurt niets. Maar iemand, die slecht kan zwemmen, wordt door elk stroompje en elke kabbeling in moeilijkheden gebracht. Hij moet vaak zijn koers wijzigen om toch nog te kunnen doorzwemmen. Zo gaat het met degenen, die minder bewust zijn. Zij worden in een bepaalde richting gedreven.

De waarde van de straling voor de aarde kun je dan als volgt definiëren:

In de straling, die wij blauw noemen, hebben wij het technisch denken. Een technisch denken, dat de mensheid beheerst, bepaalt de wijze waarop de mensheid haar problemen oplost en daarmee ook het uitgangspunt voor alle verdere bereiking.

Een geestelijk blauw (ook wel eens heel vriendelijk violet of paars genoemd) betekent echter een filosofisch, een emotioneel veranderen van standpunt. Een constructie dus, die in de mens plaatsvindt, waardoor zijn levensbeschouwing verandert. Wij noemen dit geestelijk, omdat daarin kennelijk de waarde van onze eigen geest ook een grote rol kan spelen.

Het rode licht. Wanneer dit materieel is (ik heb het zo even in het voorbeeld al gezegd), dan krijgen wij te maken met hartstochtelijkheid. Maar het typerende ervan is: in zijn lagere vorm betekent het onbeheerstheid. Dus niet alleen hartstocht maar ook onbeheerstheid. Krijgen wij hetzelfde in de hogere vorm, in het lichtend rood - dat men ook wel eens als moed e.d. probeert te omschrijven - dan hebben wij te maken met dezelfde emotionaliteit, maar nu beheerst en geleid door een innerlijk principe.

Hebben wij te maken met het gele licht, dan is het precies hetzelfde. Het werkelijk felle, gele licht (het gouden licht) is geestelijk. Het werkt in de eerste plaats via de geest. De beïnvloedingen daarvan gaan verder via het zenuwstelsel. We zouden het dus kunnen zien als een energie van geestelijke gaardheid, die in de mens ten dele kan worden veranderd in zenuwenergie.

Hebben we te maken met het z.g. vaal gele licht, dan heeft dit een materiële werking. Deze toont zich dus niet in de eerste plaats als iets wat in ons plaatsvindt, maar b.v. als een verandering van de hoeveelheid prana in de lucht, die ons omringt. Prana is ook levensadem; het heeft iets te maken met geladen ozon. Dus een kleine wijziging in de zuurstof, daarop komt het neer. Daardoor krijgen wij lichamen een grotere levenskracht.

Hebben wij een geestelijke levenskracht, dan moeten wij allereerst weer een verheldering verwachten van alles, wat er voor ons aanwezig is.

Hebben wij te maken met de stoffelijke levenskracht, dan hebben wij niet alleen veel meer energie, maar wij weten lang niet altijd wat wij er-

mee moeten doen. En als we denken dat wij het weten, doen we meestal het verkeerde ermee. Dat ook nog.

Blijft ons over het witte licht. Het witte licht wordt, vreemd genoeg, in deze theorieën nooit in tweeën gedeeld. Je spreekt dus niet over het diamanten of verblindende licht en het witte licht, omdat de hoogste werking van het witte licht voor de mens onaanvaardbaar is. Je kunt er eenvoudig niet in doordringen; het zegt je niets. We spreken daarom gewoon over het witte licht als een eenheid, ofschoon het eigenlijk materieel is. Het is dus sterk met de materie verknoot. Wanneer het optreedt, zien wij de dingen helderder, maar gelijktijdig worden tegenstellingen ook scherper.

Dieren b.v., die elkaars vijanden zijn onder normale condities, zullen tot extra vijandigheid komen in de periode, dat het witte licht werkzaam is. Dieren, die normalerwijze elkaar tolereren, kunnen onder diezelfde invloed misschien vriendschappelijk worden. U kunt dit zelfs in de dierentuinen zien. Als we gaan kijken in de kooi van de primaten (apen), dan zult u zien dat er perioden zijn dat bavianen hun soortgenoten en vooral anderen hevig willen aanvallen. Ze klimmen tegen hun kooien op, ze schreeuwen, ze dreigen, ze laten de tanden zien. Gaat u gelijktijdig eens kijken naar b.v. de chimpanseé, die een intensief stamleven heeft, dan ziet u dat die chimpanseé onder invloed van het witte licht tegen alles wat chimpanseé is en vaak ook nog tegen een gorilla heel vriendelijk gaat doen. Het is net of hij zegt: Hier ben ik. Mag ik mij even voorstellen, ik zou ook graag bij de club horen. Dan zitten ze vriendelijke signalen uit te wisselen. Hoe komt dat? Kennelijk is er iets, wat op het gehele organisme van die dieren inwerkt.

Nu hebben wij daartussen allerlei mengkleuren. Laten wij het maar heel eenvoudig maken en aannemen dat een mengkleur ontstaat, wanneer twee van de hoofdwaarden actief zijn. Dat is natuurlijk niet helemaal juist, maar het is de eenvoudigste voorstelling. Dan kunnen wij ons voorstellen, dat we op een gegeven ogenblik een blauw licht krijgen dat gemengd is met een sterke emotionaliteit; dus lichtend rood. Wanneer die twee krachten gelijktijdig optreden, krijgen wij een mystieke werking. Wij krijgen dan te maken met mensen, die door hun emoties tot een totaal nieuw besef komen, een totaal nieuw wereldbegrip en vaak ook tot belevingen; want het rood houdt ook beleving in. Dan wordt het ook duidelijk waarom de mysticus nooit zijn mystiek volkomen duidelijk kan verklaren. Je kunt wel over vele dingen mystiek spreken, maar je kunt het nooit helemaal verklaren, om de doodeenvoudige reden dat een groot deel van de mystiek in feite een gevoelswaarde is.

Dan hebben wij geloof. Dat kunnen ook twee kleuren zijn. Laten we zeggen blauw en geel: levenskracht. Er is een zodanige hoeveelheid levenskracht in mijn denken binnengedrongen, dat voor mijn denken die levenskracht een aparte persoonlijkheid krijgt, primair wordt. En in dit primair zijn van de levenskracht ervaar ik dan a.h.w. God. Het Onkenbare krijgt dus voor mij in de vorm van energie, van levenskracht, gestalte. Ik kan er vaak ook veel mee doen. En zo kun je alle kleuren mengen, die je maar wilt.

Deze tussenkleuren zijn eigenlijk niet te gebruiken om een Heer van een bepaalde straal aan te geven. Ze zijn ook niet te gebruiken om te zeggen wat er precies aan de gang is. Wij kunnen wel aannemen, dat er sprake is van tenminste twee verschillende hoofdkrachten of werkingen daarop gelijkend, die op aarde actief zijn.

Nu kunt u zich misschien voorstellen, dat er gelijktijdig twee bundels licht (dus twee verschillende stralingen) van die sterrenmassa komen en de aarde bereiken. Wat gebeurt er dan? Er kan dan door de mens vaak niet zo gereageerd worden, dat er een absolute harmonie met één van die kosmische principes, één van die Heren ontstaat. Het resultaat zal zijn, dat de geestelijke beleving van de mens aanmerkelijk lager komt te liggen. Hierdoor zal hij met beperkte en vaak primitieve voorstellingen

stoffelijk heel grote resultaten kunnen bereiken, maar alleen onder die omstandigheden. En aangezien hij dat niet begrijpt, vraagt hij zich later altijd af, hoe het komt dat het de ene keer wel ging en de tweede keer niet.

Draai het nu om. Zeg, dat twee geestelijke krachten op de een of andere manier zo actief zijn, dat u ze beide kunt ontvangen. Dan zullen de waarden van die twee bepalen op welke manier u met de stoffelijke kracht, die de aarde beroert, kunt werken. Laten we zeggen: de aarde wordt beroerd door de rode kracht. Heel veel opwinding en heel veel trammelant. Nu is hier het blauwe licht en het gele licht werkzaam. Wat is het resultaat? Voor u is het resultaat, dat u juist uit die verwarring een nieuw ideaal put, een nieuw denken, en vanuit dit denken - voor u het brandpunt van de geestelijke werkingen en daardoor het middel om ze uit te stralen - domineert over de hartstochten. U kunt die hartstochten niet bedwingen, maar u kunt ze wel kanaliseren.

Hier heeft u een heel typisch voorbeeld. Ik kan dus kennelijk te maken hebben met meer geestelijke waarden, die in mij actief zijn en daardoor verandert het totaal van mijn mogelijkheden en mijn instelling tegenover de stralen, die de aarde beroeren.

Om de zaak af te sluiten zou ik u willen vertellen hoe dat zit met een Heer van een Straal.

Ik heb al gezegd: het is geen persoonlijkheid. Het is eigenlijk meer een hiaat in een gefixeerde eeuwigheid, die door ons beleven in tijd voor ons bestaat.

Wanneer een Heer van een Straal actief is in ons leven (dat zou kunnen door een bepaalde verwantschap), dan zal de gehele tijd dat wij in de materie bestaan alles, wat met die straal te maken heeft ons bijzonder sterk beroeren. Alles, wat uit een andere kracht uit de kosmos wordt ge-projecteerd, uit een andere Heer van een Straal voortkomt, wordt door ons geïnterpreteerd volgens de waarde van de straal, waartoe wij behoren. Daarom zeggen wij wel eens dat een straal onze straal is. Dan zegt men: Ik zit op de eerste, de tweede enz. straal. Ik vind dat geen prettige formulering. Want het is helemaal niet belangrijk tot welke straal je behoort. Het is alleen belangrijk wat je ermee doet.

Ik behoor dus tot een bepaalde straal. Hoe kan dat? Wel, die straal is een geestelijke waarde. Die geestelijke waarde kan overeenstemmen met een harmonie, die ik geestelijk in een sfeer heb gevonden. Nu incarneer ik terwijl ik in harmonie ben met die straal. Dan zal dit invloed hebben op mijn karakter op aarde. Het zal zelfs de genetische keuze, bepaalde patronen van het lichaam mede helpen bepalen, al domineert het niet. Het betekent verder, dat die geest een intentie heeft, welke door die straal wordt bepaald. Die mens leeft dus op aarde eigenlijk helemaal afgestemd op alles wat met die straal te maken heeft.

Elke straal - stoffelijk of geestelijk - van dezelfde geaardheid wordt door die mens bijzonder intens ervaren. Als iemand dus behoort tot de rode straal en hij krijgt de rode invloed uit de kosmos hier op aarde, dan is dat iemand, die veel gemakkelijker explodeert. Kortom, die mens is op dat ogenblik vergeleken bij een zevenklapper een soort Krakatau van temperament. Hij zal alles wat in zijn leven komt - of het nu geloof is, wetenschap of iets anders - beschouwen vanuit het principe van die rode straal; en dat is iets wat wij vooral moed kunnen noemen. Het is dus een vermogen om werkelijkheden onder ogen te zien. Die mens zal heel vaak een vrijdenker zijn. Maar als hij gelooft, dan zal zijn geloof een vrij geloof zijn; en niet alleen innerlijk een vrij geloof, maar ook naar buiten toe. Op deze manier is onze verwantschap met de Heren der Stralen dus nog wel interessant.

Nu zitten er al enkelen hier te popelen: welke straal heb ik? U weet heus zelf wel op welke manier u leeft en denkt, hoe u reageert op uw medemensen.

Als u b.v. zeer scherp bent in uw beoordelingen, dan zult u tot de rode straal behoren. Want dat is wel goed, maar het is gelijktijdig een zeker conservatisme; je gaat alleen van jezelf uit.

Bent u bijzonder geneigd alle standpunten wel te accepteren en gaat u toch een beetje uw eigen weg - ongeacht wat u van anderen accepteert? Waarschijnlijk behoort u tot een blauwe straal.

Bent u vooral zeer geïnteresseerd in alles wat met leven te maken heeft? Zijn planten, dieren en mensen voor u belangrijk, veel meer dan dode dingen? Heel waarschijnlijk heeft u de gele straal.

Bent u zo'n beetje een cynisch type? Bekijkt u alles wel kritisch maar aan de andere kant bijzonder eerlijk en bent u gelijktijdig nogal tot hulp bereid? U bent dan waarschijnlijk een van de gelukkigen, die het witte licht tot straal hebben. Op deze manier kunt u dat wel overzien.

Heeft u contact met een Heer van een Straal en weet u dat eenmaal (u moet het eerst maar eens te weten komen - zelfonderzoek schaadt niemand), dan kunt u erop rekenen dat elke kosmische golf van meer materiele aard, die de aarde beroert door u beoordeeld kan worden op mogelijkheden aan de hand van hetgeen u weet te zijn. Alles, waarmee u een harmonie heeft die gelijk is aan uw geestelijke instelling, kunt u gebruiken om de aarde te domineren.

Heeft u te maken met andere kleuren, dan ontstaat er tussen uw kleur en de kleur van de invloed die de aarde bereikt een soort componentkleur. (Blauw en geel kan groen worden.) Als ik nu behoort tot de blauwe straal en er komt een levenskracht-invloed, dan weet ik: ik heb niet alleen de vitaliteit die mij toch wel bereikt, maar de uiting van mijn besef, van mijn denken moet ik in deze tijd doen geschieden op geloofs-basis. En dan kan ik wel iets bereiken.

U ziet, het is zeer interessant om dit allemaal eens na te gaan. Voor de mens zelf zitten er heel veel mogelijkheden in.

Als een kleine appendix bij dit alles:

U leeft op het ogenblik in een tijd, waarin het witte licht tamelijk fel aanwezig is geweest. Nu hebben wij te maken met de oploeiende rode golf, die vooral in februari heel fel is. Het witte licht blijft doorwerken. En wat krijgen wij dus? Wij krijgen een lichtend rood; d.w.z. dat een groot gedeelte van de hervormingen mede mentale en geestelijke waarden zullen bevatten, ook al zullen er gewelddadigheden en ongelukken bij de vleet zijn.

Dan krijgen we een zeer interessante invloed in mei - juni. Wij hebben dan wel het afflauwen van het witte licht, maar gelijktijdig een zeer sterk blauw licht (stoffelijk blauw) en dat zou niet alleen de wetenschap moeten stimuleren en een aantal nieuwe ontdekkingen mogelijk moeten maken, maar omdat het witte licht erbij is, zou het ook moeten betekenen dat men bepaalde aanvaarde doctrines opzij gaat zetten. Wij zouden in de wetenschap én misschien ook op andere terreinen als politiek en geloof - dingen, die niet veel van elkaar verschillen - moeten verwachten dat er bepaalde nieuwe inzichten komen, dat oude dingen ongedaan worden gemaakt of op de een of andere manier terzijde worden geschoven.

Kijken wij naar de maand augustus, dan is die voor de meeste mensen een wat trage maand. Dat is ook wel begrijpelijk. Er is een lichte blauwe invloed en nog een schimmetje rood. Maar om nu te zeggen, dat het heel veel is, neen. Pas tegen het einde van de maand komt er een wit licht. En dat witte licht met die flauwe invloeden erbij gaat het idee, dat het niet gaat, dat eigenlijk overal alles tegenzit langzaam maar zeker omzetten in een besef waarom het tegenzit, waarom het niet helemaal gaat. Het is dus een periode voor zelferkenning, indien u daarvoor gevoelig bent.

Vandaaruit krijgen wij een zeer felle rode invloed, terwijl het witte licht aanmerkelijk afneemt. Wij moeten dus vanaf eind september tot oktober, november rekening houden met sterke hartstochtelijkheden en daarbij

met het feit, dat juist in die periode veel mensen met een enorme moed hun principes zullen verdedigen. Dat is een tijd van principieel zijn; niet met woorden, maar metterdaad. Het zou gewelddadigheden met zich kunnen brengen. Aan de andere kant geloof ik dat de mens, die gevoelig is voor deze tendensen, juist in die periode enorm veel voor anderen kan doen. Je bereikt den anderen veel gemakkelijker.

De daarna volgende periode brengt gelijktijdig paars licht (een mengsel van rood en blauw) en een toenemend wit licht. We zouden aan het einde van het jaar rekening moeten houden met grote moeilijkheden voor alle mensen, die zuiver materialistisch willen reageren, maar tevens met een grote verinnerlijking en een grote innerlijke rust voor de mensen, die gevoelig zijn voor die invloeden.

Ik geef u dit kleine schema - summier als het is - opdat u als u eenmaal weet wat uw eigen kleur ongeveer is ook volgens die kleur kunt reageren. Alle gebeuren op uw aarde wordt door die kosmische invloeden mede bepaald. Die kosmische invloeden uit het Melkwegstelsel kunnen echter worden beheerst en gebruikt, indien wij de geestelijke krachten waartoe wij behoren of waarmee wij voldoende harmonisch zijn erkennen en vanuit het standpunt van die krachten werkzaam zijn. Dat is heel erg belangrijk.

En daarmee ben ik praktisch aan het eind van mijn betoog gekomen. Ik heb getracht u in deze les een paar nuttige raadgevingen te verschaffen. Daarnaast een zeker inzicht. Het zou eenvoudig zijn u nog te vertellen over wat de kosmos aan invloeden heeft. Maar wat heeft u aan een kosmos vol invloeden, indien u niets ermee kunt doen? Als u op diëet bent, is een plaats in een gebakwinkel eigenlijk meer pijnlijk dan wat anders. Daarom zou ik zeggen: Leer eerst maar eens een klein beetje werken met de krachten van de 7 Stralen. Werk ermee en u zult ontdekken, dat u zeer veel kunt volbrengen. En als u het heeft volbracht, dan heeft u verdere lessen over de kosmos niet nodig. Want het kosmisch begrip is toegankelijk voor een ieder, die met de kracht van de Heren der Stralen weet te werken en die de werking van de 7 Stralen op aarde heeft leren erkennen.

-:-

KLEUREN.

Als je spreekt over kleuren, dan bedoel je daarmee eigenlijk datgene wat niet aanwezig is. Een kleur is nl. zoals u weet de enige frequentie, die niet wordt geabsorbeerd door het voorwerp, waaraan u de kleur toekent. Dus de kleuren die u ziet zijn er in geen geval. Het zijn weerkaatsingen. Zo zouden wij kunnen zeggen, dat alles wat wij zien als kleur en als verschijnsel eigenlijk een weerkaatsing is; het is dus wat niet wordt geabsorbeerd. En als je zo gaat redeneren, kun je een aardig eind komen.

Maar als wij het hebben over kleuren en de Heren van Kleuren, dan proberen wij een principe duidelijk te maken, dat wij beschouwen als positief. Maar is het wel werkelijk positief? Onbewust heeft de mens - geloof ik - de vergelijking kleur hier gevonden voor de verschillende stralen, omdat hij beseft dat die stralen de werkingen zijn, ontstaan door de absorptie van al het andere dat uit het kosmische aanwezig is. En als ik daar toch bezig ben: Wat zijn dan zo ongeveer de eigenschappen, die wij aan de

stralen kunnen toekennen?

eigenlijk iemand, die niet tevreden is, maar voortdurend bezig is zichzelf ervan te overtuigen dat hij tevreden zou moeten zijn. Op die manier kun je al die tussenfasen bekijken.

Neem nu b.v. groen. Dat is een heel treurig geval tegenwoordig. Groen zijn de gelovigen. Het zijn mensen, die b.v. priester worden. Hun behoefte is dus alleen maar om een synthese van besef en levenskracht ergens tot uitdrukking te brengen. Maar ja, de arme zielen, zitten gekluisterd aan een celibaat. Voor bepaalde uitingen staat het licht nog steeds op rood! En dat is erg beroerd voor hen, omdat het komt uit een geel-witte autoriteit. Deze geel-witte autoriteit is zodanig rood, dat er eigenlijk te weinig plaats voor het groen overblijft. Wat ik weer duidelijk moet maken.

Wanneer ik behoefte heb aan een samenhang, die ik verstandelijk niet helemaal kan vatten en waardoor mijn leven en levenskracht bewezen wordt, kom ik tot geloof. Maar als ik geloof, dan kan dat alleen op basis van vrijheid en vrijwilligheid. Op het ogenblik echter, dat iemand dat geloof niet meer beschouwt als een poging om zichzelf te vinden, maar als een mogelijkheid om gezag uit te oefenen, wordt voor hem de weerkaatsing eigenlijk hoofdzakelijk rood: hartstocht, bezitzzucht. Dus een duistere emotionaliteit. En omdat die duistere emotionaliteit nu eenmaal op de een of andere manier moet worden aangeduid, heeft men daarvoor geel en wit gekozen. Wit zou openbaring, rechtvaardigheid moeten zijn en geel levenskracht. Maar het blijkt, dat naarmate men de openbaringen meer probeert vast te leggen in de woorden van mensen, de levenskracht van het geloof steeds verder ten onder gaat. Daardoor worden de autoriteiten steeds driftiger, zodat in feite de autoriteit van het geel-wit rood is; wat misschien voor de kerkelijken niet zo prettig is.

Wij moeten begrijpen dat iemand, die er behoefte aan heeft om Gods Woord te verkondigen dit eigenlijk doet, omdat hij een verbondenheid met God wil vinden, die hij niet bezit. Iemand, die zich onbewust verbonden weet met het leven, heeft niet de behoefte een boodschap te brengen. Als je probeert contact te maken met een medemens, dan kan dat vaak een mystieke achtergrond hebben, zoals in mijn geval.

Bij mij ligt de mystiek op de achtergrond van mijn overigens tamelijk mentaal uitgedrukte communicaties. Waarom? Ik weet in mijn gevoelswereld dat er een hogere waarde bestaat. Maar ik heb haar nog niet waar gemaakt. Dus ben ik voortdurend bezig om haar waar te maken. Gelijktijdig voel ik wel dat ik vroeger te weinig heb geweten. In verschillende incarnaties als priester wist ik b.v. te weinig over het bedrog, dat ik zelf pleegde. Als kastelein wist ik waarschijnlijk teveel van het versnijden van wijn en te weinig van de eerlijkheid. Dus het resultaat is voor mij, dat ik zoek naar een uitdrukbaar beeld van mijn wereld (een soort ontleding, een zekere techniek) en dat ik gelijktijdig toch weer zoek naar die mystieke eenheid met het hogere, waardoor mijn redelijkheid toch weer tot in het onredelijke kan worden voortgezet. Dat is dus iets, wat uit zo'n kleur voortkomt. Dan kunnen wij wel zeggen: Dat ligt aan de een of andere hoge kosmische ambtenaar, die daar met zijn kleur zit. Het is geen kwestie van ambtenaar. Het is: wat ik ben in de kosmos.

Als je het hebt over tussenkleuren, dan kun je op een gegeven ogenblik zeggen: Ik heb hier een heel licht teer groen, of een citroengeel. Dat betekent dan dat mijn houding tegenover de kosmos is gebaseerd op iets wat ik voor mijzelf moet bewijzen.

Als je denkt, dat je eigenlijk geen liefde kunt vinden of dat je geen liefde waard bent, dan ben je er juist op gesteld om op de een of andere manier die liefde te vinden of af te dwingen.

Als je meent, dat je altijd dom zult blijven, dan heb je nog wel eens de neiging om te leren of je een ander soort kennis of wijsheid eigen te maken, waardoor je méér lijkt dan een ander. Het is eigenlijk een schijnvertoning.

Als wij zeggen: Wij willen levenskracht, maar die moet op een bepaal-

de manier worden geuit, dan kan het citroen-geel zijn of eidooier-geel en het kan misschien zelfs schoorsteen-zwart, roetzwart zijn. Alles wat ik zoek is niets anders dan een bevestiging van datgene, wat ik in mijzelf nog niet heb gevonden. Dat is mijn kleur. En daaruit zou je een eigenaardige conclusie kunnen trekken.

Wij horen zo vaak spreken over duistere werelden. Duistere werelden zijn dus geen werelden, waarin het licht niet aanwezig is, maar het zijn werelden waarin men de uiting van het licht niet kent of niet kan bereiken, omdat men die helemaal absorbeert. En dat zou betekenen, dat de duistere werelden misschien gelijktijdig weer zeer lichte werelden zouden kunnen zijn, omdat zij potentieel in zich moeten dragen alles wat ze absorberen.

De werkelijkheid is, dat er een kosmos is, dat er een God is, dat er een goddelijke Gedachte is. Absoluut waar. Maar mijn relatie daarmee is gebaseerd op wat ik reeds ben en wat ik nog niet ben, althans niet bewust ben. Zodra ik mij bewust word van wat ik ben, is er voor mij geen noodzaak meer om dit tot uiting te brengen. Het feit, dat ik het ben is op zich genoeg. Slechts daar, waar ik onzeker ben, waar ik moet zoeken naar een nieuwe mogelijkheid, naar een nieuwe uiting, daar grijp ik naar een kleur, daar reflecteer ik iets van de kosmos. Omdat ik in deze reflectie van de kosmos een contact zoek, waaruit ik mij ook dit kan eigenmaken.

--:-

VOORGEVOELENS.

Ik voel, en weet nog niet waarom dat nu gebeurt en ik weet niet wat. Een ogenblik ben ik de toekomst ingetreden, maar heb vergeten wat ik zag. En nu vermag ik niet op andere wijze dan door voelen wat komt mijzelf te omschrijven. Daarom zullen de gebeurtenissen, die ik verwacht vaag blijven en niet worden werkelijkheid waarin ik besta, omdat ik mijn dromen niet kon vertalen.

Mensenzielen dwalen door de tijd. Mensenzielen spelen met momenten. Ze lezen gisteren en morgen af en tonen die vandaag, maar weten niet meer wat werd beleefd en gezien. En vaag voorvoelen zij wat komen moet en toch niet komt, wat is geweest en eigenlijk niet meer bestaat, of wat eerst eeuwen later werkelijkheid wordt.

Het "ik", dat deze dingen ondergaat in voorgevoelens zeer gekweld, meent steeds: nu komt het ogenblik dat het gevreesde, het vreugdig ook verwachte eindelijk zal aanbreken. Slechts wie in zich onthouden kan wat was de kracht, die het voorgevoel hem deed onstaan, die - al is het maar met een enkel woord de boodschap geven kan, de naam desnoods, verborgen in het voorgevoel, de werkelijkheid die in het dagbesef allang weer werd vergeten - kan mèèr dan slechts voorvoelen. Hij kan tevoren weten; al kent hij ook niet alles en weet hij niet wat werkelijk al geschiedt. Maar met het deel reeds dat hij kent, ontwijkt hij vaak de schijnbaar onvermijdelijke noodzaak van morgen

en bereikt zo iets, wat deel is van der mensen werkelijkheid, bewust bepalend je eigen zijn door allen tijde, niet meer aan tijd gebonden.

Het bepalen van je eigen lot. Niet door het gebod en door alle zonden, die wreken zich in karma's spel. Niet door een hemel of een hel, maar slechts door het besef: in al wat is heb ik mijn plaats. En vaag voorvoelend dit op elk moment, maak ik tot waarheid wat mijn ware "ik" in eeuwigheid omtrent mijzelf voor eeuwig heeft erkend.

Wie de spanningen van vandaag kent, weet dat ze eens tot ontlasting zullen komen. Maar hij weet niet waar of hoe. Wie daaraan een denkbeeld verbindt, zonder daarvoor enige werkelijke reden te hebben, maakt zichzelf tot slachtoffer van hetgeen hij voorvoelt.

Beschouw uw voorgevoelens als een waarschuwing dat iets mogelijk is. Maar eerst indien u een zeer definitief beeld heeft, kunt u er werkelijk rekening mee houden.

Daarom hoop ik maar voor u, dat u niet te veel voorgevoelens heeft. Want hoe meer u voorvoelt zonder te preciseren, des te meer u lijdt onder de spanningen, die u onnodig bij uzelf opwekt. Immers, als u iets voorvoelt, verbindt u daaraan onmiddellijk uw diepste angsten of uw hoogste verwachtingen; en dat wat u voorvoelt is - zoals uw gehele leven - eigenlijk voor u een middelmatigheid.

:--:

Definities.

Een politieke crisis is niets anders dan een koortsdroom van fantasten, die hun dromen zozeer voor werkelijkheid houden, dat zij anderen hun angstdromen opleggen als een onverteerbare werkelijkheid en in het ontwaken wanhopig 't-bed omgooien dat zij zo schoon met hun dromen hadden opgemaakt.

Je hebt mensen, die zo geestelijk zijn, dat ze altijd in de politiek zitten. En per slot van rekening is politiek een menselijke geestesziekte.

Een bisschoppensynode is de armzalige samenkomst van het angstige gezag dat ontdekt, dat het niet werkelijk bestaat en daardoor de schijn zoveel te meer wil handhaven.

Provo. Het bijna overleden woord, gebruikt om aan te duiden hoe iemand door zijn wereld tot reactie te prikkelen hoop juiste reacties te verwekken. Tot zijn spijt ontdekt hij meestal dat de reacties, die hij verwekt reacties zijn, die hij zelf liever niet zou verwekken, omdat zij te zeer gelijk zijn aan zijn reacties om voor hem aanvaardbaar te zijn.

Maxi en mini.

Dit is een mode-omschrijving van datgene wat vaak gelijk komt aan de geestelijke toestand van de mens. Op het ogenblik, dat de mens in zijn geestelijk zoeken naar werkelijkheid maxi is, is hij over het algemeen op lichamenlijk terrein meer mini. Maar aangezien de meeste mensen lichamenlijk de maxi-mode willen voorschrijven, blijkt heel vaak dat hun geestelijk besef zeer minimaal is.

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: **Graaf Willem de Rijkelaan 15**
Leidschendam Tel: 01761-5154

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

FEBRUARI 1970.

15e jaargang.
Nummer 5.

PARALLEL TUSSEN HEDEN EN VERLEDEN

Wijsheid

De mens en het lot.

KOSMISCHE WERKINGEN

Vreemde invloeden

De wereld gezien vanuit de geest

Vooruitgang

Wie van de drie?

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

=====

PARALLEL TUSSEN HEDEN EN VERLEDEN

=====

Vijfde Les.

W I J S H E I D.

Wijsheid is een eigenaardig iets. Als we kijken wat de wijze in het verleden en wat hij tegenwoordig is, dan zien we daar een heel groot verschil in. De wijze uit de oudheid was iemand, die zich eigenlijk maar zelden met de mens zelf bezighield. Hij hield zich bezig met de samenhangen van het totale heelal. Hij kwam tot eigenaardige speculaties over de mogelijkheden van het bestaan. Er zijn uit China wijsheden bekend van ongeveer 2400 jaar v. Chr., waarin al wordt gespeculeerd over atomen. Ze worden wel anders genoemd, maar je kunt merken, het gaat hier over kleinste delen, over een kleine wereld, die weer in de grote wereld zit ingekapseld. En naarmate de techniek toeneemt en de mensen meer gaan begrijpen van het bestaan, zien we langzaam maar zeker de aandacht overslaan van de natuurwetenschappen naar de menselijke wetenschappen.

In het begin vinden we denkers, die de mens vertellen wat hij moet doen.

"Wees dapper, want door uw dapperheid alleen kunt gij waardig zijn het lot, waarvoor gij zijt uitverkoren, en overwinnen de grens (daar bedoelt hij de dood mee), die u is gesteld."

Ergens anders horen wij:

"Wees rechtvaardig en pas u aan, want gij hebt een plaats gekregen en deze plaats is de uwe. Vervul uw taak op uwe plaats en zo zult gij waardig zijn het geheel en voortleven in het geheel."

Dit zijn allemaal heel aardige spreukjes.

Ga nu eens kijken naar de periode van 800 tot 1000 na Chr. Dan blijkt, dat het denken (en heus niet alleen in Europa, omdat u misschien denkt: het christendom heeft dat gedaan; het christendom is tegenwoordig vooral schuld aan) bij de mensen opeens op een heel andere manier op de voorgrond komt te staan. En dan grijp ik weer naar een paar wijsheden, maar nu niet uit de christelijke gemeenschap; daarover moet ik zo dadelijk nog wat anders vertellen.

"Indien gij erkent dat een ander oprecht is, zo zult gij in oprechtheid hem bejegenen."

Van een mohammedaans hoofdprediker zou je kunnen zeggen. Een ander typisch voorbeeld, dat uit India komt:

"Daar, waar mensen elkander begrijpen, ontstaat een melodie, die de kracht van de hemelwereld weergeeft."

De vertaling is vrij en ik geloof wel juist. Hier blijkt, dat de mens in het brandpunt staat. En zelfs bij het christendom waar toch de toestand iets anders ligt, omdat er een machtsstrijd aan de gang is (het christendom is tenslotte op de een of andere manier een soort erfgenaam geworden

van het Romeins Imperium), klinken toch wijsheden door als:

"Indien ik een waarheid vind en ik vind deze in mijn medemens, zo is deze waarheid groter dan alle waarheid, want God openbaart Zich in de waarheid en in alle dingen." Ambrosius. Of als u het zoeken wilt in een wat ruwere opvatting van een Ierse monnik Einrad (?), die werkt in Engeland en later ook o.a. in Zuid-Nederland. Deze zegt op een gegeven ogenblik:

"Wanneer wij zoeken naar God, dan kunnen wij dit niet doen zonder onze medemens te ontmoeten."

Het zou bijna een hippe uitspraak kunnen zijn. Deze mensen zoeken werkelijk wel de medemens te begrijpen, de achtergrond te zien.

Als je verdergaat in de richting van ongeveer 1600, dan vind je heel veel mensen, die zich buitengewoon wijs noemen (zoals overal), maar die eigenlijk helemaal geen kaas hebben gegeten van het menselijk leven. Je krijgt dan de bekende debatten, zoals b.v. iemand in Delft, die zich heel wijs vindt en een heel debat begint over de vraag: Hoeveel engelen kunnen er dansen op de punt van een naald? De een zegt: Voor zover ze er een plaats kunnen vinden (en heeft volgens mij groot gelijk). De ander zegt: Neen, het aantal is oneindig, omdat Gods genade en grootheid oneindig is.

Dergelijke dingen moet u dus niet als wijsheid zien. Maar u moet wel begrijpen, dat de mensen in die tijd zoeken naar menselijke verhoudingen (dat zijn eigenlijk de vroege humanisten); dat zij zich helemaal niet bezighouden met God in de eerste plaats. Ze houden zich bezig met de mens, het begrip voor de mens, de relaties tussen mensen onderling en zelfs in die tijd al enigszins met de relaties tussen de mens en de wereld.

Gaan we wat verder in de tijd, dan komen we zo in 1800, 1900 terecht. Vele filosofen blijken zich plotseling los te maken van de werkelijkheid. Het aantal theorieën en utopieën, dat wordt opgebouwd in die periode is ontstellend groot. Maar er zijn ook enkele wijsgeren, zoals b.v. Anatole France. Eigenlijk een schrijver, die een zekere wijsheid niet kan worden ontzegd, als hij in een roman, die bij u geloof ik "Isle of the Pinguins" heet zegt dat het schuldbesef komt met de kleding. Hij heeft het hierin over pinguins die worden bekeerd. Ze worden aangekleed, waardoor dan plotseling allerhande sexuele en bezitsspanningen optreden, die er anders niet zijn. En ofschoon men dit vaak in de eerste plaats heeft gezien als een aanval op de kerk, is het gelijktijdig een zeer knappe analyse van de relaties tussen de mens en de wereld. Wat die mens eigenlijk beweegt.

Een tijdje later krijgen we te maken met de sociaal-filosoof. Nu klinkt het woord buitengewoon gewichtig. Men heeft er ook gewichtige dingen mee gezegd en gedaan, maar hun wijsheid is nu niet bepaald groot. Dit met een excuse aan allen, die zich in deze tijd in de sociaal-psychologie en de sociaal-filosofie bewegen. Hier wordt nl. een totaal beeld ontworpen, waarin voor de mens eigenlijk alleen maar plaats is als onderdeel van het geheel. De poging om de mens te herleiden tot een zekere mentaliteit, resulteert volgens mij in de grootste dwaasheid.

Dan krijgen we ineens (o.a. bij Kierkegaard, een man die zich grotendeels ook met christelijke achtergronden bezighoudt) zo'n wonderlijk gezegde als:

"Een mens kan slechts worden beoordeeld, indien hij alleen staat. En slechts uit zijn eenzaamheid kan hij de werkelijkheid vinden, die voor hem noodzakelijk is."

Dan zeg je: Ze zijn er nog steeds de mensen, die gaan begrijpen wat de wereld beweegt.

En zo komen we dan als vanzelf bij uw tijd terecht, waarin de mensen hun filosofie steeds meer aan de techniek gaan ophangen. Wijze mensen berekenen met statistieken wat er in het jaar 2000 zal gebeuren; waarop het natuurlijk prompt niet gebeurt, dan gebeurt er wel wat anders.

Nog wijzere mensen ontwerpen de machines, die de mensen zullen bevrijden van hun zorgen. En ze begrijpen niet, dat het de mensheid een zorg is wat de machine zal doen, omdat de mens zorgen nodig heeft en die zelf wel maakt, als ze hem op een ander terrein worden ontnomen.

De modernste denkers zijn eigenlijk anarchistische denkers. Nu heeft dat een onaangename bijsmaak voor de doorsnee-mens. Hij gaat zeggen: Ik ben alleen in die wereld en wij kunnen samenwerken, maar alleen op basis van volledige vrijheid. Dat klinkt maatschappelijk onaanvaardbaar.

Maar wat te denken van b.v. Burgess(?), een Amerikaan, die zijn theorie kortgeleden als volgt stelde:

"Wij moeten elkaar leren begrijpen, want anders kunnen we niet werkelijk samenwerken. En een schijn van samenwerking binnen een groter kader wordt altijd een frustratie."

Die man heeft wat begrepen. Hij heeft begrepen dat een samenwerking tussen mensen niet een kwestie is van "als er maar een goed plan is en iedereen pakt aan, dan komt het voor elkaar". Maar hij heeft begrepen, dat er heel veel voor nodig is om elkaar aan te voelen. Dat als mensen van elkaar begrijpen wat ze wel en niet kunnen, wel en niet willen, zij pas de beste prestaties kunnen leveren - geestelijk zowel als stoffelijk.

De denkers van de toekomst zullen ongetwijfeld verder zoeken in dit spoor. Ze zullen tegenover de technocraten (de mensen, die ook de mens zelf willen maken tot een radertje, dat wordt ingevoegd in een enorme maatschappelijke machine, die enkel door wijzen moet worden bestuurd) stellen een steeds grotere anarchie van denken en van leven. Het is misschien niet prettig voor de mens van vandaag om te horen dat zijn wereld niet deugt. Maar indien we de wereld reëel willen ontleden, dan ontdekken we heus wel dat er allerlei fouten in zitten en dat die wereld anders moet worden. Dat het bestel, zoals het nu overal ter wereld - in de meest onderontwikkelde en in de meest ontwikkelde grote staten - aanwezig is, eigenlijk een wanbeheer betekent, dat elke feitelijke vooruitgang en elke persoonlijke ontplooiing steeds meer frustreert.

Als ik dus parallellen moet trekken tussen het verleden en de toekomst, dan zeg ik in de eerste plaats: De z.g. grote wetenschappelijke denkers van deze tijd zijn niet wijs genoeg om in hun beschouwingswijze van de mens in de wereld verder te komen dan de zeer primitieve wijsgeren van eens, later de filosofen die zich met de natuurwetenschap bezighielden. We kunnen zeggen, dat b.v. Aristoteles een heel groot man is. Maar we kunnen toch niet beweren, dat hij een menselijk systeem, een menselijk denken heeft voortgebracht. Hij heeft de mens gezien als een nevenverschijnsel van natuurkundige verschijnselen en wetten; een product van werelden en sferen en allerhande kosmische waarden. Maar de mens kan alleen maar leven, indien hij in de eerste plaats leert zichzelf te zijn. Dat betekent niet, dat hij zich aan anderen moet opleggen. Het betekent wel, dat hij moet zoeken naar de voor hem juiste methode van leven, de voor hem juiste verhoudingen, de juiste inhoud van bestaan.

In de toekomst zullen wijsgeren ongetwijfeld dan ook juist uitgaan van het omwentelingsprincipe, dat inhaerent is aan de leringen van een Boeddha, van een Jezus van Nazareth, van een Mohammed. Maar een ommekeer op religieus terrein kunnen we niet meer verwachten. De vroegere wijsgeer, die begrip had voor de mensen en zo reële wijsheid kon bezitten en verkondigen, baseerde zich op de godsdienst, omdat de mens georiënteerd was op het onbekende. In dit onbekende wilde hij leven, wilde hij werken. Daaruit wilde hij voor zichzelf voordelen halen en elke verklaring met betrekking tot dit onbekende gaf zekerheden, waarmee je in de wereld kon werken.

Mohammed roept op tot een heilige Oorlog. Dat daarbij in de eerste Heilige Oorlog misschien 15 % van de werkelijke strijders direct geloof in Mohammeds roeping is secundair. Belangrijk is, dat zij in de

Djihad (de H. Oorlog) zich eigenlijk verbonden voelen met een hoger principe, hoe dan ook.

Datzelfde zien we bij de christenen. Bij de christenen met al hun zachtheid (in het begin waren de christenen zacht, daarna werden ze halfzacht en daarom zijn ze nu zo keihard) was er toch gelijktijdig een absolute toewijding aan het nieuwe, het andere, op grond van het onbekende: van God en van Jezus als representant van God. Daardoor konden zij een gevestigde orde inderdaad aantasten en omverwerpen. De meeste mensen zien dat een beetje over het hoofd.

Als we in het verleden kijken naar wijzen, dan blijkt dat zij niet alleen met hun kennis, maar vaak ook met de tekenen of de wonderen die ze doen mensen verbluffen. Met wonderen, zelfs met wonderverhalen bereiken zij de menigte. Ik geloof, dat de wijzen van vandaag ook iets zullen moeten laten zien; dat ze niet kunnen volstaan met alleen maar het opsommen van allerlei mooie woorden. Bovendien wordt het woord in deze tijd, waarin u leeft, steeds meer van zijn betekenis ontdaan. Het woord is een lege klank geworden, dat slechts zelden een communicatie inhoudt. In de toekomst geloof ik dan ook, dat de wijze in de eerste plaats metterdaad en op voor velen misschien ook onaanvaardbare en onbegrijpelijke wijze iets tot stand zal brengen.

U denkt waarschijnlijk: Is dit nu wel een les? Het is niet mijn bedoeling om u een lesje te geven. Maar ik wil u wel wijzen op het feit, dat u in deze periode waarin u leeft allen op de een of andere manier verbonden bent met die systemen: de oude of de nieuwe. U kunt nl. niet zeggen: Ik sta als mens los van de gehele ontwikkeling; ik sta ernaast. U bent er deel van. En als u het idee heeft, dat u het zo goed weet en dat anderen eigenlijk maar zo verstandig zouden moeten zijn en aannemen wat u hun zegt, dan zit u in het leraarsgezag dat zelfs tot in prehistorische tijden werd uitgeoefend. Dan bent u niet wijs, omdat u niet begrijpt hoezeer de relatie tussen mensen noodzakelijk is. Misschien dat uw wijsheid kan bestaan in begrip van de geest, in uw contact met de geest. Dat is mogelijk. Maar ten aanzien van de mensen bent u niet wijs.

Misschien bent u een van degenen, die zegt: Nu ja, laat de wereld maar draaien, het gaat toch zoals het moet. Daar heeft u wellicht gelijk is, indien u naar de gebeurtenissen kijkt. Maar ten aanzien van mensen is dat niet waar, want mensen veranderen elkaar en kunnen elkaar veranderen. Dientengevolge bent u alleen wijs, indien u begrijpt dat een mens, die het totaal van het gebeuren accepteert, daarin toch alleen zichzelf kan zijn, wanneer hij zich gelijktijdig manifesteert aan de medemens. Zodra hij die manifestatie terzijde schuift, ongewenst of onbelangrijk acht, is hij eerder dom dan wijs.

Datzelfde is ook het geval met wetten. Iemand, die zich aan wetten vastklampt, is iemand die onvoldoende vertrouwen heeft in zichzelf of onvoldoende weet van zichzelf om het leven aan te durven zonder reglementen, die door anderen worden gehandhaafd. Dat is een teken van zwakheid, niet van wijsheid. Daarom zou ik u ook de raad willen geven om nu eens niet in de eerste plaats na te denken over de oplossing van alle wereldschokkende problemen. Als u een oplossing vindt, dan komt u er heus niet verder mee. Ik heb zelfs gehoord, dat bij de Haagse feestviering de initiatieven van een groot deel der bevolking eveneens terzijde werden gelegd. U kunt in een groter geheel niet iets bereiken met een initiatief zonder meer. U kunt slechts iets bereiken vanuit uzelf. Dat kunt u door anderen te begrijpen. En om nu duidelijk te maken dat deze leer in het verleden wel heeft bestaan, maar door de mensen en de vele denkers verkeerd werd begrepen, ga ik een paar gezegden citeren uit de periode van ongeveer 1200 v. Chr.

"Wanneer mensen elkaar ontmoeten, gaan vreemdelingen elkaar voorbij. Wanneer zielen elkaar ontmoeten, manifesteert zich de wereld der goden."

Wonderlijk. Dit zo te kunnen zeggen in een tijd, waarin iedereen nog voortdurend bezig was met geesten, voortekenen en goden. Te begrijpen, dat de ontmoeting van zielen, het contact van de innerlijke mens (het begrip) essentieel is en dat daarbij de eeuwigheid a.h.w. kenbaar kan worden.

Een paar regels uit een inwijdingsschool, die een tijdlang is gevestigd ongeveer in de buurt van het tegenwoordige Azerbajdzjan, waar men o.m. de leerlingen voorhield - dat was in de z.g. 5e graad:

"Zie niet naar de kleding van een mens, doch zie naar zijn handen en naar zijn ogen. Want in zijn ogen weerspiegelt zich wat hij wil. Uit zijn handen wordt kenbaar wat hij is. Wie weet wat een medemens is en wil, zal hem kunnen helpen te bereiken. Maar hij zal ook kunnen voorkomen, dat hij bereikt. Dit te doen met de middelen, die in de mens liggen, is waar meesterschap."

Ik zou zeggen: Dit is nu mooi! Een inwijdingsschool. Dan verwacht je alleen maar de hoog-geestelijke leringen; en daar wordt zo maar - daar in die 5e graad - iets over de mens gezegd.

Een andere lering uit diezelfde inwijdingsschool, die ook de moeite waard is:

"Zodra wij wetten stellen tussen ons en de mens, zijn wij zelf minder dan mens. Wij moeten echter meer dan mens zijn om - begrijpende de hogere waarden - onder de mensen te kunnen leven."

Het betekent dus, dat de ingewijde geen enkele regel, geen enkele wet en ook geen enkele opvatting tussen zich en anderen mag stellen. Wederom een buitengewoon groot begrip voor wat eigenlijk de mensheid, ja, de hele kosmos betekent: harmonie.

Een citaat, wederom uit dezelfde school maar nu uit de beschouwingen, want dat waren eigenlijk geen leringen meer, die werden gegeven aan hen, die aan de inwijding van de 7e graad begonnen.

"Schouw diep in uzelve, tot u slechts één beeld overblijft. Schouw dan naar buiten en gij zult dit beeld herkennen. Want wat in u is, leeft in de gehele wereld. En zo gij uzelf beheerst, beheerst gij wat in u leeft. En zo zult gij op de wereld al beheersen wat daarmee verwant is. Niet doordat gij meester zijt, maar door de gelijkheid die u bindt."

Is er eigenlijk wel een mooiere uitdrukking gevonden voor harmonie? Juist in een meesterschap, waarin je verwacht - en dat verwachtte men in die tijd veel meer misschien dan tegenwoordig - dat je wonderen kunt doen en waar dan wordt gezegd: Denk erom, jij doet het wonder niet. Het wonder doe je gezamenlijk, omdat je herkent wat je zelf bent en jij jezelf beheerst. Fantastisch mooi!

Dit zijn een paar van de oude lessen. Ik zou er veel meer kunnen spuien. Maar we moeten vergelijken.

Wat zien we tegenwoordig bij vele groepen jongeren? Ze zoeken naar contact met de wereld. Ze doen dat door luidkeels te schreeuwen wat ze zelf vinden en niet te luisteren naar anderen. Ze zouden pas iets kunnen bereiken, indien ze naast hun behoefte om zich uit te drukken het vermogen zouden hebben te luisteren naar anderen en zichzelf daarin te herkennen. Je kunt nooit uit jezelf iets bereiken met geweld.

In de hippie-filosofie kennen we ook een heel eigenaardig iets, dat toch wel wijsheid inhoudt:

"Je moet het leven liefhebben en daarom moet je het leven genieten. Je moet trachten anderen in dit genot te laten delen, omdat je gezamenlijk pas werkelijk iets kunt zijn."

Hé, gezamenlijk kunt zijn! Het wordt natuurlijk veel te plat uitgelegd en het wordt door vele van die kinderen eerder in verband gebracht met geverfde buiken dan met wat anders. Maar de wijsheid is er in essentie.

En wat moeten we denken van Dom Jaime de Cordobero, een priester-tje, die aan de Brazilianen het christendom eigenlijk niet meer durft prediken. Hij draagt nog wel de Mis op, want dat hoort er eenmaal bij. Maar als hij preekt, dan preekt hij zelden uit het Evangelie. Hij preekt, zoals hij zegt, "uit de harten der mensen". Hij zegt dan heel rustig tegen een stelletje uitgeworpenen van de maatschappij, want dat zijn die mensen grotendeels:

"Kijk rond je. Begrijp de wereld, ook wanneer je maag honger heeft. Want als je de wereld begrijpt, ben je sterker dan anderen, die haar niet begrijpen. Dan zal een kleine akker voor jou meer voortbrengen dan voor wie dan ook. Dan zal een rijdier je gehoorzamen. Dan zullen de insecten je met rust laten. En dan wordt de slang van een vijand tot een beschermer."

Daar zit weer iets in wat ik in de toekomst wel weer waar zal zien worden. Een wijsheid, die niet meer grijpt naar geloof zonder meer, maar die zegt: Wat ik ben, bepaalt wat het andere voor mij is. Die zegt: Indien ik mij losmaak van de verhoudingen, zoals ik ze nu ken, kan ik komen tot een totaal nieuwe relatie met die wereld en ben ik eigenlijk onafhankelijk geworden van degenen, die mij zouden willen vertellen wat ik moet zijn. Ze kunnen het niet meer. Ik word verdedigd door datgene, waarmee ik een eenheid bereik.

Zo heb je b.v. Vincentius Ngombo, een aankomend schrijvertje, dat zich op het ogenblik niet al te gelukkig beweegt in Angola, maar dat op heel veel mensen invloed heeft gekregen. En wel, doordat hij zegt:

"Wij moeten niet de blanken haten omdat zij blank zijn, maar onszelven haten omdat wij niet zwart durven zijn." Wijsheid. Absolute wijsheid. Wanneer de kleurling niet meer zichzelf veracht, omdat hij kleurling is (en daarin heeft hij volledig gelijk), dan kan hij gelijkwaardig zijn aan iedereen. Dan wordt hij niet meer gremd, niet meer teruggehouden van allerhande dingen. Dan zal hij ook niet meer proberen om een soort doordruk te worden, een slechte kopie van een blanke. Dan zal hij proberen zichzelf te zijn door zich te baseren op zijn eigen kwaliteiten, mogelijkheden en eigenschappen. En dan kan hij zoveel waard zijn.

Over de gehele wereld vinden wij tegenwoordig filosofieën, meestal afgekraakt door de gezaghebbers, die eigenlijk wijsheid bevatten. En bijna allemaal leren zij de mens zichzelf te respecteren. Zouden wij dan misschien uit die wijsheid van het verleden met haar ontstellende eerbied voor en nieuwsgierigheid naar de natuur en de wereld der goden, naar deze benadering van de mens uit naam van God, die een tweede fase heeft gevormd, komen tot het erkennen van het persoonlijk mens-zijn met de mensen? Het lijkt mij een redelijke stelling.

Nu kunnen we wel proberen de tijd vooruit te lopen en zeggen: Wat zijn de filosofieën, wat zijn de wijsheden van het jaar 2000? Dat kan ik u precies vertellen.

De filosofieën zullen zijn: Nooit meer oorlog!

De wijsheid zal zijn: Indien ik slechts strijd voor het noodzakelijke, zal ik veel bezitten, omdat door overbodige strijd het voor mij noodzakelijke niet wordt vernietigd.

Daarvan moeten de mensen leren. En als ik dat allemaal wil toepassen op uw dagen, dan zou ik in de eerste plaats zeggen:

Het is eigenlijk niet belangrijk wat je kunt. Het is wel belangrijk, dat je je kunnen gebruikt zonder daarvoor een erkenning te vragen van anderen en dat je het gebruikt tot volledige tevredenheid van jezelf. Het is niet zo erg belangrijk, dat je beantwoordt aan welke norm dan ook - religieus, sociaal of anderszins. Wel is belangrijk, dat je jezelf zo volledig mogelijk kunt blijven aanvaarden, dat je aan de grondwaarden van

je persoonlijkheid voortdurend beantwoordt.

Ik geloof, dat zelfstandigheid door heel veel mensen wordt verward met een zich richten tegen anderen. In deze tijd zie je tenminste steeds meer groepen die zeggen: We worden alleen erkend, indien we tegen iedereen tekeer gaan; anders zijn we niemand. Ik geloof niet, dat je iemand kunt zijn door je tegen iemand te keren, zomin door met iemand mee te lopen. Ik geloof, dat je pas dan werkelijk iets betekent, indien je voor jezelf weet waar je heen wilt.

De mens, die zich een doel stelt - onverschillig welke - en met alle middelen en gedachten voortdurend zoekt dit uit en door zichzelf waar te maken, bereikt de zelferkenning, waarin de geestelijke bewustwording ligt opgesloten en daarnaast - naar ik meen - de wereldbeheersing. De meeste mensen denken: wereldbeheersing is de heerschappij over de wereld van de mensen. Dat is niet waar. Wereldbeheersing is in uw tijd heel aardig door een doodgewone Indiaan in ware termen vastgelegd. Deze zegt nl.:

"Ik beheers mijn wereld, zodra ik mijn wereld voldoende ken om van haar niet het onmogelijke te verlangen."
Daar ligt eigenlijk voor mij het zwaartepunt van hetgeen wij vandaag bespreken. De vraag: Wanneer vragen we teveel - of niet? Laat mij u een aardig voorbeeld geven.

U heeft een Minister Witteveen. Deze minister zal de belastingen moeten verhogen, omdat de belastingopbrengst bij zijn verwachtingen is achtergebleven. Maar als hij de belasting verhoogt op de wijze, waarop hij zich voorstelt dit te doen, vertraagt hij zozeer de omloop van het geld in de economische processen, dat er niet alleen weer een sterke ontspanning op de arbeidsmarkt is te verwachten, maar dat tevens de belastingopbrengst nog kleiner wordt. En waar ligt dat nu aan? Dat ligt doodgewoon aan een verkeerd begrip voor wat de economie eist. De economie eist niet een totaal van zeer fraai klinkende, maar meestal erg onpractische algemene voorzieningen, waarbij de eenling bovendien meestal aan het kortste eind trekt.

De doorsnee-mens vraagt de mogelijkheid om voor zichzelf bezit te vormen. In een maatschappij, waarin bezit is, moet men het bezit van anderen respecteren. Wanneer Minister Witteveen dat niet doet, verkrijgt hij dus niet alleen een teruglopen van besparingen (en dan is er nog veel minder geld in reserve om bedrijven e.d. uit te breiden), maar hij bereikt bovendien dat die mensen hun geld anders gaan uitgeven. Dat betekent dat de luxe-artikelen waarop hij speculeert, veel minder zullen worden gekocht; dus een daling van zijn belastingopbrengst.

Dat wil verder zeggen, dat heel veel mensen minder gaan verdienen. Want de gewone producten, die tegen een redelijke prijs moeten worden geleverd, geven niet veel winst. Het resultaat is ook hier: een daling in de inkomstensfeer. Als er een daling is in de beleggingsmogelijkheden en in de inkomstensfeer, dan krijg je - en dat is het mooie van het geval - een totale daling van de bestedingsmogelijkheid. Omdat de besteding nl. niet ligt aan de hoeveelheid geld die er is, maar aan de hoeveelheid geld die er circuleert. En zo zal Minister Witteveen dan volgend jaar waarschijnlijk de belasting nog veel meer verhogen, totdat er op den duur niemand meer is, die wil gaan werken, omdat het gekheid is voor een gulden werk te verrichten, als je maar een dubbeltje mee naar huis mag nemen.

Een wijsheid zou hier dus noodzakelijk zijn; een begrip in wat de mensen beweegt. Dan zou je zeggen: De mensen reageren wel op leuzen, maar ze kijken op hun eigen zak. Een minister die zou zeggen: "Mensen, jullie kunnen kiezen tussen deze en gene voorzieningen of zoveel geld in je eigen zak," zou waarschijnlijk voor een heel andere situatie komen te staan. Ik geef dit maar als een voorbeeld van een veel voorkomende dwaasheid in deze tijd: het denkbeeld van "als we nu maar ergens mee beginnen en het is heel erg mooi, dat iedereen dan maar daaraan zal blijven offeren."

Amerika heeft met betrekking tot Vietnam iets dergelijks beleefd; op een ander vlak, zeker. Dit kostte echter teveel mensenlevens. Vandaaruit is het verzet ontstaan. Maar alweer - men had gerekend met de edelheid van onze zaak, die een offer waard is; maar het was kennelijk geen onbeperkt offer waard.

Mensen zoeken zichzelf waar te maken en ze willen dat doen in hun persoonlijke sfeer. Naarmate die persoonlijke sfeer van bovenaf meer wordt aangetast, krijgt men een sterke onttrekking aan de algemene levenssfeer en levensregels en eenvoudig een versterkte anarchie. Het vreemde is, dat de sterkste anarchie in denken wordt bevorderd door een volledige lichamelijke discipline.

Als u een leger ziet, dat voor een ogenblik van zijn banden wordt bevrijd (de sterke discipline), dan ziet u dat deze mensen tot de meest krankzinnige daden komen, alleen maar om te laten zien dat ze wat betekenen. Een volledige anarchie, waarin ze soms wel bereid zijn ook hun officieren om te brengen, alleen maar om hun gang te kunnen gaan. Dat is niet alleen gebeurd in Biafra. Dat is ook in Europa gebeurd zowel bij Amerikanen als bij Russen en Duitsers.

Kijk, dit begrijpen, betekent ook beseffen dat de waarde van de wereld een andere begint te worden. Eens was de mens beperkt. Hij kende een klein stukje van zijn wereld. Voor hem was al het onbekende magisch; het was de kracht der goden. Met deze uiterlijke magie en met zijn sterke plaatsgebondenheid was hij veel gemakkelijker onderworpen aan anderen. Hij was ook veel sneller tevreden met zijn lot. Hij zag het lot als iets persoonlijks dat je onderging, maar dat geen relatie had met de wereld.

In deze tijd is het precies omgekeerd. Een lot is niet iets wat je van bovenaf wordt opgelegd of waaraan God schuld heeft. Dat is iets wat de mensen je aandoen. En als je kijkt naar wat je wordt gegeven, dan is dat iets wat je verdient met de mensen, dank zij de mensen of ondanks de mensen.

De hele wereld is een speeltuin. Vroeger waren er mensen, die in Aalsmeer woonden, bij wijze van spreken, maar nooit in Amsterdam kwamen. Tegenwoordig zijn er maar heel weinig mensen in Den Haag, die nog nooit verder zijn geweest dan 's lands grenzen. Als u dat gaat begrijpen, dan ziet u: de hele wereld ligt anders. Het denken ligt anders. Men weet meer, men ziet meer. Vroeger duurde het 10 jaar, voordat je hoorde dat er ergens op een paar duizend kilometer afstand eindelijk een grote koning was opgestaan. Tegenwoordig hoeft er maar de een of andere halfwas ergens met een pistool op een toren te klimmen en op een voorbijganger te schieten en morgen weet de hele wereld het. Dat is een verschil. Maar het betekent een verschil in wereldconcept, in opvatting.

De wijsheid, die eens absoluut goed was, is niet meer te hanteren. Misschien is het tegenwoordig vaak verstandiger om het paard achter de wagen te spannen, want de zaak gaat zo de helling af, dat het beest op die manier beter kan remmen dan als het er voor loopt. Het "Oost-West, thuis best", mag eens waar zijn geweest voor een zeeman. Tegenwoordig is "uit goed voor u". Al die oude volkse wijsheden bestaan nog wel, ze zijn er nog wel. Maar of ze zijn in betekenis veranderd of ze zijn uiterlijk geworden tot een ontkenning van een deel van de werkelijkheid.

Als u parallellen wilt trekken tussen deze tijd en de tijd van het grote Rome of mijnentwege de tijd van Ur, van de Chaldeeën, deze vreemde stam van deels Chinese afkomst met al haar magische geheimen, dan kunt u alleen maar zeggen: Er waren steden, er waren staten, er waren wijsheden, men had bepaalde wetenschappen, maar u kunt niet zeggen: de mensen zijn hetzelfde gebleven. In zichzelf, primair, is de mens gelijk gebleven. Maar in zijn wereldbeschouwing en daarmee in zijn relatie tot de wereld, tot de medemens, tot de krachten van de natuur en al dat andere is de mens anders geworden. De parallellen bestaan in de uiterlijkheden.

Eens bouwde men een grote tempel in Baälboek. Later bouwde men er eentje in Rome. Daarna hebben ze een Dom in Keulen neergezet. Heel begrijpelijk. Het is altijd zo geweest. In Atlantis bouwden ze eerst de z.g. Zetels van Samenkomst, plaatsen waar de vorsten elkaar konden ontmoeten. Tenslotte bouwden ze dan een soort internationaal Hof op een eilandje; extra mooi versierd, want iedereen had daartoe wat bijgedragen. In Den Haag staat tegenwoordig een Vredespaleis. Maar evenals die Plaats van Samenkomst zelden werd gebruikt, zo is het Vredespaleis, het Internationale Hof, eigenlijk precies hetzelfde: het is niets meer waard!

Eens kende men een periode van rust, waarin alle vijandige stammen (onder de Germanen gebeurde dat veel) een wapenstilstand afkondigden. Ze zonden hun barden naar een groot feest; er op dat feest werden alle heldendaden beoordeeld en bezongen. Iets dergelijks bestaat tegenwoordig ook: de United Nations.

Er zijn dus wel wat parallellen te vinden. Maar deze zijn zeker niet te hanteren, indien we uitgaan van de mens met gelijke mogelijkheden. En daarom zal elk zoeken naar de toekomst in de eerste plaats rekening moeten houden met de mens, de evolutie van de mens, de verandering van de mens en zijn mentaliteit, zijn lichamelijke mogelijkheden, zijn geestelijke instelling.

Ik meen, dat de ontwikkelingen van het verleden ons hebben aangetoond dat een omslag, veroorzaakt door een cultuurontwikkeling, over het geheel genomen ongeveer een 100 tot 200 jaar op zich laat wachten, soms wel 300 jaar. Veel langer duurt dit niet. Daarna hebben de mensen zich mentaal aangepast en is hun wereldbeschouwing een andere geworden.

Als we aannemen, dat we nu in een periode zitten, waarin deze noodzakelijke omschakeling door de ontwikkelingen eigenlijk wordt afgedwongen, dan moeten we aannemen, dat er over 200 jaar geheel andere mensen zullen zijn met een totaal ander denken. Dan moeten we de wijsheid van morgen niet meer zien als een voortbouwen op de wijsheid van vandaag. Ik zou eerder zeggen, dat de wijsheid van morgen een extract is met veel moeite en persoonlijke worsteling door eenlingen geëxtraeerd uit het overzichtelijke veld van filosofieën en denkbeelden van vandaag.

Wat vandaag wijsheid heet, is maar al te vaak dood verleden. De levende wijsheid van vandaag kan alleen voortkomen uit de toepassing van de stellingen van het verleden op de moderne mens; en wel zodanig, dat die moderne mens zichzelf daarin kan herkennen en beleven.

Ik meen hiermede te hebben aangetoond, dat er een zeer belangrijke evolutie van wijsheid aan de gang is in de mensheid. Ik hoop duidelijk te hebben gemaakt, dat we de wijze lessen van het verleden niet zonder meer en klakkeloos kunnen toepassen in het heden. En bovenal hoop ik te hebben duidelijk gemaakt, dat uw eigen tijd haar eigen wijsheden, haar eigen nieuwe en noodzakelijke inzichten en begrippen, haar vernieuwing van menselijke relaties en concepties bezig is tot stand te brengen.

Indien u zich beroept op het oude, schiet u tekort. Indien u grijpt naar het nieuwe zonder het innerlijk eerst te beleven en te erkennen als juist, eveneens. Maar in u groeit de wijsheid, zoals ze in alle tijden in de mensheid is gegroeid.

Ook in uw tijd zullen er wijzen opstaan, die een waarheid spreken, zoals dat in alle tijden het geval is geweest. Maar het zal nu een waarheid zijn van mensen; niet meer een waarheid van goden. Omdat de mens zozeer is ontgroeid aan het begrip van onmacht dat hem eens heeft gekweld, dat hij voor het eerst de moed heeft de schepping werkelijk in de ogen te zien en te zeggen: Hier ben ik, de mens. Het antwoord van de totaliteit zal zijn: Nu je jezelf durft zijn en kunt zijn, zal ook het Al zich in zijn waarheid openbaren en zal veel bekend worden wat tot nu toe verborgen was.

:--:~

DE MENS EN HET LOT.

De mens heeft een lot. Meestal is dat lot te vergelijken met het lot, dat men pleegt te kopen in de Staatsloterij; er zijn zeer veel nieten bij. Dit komt, omdat de mens innerlijk voortdurend de overtuiging heeft dat hij machteloos is en dat dus de wereld wel zal bepalen wat er gebeurt. Er gebeurt dan natuurlijk niets, of - als er iets gebeurt - iets, waarmee men het niet eens is. De denkwijze, waaruit dit is voortgekomen zou ik onder de meer primitieve geloofsreacties willen rekenen.

Men zegt: God heeft alle dingen geregeld, dus ook mijn leven. Al wat ik in mijn leven onderga, is het uitvloeisel van de goddelijke wil, of - als men wat juridischer van aanleg is - van de goddelijke wet. Het resultaat is, dat de mens onder het mom van geloof zich onttrekt aan de vaak toch wel gevoelde noodzaak iets te doen waarin hij geen zin heeft. Als ik de mens tegenover de lotsopvatting stel, moet ik opmerken:

De mens, die niet bereid is zijn lot te aanvaarden, vindt te enigerlei tijd een mogelijkheid om dit z.g. lot te veranderen. De mens echter, die - hetzij uit laksheid of anderszins - zijn z.g. lot moeizaam maar gelaten draagt, blijft een pakezel gedurende zijn gehele leven. Want al wat wij lot noemen is afhankelijk van ons besef. De wijze, waarop wij onze mogelijkheden zien, maakt uit op welke wijze wij kunnen en zullen reageren. Zodra onze voorstellingen en onze denkbeelden omtrent mogelijkheden te veel verschilt van een realiteit, zullen wij uit de aard der zaak de onmogelijkheden zozeer opstapelen, dat onze mogelijkheden onder de last daarvan bezwijken. Indien wij echter bereid zijn uit te gaan van de omstandigheden, die wij aantreffen en in onze voorstellingen en bestrevingen een reëel doel kiezen, zo zijn wij steeds weer in staat om dit doel althans gedeeltelijk te verwezenlijken.

Ik geloof dus niet, dat de mens waarlijk lotsgebonden is. Ik meen eerder dat de mens, die over het lot spreekt als onvermijdelijk en noodzakelijk, ongeveer als Lots vrouw eens omkijkt naar een ramp, terwijl hij gewaarschuwd is voort te gaan en dan versteend in zichzelf weeklaagt over het onvermijdelijke.

Er zijn natuurlijk heel wat mensen, die zozeer door het lot bezeten zijn, dat zij eigenlijk wat van lotje getikt zijn. In hen tikt het hart zo voortdurend in overeenstemming met de lotsverwachting, dat hun gedrag niet meer menselijk is. Voor mij ligt de totaliteit van het menselijk lot altijd in de wilskracht van degene, die het lot tracht aan te tasten. Een van de meest klassieke voorbeelden van een mens, die zijn lot zelf bepaalt, ligt in het verhaal van Alexander, toen hij te Gordium met de grote knoop aan de disselboom van een strijdswagen werd geconfronteerd. "Hij, die deze zal ontwarren, zal koning worden....." En Alexander ontwarde die knoop op zijn wijze - met een zwaard.

Ook wij zien teveel de vervlochten gebeurtenissen als iets dat stukje bij beetje moet worden ontrafeld. Wij zijn niet bereid tot harde maatregelen. Wij zijn niet bereid om recht op ons doel af te gaan. En het resultaat is natuurlijk, dat wij niet bereiken wat wij willen.

Ik heb in de oudheid heel wat lotsaanvaardingen gezien. Ik heb zelfs in mijn laatste levensperiode heel wat mensen meegemaakt, die meenden dat hun noodlot zou bepalen wat er zou gebeuren. Ik heb studenten gekend, die bang waren voor hun noodlot en vóór de dag dat zij tussen paranimfen moesten opgaan, zich een roes dronken om dit lot te kunnen dragen. Het resultaat was, dat zijzelf huiswaarts werden gedragen en dat hun hoofd de last der vragen niet kon verwerken. Ze zeiden dan: "Zie je wel, ik, die zo hard werk, zal nooit bereiken wat ik wil. Dat is mijn noodlot." En zij doen mij denken aan zovele mensen.

Daar het de bedoeling is, dat ik in deze lering ook wijze lessen

spui - hoe moeilijk dit mij ook valt, daar bij mij ongetwijfeld de wijsheid nog niet de spuigaten uitloopt - tracht ik enkele conclusies aan u voor te leggen, die u hopelijk op hun werkelijke inhoud en niet alleen op hun verdienste van formulering zult waarderen.

Een mens heeft een noodlot, zodra hij erin gelooft.

Een mens is machteloos op het ogenblik, dat hij zich op zijn onmacht begint te beroepen.

Een mens is dwaas op het ogenblik, dat hij zijn wijsheid de enige acht.

Een mens verdoemt zichzelf tot duister op het ogenblik, dat hij zijn licht aan een ieder wil brengen ten koste van alles.

Een mens kan een wereld beheersen, zodra hij meester is over zichzelf en gaardoor zijn daden aan zijn bedoelingen en mogelijkheden weet aan te passen.

Een mens, die alle macht schijnt te bezitten, blijft slaaf der gebeurtenissen zolang hij zichzelf niet voldoende meester is om zonder angsten en zonder te bezwijken aan bijkomstige begeerten zijn weg te gaan.

Deze uitspraken zijn misschien wat filosofisch. En filosofie, zoals u bekend is, is een massa van veronderstellingen, die op een enkel feit balanceert als een oeielaar, die op één poot rustend wacht welke kikker te verschalken. Nu geef ik toe, dat de meesten van ons - althans in Nederland - de kikker niet als aangename spijs beschouwen. Misschien is dit wel de reden, dat de filosofie in Nederland ofwel verdroogt ofwel verhongert. Werkelijke filosofie is - naar ik meen - eerder een poging om uit bestaande feiten een essentie te distilleren, die kan worden gebruikt om nieuwe feiten te creëren. Wat wij denken op aarde kan bepalen wat wij doen op aarde. Wat wij dan bewust uit het totaal der feiten leren overleggen, beseffen en overwegen, kan bepalen wat wij doen. Onze daden nu bepalen wat wij zijn.

Dit is voor sommigen onder u ongetwijfeld een treurige mededeling. Desondanks blijf ik erbij dat iemand, die de mooiste gedichten in zijn gedachten draagt en ze niet kan uitspreken of neerschrijven, geen ware dichter kan worden genoemd. En beweer ik nog steeds dat een staatsman, die slechts in de statie van zijn woorden maar niet in zijn daden zijn staatkunde tot uiting brengt, geen echte staatsman is. Ja, ik meen zelfs, dat velen van hen, rijper van leeftijd als zij zijn, eerder prostaatsmannen dan staatslieden zijn.

Dit oordeel mijnerzijds moet u er niet toe brengen aan te nemen, dat het lot van de wereld en dus ook van u als mens wordt bepaald door wezens, die op bepaalde terreinen te grote gebreken hebben en daardoor in een voortdurende afwezigheid niet in staat zijn om de werkelijkheid te beseffen. Want een staatsman is slechts staatsman, indien hij in staat wordt gesteld de staat te regeren. En wie stelt hem in staat? U. U kunt hem dus ook in staat van beschuldiging stellen. U zult dan ongetwijfeld worden beschuldigd van onjuiste kritiek, indien u dit doet. Maar toch is het vaak beter om op deze wijze althans iets te doen, waardoor men zijn denken duidelijker tot uitdrukking brengt dan zich te onderwerpen aan het wonderlijke spel der pseudo-staatslieden, die in staatsbanketten de staatszorgen verdrinken en in statige uitdelingen aan den volke de staatskas legen.

Mijne vrienden, de mens heeft een lot. Maar hijzelf bepaalt dit. En wat meer is: hij weet - althans voor één zeer groot deel - wat juist is. Mijn vergelijking met de Staatsloterij was dus niet zeer gelukkig. Ik zou moeten spreken over een voetbalpool, die door iemand, die voldoende van voetbal afweet, met een zekere mate van waarschijnlijkheid juist kan worden ingevuld. De vraag is alleen: Heeft u er de moeite voor over? En dan blijkt, dat de meeste mensen het leven toch wel wat als een loterij beschouwen. Want juist de moeite, die zij zich moeten getroosten, getroosten zij zich liever elders in de hoop zo vertroosting

te vinden voor de zorgen, die zij anders hadden kunnen voorkomen. Goed leven betekent ook: je moeite geven. Het betekent: je de moeite getroosten om zelf na te denken, om juist te handelen, zelfs als het anders gemakkelijker zou zijn. In dat geval ben je wel degelijk meester van je lot.

De oudheid heeft bewezen dat er mensen zijn, die zich boven hun lot weten te verheffen. Slaven zijn tot koningen geworden. Schijnbare dwazen zijn later erkende filosofen en denkers geworden. Eenvoudige mensen hebben wereldrijken en wereldreligies gesticht. Waarom zij wel en u niet? O, neemt u mij niet kwalijk, sticht u in 'Heren naam niet allemaal een nieuwe religie! Er zijn er al zoveel, dat elke religieuze waarheid in de veelheid van de religieuze verklaringen voortdurend verdrinkt; de z.g. religieuze klare, die roesveroorzakend werkt.

Maar u zoudt het kunnen. U kunt u evengoed als die anderen verheffen boven de schijn van noodlot. En als u uitroept, dat wij morgen zijn overgeleverd aan de onbeheersbare ontwikkelingen van massa en wereld, dan houd ik u voor, dat dit alleen dan waar is, indien u deel van die massa wilt blijven; dat u een zeer groot gedeelte van uw persoonlijk lot kunt bepalen; dat u zich kunt ontworstelen aan vele van uw beperkingen; dat u meester kunt worden over vele dingen, die nu onbereikbaar lijken. Want u heeft de kans. Het is alleen natuurlijk hard werken, als u er gebruik van maakt. En aangezien u de keuze heeft, moeten wij zeggen:

De mens is meester van zijn lot, tenzij hij te lui is om zich dit meesterschap te verwerven.

Hij, die zich beklagt over de fouten van anderen waarvan hij het slachtoffer is, de gebreken elders die hem moeten verschonen van enige schuld, moge bedenken dat hijzelf wel degelijk een rol speelt, dat de ander niet al-beslissend is, dat het andere niet bepalend is, tenzij zijn eigen handelen zich daaraan onderwerpt.

Op deze wijze hoop ik dan enigszins redelijk iets over mens en lot te hebben gezegd. Denkt u dat het niet redelijk is, dan zou ik gaarne uw redenen daarvoor te zijner tijd vernemen. Meent u, dat ik geen reden heb zo te spreken, dan kent u waarschijnlijk degenen niet, die proberen mij tot spreker voor de Orde op te leiden. En indien u meent, dat andere onderwerpen beter zouden zijn, zo geef ik u dit van harte toe. Maar als u aan de examinerator vraagt, of het onderwerp goed is, zo zal hij zeggen: Ja. De examinandus is het er zelden mee eens.

Ik dank het echter mede aan u, dat ik mijn sprekers-brevet (een soort geestelijk rijbewijs voor mediums) binnenkort zelfstandig hoop te behalen. En met een dankbaarheid voor deze mogelijkheid, die ik gevonden heb - mede dank zij u - mijn lot in deze te beheersen, beëindig ik deze bijdrage.

:--:~:

KOSMISCHE WERKINGEN

HOOFDSTUK V.

VREEMDE INVLOEDEN.

Er zijn op aarde heel wat dingen bekend en vaak verworpen, zoals b.v. aardstralen, ongeluksplaatsen en dergelijke. In deze les wil ik proberen een korte analyse te geven van deze verschillende verschijnselen en ook van de oorzaken die zij hebben, want die zijn vaak zeer interessant.

Als wij spreken over aardstralen, dan hebben wij het over iets dat als zodanig eigenlijk niet helemaal bestaat. Wij spreken nl. over een versterking van de invloed van de eigen activiteit van de aardkern op bepaalde breuklijnen. Deze dingen zijn zeer moeilijk meetbaar. Ze kunnen soms worden gevonden als een zeer geringe variatie in het aardmagnetisch veld ter plaatse, in andere gevallen blijkt het te meten te zijn door kleine temperatuurs- en vochtigheidsverschillen op die plaats.

De aardstraal wordt voor allerlei dingen aansprakelijk gesteld - zoals u weet - en wordt genoemd als veroorzaker van ziekten b.v. Nu is dit ten dele bijgeloof. Een aardstraal kan nl. geen ziekte veroorzaken. Wat hij wel kan doen, is rond de mens een milieu scheppen, waardoor zijn potentiaal van levenskracht enigszins wordt afgetapt. Dan ontstaat een vermindering van levenskracht, waardoor ziekten uit de aard der zaak gemakkelijker toegang krijgen.

Hetzelfde kunnen wij zien bij sommige akkers. Zeer sterk komen deze effecten soms ook naar voren in bepaalde grotten in bergen, die zelf in de steen bepaalde breukvlakken hebben. Wij vinden in deze bergen heel vaak sterke kalksteen-afzettingen en in de ondergrond veel leisteen, dat deels gelaagd, deels gebroken is.

De aardstraal als zodanig is dus een verschijnsel - ik probeer daarop de nadruk te leggen - dat wetenschappelijk niet bestaat. Gelijktijdig is er een invloed, die misschien helaas de naam aardstraal heeft gekregen, die kan inwerken op vitaliteit, levenskracht.

Nu zult u begrijpen, dat als een dergelijke aantasting van vitaliteit traag maar voortdurend geschiedt hierdoor een verslapping optreedt; een zekere ongezondheid of lusteloosheid. Maar stel nu, dat iemand in een betrekkelijk sterk veld van deze geaardheid komt op een ogenblik, dat zijn zenuwen tamelijk gespannen zijn en dat hij snel moet reageren. Dan ontstaat er door de hoge spanning een betrekkelijk groot lek van energie en gelijktijdig een aanmerkelijke verslapping zowel van het waarnemingsvermogen als ook van het eigen reactievermogen. En als wij nu horen dat op zekere punten op bepaalde wegen (in Duitsland zijn er enkele en ook in Nederland) aardstralen aanwezig zijn, zodat daar meer ongelukken gebeuren, dan moeten wij niet denken aan een invloed, die zo maar eens even auto's tegen elkaar laat botsen, of aan een kwaad bewustzijn dat probeert ongelukken te veroorzaken. Wij moeten dan gewoon rekening houden met een si-

tuatie, waarin de mens over het algemeen een maximum aan concentratie nodig heeft, maar gelijktijdig op een van de kritieke momenten in een veld komt, waardoor hem die concentratie en snelle reactie onmogelijk wordt gemaakt. En een vermindering van reactievermogen met een honderdste seconde kan vaak beslissend zijn voor een ongeluk, als u in een auto rijdt met een snelheid van 80 - 120 km/uur. Als wij een vertraging krijgen - zoals heel vaak voorkomt - van ongeveer 1/20 sec., dan betekent dit dus dat zelfs wagens met een snelheid van 40 - 60 km/uur door de trage reactie ongevallen kunnen maken. Het zijn dingen, die helaas niet altijd worden erkend.

Wij moeten deze natuurlijke kracht dan ook onderscheiden van bepaalde z.g. magische krachten en daarnaast ook - wat men wel eens zegt - van natuurkrachten of krachten van natuurgeesten. De uitleg, die de mens geeft, is in 9 van de 10 gevallen een rationalisatie.

Als wij spreken over de Hoge Karst of over de Karpaten en wij proberen duidelijk te maken hoe juist hier allerhande eigenaardige wezens kunnen ronddolen, dan zitten wij in de Dracula-sfeer en bevinden ons op het gebied van de op zich zinloze theorie met volksgeloof gekruid à la Bram Stoker. Hier krijgen wij te maken met zeer verschillende werkingen; deze werkingen kunnen voor een deel ook in de materie zijn vastgelegd.

Gaan wij naar het een of ander terrein, waar vroeger grote plechtigheden zijn geweest (dat kan een verlaten christelijke kathedraal zijn, een Egyptische of Keltische tempel, het kan een offerplaats van de Druïden zijn geweest ergens in de bossen), dan zal het geheel van de krachten, die daar is aangeroepen een deel van zijn vibratie en ook een deel van de vibraties van de mensen, die daar zijn overgegaan (indien er mensenoffers werden gebracht) hebben geabsorbeerd.

Nu is de vraag: Is men daarvoor gevoelig? Het vreemde is, dat de meeste mensen erg gevoelig zijn voor onbestemde angsten. Bevinden wij ons op een plaats waar grote mensenoffers zijn gebracht, waarbij de slachtoffers in zeer grote angst en doodsnood hebben verkeerd (en dat is misschien 100 à 200 jaar achtereen daar gebeurd), dan hebben wij het gevoel dat wij worden bedreigd. En wie zich bedreigd voelt, is schichtig. Wie schichtig is, reageert onoverlegd. Wie onoverlegd reageert, kan ongelukken maken. Een voorbeeld daarvan is een weg in Engeland, waar een oude heilige plaats in een vroeger heilig bos van de Druïden door een snelweg wordt doorsneden. Het aantal ongelukken daar is ondanks alle voorzorgsmaatregelen nog steeds zo ver boven de norm, dat men zich begint af te vragen waaraan het ligt.

De verklaring is heel eenvoudig. Van nuchtere mensen als militairen die over die weg rijden, vrachtrijders die de gehele dag achter het stuur zitten, horen wij dat zij op deze weg een gevoel van onbehagen krijgen. Dat onbehagen behoeft verder niet bezielde te zijn. Er zijn hier geen boze demonen, die hen achtervolgen. Het gebeurt in hen zelf. Maar doordat het in hen zelf gebeurt, reageren zij anders.

Typierend is ook dat dieren voor deze uitstraling zeer gevoelig zijn. Het is bij de weg, waarover ik sprak opvallend dat zeer weinig vogels hier een woongebied kiezen. Er zijn wel een aantal jagers en insectenetters, die hier hun jachtterrein hebben, maar die dan genoeg nemen met een aanvluchtcorridor van vele mijlen, ofschoon zij normaal gewend zijn op niet meer dan 1000 tot 1200 m. vanaf hun jachtgebied te nestelen. De reden is duidelijk: hier kan gejaagd worden, hier heeft men wel de kans iets te verschalken, maar als men er woont, voelt men zich voortdurend bedreigd. Het gevoel van onzekerheid drijft de dieren weg.

Rood wild in die buurt voorkomend, blijkt wel een wissel (een trekpad) te hebben, dat door dit gedeelte van het woud voert, maar vreemd genoeg: de dieren houden er zich zelden op. Wanneer zij hierlangs gaan, trekken zij in zeer snel tempo verder. Ze zijn bovendien zeer schichtig. Een eigenaardig verschijnsel, maar dat ons de ogen kan openen voor zeer

vele mogelijkheden op deze wereld. Er is hier geen sprake van directe magie. Er is alleen maar sprake van absorptie van sfeer, van stemming, die de daarvoor gevoelige mensen kunnen aantasten.

Iets anders is het als wij terecht komen in het een of ander gebied waar werkelijke magie beoefend is. De werkelijke magie nl. bestaat o.m. uit een vorm van chemie: het gebruiken van stoffen in bepaalde samenstellingen, het veroorzaken van bepaalde reacties. Wij weten o.m. dat in de Dalmatische Karst gebieden zijn waarvoor de bevolking bang is. Zij zien daar spoken en demonen. Het vreemde is, dat in deze omgeving ook zekere vormen van bezetenheid voorkomen, ofschoon de wetenschap het natuurlijk beschouwt als "grand mal" en "petit mal", omdat men denkt aan vallende ziekte. De oorzaak is eenvoudig:

In dit gebied hebben eens zeer vroege alchemisten en magiërs geopereerd en hebben getracht gebruik te maken van bepaalde radio-actieve bronnen. In deze bronnen komen zouten voor, die een zekere radio-activiteit bezitten en een betrekkelijk laag gehalte aan röntgen - het is eigenlijk te verwaarlozen - maar toch nog sterk genoeg om geneeskundig te kunnen worden gebruikt. Wij zien dan ook, dat men er bepaalde badplaatsen (Kurörter) voor heeft gesticht. Maar ook daar - weer typerend - zijn veel mensen betrekkelijk ongelukkig. Zij reageren niet prettig en velen van hen voelen het als een opluchting, wanneer zij naar de kustgebieden kunnen gaan waar zij de zee en de open lucht hebben en zij het gevoel hebben, dat de beklemming van hen afvalt.

Deze magiërs hebben daar allerlei voorraden aangelegd. Voorraden van stoffen in een zekere menging bedoeld misschien om demonen op te roepen of om bepaalde wonderen tot stand te brengen. Het merendeel daarvan is langzamerhand in de grond gedrongen.

Nu is het typerende: omdat wij hier in een kalksteengebergte zijn, waarin zeer veel grotten voorkomen, is het mogelijk dat zich stalactieten en stalactieten vormen waar deze oplossing in de kalk aanwezig is. Dit betekent, dat wij te maken hebben met een uitstralend lichaam, dat vaak heel moeilijk kan worden opgespoord. Het bevindt zich in de bodem in een holte, die misschien nog helemaal niet bekend is. Die radiatie is wederom voldoende om zekere geestelijke, vooral astrale krachten aan te trekken. De magiër werkt nu eenmaal vaak met het astraal gebied. Het resultaat is, dat de mensen zich daar onwennig en onprettig voelen.

Precies het tegenovergestelde bijna kunnen wij zien bij bepaalde bergen in Centraal Afrika. Hier nl. zijn magiërs aan het werk geweest om weldoende natuurgeesten aan te trekken. En wat is het wonderlijke geval? Die magiërs zijn vergeten. Een deel van hun overlevering bestaat misschien nog wel bij de toverdokters van de verschillende stammen, maar de rijkdom aan wild in deze omgeving was ontstellend groot. Zo groot, dat men daar later één der grootste natuurreservaten heeft gemaakt. Niet omdat het gebied er zo mooi voor was, maar omdat dit gebied zo onnoemelijk veel meer wild wist vast te houden dan andere gebieden in de omgeving met gelijke mogelijkheden.

Het is natuurlijk aardig te zeggen, dat dit een selectieproces is geweest. Maar dan moeten wij ons toch afvragen, hoe het komt dat vlakten, die nu vallen onder Serangeti omstreeks 1600 niet wildrijk waren, rond 1800 beperkt wildrijk, maar tegen het einde van de 19e eeuw ineens een toevloed van kudden en wild van alle kanten hadden. Een toename van vruchtbaarheid, die bijna ontstellend is.

Hier is gewerkt met het aanroepen van natuurgeesten. En ook hier hebben de magiërs bepaalde processen en producten gebruikt, die niet zo gemakkelijk vergaan. Er is geen sprake van geestelijke waarde; er is sprake van materiële magie. Die materiële magie heeft het voor natuurgeesten zeer gemakkelijk gemaakt om zich daar te vestigen. Het gebied zelf is bovendien tamelijk onberoerd, ook voor natuurgeesten vaak zeer belangrijk. En zo hebben de dieren het gevoel, dat zij daar meer leiding en bescherming kunnen krijgen dan elders. Soortgelijke gebieden komen over de hele

wereld voor.

Er zijn daarnaast gebieden waar men met wat wij noemen demonische magie of duivelmagie heeft gewerkt. Ik denk dan aan de Karpaten waar één van de eerste grote zwart-magische scholen van het Europese continent gevestigd is geweest; en wel gedurende bijna 1200 jaar. In deze school werd geleerd hoe men bepaalde geesten en demonen kan oproepen. Verder werd er geleerd hoe men bepaalde gedachtenkrachten kan gebruiken. Het is een vorm van magie waarvoor men tegenwoordig in de blanke wereld weinig begrip zal hebben, maar die bij de vele inboorlingen in gewijzigde vorm nog steeds voorkomt.

Ik kan mijn gedachten uitzenden naar een bepaalde persoon en vaststellen waar deze zich bevindt. Ik kan mij richten op wild. Ik kan mij richten op water. Ik kan mij zelfs richten op bepaalde stoffen, die voor mij belangrijk zijn en b.v. richting en afstand vaststellen. Daarnaast kan ik geesten uitzenden. Nu is dit inderdaad een kwestie van opbouw van astrale dubbels. Wanneer dit gebeurt, zullen vooral de dieren die bijzonder gevoelig zijn voor het astraal terrein daarop reageren.

Nu kunt u misschien begrijpen hoe men komt aan de wolven- en weerwolvenverhalen van Transsylvanië. Hier is de vampier (de weerwolf) eigenlijk niet belangrijk. Belangrijker is naast deze gefantaseerde figuur (de lijder misschien aan lycanthropie) de jacht van de wolven, die op bepaalde tijden bijzonder verschilt van een normale jacht.

Het is nl. voor wolven niet gebruikelijk dat zij werken met een net van waarnemers. De coyotte doet dat tot op zekere hoogte, maar de wolf zal dat nooit doen. De wolf werkt met een roedel en vanuit het centrale punt (het gebied waar het roedel zijn tijdelijke huisvesting vindt) jagen de wolven in stralen naar buiten toe. Wanneer één van hen een prooi heeft, dan roept hij en komen allen die in de buurt zijn zo snel mogelijk om mede op de prooi te jagen. Dat is normaal.

Nu blijkt echter, dat in Transsylvanië en in delen van Roemenië en Hongarije de wolven tot voor kort - zelfs nu nog wel eens - de gewoonte hebben om niet te werken volgens het straalstelsel, maar te werken met waarnemers. Deze waarnemers reageren op een prooi, die zij niet kunnen zien. Het is bewezen door Sovjet-waarnemers (en die zijn niet bijgelovig; ze mogen nl. niet bijgelovig zijn, anders zijn ze geen Sovjet-waarnemers), dat een dergelijk roedel op grond van een waarschuwing van een waarnemer, die theoretisch toch niet zou kunnen zien wat er gebeurt, een afstand aflegt met het hele roedel van ongeveer 13 tot 14 km lucht-afstand om een aantal hulpeloze prooien te overvallen.

Dit is dus niet te verklaren met te zeggen: dat is instinct. Dat is alleen maar een uitvlucht. Als u zich echter realiseert, dat de magiërs daar uit de aard der zaak vele demonen of astrale schillen hebben opgebouwd en dat de hondachtigen op dit terrein toch een andere en vaak grotere gevoeligheid hebben dan de mens (ook de katachtigen hebben dat), dan kunt u misschien begrijpen, dat de behoefte om slachtoffers te maken ingelegd in deze astrale schillen hun de mogelijkheid geeft de richting aan te duiden aan wolven, die eenzelfde behoefte hebben. De jachtlust van de wolven is de voeding voor de astrale schil.

Op deze wijze zou men bepaalde trekverschijnselen op een ander deel van de wereld, nl. in de zuidelijke taïga van Siberië en Noord-China kunnen verklaren. Hier blijkt, dat de verscheurende dieren van de steppen vaak over zeer grote afstanden, zonder dat er enige reden voor schijnt te bestaan, een trek beginnen, maar dan altijd terecht komen in een gebied waar nood is of waar kudden niet uit de voeten kunnen. Daar maken zij dan veel slachtoffers. De Siberische tijger is wat dat betreft zeer gevreesd.

Ook hier hebben wij te maken met een volk, dat - al leeft het grotendeels zwervend - oorspronkelijk gebruik heeft gemaakt van de magie der sjamanen. En deze sjamanen hadden o.a. weer-magie, natuurgoden-magie

maar daarnaast ook de opbouw van astrale boden, die dood, ziekte of een waarschuwing konden overbrengen. Dit systeem is later geperfectioneerd door de natuurmagiërs van Tibet en overgenomen door de wat zwart-magisch ingestelde Lama's. Er is dus reden om aan te nemen, dat dergelijke invloeden kunnen bestaan.

Als ik mij nu eens ga afvragen wat een grote rol kan spelen in de wereld, dan moet ik mij dus baseren op de volgende punten:

- a. De sfeer, die is gecreëerd in het verleden en is vastgelegd meestal in gesteenten, soms in oude bomen.
- b. De eventuele chemische samenstellingen, die door toeval of anderszins zijn samen gekomen en die activiteit kunnen vertonen t.a.v. de astrale sfeer.
- c. Het feit van bewust opgebouwde gestalten uit de astrale sfeer, die een wisselwerking hebben met degenen, die voor hen gevoelig zijn.

Uit deze drie punten redenerend kunnen wij heel wat eigenaardige invloeden in deze wereld verklaren. Want als de mensen geloven aan b.v. een toornige en een rechtvaardige God, dan zullen zij - naarmate zij zich die God reëler en onmiddellijk ingrijpend gaan voorstellen - ook door hun eigen schuldbesef de uitwerking van die astrale kracht veel meer tot zich trekken. Een voorbeeld hiervan is de overstroming die u in Zeeland heeft gehad.

Wij hadden hier te maken met een over het algemeen zeer rechtzinnig denkende bevolking zowel van protestantse als van katholieke gaardheid. In beide gevallen geloofde men sterk aan een wrekende God en had men een zeker zondegevoel. Er was een dergelijke ramp geweest (de overstroming van Walcheren in de laatste periode van de bezetting), zodat ook dit beeld van de ramp bestond. En nu het typerende: op het ogenblik, dat de vrijzinnigheid toeneemt, zonder dat het religieus besef zich wijzigt, zien wij deze ramp zich herhalen. Het kan geen toeval meer zijn. Natuurlijk, de wetenschap zal dit terzijde leggen als toevalligheid en spreken van het samentreffen van vele ongunstige condities. Maar ik vraag mij dan wel af: hoe het komt, dat een dergelijke ramp in deze omvang - ongeacht de bestaande middelen om zich daartegen te beschermen - kan optreden juist in een gemeenschap, die daarop is ingesteld?

Nu blijkt, dat wij dergelijke dingen meer zien. Wij zien dat bepaalde ziekteverschijnselen van endemische en zelfs epidemische aard gaan optreden in gemeenschappen, die in een eigen voorstellingsleven daarbij betrokken zijn. Wanneer wij denken aan b.v. de cholera, dan denken wij tegenwoordig hoofdzakelijk aan het Verre Oosten. Wij realiseren ons niet, dat het nog niet zo lang geleden is dat die cholera als een soort pest ook in Italië is voorgekomen en heel wat slachtoffers heeft geëist, voornamelijk in de omgeving van Napels. In Italië is nl. de gedachte aan de pest nog zeer levendig. En de gevoeligheid bij een schuldgevoel of verzet, dat men religieus niet kan aanvaarden, leidt tot de ziekte. Dat wil niet zeggen, dat de ziekte tot stand wordt gebracht, anders zou het pest geweest zijn. Maar het wil wel zeggen, dat de neiging van eventueel aanwezige ziekten van besmettelijke aard om zeer snel epidemisch te worden daardoor wordt bevorderd. Andere voorbeelden zijn er te over.

Ik stel nu om het zo eenvoudig mogelijk te houden:

Ofschoon de aarde een algemene invloed heeft, waarin varianten kunnen voorkomen als b.v. aardstralen en in sommige gevallen zelfs diffusie-projecties door de aanwezigheid van bepaalde stoffen in de bodem, moet er worden aangenomen dat de algemene aura, de atmosfeer en de eigen stralingswerking van de aarde betrekkelijk gelijkmatig kan zijn. In deze gelijkmatigheid kunnen van buitenaf storingen worden ingebracht, uit de aard der zaak. Maar de mens, levende binnen dit milieu, zal dat niet zo gemakkelijk bemerken tot het ogenblik, dat hij zelf geestelijk actief wordt en daardoor gebruik maakt van de krachten in de aardaura om voor zich iets te creëren. Deze creatie wordt voor een deel gevoed door de krachten der

natuur, ook al wordt zij gevormd door het denken of de verwachting van de mens. Deze verwachting kan dan zover doorwerken, dat zij zelfs natuurgeesten (elementalen) betreft bij de vervulling van de bestaande verwachting. Daarnaast hebben wij te maken met zeer veel astrale invloeden van hoog gehalte.

Nu zou ik willen wijzen op een paar vreemde verschijnselen.

In een aantal landen, waarin onlustverschijnselen van zeer differente aard voorkomen heeft het in de laatste tijd in toenemende mate zelfs geleid tot zelfverbranding van enkele individuen. Wij hebben dit gezien in Vietnam en Thailand. We hebben dit gezien in Hongarije en in Zuid-Frankrijk en we zullen dit op meer plaatsen op aarde zien. Typerend is verder, dat als wij berekenen wanneer die gebeurtenissen optreden, wij een zeer sterke Uranus-invloed hebben met meestal daarbij een voor de personen in kwestie negatief werkende Saturnus.

Dit zijn invloeden, die men alleen astrologisch kan aanduiden, maar die misschien beter kunnen worden geduid als een bepaalde evenwichtsverstoring, waarbij Uranus oriëntatie t.o.v. milieu en element betekent en Saturnus rechtvaardigingsdrang of uitingsdrang kan bepalen. Dan zien wij dat degenen, die het centrum worden van de onlust van een gehele omgeving (Zuid-Frankrijk b.v.; zeer grote onlust van boeren en wijnbouwers, een zeer grote sociale revolutie eigenlijk) hun onlust tot brandpunt maken; onder bepaalde omstandigheden kan een individu daarop reageren. De reactie wordt dan bepaald door invloeden ook van buitenaf, maar de zelfverbranding is het product van de omgeving, van de haat, de ontsteltenis en machteloosheidsgedachten van de omgeving, omgezet in de daadbehoefte. (Saturnus, de rechterlijke macht, versterkt in de richting van het element vuur vanuit de op zich eigenaardig genoeg wat koude Uranus.)

Hiermede wordt duidelijk dat dergelijke dingen zich meer zullen herhalen naarmate onlustgevoelens in een milieu meer voorkomen, zonder dat een positieve uitingsmogelijkheid daarvoor is gevonden.

Dit brengt mij tot enkele kleine definitieën over uw wereld.

Wij weten dat er sprake is van sterk geuite onlustgevoelens in een groot gedeelte van Japan, terwijl daarnaast een aantal gedachtenontsporingen plaatsvinden. De meest positieve factor in Japan is op dit ogenblik een aantal denkbeelden van broederschap, maar ook van een zekere discipline, een geestelijke samenwerking. Wij vinden deze zowel materialistisch als zelfs ook geestelijk-esoterisch georiënteerd. Dan kunnen wij daaruit de conclusie trekken, dat het onmiddellijk optreden van deze vormen van zelfopoffering in Japan minder waarschijnlijk is. Gelijk-tijdig weten wij, dat de beïnvloeding vanuit de aarde in bepaalde delen van Japan zeer groot is o.a. in de omgeving van Jamuda (?), van Akiwedo (?) en in bepaalde wijken van Tokio. In deze gebieden zullen zich dus onlusten moeten manifesteren. Deze kunnen echter een rampzalig karakter krijgen, omdat het reactievermogen van de mensen in deze omgevingen niet meer voldoende is om een eenmaal begonnen opzet of taak te volbrengen. Dit zou o.m. kunnen voeren tot een aantal heel eigenaardige gebeurtenissen tijdens de wereldtentoonstelling daar.

Een mooi voorbeeld zou men ook kunnen vinden hier in Nederland. De meesten van u realiseren zich niet waarom Amsterdam juist het brandpunt is van de onrust op uw eigen gebied. Men zou van orthodoxe zijde zeggen: een infectiehaard. Realiseer u: a. de ligging in moerasgebied; b. veenlagen, waarin - al weet men dat misschien niet helemaal - zeer veel wateroffers zijn gebracht in vroegere tijd, in de tijd dat de Kaninefaten er nog rustig konijntjes vingen. Hierdoor is daar altijd een zekere onrust geweest. Amsterdam was altijd een onrustige stad, zelfs in de tijd dat het nog Amstelodamum heette. Deze stad trekt daardoor mensen met een zekere instabiliteit veel meer aan dan stabiele mensen. Waarmee ik niets slechts wil zeggen over de bewoners van deze op zich zeer mooie en grote stad. Er blijken wederom een aantal brandpunten te zijn, waarin

deze neiging tot uitleving zeer sterk is en dat is hoofdzakelijk de zuidelijke IJ-oever in de richting van de vroegere Zuiderzeehaven.

De binnenstad zelf ontkomt daaraan ook niet helemaal.

Mensen, die op deze punten samenkomen, voelen zich door de onrust beïnvloed en reageren daarop. Zij creëren daarop voor zichzelf een verdere verstoring van onrust. Een revolutionaire gedachte uitgesproken in Amsterdam zal voeren tot een resonantie-effect, waardoor de werkelijke betekenis voortdurend sterk wordt overtrokken, maar gelijktijdig de uiting van de onlust onbeheerst en niet meer geheel overlegd geschiedt.

Alle revolutionaire acties, die in het verleden en ook in de huidige tijd in uw hoofdstad hebben plaatsgevonden, blijken dan ook te beginnen met een overlegd protest maar uit te lopen op een onbeheersbaar pandemonium.

Rond de heldenlimbus van deze grote stad heeft zich de laatste tijd dan ook wel de onrust geconcentreerd. Dat is begrijpelijk. Men heeft nu praktisch in het centrum van het feitelijke onrustgebied ook nog een teken aangebracht, dat deze onrust voor velen kan symboliseren. Men heeft een brandpunt geschapen. Het resultaat is begrijpelijk. Zeer grote en felle acties kunnen in de nazomer van dit jaar in deze stad worden verwacht. De invloeden zijn deels nu al gecreëerd. Zij worden echter pas actief, wanneer de denkers zelf in contact komen met de speciale sfeer, de uitwaseming a.h.w. van Amsterdam.

Maar dat is niet alleen zo in Amsterdam. Er zijn kleine gebieden in Groot-Londen waar eveneens een dergelijke rumoerigheid wordt aangemoedigd, alleen al doordat bepaalde fouten aanwezig zijn en veelal ook omdat daar vroeger offerplaatsen zijn geweest. Men noemt deze: hatch of the heathen (?) Hier zullen wij ook in de komende tijd jeugdbanden zien optreden, die op een uiterst eigenaardige manier gaan manipuleren, z.g. ten gunste van bepaalde arbeiders en andere groepen, maar die daarbij vooral hun behoefte om onlusten te ontketenen gaan uitleven. Wanneer zij dan komen op plaatsen waar vroeger piraten hebben geopereerd, zoals Blackpool (tegenwoordig een stad van veel genoegens voor de Engelsman, vroeger een stad vanwaar nogal veel smokkelaars en zeeroversmannschappen uittrokken en die daar ook weer terugkeerden), dan kan men erop rekenen dat deze onbeheerstheid door de sfeer van die plaatsen nog eens extra wordt gestimuleerd. Ik vermoed, dat wij in de buurt van Blackpool dan ook te maken krijgen met een veldslag tussen jongeren en politie; en dat terwijl de jongeren proberen kalmer te zijn.

Dit zijn voorbeelden. Laat ons nu proberen na te gaan welke bijzondere geestelijke invloeden op aarde kunnen worden vastgelegd.

Ingewijden hadden vroeger de gewoonte om meestal in grotten of op bergtoppen door meditatie een bijzonder patroon te verankeren. Een van deze patronen is - ik geloof haast per ongeluk - ook vastgelegd in een bepaald deel van de grote pyramide van Kefren. Deze patronen hebben ten doel het stimuleren van een menselijk brein. Het is in feite een invloed, die in de omgeving verankerd is, maar die een suggestief-hypnotisch effect heeft dat bij de mens, die daarvoor vatbaar is, ingebracht via het onderbewustzijn, voor hem een aantal hallucinatieve belevingen tengevolge kan hebben, maar gelijktijdig daardoor zijn vermogen om de verschijnselen rond hem te coördineren en te doorgronden aanmerkelijk vergroot.

Wij kennen ook in de Ver. Staten een aantal van die punten. Vroeger waren ze vaak heilige plaatsen van Indianenstammen. Typisch is daarbij dat enkele typisch joodse vakantie plaatsen (vacantiefarms) die daar gesticht zijn grote invloed kunnen hebben op een geestelijk reële van de joodse gemeenten, gezien de mensen die er komen, voornamelijk uit Baltimore en uit New York. Zo beïnvloeden deze dingen elkaar.

Dit zijn op zich geen wonderen. Deze bewustwordingsplaatsen bevinden zich ook in Griekenland. Opvallend is, dat één van deze plaatsen de laatste tijd als een soort isolatiekamp wordt gebruikt voor niet al

te ernstige politieke misdadigers. Dat zou kunnen betekenen, dat deze mensen op deze plaats ondanks alle ontberingen, die zij ongetwijfeld moeten lijden en zelfs de mishandelingen, die zij moeten dulden, een totaal nieuw inzicht krijgen zowel in hun eigen situatie als in hun mogelijkheden. En aangezien het wat lichtere gevallen betreft, zou hun vrijlating ook wel eens zeer eigenaardige reacties in Griekenland kunnen veroorzaken, waarbij niet meer sprake is van een direct gewapend verzet of een terreur-verzet tegen een regering, die men niet wil hebben, maar een directe aantasting van mentaliteit op de meest kritieke punten; b.v. suggestieve inwerking op leden van leger en politie. Indien dat gebeurt kunt u ook daar heel wonderlijke dingen verwachten.

De U.S.A. heeft een aantal van deze plaatsen iets zuidelijk van San Diego. Hier verwacht ik een opleving van cultussen, omdat de laatste tijd mensen zich daar hebben verzameld, die eigenlijk wat losgeslagen zijn. Denkers, die in de vaagheid weg denken, maar die rustend en enigszins geconcentreerd gedurende 1 à 2 weken samenlevend rond deze plaatsen, allen een zekere vorming ondergaan. Het op hen afgedrukte patroon coördineert nl. een groot gedeelte van hun denkbeelden tot een passend geheel. En deze coördinatie zou eveneens op de reactie van jeugdige minderheidsgroepen grote invloed kunnen hebben aan het einde van het volgend jaar en waarschijnlijk de daarop volgende jaren.

Opvallend is ook dat in de buurt van Tsjoetsjou in China een collectieve boerderij is gesticht met kleine industrieën, o.a. een ijzer-smelterij, waarin plotseling de mensen een hele verandering bezig zijn te ondergaan. En dat is gebeurd sedert men het oorspronkelijke dorp heeft vernietigd en ongeveer 10 km verder tegen een helling een kamp heeft gebouwd voor deze mensen. Een nieuw dorp, zoals dat heet. U zoudt waarschijnlijk van een barakkenkamp spreken. Deze mensen ondergaan eveneens een filosofische invloed, die daar in de loop der tijden is neergelegd. Het resultaat is, dat zij op het ogenblik behoren tot de beste uitleggers van Mao's theorieën. Maar het vreemde is, dat Mao in de uitleg waarschijnlijk zichzelf niet meer zou herkennen.

U begrijpt, dat die invloeden altijd aanwezig zijn. Sommige daarvan zijn vele duizenden, anderen tienduizenden jaren oud. Maar er kunnen omstandigheden optreden, waardoor zij geactiveerd worden.

Stelt u zich nu voor, dat uit de kosmos een kracht komt, die harmonisch is met zo'n bestaand, maar op zich nog flauw krachtpatroon. Dan wordt dat geactiveerd door deze uit de kosmos binnendringende kracht zoals bij wijze van spreken een foto-electrische cel kan worden geactiveerd door het invallen van licht. Er ontstaat een eigen actie, het patroon laadt zich op en de verspreidingsmogelijkheid van de daarin vastgelegde straling (suggestieve beïnvloeding van het onderbewustzijn) wordt aanmerkelijk groter. Een dergelijke invloed is op het ogenblik aan de gang.

Nu heeft u voorlopig nog wel te maken met enkele - zullen we zeggen - meer op dierlijk-menselijke invloeden afgestemde tendensen, met veel woede en veel drift. Maar op de achtergrond werkt nu een verre kosmische kracht, die je in kleur eigenlijk niet eens goed kunt omschrijven, maar die veel gelijkenis vertoont met een bepaald deel van het witte licht. Het activeert nl. zeer sterk bestaande waarden en tegenstellingen. En als u begrijpt hoe dit overal gebeurt en hoe daarmee niet alleen maar de gewone goede geestelijke invloeden, maar ook bepaalde zwart-magische werken kunnen worden versterkt, dan zal het u niet verbazen te horen dat dit jaar en het volgend jaar ook nog wel veel onregelmatigheden en strijd te zien zullen geven. De grote moeilijkheid daarbij is, dat het meest heldere denken hierdoor ontstaat bij mensen, die eigenlijk niets meer te maken hebben met de leiding van hun volk of zelfs maar de organisatie daarvan.

Een zeer kritieke geschiedenis, die o.m. kan leiden tot een aantal onverwachte gewelddadigheden in China, een kleine revolutie en meer van die dingen. Het is zelfs mogelijk, dat de oorlogsdreiging groter wordt

dan de politici zich op het ogenblik kunnen voorstellen. Er gaat iets aan hun beperkingen ontsnappen.

Ik heb hiermede een groot gedeelte weergegeven van de vreemde invloeden, die voor u actueel zijn. Maar u begrijpt, dat er veel meer is dan dat. Er bestaan entiteiten, voor u niet zichtbaar, die kunnen reageren ongeveer als een Poltergeist; d.w.z. dat zij in staat zijn voorwerpen te verplaatsen. Het intellect van dergelijke wezens kan vanuit menselijk standpunt niet zeer hoog worden aangeslagen; misschien als van een redelijk intelligente hond, iets beter dan de doorsnee-rashond. Deze intelligentie is genoeg om een reactie te veroorzaken in het menselijk leven. Ook zij ondergaan de spanningen van de tijd en kunnen zich soms verplaatsen.

Nu schijnt er in de buurt van Yucatan een dergelijke verplaatsing aan de gang te zijn. Het resultaat zou wel eens kunnen zijn dat verschijnselen als wandelende stenen, zich vormende dampwolken boven een meer e.d. de bevolking in de omgeving wat in oproer zullen brengen. En de primitieve mens heeft altijd het gevoel dat dergelijke dingen door denkende en bewuste wezens gewild tot stand worden gebracht. Die wezens zullen daarbij weer heel vaak reageren op de gevoelens van de mensen in de omgeving. Als er iemand wanhopig is en hij bidt tot God, dan kan dat zo'n wezen zodanig beïnvloeden, dat het tegen de avond, als de nevel opstijgt, uit die nevel een paar biddende handen boetseert. En dan zegt iedereen: "Kijk, er is een groot wonder gebeurt." Dit zijn invloeden van telekinetische aard. Ik meen zelfs, dat men daar in enkele, de z.g. beschaafde landen meer van zal horen.

Daarnaast is zich een andere werking op dit moment aan het verstevigen. Er zijn wat men noemt breuklijnen in de tijd. Dat betekent, dat in bepaalde gebieden a.h.w. het tweede gezicht veel gemakkelijker is en de mens gemakkelijker tot een soort helderziendheid kan brengen, vooral in de tijd.

Er zijn b.v. in het Hoogland van Schotland enkele gebieden waar deze helderziendheid altijd is voorgekomen en ook nu nog voorkomt. Er is in de omgeving van Kaapstad een terrein (het wordt de laatste tijd door inboorlingen bewoond) waar een zekere breuklijn aanwezig is. Daar is het gemakkelijker contact te krijgen met verleden en toekomst. Zelfs een begraafplaats heeft daardoor grote roem verworven, omdat veel mensen er visioenen hebben. Een aantal van dergelijke plaatsen zou ik natuurlijk kunnen opsommen, maar belangrijker is het verschijnsel op zichzelf.

Tijd is een reeks mogelijkheden; maar de consolidatie van die mogelijkheden geschiedt in het menselijk brein. Als wij op een plaats zijn waar het totaal van die mogelijkheden gelijkwaardig aanwezig is, zal de mens toekomstige mogelijkheden voor zich a.h.w. bewust consolideren. Hij ziet wat er gaat gebeuren. Hij ziet wat uit zijn mogelijkheden waar wordt. Voorspellingen uit dergelijke plaatsen zullen vooral primitieve volken in oproer kunnen brengen en een grote rol kunnen spelen in bepaalde bewegingen in Zuid-Amerika, Canada en in het noorden van Afrika. Ik neem aan ook zelfs bewegingen in de buurt van Cambodja.

Deze invloeden worden eveneens versterkt door elke straling, die de eigen sensitiviteit van de mens tijdelijk versterkt. Is er een invloed, die tegenstellingen op aarde vergroot, dan wordt de tegenstelling tussen de aanwezige mogelijkheden op zo'n plaats ook groter. En dat betekent, dat men in vele gevallen keuze-mogelijkheden kan waarnemen. Mensen, die zo iets zien weten dat meestal niet te formuleren.

Wij mogen rekenen op vele profetieën en naar ik meen ook bij de primitievere landen (die dichter bij de natuur staan) op een ontstaan van kleine religieuze groepen, die bijzonder grote zeggenskracht hebben en vooral zeer revolutionair zijn, omdat zij één van de mogelijkheden willen uitschakelen. Een interessante wereld met zeer veel ongewone invloeden

en inwerkingen.

Ik zou hier gevoeglijk kunnen eindigen, indien in de mens zelf niet een beïnvloedingsmogelijkheid aanwezig was, waarmee hij meestal geen rekening houdt.

Mensen, die op dit moment leven, zijn voor een aanmerkelijk deel gereïncarneerden. Zij hebben dus vorige bestaanswaarden op aarde gehad en hebben in hun geestelijk ik-bewustzijn relatiesaangeknoopt met die wereld en met mensen op die wereld, die op dit ogenblik in hun eigen wereld niet bestaan of zo zouden kunnen bestaan. Het resultaat hiervan is dus, dat een geestelijke versterking van gevoeligheid kan optreden in een lichaam dat genetisch eveneens door het voorgeslacht is gepredisponeerd. En dat houdt in, dat in heel veel mensen in deze tijd overeenkomstig hun eigen geestelijke incarnatie gevoeligheden en zelfs eigenschappen wakker worden, die eigenlijk behoren tot hun voorgeslacht. Een zekere terugval misschien in gedrag, waarneming, karakter en reactie naar tijden van misschien 1500 of vroeger. Daarbij zijn geestelijke invloeden, die misschien kunnen teruggaan naar 20.000 jaar van leven.

Het resultaat zou kunnen zijn: een zeer sterke afwijking in de gedragspatronen van mensen en ook vaak een terugkeer tot zeer primitieve reacties bij veel mensen, waarbij hun uit incarnaties besepte en niet eens redelijk gerealiseerde verbondenheid met mensen en ook instellingen een veel grotere rol gaat spelen dan hun eigen besef en bewustzijn. Ik meen, dat dit vooral in de jaren 1971 tot 1974 een zeer belangrijke rol zal kunnen spelen in de reacties van de massa. Mensen zullen reverteren tot een type, dat zij niet eens in zichzelf kenden en gelijktijdig daarbij uitgaan van verhoudingen en relaties, die zij zich nooit hadden gerealiseerd, maar die in een vroeger geestelijk bestaan hun achtergronden vinden.

Dit zou een zeer plotselinge ommekeer kunnen betekenen bij veel personen, die staatslieden zijn. Dat zou - om een klein voorbeeld te geven - kunnen betekenen dat bepaalde mensen, die op dit moment zichzelf als onmisbaar zien (ik denk b.v. aan Willy Brandt, aan de huidige Paus, aan een figuur als Bresnjev of Agnew) het gevoel krijgen in de komende paar jaren "ik pas hier niet". We zullen zien dat ze vaak vrijwillig en voortijdig uit het openbare leven verdwijnen of een plotselinge en totale verandering van houding ondergaan. Het is interessant ook deze dingen na te gaan.

Er zijn op aarde zeer veel buitengewone werkingen en invloeden waar de doorsnee-mens te weinig op let. Indien hij ertoe zou kunnen komen meer begrip te tonen voor deze misschien niet alle redelijk wetenschappelijk bewijsbare, maar in gebeurtenissen voortdurend aantoonbare invloeden, dan zou hij een beter begrip voor zichzelf kunnen krijgen. Daarnaast zou hij een beter gebruik kunnen maken van de vele waarden, invloeden en beïnvloedingen, die op deze wereld bestaan. Laat mij van dit laatste een voorbeeld geven voor ik sluit.

Indien uw zenuwstelsel overspannen is en u kunt niet rusten, dan zou het misschien mogelijk zijn u enkele dagen op te houden op een plaats waar de z.g. aardstralen actief zijn. Weet u wat het resultaat is, wanneer u daar niet te lang blijft? U ontspant u, u kunt weer slapen, u voelt zich zelfs wat mat. U bent niet meer zo gespannen en geïnteresseerd. Met die houding naar buiten gaande en uw levenskracht opladende, zoudt u zich beter kunnen herstellen dan in de vele tehuizen waar men degenen, die overspannen zijn opneemt: een soort gekkenhuis voor degenen, die alleen sociaal verzorgd worden en instituten voor psychiatrische bijstand voor hen, die het zelf betalen.

Met dit voorbeeld alleen hoop ik u duidelijk te hebben gemaakt, dat de buitengewone invloeden en beïnvloedingen van deze wereld belangrijk genoeg zijn. Wie weet dat hij met een dergelijke invloed leeft, kan - indien hij met de aard van de invloed voldoende rekening houdt - heel vaak een methode vinden om daarvan een voor zich gunstig gebruik te maken.

Ik hoop, dat mijn betoog voor de enkelen, die dit aangaat een bijdrage zal zijn tot een bewuster hanteren van de invloeden rond hen.

:--:--:

DE WERELD GEZIEN VANUIT DE GEEST.

De dichter sprak met ontroering over de wentelende aardkloot in donzen wolken gehuld, die de astronauten uit de verte hadden gezien.

Ofschoon ik de betekenis van het woord te veelzijdig vindt om daaraan zelf een conclusie te verbinden, geloof ik toch dat wat wij uit de geest zien wel enigszins anders is. De gevoelens van de mensen, de emoties, welke zich op de wereld afspelen, zien wij vaak als een lichtschijnsel.

Als je naar de wereld kijkt, dan lijkt het wel of je in een drukke, moderne stad bent en voortdurend aan- en uitflitsende neonreclames aan je voorbij ziet trekken. Soms zie je een felrood licht; u weet wel, dat licht dat aan de nachtelijke hemel schrijft "Bar". En dat betekent dan inderdaad dat het er op dat punt bar toegaat. In andere gevallen zie je een licht dat doet denken aan blauw-zilveren maanlicht. Soms verbreidt het zich over een betrekkelijk groot gebied. En dan zeg je: Hé, daar zijn mensen werkelijk rustig aan het denken. Daar komen ze tot besef. Soms zie je een spel van pijlen, alsof het een vuurwerk is. Dan zeg je: Nou, dat zal wel carnaval zijn. Uitbarstingen van wisselende lust en levensvreugde, die voortdurend worden afgewisseld door de duisternis van een verwachting van het volgend evenement. Zo is die wereld voor ons dus wel wat anders dan voor u.

Als wij naar de aarde schouwen, zien wij toch wel wat anders dan een astronaut. Maar wij ontdekken heel vaak in die wereld verschijnselen, die ons bijzonder treffen. Zo zie je soms hoe op een bepaald terrein twee golven van rood als een soort opkomende vloed naar elkaar toestromen. En dan weten we: indien die werkelijk elkaar beroeren, dan komen er die felle schichten van bruin en oranje in en dan zal er een enorme strijd zijn. Op andere ogenblikken zie je ineens alsof iemand alle lichten uitdraait. Er is een wereld van berusting onder je, waarin de zelfstandige gedachte bijna gedoofd is en waarin het moeilijk is nog enige reactie te wekken.

Zo de wereld beziende, probeer je vanuit de geest toch wat te bereiken. En ofschoon ik gaarne toegeef, dat er ook bij ons velen zijn, die zich eerder aangetrokken voelen tot iets wat doet denken aan Bar of Lido, soms zelfs aan Bardo dan tot de meer serene uitstralingen, zo zoeken wij overal weer de mensen te vinden, die een zekere sereniteit bezitten en dezen te helpen en te beïnvloeden. Want de kleuren die wij zien zijn voor een deel de weerkaatsing van ons eigen wezen. Wij spiegelen ons a.h.w. in de voorbijrazende mensheid en onszelf daarin terugvindende proberen wij ons in die wereld kenbaar te maken en ons denken te doen herleven op de wereld, die wij hebben verlaten.

De totaliteit van die wereld is natuurlijk belangrijk. Maar zoals je gaande door zo'n drukke straat met neonreclames een keuze moet doen, zo zal het ons uit de geest ook steeds weer gebeuren. Onder omstandigheden concentreren wij ons op betrekkelijk kleine, vanuit stoffelijk standpunt misschien zelfs onaanzienlijke punten of groepen. Wat wij daarmee trachten te bereiken, blijft de mensen kennelijk duister. Zij hebben geen

begrip voor de mogelijkheid van een lont. En toch, wie de lont aansteekt, kan vaak een kruitvat doen ontploffen. Wie een enkele gedachte in een betrekkelijk kleine groep brengt, een kleine wijziging in mentaliteit, die kan daarmee de kleurbeïnvloeding, de totale sfeer van een tamelijk grote omgeving veranderen.

De geest werkt dan ook heel vaak vanuit schijnbaar onaanzienlijke punten en probeert zo de omgeving te wijzigen of daar iets nieuws in te brengen. Als wij het vurige rood van haat en hartstocht zien pulseren, dan weten wij dat het niet mogelijk is deze dingen stop te zetten. Je kunt een dergelijke invloed soms evenmin tegenhouden als een kind met een schopje het opkomen van de vloed op het strand kan verhinderen. Maar je kunt soms de kleur veranderen. Je kunt iets veranderen in die mentaliteit. Je kunt uit de vurige haat misschien iets distilleren dat nog wel hartstochtelijk is, maar dat respect heeft voor het leven, dat een zeker eerbied heeft dat helder en lichtend wordt als heldenmoed en dat in zich de belofte draagt van nieuwe tijden als een morgenrood. Zo werk je overal, gaande naar die invloeden waarmee je harmonisch kunt zijn en waarin je je kunt herkennen.

De mensen zullen vaak daarvan niet veel begrijpen. Zij begrijpen niet hoe plotseling op één bepaald punt in de wereld de reactie dat kleine beetje is veranderd, waardoor alle getroffen regelingen en overeenkomsten eigenlijk niet meer van kracht zijn. Ze begrijpen niet meer hoe in het denken van wetenschapsmensen die ene kleine afwijking tot stand kan komen, waardoor ze hun product plotseling een geheel andere inhoud geven en misschien uit een potentieel wapen een geneesmiddel maken. Toch zijn ook dit dingen, die de geest probeert te bereiken.

Het werken in kringen als deze is een van de vele en ongetwijfeld aangename taken, die wij te verrichten hebben. Maar daarnaast blijft voortdurend weer het beschouwen van uw wereld en het pogen met die wereld iets te bereiken. Daarbij staan wij gelukkig los van de vele opvattingen, die in uw wereld nog heilig zijn, zoals de heiligheid van het systeem, de religie, de openbare zedelijkheid, de publiekrechtelijke ordening en al die dingen meer. Wij zien alleen maar wat er kan gebeuren.

De aura van een mens geeft in vlammen en schichten aan wat er in hem bestaat op dat ogenblik. Maar daarmee maakt die mens ook in vele gevallen duidelijk wat hij zo dadelijk zal doen. Als je naar de mensheid kijkt en je vindt daar in die vele kleuren één enkel punt waar je je voor een ogenblik aan bindt, dan zie je daarin schakeringen die niet alleen duidelijk maken wat er nu is, maar ook wat voor mogelijkheden erin schuilen. En dit is belangrijk voor dit werk dat wij proberen te doen.

Voor u is het misschien een vreemde invloed waarmee u geen raad weet, als ineens uw hele gevoelsleven overhoop wordt gegooid of uw verwachtingen plotseling of ten dele worden beschaamd. Toch kan dat belangrijk zijn. Hierdoor kan er een verandering tot stand worden gebracht, die nieuwe inzichten in de mens schept of die de emoties van de mens een wat andere richting geeft, die beter is voor het geheel van geestelijk en stoffelijk bestaan.

Zo werk je met kleine dingen. Zo werk je vaak met beperkte groepen en ben je voortdurend bezig om in het totaalbeeld dat die wereld uitstraalt je eigen ideaal te herscheppen. Het is, alsof wij in de geest neerziende op al die flitsende kleuren, die vreemde, vaak giftige kleurvlammen, die uitslaan uit het menselijk denken en het gemeenschappelijk bewustzijn, voor onszelf trachten de schemering te creëren vóór de komst van de zon. Een vergrijzing misschien in zekere zin, een afflauwen, maar dan één die in fijne, voortdurend verlopende tinten de geboorte van een werkelijk licht en van een werkelijke nieuwe vreugde van leven mogelijk maakt.

Ik geloof, dat het zoeken van de geest naar de levensvreugde voor de mens en daarmee naar de positieve aanvaarding van het totale bestaan - geestelijk en stoffelijk - voor velen niet helemaal begrijpelijk

zal zijn. Ze worden te zeer gebonden door de beperkingen van denken, door hun gevoelens die ze zelf hebben misvormd of verkeerd interpreteren. Toch heeft de geest een grote invloed en zal ze in kritieke tijden, zoals die er op komst zijn, alles doen om de mensheid te helpen aan een beter besef, maar vooral aan een betere uitstraling, een betere reactie.

Misschien dat dan eens een helderziende astronaut - neerschouwende op een aardkloot, omringd door wattenwolken - ook de kleuren ziet en zegt: Hier is het patroon van het mens-zijn geweven als een tapijt van verbluffende schoonheid.

Als de geest daartoe mag bijdragen, is ze dankbaar. Als ze daardoor dingen moet doen of moet nalaten, moet beïnvloeden of afremmen op een voor de mens onbegrijpelijke wijze, is dat jammer maar onvermijdelijk. Want de opbouw, ook in uw materie, moet er één zijn naar harmonie. En harmonie kan slechts worden gevormd door de samenwerking van geest en materie, door een voortdurend harmonische afstemming van de aanwezige waarden tot de lichtende geest in de wereld zichzelf kan erkennen. En de wereld zelve, schouwende in zich de lichtende geest gewaar wordt.

:--:~:

V O O R U I T G A N G .

Het vooruitgaan is het verlaten van wat is; niet slechts het groeien naar dat wat nog moet komen.

Als wij vooruitgang zoeken - geestelijk of stoffelijk - dan zullen wij voortdurend iets achter ons moeten laten. Een kuiken, dat zijn ei verlaat, moet de schaal doorbreken; maar daarmee ook de beperking en veiligheid verlaten voor een wereld, die het ongetwijfeld vijandig en groot toeschijnt. Dat is vooruitgang voor ons. De ontmoeting van het onbekende vol gevaren. Het zoeken naar nieuwe gedragsregels en mogelijkheden, die het ons mogelijk maken het nieuwe te ervaren, te beleven en toch onszelf te blijven. Maar vooruitgang betekent wel degelijk ook afscheid nemen van iets van jezelf.

Vooruitgang ligt voor de mens in het denken; voor de geest in het concept dat hij van zijn wereld heeft. Een mens, die afscheid kan nemen van zijn lievelingsideeën om andere groter denkbeelden voor zich te aanvaarden en te hanteren, gaat ongetwijfeld geestelijk zowel als stoffelijk vooruit. Hij, die wil behouden wat hem dierbaar is, sluit zichzelf op in wat eens misschien een ruim vertrek leek, maar dat langzaam maar zeker een duffe, stoffige cel werd.

De geest, die zich wil afsluiten van grote nieuwe, onoverzichtbare en vaak ontstellend gevaarlijke werelden, zal blijven in zijn eigen klein domein, tot ook dit zo klein en bedompt is geworden, dat men alles zou willen offeren om te vluchten.

Je kunt vooruitgang niet ontlopen. Je kunt haar voor jezelf misschien tegenhouden, maar dan komt het ogenblik, dat je voor jezelf moet vluchten. Daarom is het noodzakelijk, dat wij innerlijk zowel als anderszins trachten voortdurend te groeien. Te groeien in wijdsheid van denken. Te groeien in wijdsheid van gevoelen. Te groeien vooral in aanvaarding van mogelijkheden. Want slechts degene, die voortdurend anders

en meer wil zijn, meer wil beleven en in zichzelf wil erkennen, zal de vooruitgang vinden die hij begeert. Hij, die door anderen tracht vooruitgang te verwerven, verstart in de onmacht die hij zichzelf oplegt door zijn daden te staken en ondergeschikt te maken aan anderen.

Gij zijt uzelve. Uit uzelve leeft gij. Uit uzelve moet gij leren. Uit uzelve zult gij leven en denken, totdat gij beseft wie gij zijt. En beseffende wie gij zijt, zult ge de tijdloze waarheid van uw wezen neerschrijven in het wezen van de Onveranderlijke, waaruit alles voortkomt.

:--:~:

WIE VAN DE DRIE?

Daar staan ze getekend aan de altaarwand: de Vader, de Zoon en de Geest. Maar wie van Hen is werkelijk God? Wie van Hen moet ik het meest vrezen, eren of begrijpen? Wie van de drie gestalten, die mensen aan de waarheid geven is de werkelijkheid, de bron van leven, de realiteit, waaruit heel het bestaan is opgebouwd?

Zo op zichzelf beschouwd, zou het de Vader kunnen zijn. De Vader, machtig, groot en Schepper van het Al, drukt uit al wat er bestaat. Het is Zijn denken, waaruit een wereld leeft en later ondergaat. Dus God is wel één van de drie, die het toch schijnbaar heeft.

Maar dan de Zoon. De Zoon, die als een mens op aarde heeft geleefd, heeft aan de mensen 's Vaders Woord en 's Vaders Macht gegeven. Maar was het nu de Vader, Die door de Zoon ons sprak of was het de Zoon, die uit zijn kracht de grens tussen de mens en ook de Vader brak? Er is iets voor te zeggen: de Zoon is onze God.

Maar wat dan met de Geest? De Geest, die stralen-duif, zo bijna à la Picasso hier ontsproten, die als invloed door de wereld gaat en 't spreken van de groten bepaalt. Die als een lichtende tong op allen nederdaalt en zo oneindigheid in mensenwoord doet klinken.

Hoe kan er een God bestaan, als er geen kracht is van die God, die in een mens kan zinken en spreken door een mens? Ja, ook de Geest is eigenlijk God.

Maar wie dan van de drie is eerste, de voornaamste voor de mens? Wie is de werkelijkheid? Ik geloof, dat hier het onderwerp de spreker haast misleidt, want Vader en de Zoon zijn Eén. Zij zijn dezelfde Stem. De Zoon is van de Vader deel en alle kracht van Hem en alle Woord van Hem wordt in de Zoon geopenbaard. Zo is de Zoon een aangezicht, dat ons de Vader toont.

De Heilige Geest. Geen kracht op zich, maar God Die in de mensheid woont en door die mensheid soms zijn licht doet schijnen. Is hij nu Vader, Zoon of Geest? Ik weet het niet. Ik weet slechts, dat er een God bestaat. En wat Hij voor ons is geweest, bepaalt de naam die wij Hem geven.

Maar achter alle drie verschuilt zich voor mij de Bron van leven. Niet wie van de drie? Maar wie ervaart uit drieheid één of meer gezichten van één en dezelfde Kracht, die vindt in zich de macht, die een drie-eenheid doet verdwijnen en daarvoor eeuwigheid van leven en licht doet schijnen in mensheid en in eeuwigheid.

Mij dunkt, dit is het antwoord. Dat wat ook u als mens diep in het "ik" verborgen lijkt, is drie in één en één in drie; is eenheid, is totaliteit. En zo ge dat in u erkent, heeft u een werkelijkheid, nimmer in zichzelf verdeeld.

:--:~:

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: **Graaf Willem de Rijkelaan 15**
Leidschendam Tel: 01761-5154

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN

mediamiek ontvingen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

MAART 1970.

15e jaargang.
Nummer 6.

PARALLEL TUSSEN HEDEN EN VERLEDEN

Ontwikkeling

Omwentelaars

Tijdloosheid

KOSMISCHE WERKINGEN

Kosnische ritmen

Breuklijnen in de tijd

Levensboom

Ovname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

PARALLEL TUSSEN HEDEN EN VERLEDEN

Zesde Les.

O N T W I K K E L I N G.

In de oudheid zien wij rond de Middellandse Zee enkele eigenaardige verschijnselen. Het ene ogenblik is er eigenlijk niets, het volgende ogenblik zien we overal landjes en staatjes verrijzen. Egypte begint plotseling grootheid te krijgen. Negerrijken ontwikkelen zich. Wij zien dat de Arabische zwerfstammen zich ten dele tot kleine naties samenvoegen. Kortom, daar is ineens van alles en nog wat aan de hand. Als je probeert na te gaan waar dat nu vandaan gekomen moet zijn, dan kom je - hoe vreemd het ook moge klinken - alleen nog maar tot één redelijke verklaring:

Gezien de betrekkelijk korte tijd waarin de ontwikkelingen plaatsvinden, gezien het traject waarlangs de ontwikkelingen zich het eerst vertonen, moeten we aannemen dat er een gemeenschappelijke factor is. Die factor kunnen we dan - en dat wordt weer wat meer mythisch - verklaren door de eerste trek van de Atlantiërs, waarschijnlijk gevolgd - zoveel duizenden jaren later - door de tweede trek van de z.g. Atlantische slaven. Wat gebeurt er?

Volkeren, die in zeer primitieve gemeenschappen leven, komen plotseling in contact met mensen, die een idee hebben van staatsbestel, die zoeken naar rangorde, die proberen op de een of andere manier een verschil in kaste te maken tussen een krijgsman, een priester; een gewone landbouwer en wat er verder nog mag zijn. En daarmee begint het vreemde: Elke kleine stam houdt natuurlijk zijn krijgers, maar het idee van een krijgsmacht bestaat eigenlijk niet. Nu komen daar vreemde mensen, die een georganiseerd - zij het klein legertje - bij zich hebben en die dat idee van organisatie overdragen.

Verder is er nog iets opvallends. Er zijn eerst kort na deze ontwikkeling van staten handelswegen kenbaar. Vóór die tijd is er heel weinig handel; nu ineens zien we overal handelsroutes ontstaan en kunnen we bewijzen, dat b.v. 7000 à 6000 jaar v. Chr. er een betrekkelijk levendige handel moet hebben bestaan tussen delen van het Afrikaanse binnenland, de Noordafrikaanse kusten en Azië, in het zuiden daarvan. Verder blijkt, maar dat is aarzelend en wat later (de periode ongeveer 4000 v. Chr.), er een handel te zijn met bepaalde eilanden en via deze eilanden waarschijnlijk ook met o.m. Griekenland en zelfs Italië.

De grote vraag is natuurlijk weer: Waarom?

We moeten ons realiseren, dat de Atlanten door te wonen in een eilandenrijk en ook door de noodzaak om onderling grondstoffen, materialen e.d. uit te wisselen een betrekkelijk snelle en goede handelsontwikkeling hebben doorgemaakt. Het is niet alleen maar dat hun stedenbouw of hun idee van georganiseerde godsdiensten een rol speelt, maar veel

meer nog de relatie, die er bestaat tussen de verschillende groepen, die afzonderlijk producten maken. Het ontstaan van de vele rijken (later de tien rijken van Atlantis) is geloof ik voor een groot gedeelte te danken aan deze handelsbelangen. Degenen, die daar doorheen trokken, hadden een leger, maar zij waren ook handelaren. Zij waren geneigd om wat ze bij het ene volk teveel hadden gekocht bij het andere volk weer om te ruilen voor iets anders. Het handelsidee vlamt even snel op.

Het is moeilijk na te gaan in hoeverre de godsdienst haar sporen heeft achtergelaten. Toch zouden we ook hier - zij het met enige aarzel-
ling misschien - wel enkele sporen kunnen trekken.

Wij vinden nl. in de gebieden van de tegenwoordige Sahara, in de Westafrikaanse gebieden, vooral in het noordwesten, rotstekeningen en een zekere vorm van ideografie (een soort ideeënschrift van primitieve tekeningen) vergelijkbaar met het Indiaanse wampumschrift. We vinden daarnaast pogingen om dit teken-schrift aan te vullen met symbolen.

Nu is het aanvullen van teken-schrift met symbolen een bewijs van een zeer ver gevorderde cultuur, want voordat men komt tot het hante-
ren van een symbool naast een gestyleerde voorstelling om bijzondere functies of zelfs abstracte ideeën aan te duiden, moet men werkelijk tot een gemeenschap behoren, die het een en ander heeft doorgemaakt. En dat vinden we nu daar, zelfs al tegenover Gibraltar.

Gaan we verder langs de hele noordkust van Afrika en zelfs in een deel van de huidige Sahara tot in de Hoggar toe, dan vinden we eenzelfde soort ideeënschrift met vreemd genoeg enkele bijna gelijke symbolen. Die symbolen zijn o.m. een soort bliksemschicht, een primitieve ster-
tekening, een soort zontekening en zo zijn er nog een paar.

Dit ideeënschrift moet overal invloed hebben gehad. Als we later zien wat b.v. Salomo in zijn particulier zegel schrijft, dan is dat ook een bliksemschicht. Die bliksemschicht wordt gebruikt in een verband, dat magisch aandoet en wijst op bovennatuurlijke invloeden. Ergens moet het vandaan zijn gekomen.

Het idee van het hemelvuur als magische werking, maar gelijktijdig ook als verklaring van hogere machten t.a.v. waardigheid of onwaardig-
heid van handelingen etc. bestond in Atlantis. Indirect bestond het ook in de latere rijken. We vinden het zelfs terug in Ierse legenden, in Schotland, op de Orkneys, zelfs op IJsland, maar allemaal van late-
re datum. Zouden we dan misschien kunnen aannemen, dat deze mensen heb-
ben geprobeerd om hun idee van een relatie tussen het hogere en de mens duidelijk te maken? Het is niet zo onwaarschijnlijk, omdat zij werken met hemelsymbolen en deze niet alleen langs de hele kust te vinden zijn, maar ook een grote rol spelen in Egypte, in Babylon en zelfs nu nog bij be-
paalde secten in India en Pakistan. Ik zou daarom het volgende eens wil-
len poneren:

Wanneer een vreemde, hogere beschaving met grotere machtsmiddelen een primitieve wereld binnendringt, zo zal zij:
a. ideeën van rangorde opleggen; b. bepalend zijn voor opvattingen om-
trent handel; c. zij zal de symboliek (niet de godenverering, maar de symboliek die het hogere en meer waardevolle moet aanduiden) eveneens overdragen.

Als ik dat stel, dan zitten we ineens ook midden in de moderne tijd. Want wat gebeurt er in deze dagen?

Er zijn een aantal landen in Europa geweest, die gekoloniseerd heb-
ben. Dat wil zeggen, dat zij met een grotere krijgsmacht zijn binnengedron-
gen in rijken en hun eigen opvattingen in de daar bestaande culturen heb-
ben geïnjecteerd. Nu laten we maar even buiten beschouwing of die cultu-
ren nu van hogere of lagere rangorde zijn. Zij brengen dus handelsgebrui-
ken, militaire opvattingen en daarnaast ook symboliek. En wat zien we nu?

Deze koloniserende machten zijn langzaam maar zeker weer weggetrok-
ken, zoals waarschijnlijk vroeger de doortocht van de Atlantische slaven

ook een kwestie is geweest van jaren en zeker niet van eeuwen. Maar wat doen ze? Ze laten een primitievere maatschappij met een geheel eigen structuur in verwarring achter. In die verwarring zien we dat zich groepen formeren, die zich conformeren aan de westerse opvattingen. Natuurlijk, er is een groot verschil tussen een Duitse speelgoedfabriek en een Nigeriaans beeldenfabriekje, maar het principe is gelijk: een zo goedkoop en zo attractief mogelijk product maken, waarbij de eigen inbreng van de vakman of de kunstenaar eigenlijk minder belangrijk is dan de verkoopbaarheid.

Als we gaan kijken in de verschillende soukhs van Noord-Afrika, dan vinden we ook daar weer heel eigenaardige verschijnselen. Het oude ambacht bestaat nog wel, maar b.v. de lederbewerking of de bewerking van koper toont zelfs in de kleine bedrijfjes de neiging zich te industrialiseren en zich vooral te conformeren aan westerse wensen en eisen. De mensen blijven zichzelf gelijk, maar ze passen hun product en hun handelsgebruik sterk aan aan de opvattingen, zoals die in Europa bestaan.

Wat de symboliek betreft, ik zou zeggen: daarvan hebben we ook plenty. In bijna elke staat van Afrika - hoe jong en hoe onervaren ook - is een legertje dat in zijn opstelling sterk doet denken aan de Engelse legers. Daarvoor kunnen we een verklaring vinden door de sterke Engelse invloed te noemen. Maar de nabootsing gaat verder dan dit; want we zien soortgelijke legertjes nu ook langzaam maar zeker ontstaan in staten, die zeker nooit wat met Engelsen te maken hebben gehad. Kennelijk een militaire invloed, die zich voortzet.

Symbolen. Iedereen spreekt van democratie. Iedereen heeft het over nationaal belang. Iedereen heeft het over sociaal recht. Nu verschilt het sociale recht natuurlijk wel sterk. Soms is het sociale recht alleen het recht om te weten waarom ze je de kop afhakken. In andere gevallen betekent het inderdaad een zekere garantie in de maatschappij; maar dat komt niet zo vaak voor. De leuzen zijn gelijk. De praktijk is totaal verschillend, de interpretatie van de leuzen eveneens. Ik geloof, dat we hier dus te maken hebben met twee parallele ontwikkelingen. Maar dan moet daaruit nog meer zijn af te leiden.

Een interessant voorbeeld is hierbij Israël. We kunnen over Israël spreken als een probleem-gebied en de noodzaak van een Palestina voor iedereen, dat maakt niet veel uit. Belangrijk is, dat we hier een vreemde groep zien met een eigen orde, met eigen opvattingen. Die groep wordt een staat. Ze heeft eigen technieken van bevoeiing en tuinbouw. Ze ontwikkelt eigen militaire technieken, eigen sociale technieken te midden van een vijandige wereld, die zich daartegen ten sterkste verzet. Maar heeft u wel eens nagedacht over de sterke gelijkenis, die bepaalde nu bestaande organisaties in de Arabische landen hebben met de eerste organisaties die in Israël werkten? Zeker, ze zijn een paar jaar achter, maar per slot van rekening, de Arabieren met hun strijd doen toch wel een beetje denken aan de technieken van de Haganah en al die andere groeperingen. De pogingen om de wereld te activeren - iets, waarin Israël bijzonder sterk is geweest, als u het mij vraagt - wordt gelukkig nog niet helemaal ter zake doende op het ogenblik toegepast door Jordanië. Jordanië, dat op een verduveld handige manier de welwillendheid van de wereld inroept voor zijn problemen door te wijzen op zijn grote moeilijkheden. Dat heeft Israël indertijd ook gedaan. De pogingen in al die landen om tot bevoeiing te komen, wijst er ook op dat men nu bezig is om bepaalde technieken van Israël over te nemen.

Als we gaan kijken in Syrië, Egypte of waar u ook maar wilt, dan zien we projecten ontstaan die verdacht veel lijken op de poging om b.v. de Negev te ontsluiten. Er is hier een ontwikkeling aan de gang, die Israël, zoals het nu bestaat, op den duur waarschijnlijk wel zal oplossen; maar de technieken, de sociale inzichten, de strijdtechnieken, die Israël heeft geïntroduceerd zullen blijven bestaan.

Van de Atlantiërs is niet veel meer overgebleven. Zeker, er zijn wat vermengingen geweest en de Targi (de blauwe mannen van de Toearegs) zijn misschien ten dele een overblijfsel van de doortrekkende mensen (Atlanten waarschijnlijk en gasten, meelopers, die daar zijn blijven hangen), maar verder hoort men daar eigenlijk niets van. Atlantis is een beetje uitgestorven. Van Egypte hoort men ook niet veel meer in zijn oude betekenis. Men vergeet wel eens, dat het oude Egypte eens een gebied is geweest, dat vooral door zijn handelsrelaties en zijn verschillende expedities, die daar naar handelsgoederen maar ook naar delfstoffen, houtwaren e.d. zochten, zoals ook Israël in zijn glorie-dagen een korte tijd heeft gedaan, eens een groot gedeelte van Afrika beheerste. De naam bestaat, de oude bouwvallen bestaan nog en de gerestaureerde gedenktekens. Wat is er eigenlijk overgebleven van dat grootse Egypte, van zijn rijkdom, zijn pracht, zijn grootheid van handel, zijn bijzondere indelingen? Daarvan is weinig over. En zo denk ik ook wel, dat de tijd voor de westerse invloeden voorbij zal gaan. Het is eerder een zich meester maken van de westerse techniek, de westerse denkwijze en daarbij gebruikt men natuurlijk de westerse symbolen en leuzen.

Er is echter ook een ontwikkeling aan de gang. Die ontwikkeling heeft heel veel vreemde nevenverschijnselen. Laten we eens denken aan alle universiteiten, die er op het ogenblik in Afrika zijn. Het lijkt misschien onbelangrijk, maar in feite ontwikkelen deze vaak een geheel eigen visie, terwijl de mensen die daar studeren zich weliswaar de westerse kennis eigen maken, maar merendeels deze zullen moeten toepassen in een milieu en onder omstandigheden, die niet vergelijkbaar zijn met de westerse, terwijl daar ook de middelen om een westerse techniek toe te passen - zoals oliemaatschappijen b.v. wel doen - niet aanwezig zijn. Is het dan niet logisch aan te nemen, dat deze universiteiten bezig zijn een geheel eigen ontwikkeling op allerlei terrein tot stand te brengen door bijna geheel Afrika? Dan ontstaat er dus een afwijkende cultuur.

Die afwijkende cultuur zal zich in enkele grote rijken ongetwijfeld uiten. We kunnen niet aannemen, dat er zoveel kleine staatjes en landjes blijven bestaan. Zeker, Egypte heeft een behoorlijke ontwikkeling gekend van bijna 1500 jaar, voordat er sprake was van het ontstaan van rijken. Destijds waren het er nog maar twee. We spreken daarvan als het Beneden- en Boven-Egyptisch Rijk. Toen heeft het nog ongeveer 1500 tot 1700 jaar geduurd, voordat de kronen van die twee rijken onder één vorst werden verenigd. In die tijd had je nu eenmaal vorsten en Godgezondenen nodig. Tegenwoordig heb je meer profeten van Marx, Mao of iemand anders nodig, maar het principe blijft hetzelfde.

De kleine staten moeten samenwerken. We moeten ons wel realiseren, dat een groot gedeelte van die negerstaatjes, die er op het ogenblik bestaan, met een universiteitje waar een blanke misschien om lacht, met hospitalen waaraan je je ergert, met een sociale structuur die onvoorstelbaar is, moeten samenwerken. Dat samenwerken kan niet gebeuren op de manier, waarop dat in het Westen zou kunnen. Ze hebben daartoe de middelen niet. Zij moeten hun eigen landbouwtechniek gaan ontwikkelen. Het Westen kan daarbij helpen, maar het zal hun eigen techniek moeten zijn. Zij kunnen hun eigen methode van wegenbouw en vervoer instellen. Zeker, het Westen helpt. Maar de manier waarop dit het doelmatigst gebeurt zal tenslotte door de staatjes zelf worden bepaald. En zij hebben elkaar nodig.

Op het ogenblik zijn er nog vele hoofdmannetjes, die allemaal proberen een eerste rol te spelen. Maar die hoofdmannen kunnen niet genoeg. En zo worden de symbolen aangeroepen, in casu "democratie" waarschijnlijk en misschien het symbool "revolutie". (Revolutie betekent gewoon door elkaar gooien; maar men maakt er dan plechtig een omwenteling van.)

De revolutie, de gehele opzet, dwingt hen tot samengaan. En als er maar één sterke man komt of één kleine sterke groep, die de steun van de militairen kan winnen (dus militaire macht), dan zal de groep zich kun-

nen doorzetten, mits zij voldoende handelstechniek bezit; dus een redelijke uitvoer en invoer in stand kan houden. Ik denk zo, dat dat nog wel een jaar of vijftig duurt, maar dan zijn we zover. En dat is helemaal niet te verwonderen.

Elk land, dat door een vreemde invloed wordt ontsloten, zal trachten zichzelf te hervinden, maar zal daartoe de middelen gebruiken, die van de ander zijn geleerd. Men verbetert ze, men past ze op zijn manier aan misschien. Technieken, die eenmaal zijn overgenomen, hebben een ontzettend lang leven; veel langer dan de oorspronkelijke techniek, want die is maar deel van een ontwikkeling. De overgenomen techniek wordt echter een basis. Het is een denkbeeld geworden dat eigenlijk de gehele maatschappij domineert. Laat mij u een voorbeeld geven:

In de tijd van de vikingen (de lange schepen) was het maken van raids over zee een van de middelen waardoor een staat zijn grootheid kon bewijzen en eventueel de nodige plundering kon verkrijgen. Er was een bepaalde methode; nl. het onverwacht verschijnen met een voldoende bewapende macht, eventueel een doordringen in het binnenland en daar dan plotseling opduiken, eveneens weer met een militaire macht. Precies dezelfde techniek hebben de Hollanders nog gebruikt in 1500 en 1600 tegen b.v. de Bey van Tunis. De techniek, die de Nederlanders in die periode hebben gebruikt in de Middellandse Zee, vertoont een zo sterke overeenkomst met de strategie van de vikingen, dat je niets anders kunt zeggen dan: Hé, zou dat toch dezelfde bron hebben? En wat dat betreft, doen de Engelsen met hun piratenschepen niet onder.

De Engelsen hadden een eigen vorm uit de aard der zaak. Hun schepen en hun samenwerking was wat anders, maar ook zij kwamen op een gegeven ogenblik ook tot gecombineerde raids. En als we kijken naar de techniek, die de Morgans (de bekende zeeroovers) gebruikten om tot b.v. Louisiana door te dringen, om de hele kust en de eilanden-archipel van de Caribische Zee te domineren, dan blijkt wederom dezelfde gedachte van lange reis, korte sortie door te werken. Kennelijk, is dus het patroon van de oorspronkelijk storende maar gelijktijdig dominerende vikingen te zijn overgenomen door praktisch alle volkeren, die met zeevaart te maken hebben.

Zelfs in Frankrijk bestaan dergelijke groeperingen. En nog vele eeuwen later beschouwt men - of het nu juist is of niet - deze manier van optreden als de meest doelmatige. Zelfs de wijze, waarop b.v. tegen de Armada werd opgetreden, doet weer denken aan de tactiek van de Noren. Want wat deden de vikingen? Ze kwamen met vele kleine, wendbare vloten en door hun snelheid en wendbaarheid waren ze sterker dan de kastelen. We zien dus dat de techniek wordt voortgezet.

Wat hebben dan de verschillende landen in b.v. Afrika van de blanken geleerd?

- 1e. Het is belangrijk verbindingen te beheersen.
- 2e. Zolang er een handelsproduct is, is het mogelijk de nodige macht op te brengen.
- 3e. Men moet altijd trachten een schijnbaar ideaal te doen samengaan met een volledig op nut gericht gedrag.

Ik geloof, dat de staten van Afrika ook deze les zullen hebben geleerd. En lang nadat in Europa misschien het een of ander ideaal heeft overwonnen en het hele leven dicteert, zal men in Afrika nog uitgaan van het standpunt: een ideaal moet je noemen. Dat is de wimpel bij de vlag; maar de slag wordt geleverd om de centen, niet voor de eer. Wat dat betreft zou Piet Hein dus heel goed als een moderne Afrikaan kunnen incarneren.

De ontwikkeling, die op die manier plaatsvindt, is bijna ontstellend, omdat je wordt geconfronteerd met de totale waardeverandering van een samenleving en daarmee ook van de individuen, die daarin bestaan.

Ik heb nu Afrika genomen als voorbeeld. Laat mij nog een ander voorbeeld geven over ontwikkelingen.

China was een machtig keizerrijk. Het werd geregeerd door de Mantsjoes. Zij hadden een geheel eigen administratie en volledig inzicht. Omstreeks 1850, iets later nog, begint de opmars van de Europeanen naar het binnenland. Daarbij zijn kooplieden, die olie, olielampen en dergelijke eenvoudige dingen verhandelen; daarbij zijn zendingen en daarbij zijn uit de aard der zaak ook militairen. De Europeanen vestigen verschillende kleine conclaves, voornamelijk in de kustgebieden. Verbindingswegen, die reeds lang bestonden, worden in waarde veranderd door het gebruik dat de Europeanen daarvan maken. Vanaf dat ogenblik zien we een gisting, een verandering ontstaan in het grote Chinese rijk.

In China zien we opeens revolutionairen optreden, die zich wel niet zo noemen en die de Keizerin-moeder natuurlijk nog alle eer betuigen, maar de Broederschap van de Lotus (deze moordenaars en koppen-snellers) vecht niet meer voor een terugkeer naar de oude waarde. Zij strijden voor het behoud van wat ze van de Europeanen hebben geleerd, maar zonder de Europeanen. Ze hebben dus kennelijk al geleerd, dat je moet moderniseren. Het resultaat daarvan kent u. Een aantal betrekkelijk grote militaire acties van de westerse mogendheden.

Bijna onmiddellijk daarna begint de strategie te veranderen. We zien plotseling een andere vorm van strijd- en legerorganisaties. We zien daarnaast - en dat is ook zeer interessant - een verandering optreden in de samenwerking van de koopliedenbonden of loges of hoe u ze wilt noemen. Er is kennelijk iets aan de gang en dat zet zich door. De tot nu toe in stand practisch vastgeroeste Chinees begint meer en meer los te breken. Hij wordt nu niet meer "rover", hij wordt ofwel soldaat, dan wel hij gaat eenvoudig naar een vreemde streek en matigt zich een nieuwe positie aan. Iets wat vroeger ondenkbaar zou zijn.

Het resultaat zien we dan later in de poging om het keizerrijk om te vormen tot een republiek; de twee omwentelingen, die de republiek kent en tenslotte de conversie tot een communistisch land. Daarbij maakt de Chinees zich ongetwijfeld wel schuldig aan overdrijving van hetgeen hij van het Westen heeft geleerd. Maar wat heeft hij geleerd?

In de eerste plaats heeft hij geleerd, dat het doel de middelen heiligt. Iets wat het Westen voor zich niet graag toegeeft, maar wat het overal altijd heeft toegepast.

In de tweede plaats leren zij, dat militaire organisatie een macht schept waar een traditionele groep nooit tegen op kan. Het idee van een discipline, die eigenlijk alleen maar bestaat uit hoffelijkheid, wordt vervangen door een discipline die een zekere rechtsnorm kent, maar gelijktijdig ook een absolute aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid. Het was vroeger soms in ambtenarenkringen wel het geval, maar onder het gewone volk en in het leger zeker niet.

Eindresultaat: de commune, de gemeenschap. De gemeenschap, waarvan men heeft geleerd door de kleine gemeenschappen van blanken, die zich zelfs tegen het geweld van vele Chinezen vaak doelmatig wisten te verdedigen. De groepering wordt veel verder doorgevoerd dan in het Westen ooit denkbaar is. Maar dit kan alleen worden doorgevoerd, omdat de totale eigen structuur omver is gegooid.

Nu zien we westerse invloed opnieuw optreden, maar vanuit Rusland. Rusland heeft trouwens altijd veel invloed gehad in China. Deze invloed gaat nu de richting uit van de ambtenarij, de technocraat, de bureaucraat. Prompt neemt China het over, maar veel feller en veel consequenter dan het in Rusland mogelijk is.

De wetenschappelijke ontwikkelingen, waarop het Westen zich beroemt, worden gezien als nuttig. Dientengevolge maakt dat grote logge, eigenlijk heel anders gerichte China in zeer korte tijd een zodanige ontwikkeling door, dat men de westerse technieken inderdaad beheerst en leert gebruiken. Een verandering van mentaliteit, maar daarmee ook een verandering van politieke betekenis, van religieuze betekenis zelfs.

De goden zijn niet meer de vage krachten, die men aanroeft. De goden leven op aarde: zij heten Lenin en natuurlijk vooral Mao.

Deze ontwikkeling moet voeren tot een zodanig, maar dan ook zeer scherp verwestersen van de Chinese samenleving, dat over honderd jaar het Westen wel eens heel raar zou moeten opkijken tegen dit China, dat dan zeer waarschijnlijk door het consequent verdergaan op enkele details, die in het Westen allang worden verwaarloosd, de discipline, de macht en de mogelijkheden heeft, die het Westen ontbeert.

Ik wil hiermee maar duidelijk maken, dat er dus altijd weer een ontwikkeling is, die door schijnbaar onbelangrijke contacten kan worden veroorzaakt en die zeer grote gevolgen heeft. Ook voor uw wereld is dit het geval. Ik zou nu zeker niet volledig zijn, indien ik niet zou wijzen op het overnemen van een houding. Ik zou dit onder de sociale waarden willen rangschikken.

Als wij de Europeanen in Afrika zien of wat dat betreft het optreden van de Arabieren (de moren vooral), dan blijkt dat ze zich als een selecte gemeenschap beschouwen. Ze zijn dus sterk chauvinistisch en sterk groepsgebonden. Hierdoor dringen zij a.h.w. een ieder, die in die landen een zekere positie bereikt een soortgelijk chauvinisme op. De groepen, die zich uitverkoren achten, worden groter naarmate men eens tegen enkele uitverkorenen meer heeft opgezien. Op deze manier is dus het chauvinisme van de Chinezen ook beter te verklaren. Zij worden nl. heel vaak beheerst door groepen en invloeden van buitenaf.

De Tartaren zijn er binnengevallen uit het Zuiden. Uit het Noorden zijn volken binnengekomen; zij hebben het land beheerst. China bleef zichzelf, maar werd eigenlijk gedomineerd door het groepsbewustzijn van zijn overheersers. En juist dat groepsbewustzijn en dat groepschauvinisme zijn m.i. mede aansprakelijk voor de zeer sterke, in lagen opgebouwde sociale structuur, die China zelfs al rond het jaar nul bezat.

Ik geloof, dat op deze wijze de blanken - en dan behoef ik niemand uit te zonderen; ook de Russen niet, zelfs niet de Russen in de laatste tijd die zich gedragen als een enclave van uitverkorenen temidden van minderwaardigen - de aanleiding worden tot een veel sterkere groepsgebondenheid; een verering van groeps- en machtsverdeling in de gemeenschap.

Dit is natuurlijk allemaal politiek. Maar daar hangt het mee samen. Het is echter ook de historie van het verleden en de toekomst.

Nu moeten we nooit denken, dat de Spiraal van de Tijd (een mooie term) altijd dezelfde ontwikkelingen en gebeurtenissen herhaalt. Maar wat ze wel duidelijk maakt is, dat menselijke, in feite psychische en psychologische ontwikkelingen zich blijven herhalen, omdat de mensheid als geheel nog in een bewustzijnsstadium verkeert, waarin nog steeds deze zelfde tendensen en wetten een rol spelen. En als je de toekomst wilt beschouwen, dan kun je dat alleen maar doen - volgens mij - door uit te gaan van het verleden.

Nu ga ik proberen u duidelijk te maken hoezeer zelfs de oude rituelen in deze tijd nog voortleven.

In het oude Egypte was het verschijnen van de Pharao een soort feest. Hij zal op zijn troon, rond hem stonden wat we de banieren van zijn leger zouden kunnen noemen. Daar omheen waren gegroepeerd de standaarden van de landvoogden, die allen schatting kwamen betalen; en weer daar omheen waren dan nog gegroepeerd de vlaggen van bepaalde priestergroepen enz. enz. In een dergelijk prachtvol hof kwamen de mensen binnen en werden overweldigd door de macht en het aanzien van Pharao, die - als hij zijn kunstwerken had afgelegd - meestal maar een miserig ventje was. De meesten waren nog jong.

Hitler, Massale bijeenkomsten. Een woud van vlaggen en vaandels van allerlei soort en daar in het midden de ene centrale figuur (eigenlijk ook een miserig ventje) maar het valt niet op. Een stem, die mis-

schien niet zo welluidend is als sommigen zich nog zouden willen herinneren, maar die alleen al door die positie met een buitengewone ferociteit en dominerend overwicht kon spreken. Nu denkt u zeker, dat dat alles was. Neen.

Als Pharao uitvoer, dan gebeurde dit met de mooiste vaartuigen die er denkbaar waren, met orkesten erbij, met allerlei begeleidende vaartuigen elk met een eigen functie. Tegenwoordig ziet het er natuurlijk een beetje burgerlijk uit. Maar denkt u eens aan het uitrijden van de Gouden Koets ter gelegenheid van de Opening van de Staten-Generaal. Weer precies hetzelfde: een schouwspel van macht, van flonkering, van pracht, bedoeld om een overwicht uit te drukken. Of men het nu bewust doet of niet, maar dat is het eigenlijk.

Kijken we nu naar de Ver. Staten. Laten we de kwestie van een persconferentie van de president eens beschouwen. Wat zien we? De vlag. De president alleen, verheven. Daaromheen de apparaten, de richtmicrofoons, de lijfwachten en daarvóór de menigte, die zich misschien dan niet zo erg laat imponeren, maar die eigenlijk dan toch bedwongen is. Er zijn natuurlijk stommelingen, als een zekere Agnew, die dat harop zeggen. Dat moet je zeker niet doen. Je moet niet zeggen, dat je zoveel macht en overwicht hebt, want dan geloven ze je niet meer. Men moet het laten zien. Men moet de burgerwacht laten aantreden. Men moet vaandels en vlaggen tonen en met een grote praalstoet duidelijk maken hoe groot je bent voor het volk; en dat gebeurt nog steeds overal. Er is weinig veranderd.

Als we die parallellen op een ander terrein doortrekken, dan zien we weer precies hetzelfde. De kameraad-Directeur van de een of andere fabriek ergens in een land waar alleen maar gelijken bestaan die gezamenlijk arbeiden, wordt op dezelfde beleefde manier gegroet als mijnheer de Directeur in een moderne fabriek, ongeacht C.A.O.'s en alle arbeiders van een fabriek in deze tijd. En dat scheelt ook niet veel met de eerbied van de gezellen voor de meester, die in een atelier of werkplaats binnenkwam in de 16e eeuw; of misschien het binnentreden van de een of andere heer, die een slavenbedrijf er op na hield in Rome, Egypte of waar dan ook. De verschillen zijn niet zo groot als u denkt. En omdat we weten dat elke verstoring, die in een dergelijk patroon wordt aangebracht - vooral als ze van buitenaf wordt veroorzaakt - doorwerkt en een zekere imitatie-drang ten gevolge schijnt te hebben, kunnen we ook aannemen, dat als b.v. Frankrijk besluit in Moskou of Leningrad een modeshow te geven, plotseling heel veel mensen in Rusland een andere mode gaan nastreven. Geen andere denkwijze - zij zijn chauvinistisch, ze zijn een groep - maar dit is beter en ze zullen net zolang wringen, totdat ze een Russische mode kunnen creëren, die met de Franse zou kunnen concurreren; om te laten zien hoe groot zij zijn.

Als de Amerikanen komen met een handelspaleis, waarin computers en ijskasten staan, dan zal Rusland ze ontwerpen en proberen het beter te doen. En als Rusland op een wereldtentoonstelling duidelijk maakt hoe het goede resultaten heeft behaald met de een of andere vorm van gemechaniseerde mijnbouw of landbouw, dan kunt u er zeker van zijn dat er plotseling in de Ver. Staten projecten ontstaan, waarmee men - natuurlijk alle gesubsidieerd en in vrije onderneming - toch probeert om precies hetzelfde te doen. Imitatie-drang. En daaruit kan men weer verdere conclusies trekken. Mijn conclusies - die iedereen misschien niet zal willen onderschrijven - zijn deze:

Deze imitatie-drang, waarbij vooral invloeden van buitenaf een bijzonder sterke inwerking hebben op het gedrag van de groep, zonder dat de groep daarbij haar in feite chauvinistische opvattingen omtrent beter-zijn zo snel zal prijsgeven, voert ertoe dat de technieken op deze wereld (sociaal, religieus en anderszins) een steeds grotere gelijkstelling ondergaan. Het houdt dus in dat de landen, die nu onderontwik-

keld schijnen te zijn of een afwijkende ontwikkeling schijnen te vertonen, in toenemende mate zullen groeien naar precies hetzelfde punt waar ook de westerse samenleving naartoe gaat. Het enige verschil is, dat zij jong zijn in hun ontwikkeling; dat zij dus met veel meer veerkracht en geestkracht daarop afgaan dan de westerse landen, die dat eens geïnstigeerd hebben, maar die langzamerhand wat uitgekeken raken op hun eigen verworvenheden.

Nu spreken we niet over een "Untergang des Abendlandes" - hoe mooi het ook klinkt. We spreken dan van een nieuwe lering voor de wereld door het afwisselend domineren van de nu onderontwikkelde groepen, waarbij de feitelijke veranderingen niet kunnen worden gedekt door de gehanteerde symbolen en de organisatie van de krijgsmacht - voor een zeer lange tijd althans - de belangrijkste zal blijven voor de zelfhandhaving en vooral voor de uitdrukking van eigen belangrijkheid en ook het handelsaspect - of men het nu begeert of niet - zal domineren in de samenleving.

NOOT.

Wie dit alles heeft aangehoord, moet niet blijven stilstaan bij het denkbeeld: dit is wel interessant. Ik geloof, dat hij verder moet gaan dan dit. Dat men zich moet realiseren dat ook op dit moment vreemde invloeden van buitenaf doordringen, zelfs in uw schijnbaar besloten maatschappijtje.

U zoudt zich moeten realiseren hoe er wisselwerkingen bestaan tussen groepen, die in denken sterk van elkaar zijn afgeveken. Hoe totaal differente praktijken elkaar beïnvloeden. Want dan pas kunt u begrijpen hoe b.v. de droom van een verenigd Europa mogelijk kan worden. En u gaat ook begrijpen dat ook de gastarbeiders in Nederland - of de Nederlanders dat nu willen of niet - een verandering in de Nederlandse mentaliteit tot stand brengen, zoals eens de uit Indië gerepatrieerden en de naar Nederland gekomen Nederlands-Indische burgers ook grote invloed hebben gehad op het denken van Nederland, dat daardoor veel mystieker en gelijktijdig vrijzinniger werd.

Indien u zich dit realiseert en u denkt aan uw eigen kleine groepen, constateer dat ook daar vreemde invloeden soms binnendringen. Tracht dan eens na te gaan, hoe uw eigen reactie wordt bepaald, zonder dat u de andere groep aanvaardt of in de andere groep opgaat, maar hoe u zich desondanks probeert aan te passen. Dan heeft u begrip voor al wat er op de wereld gaat gebeuren in de komende tijd en u zult beter dan vele anderen in staat zijn te voorzien wat er onvermijdelijk zal geschieden.

:--:

OMWENTELAARS.

De omwentelaars zijn een nieuw ontstaan ras, dat zich slechts wel bevindt zodra er een omwenteling gaande is. Dit onderscheidt zich uit de aard der zaak naar ras, rang, stand en sexe. Ik heb gehoord, dat er tegenwoordig Dolle Mina's zijn, die wij in dit verband dus als een soort omwentelteefjes kunnen beschouwen.

De belangrijkheid van deze omwentelaars ligt niet in het feit, dat zij proberen alles naar hun denkbeelden te zetten, want die zijn over het algemeen nog slechter dan de denkbeelden van degenen, die zij kritiseren. Belangrijk is echter wel, dat zij de vaak wat vastgeroeste hersenen van de wijzen dezer tijd olieën met hun enthousiasme, zodat ze tot onverwachte en spontane uitbarstingen van progressiviteit komen.

Progressiviteit is een leuze, die in deze tijd opgeld doet op elk terrein. Een pastoor, die zich verlooft, is progressief. Iemand, die het huwelijk beschouwt als een bijkomstigheid, is progressief. Iemand, die meent dat een nudist voor zijn visie op het leven moet uitkomen - zelfs als hij zich in het Parlement bevindt - is ongetwijfeld eveneens progressief, ofschoon dit waarschijnlijk niet zo snel zou voorkomen, gezien de tochtigheid van de wandelgangen.

Ik wil hier nog niet spreken van het toenemend euvel van een gemengde parlementaire zitting, waarin de vrouw - ofschoon op het ogenblik nog hoofdzakelijk als heibeierig element - mede een rol gaat spelen in het politieke spel, hetwelk - zoals u zult begrijpen - slechts een aanleiding kan zijn voor ons om de geestelijke achtergronden en de daarmee verbonden processen wat nader te bezien.

We hebben dan te maken met wat men noemt: onlust en ontevredenheid. Nu moet ik toegeven, dat ik zelden zo lustig onlust heb zien betuigen als in de laatste tijd. Deze onlust moet echter gebaseerd zijn op iets. En er zijn maar twee mogelijkheden te noemen: ofwel spleen (zoals u weet een verveling geboren uit gebrek aan besef omtrent de mogelijkheden) dan wel angst, hetzij voor de maatschappij hetzij voor de factoren, die in een maatschappij een rol spelen.

Een mens, die door angst wordt gejaagd, reageert panisch. En wanneer ik zie hoe de omwentelaars van deze tijd tekeer gaan, heb ik ook wel het gevoel dat de god Pan zich zo nu en dan onder hen mengt; althans ik meen onder de fluittonen de bokspoten te zien. Maar deze angst is dan gebaseerd op een erkenning van toestanden en feiten. En ofschoon spleen ongetwijfeld een rol speelt, zie ik toch de angst in deze dagen als een zeer belangrijke factor. Men begint te begrijpen wat men eigenlijk moet vrezen. En wat is het meest te vrezen in een menselijke maatschappij? Een mens, die zich niet menselijk gedraagt. Ik meen, dat een minder menselijk gdrag ook wel bij omwentelaars voorkomt. Maar we zouden dit kunnen zien als een versterkt uiten van factoren in de maatschappij aanwezig.

Belangrijker is het, dat men bang begint te worden voor de preten-ties van anderen.

Als een dominee zijn vrome woorden niet met ingebouwde echo mag uitgalmen, maar als mens moet spreken met de mensen, dan blijkt hieruit niet dat het ambt in waarde daalt; wel echter, dat de geestelijke waarde er één van mensen is en niet slechts een kwestie van een boven-menselijk gezag, dat men lijdzaam en kudde-achtig ondergaat.

De tijd, dat de gelovige oude vrijsters met koeieogen hingen aan de lippen van een predikende pastoor, is eveneens voorbij. Ofwel ze nemen meer practische maatregelen, hetwelk heeft geleid tot een strijd om het celibaat nu eindelijk maar eens af te schaffen, dan wel zij kijken kritisch naar een geestelijke voorman. Dat is begrijpelijk. Want zodra ik de moed

heb om kritiek uit te oefenen op een menselijk gezag dat geestelijke pretenties heeft, moet ik mij bezighouden met een geestelijke werkelijkheid. Mijn kritiek blijft nl. zinloos, indien ik niets daartegenover kan stellen.

Als een Dolle Mina uitbreekt in een hernieuwde vorm van feminisme, zo kunnen we dat haar niet euvel duiden, maar het blijft slechts een wat ridicule en zelfs wat ziekelijke vertoning, tenzij ze in staat is iets anders of iets beters in de plaats te stellen van de mannelijke superioriteit, die zij zo gaarne zou willen zien afbreken. En de mannelijke superioriteit is - dat geef ik gaarne toe ondanks het feit dat ik van het mannelijk geslacht was in mijn laatste bestaan - veelal op pretenties gebaseerd en niet op feiten.

Als een hippe-vogel de maatschappij aanvalt in haar vaak belachelijke gebruiken, zo doet hij dit zeker niet ten onrechte; want de maatschappij is belachelijk.

Als een geestelijke vernieuwer een filosofie probeert te vinden, waarin God niet meer een soort Jupiter tonans is, klaarstaand om de mensheid te straffen als zij kwaad doet en haar te kwellen om haar tenslotte de hemel te laten verdienen als zij goed doet, maar God wil zien als een beleefbaar, een werkelijk iets, dan is ondanks de mogelijke dwaasheid van de filosofie zelf iets bereikt.

De zin van het menselijk leven kan immers niet liggen in de totale pretentie, het voortdurend opbouwen van illusies omtrent later en morgen, het steeds uitkraaien van leuzen die zinloos zijn geworden. Een menselijke bewustwording, een geestelijke bewustwording kan slechts worden gebaseerd op de feiten, die men zelf constateert, op de waarden die men zelf beleeft en op de krachten die men zelf mede tot uiting brengt.

Ik meen, dat in dit proces de omwentelaars een belangrijke rol spelen, omdat zij - hoe dan ook - de mens ertoe dwingen zelf te denken en zelf in te grijpen. Het interesseert mij weinig, of er nu een groep extremisten van uiterst links of van uiterst rechts aan het woord is. Tenslotte zijn zij slechts de richtingaanwijzers van een maatschappelijk voertuig, dat slechts zelden de gegeven aanwijzingen omzet in een werkelijke koers. Zij zijn echter belangrijk, omdat zij in hun extremisme de mens duidelijk maken dat hij een stellingname niet kan ontberen.

Stelling nemen tegenover jezelf is hierbij heel belangrijk, want de doorsnee-mens probeert zichzelf het leven te verzoeten met illusies. Hij ziet de feiten over het hoofd en weigert eenvoudig een verandering te gedogen in datgene, wat door gewoonte, gebruiken, sleur en luiheid is geheiligd. Welaan, juist dit wijzigen is van grootste belang.

Indien ik als mens in deze tijd onder u zou leven, zo zou ik waarschijnlijk behoren tot de provoschrijvers. Toch voel ik mij meer verwant met een m.i. wat oudere en elegantere vorm van kritische maatschappij-beschouwing. Maar ik weet wel één ding: dat degene, die de maatschappij aanvalt in volle eerlijkheid, gelijktijdig ook zichzelf aanvalt. Zodra hij dit beseft, dwingt hij zich naar waarheid te leven.

Waarheid is over het algemeen geen bijzonder geëerde waarde op aarde, behalve misschien bij die groepen, die "waarheid" zetten als kop boven hun leugens. Maar de waarheid omtrent jezelf is het principe van bewustwording. Een mens, die - hoe dan ook - heeft geprobeerd naar waarheid en in waarheid te leven - hoe verkeerd misschien volgens menselijke en geestelijke maatstaven - zal als een geestelijk bewuster wezen in onze werelden binnentreden.

Velen van de omwentelaars van deze dagen maken de meest stupide fouten, maar zij zoeken tenminste naar zichzelf. Zij zoeken naar een waarheid in de maatschappij, in zichzelf, in hun geloof, in hun filosofie; en daarmee zoeken zij naar de werkelijkheid omtrent zichzelf, iets wat de wereld meestal achterwege laat.

Er zijn in deze dagen vele verwilderde gewassen gegroeid om wat juvenile gelaten, die met luide, zij het door het haar soms wat verdoezelde kreten door het leven stormen. Zij proclameren hun harige kunst. Zij proclameren de rechten van het polemisch toneel. Zij proclameren, kortom, het recht om te....zwammen. Gezien de harige woekering zou men geneigd zijn hier een geestelijke woekering als parallel te stellen. Toch is dit niet geheel juist, want in hun ijver om anderen te bekeren zoeken zij toch ergens zichzelf. Je kunt nl. niet iemand worden, indien je niet beseft op welke punten je niemand bent. En velen menen slechts iemand te zijn, doordat zij zo continu niemand zijn geweest, dat zij aannemen dat dit hun enig werkelijke persoonlijkheid en daardoor de enig juiste maatstaf op aarde is.

Wij hebben behoefte aan mensen, die leven en denken - ik heb dat reeds gezegd. Hoe zij leven en hoe zij denken is minder belangrijk dan dat zij leven en dat zij denken. Indien ik een kleine kritiek mag wagen op sommige aspecten van uw maatschappij:

Als ik uw stille meerderheid zie opgeborgen in vaak wat doodkistachtig uitgevoerde flatgebouwen, dan denk ik wel eens: Hier staat wederom een begraafplaats voor de levenden. De levenden die dood zijn, omdat zij bang zijn voor het leven. Maar eens komt de dood; en in de dood moet je leven. Daar zijn geen flatgebouwen om je erin terug te trekken onder het weldoend oog van Sociale Zaken. Daar zijn geen kerken, waarin het enig ware Woord wordt verkondigd met garantie op hemelrijk en eeuwige bewustwording voor een ieder, die ruimschoots bijdraagt aan de collecte. In onze wereld is de keuze: leven met de werkelijkheid, die jezelf bent, wetend, dat een ieder elk feilen, elke dwaasheid en ook elke deugd in je wezen kan zien, of wegvlugten in het duister. Misschien dat vele omwentelaars zich tenslotte toch zullen omwentelen naar het duister. Want ook zij zijn nog bang voor de werkelijkheid omtrent hun wezen. Maar met hun zoeken naar waarheid zullen zij toch steeds meer mensen daartoe moeten brengen zichzelf te zien zoals zij zijn.

Eerlijk gezegd, begrijp ik niet goed waarom zo velen bezwaar hebben tegen het in de ogen zien van de eigen werkelijkheid. De mens gaat naar lachspiegel-paleizen toe, aanschouwt zijn vertekende gedaante en schatert, omdat het beeld zo koddig is. Zou men niet eens in een geestelijke spiegel zonder lach-effect kunnen kijken en dan ook schateren om eigen dwaasheid?

De omwentelaars van heden hebben één gebrek: zij kennen niet voldoende zelfspot. Slechts hij, die in staat is ook om zichzelf te lachen, komt dicht bij de werkelijkheid van zijn wereld. Want wie zichzelf beschouwt als een paragon van edelmoedigheid, bewustzijn, verdraagzaamheid, waarheid, sociaal recht, is over het algemeen slechts een uil, die knipoogt tegen de zon van onbegrepen waarheid. Maar degene, die zijn werkelijkheid durft aanvaarden, die lachen durft over eigen belachelijkheid, die de draak durft steken niet slechts met de wereld maar ook met zichzelf, zal in zijn zoeken naar omwenteling m.i. bijdragen tot een verdere bewustwording.

Er zijn zeer vele omwentelingen te wachten. Vele daarvan in bloedige ernst; en er zullen heel wat slachtoffers vallen. Maar zij die vallen, terwijl zij nog kunnen glimlachen over de dwaasheid van een vredesdemonstratie die tot doodslag leidt, zullen ongetwijfeld werkelijke vrede vinden.

Er zullen vele wonderlijke dingen gebeuren in de nabije toekomst, onder meer in Azië. En degenen, die menen dat dit nu de werkelijke vernieuwing is, komen bekocht uit. Nu is dat op zichzelf niet zo erg, want dergelijke mensen plegen hun illusies op een koopje te zoeken.

Maar achter die onlusten en achter dat oproer, achter die staking zit een werkelijke honger naar verandering. Een verandering, die ook jezelf in je leven moet betreffen.

Achter al die dwaasheid van wapens voor de vrede en de verdwazing voor een betere moraal, censuur, voor grotere vrijheid, ligt ergens de behoefte om anders te zijn. Het is dit anders-zijn, dat ik in mijn korte bijdrage wil roemen. Want degene, die leert om anders te zijn dan hij was en zo probeert meer getrouw en waar te zijn aan hetgeen in hem leeft, benadert de goddelijke kracht die in hem leeft. Hij benadert de waarheid van zijn eigen bestaan en hij vindt in al zijn feilen, zijn falen en in zijn enkele gunstige eigenschappen, zijn enkel moment van glorie een zin voor verder streven en verder bestaan.

De mens op zichzelf is slechts een mens. De geest, die de geestelijke waarde in de mens beseft, wordt meer dan een eenvoudige geest. Hij wordt deel van een gemeenschap van bestaan, die ruimte en tijd kan overbruggen, die kan doordringen achter de schermen en daardoor de waarheid openbaren aan de mens, aan de geest zelf zowel als aan allen, die deze invloed aanvaarden.

Deze invloeden zullen een zeer grote rol spelen of trachten te spelen in de komende onrust. Laten we dan - verheugd over deze mogelijkheden - alle nevenverschijnselen op de koop toe nemen; zelfs Bolle Willems, Dolle Mina's, omwentelaars, omwentelteefjes en al wat er nog bij komt. Want deze nevenverschijnselen kondigen aan, dat de mensheid begint te ontwaken. Dit ontwaken zal wel eens een overwinnen van vele puberteitsverschijnselen van het menselijk ras kunnen betekenen.

:--:

TIJDLOOSHEID.

Jachtend gaan momenten en oneindig voel ik mij voortgedreven, zonder te beseffen waarheen. In schijnbare doelloosheid ga ik de spiraal gang van het leven.

Dan opeens staat de tijd stil. Neen, ze staat niet stil. Ze is niet meer. Er is geen tijd. En wanneer ik tracht te schouwen naar de wereld, zie ik mijn eigen wezen dat zich uitstrekt, oneindig en onbegrensd en niet te constateren.

Ik zie, hoe ik allerhande vormen samenvoeg in mijzelf. Ik zie ergens oneindigheid uitgedrukt in mijn wezen en besef toch, dat die oneindigheid in mijn besef niet noodzakelijk objectief behoort te bestaan.

De tijdloosheid confronteert mij met wat ik zelve ben.

Al wat ik eens heb gezien als ontwikkeling, als afzonderlijke fasen, blijkt nu eeuwig te bestaan. Al wat ik heb gedroomd en verwacht neemt vormen aan. Al wat ik ooit heb gedacht, krijgt een zekere mate van realiteit. Ik vul een heelal met al mijn dromen, mijn gedachten en mijn daden; en alle sferen, alle werelden zijn er deel van.

De God, waaraan ik heb geloofd in het verleden en de God van heden staan naast elkaar, niet meer tronend als wezens ver boven mij, maar als concentratiepunten, waarin mijn begrip voor een ogenblik geprobeerd heeft het oneindige te bereiken. En rond dit alles - in de stilte - een vreemde schemering, die uit mijzelf schijnt geboren te worden.

Ik weet dat ik ben. Ik weet wat ik ben en hoe ik ben. Ik kan niet meer denken. Want als ik probeer te denken, dan moet ik aaneenrijen. En aaneenrijen is niet meer mogelijk. Het is alsof één lichtflits zichzelf voortdurend herhaalt en voortdurend gelijktijdig alles zegt en alles openbaart. Ik ben niet in staat er kleine gedeelten van op te nemen. Ik moet de totaliteit aanvaarden.

Tijdloosheid is een contact met een werkelijkheid, die niet meer geëxploreerd kan worden; een werkelijkheid, die je niet meer kunt uitdrukken. Het is iets wat je bent en beleeft en uitdrukt tegelijkertijd.

Soms is er een ogenblik, waarin je tijdloos bent. Maar als een mens tijdloos is, dan blijft er alleen een hiaat van herinnering over. Een gevoel misschien van zijn werkelijk ego blijft ergens op de achtergrond wel zweven. Maar hoe kun je iets, wat niet in woorden is te vatten en niet in vormen is uit te drukken ooit terugbrengen naar de aan tijdgebonden hersenen van een menselijk wezen, dat voortzwoegt door de momenten?

Als je geest bent en in je onstoffelijke vorm één ogenblik je tijdloosheid ervaart, verbonden bent met de totaliteit, jezelf ziet als een heelal verbonden met heelallen, als je niet meer kent de begrensdheid van een sfeer of van een wereld of van bepaalde contacten, dan kun je ook niets uitdrukken, want het is een toestand van stasis. Er is geen beweging en geen verandering. Er is geen ontwikkeling, er is niets. Er is alleen een Zijn. Een intense beleving. Maar een beleving, die voor jou gelijk blijft en voortdurend als een stroboscopisch licht schijnt te doven of op te vlammen. Een onbekend ritme.

Maar als je terugkeert, blijft je alleen het begrip van onmetelijkheid bij. Je ziet ineens hoe al, wat je nu bent en denkt, begrensd is en beperkt. Je graaft terug in de herinneringen en somt de tijd op tot in het diepste verleden om te weten wat je bent geweest. Je droomt vooruit naar wat je ooit nog zou kunnen en willen zijn. Maar het blijven dromen.

Dromen, die ergens vaag misschien bepaald zijn door die ene flits van tijdloosheid, die je mocht ervaren. Maar er blijft niets over, want tijdloosheid past niet in de tijd. Omdat tijdloosheid de werkelijkheid omvat, die in tijd slechts in segmenten en fragmenten kan worden uitgedrukt.

Wanneer u ooit de tijdloosheid beleeft, bedenk dan: dit is God. Daar waar geen tijd meer is, waar alle dingen gelijktijdig zijn, zodat er geen woorden overblijven en ook geen daden, geen gedachten en geen verwachtingen, maar alleen een vreemde vervulling. Weet dan: dit is God. Want God is de tijdloze relatie, die bestaat tussen al wat wij ooit zijn geweest én zullen zijn en al wat ooit is geweest en ooit zal zijn.

Tijdloosheid is het wegvallen van de grenzen. Het versmelten van schijnbaar gescheiden waarden. Het is een werkelijkheid, die niet te omschrijven is.

Eens zullen wij allen die tijdloosheid kennen, maar het is moeilijk afscheid te nemen van de uitdrukbare beperktheid van je wezen voor de niet uitdrukbare werkelijkheid, die je bent.

!-:-:

KOSMISCHE WERKINGEN

HOOFDSTUK VI.

KOSMISCHE RITMEN.

Het zal u waarschijnlijk bekend zijn dat er een aantal kosmische ritmen bestaat. Deze ritmen kunnen wij op aarde volgen aan de hand van de gebeurtenissen. Zo hebben de mensen meestal een z.g. dubbel 28-daags-ritme. Dat staat in verband met de maan. Dan zijn er 3-, 9- en 21-jaars-ritmen. Die horen weer thuis bij de zon. Verder hebben wij nog een 72-jaars-ritme, dat over het algemeen wordt gezien als te zijn mede veroorzaakt door Neptunus, en een 360-jaars-ritme, dat wordt gezien als voortkomend uit het gehele zonnestelsel.

Dergelijke ritmen zijn op zichzelf wel interessant, maar om te begrijpen wat er eigenlijk aan de hand is, moeten wij proberen de gehele gang van zaken eerst eens door te nemen.

Het maan-ritme zal u duidelijk zijn. De maan-fase heeft òn door aantrekkingskracht, òn door gepolariseerd licht op de mens een bijzondere invloed. Die invloed werkt over het algemeen op 28 dagen. Het kan ook zijn op 26 dagen, het kan zijn op 30 dagen; dat is afhankelijk van de persoonlijke reactie, maar wij noemen het gemakshalve een 28-daags-ritme.

In dit ritme treffen wij de z.g. energie-top en het energie-dal aan. Dit wordt dubbel genoemd, omdat wij een energie-top - mentaal of geestelijk - vinden naast een energie-dal, evenals een fysieke energie-top naast een fysiek energie-dal. De maan is gemakkelijk te verklaren.

Met de zon wordt het al anders. Bij de zon kunnen wij rekening houden met o.a. verschijnselen, die in de corona zichtbaar zijn, daarbij ook verschijnselen als zonnevlekken. Die hebben nl. ook een bepaald ritme. Als wij die ritmen vergelijken met de zonne-ritmen, dan blijkt inderdaad dat ze daarmee in verband staan. Wij zouden kunnen zeggen: dat zijn stralingsbeïnvloedingen.

Het wordt al moeilijker, als wij gaan kijken naar invloeden, die aan Neptunus, Uranus e.d. worden toegeschreven, want hier hebben wij te maken met planeten van een vaak zeer grote omvang. Maar bekijken wij de kern van zo'n planeet, dan is die betrekkelijk klein en in de meeste gevallen samengesteld uit zwaardere elementen. Een dergelijke invloed kunnen wij op die afstand eigenlijk niet verklaren door zwaartekracht; dat zijn maar heel kleine verschillen. Wij kunnen het ook niet verklaren door straling. Wij zouden misschien kunnen aannemen dat de loop, vooral van de buitenste planeten, een kleine afwijking vertoont van het normale baanvlak. Het zijn dus scheve banen (elliptische banen) - u heeft dat misschien wel eens gezien. Er is wel een algemeen baanvlak. Dat baanvlak waarin de planeten lopen is - als wij spreken van 180 graden gemeten op de polen van de zon - ongeveer 60 graden. Dat is dus een tamelijk

eigen instelling, de wereldvisie, het doel dat de persoonlijkheid zich stelt aanmerkelijk kan verschillen. Het zal u duidelijk zijn, dat een dergelijke verandering bij de overgang naar een hogere sfeer niet onmiddellijk ongedaan is gemaakt. Om die nu eenvoudig voor te stellen heeft men een analogie gemaakt met de 7 planeten, die in de eerste astrologie bekend waren. Men heeft gezegd:

Er zijn 7 richtingendie convergeren naar één doel, maar die naarmate ze verder in de materie komen daarvan divergeren. Dat zijn dan de 7 stralen. Als ik tot zo'n straal behoer, dan impliceert dit dus dat mijn geestelijk leven, de sferen waarin ik leef, de geestelijke krachten waarmee ik contact heb en zelfs de geestelijke mogelijkheden die ik bezit op een bepaalde wijze gericht zijn. Dat waren ze al voordat ik op aarde zou komen. En als ik op aarde ben, zal die geestelijke achtergrond in het onderbewustzijn van de mens liggen. Nu zegt men dat de variant, die voorkomt in de normale stoffelijke periodiciteit, wordt bepaald door de straal waartoe je behoort.

De grote moeilijkheid van die dingen is altijd om ze aannemelijk te maken. Ik doe erg mijn best de zaak zo eenvoudig mogelijk voor te stellen.

Er zijn uit de aard der zaak heel wat meer geestelijke permutaties denkbaar dan binnen 7 Heren en 7 Stralen te vatten zijn.

Als ik bij de meest eenvoudige indelingen blijf, dan zal ik constateren, dat de geest mede door haar invloed op het onderbewustzijn de visie op de wereld bepaalt. En dat is belangrijk! Die visie op de wereld hangt nl. samen met je eigen reactie op de gebeurtenissen; wat je erin beleeft, wat je er in ziet. En al blijven die gebeurtenissen en de periodiciteiten daarin precies dezelfde, je kunt innerlijk op een heel andere manier reageren. En dat is afhankelijk van die straling. Dan hebben wij weer een eenvoudige vuistregel:

De straal, waartoe men behoort, bepaalt niet slechts de betekenis van de optredende cyclus, maar ook de reactietijd die men persoonlijk nodig heeft om de werkingen van de cyclus in de wereld tot uitdrukking te brengen.

Het klinkt gewichtig, maar het is eenvoudig. Gaat u maar eens kijken bij een stoplicht voor voetgangers. U ziet daar mensen, die een beetje wegdromen. Ze hebben wel haast, maar ze staan even te dromen. Het groene licht brandt al een tijdje en iedereen is al op weg om de zebra te betreden, voordat zo iemand besluit dat hij ook moet oversteken. Er zijn anderen bij, die de voet al op de zebra hebben lang voordat het licht op groen springt. Er zijn er ook, die onmiddellijk reageren. Er zijn er, die veel meer worden geboeid door het schouwspel van hun burens dan door het feitelijke doel. Probeert u zich nu voor te stellen dat op een soortgelijke manier een periodiciteit kan optreden. Het is als dat verkeerslicht dat rood en groen aanfloept. De mensen reageren elk op hun eigen wijze en daarmee wordt ook de snelheid van hun reactie bepaald. U gaat dan begrijpen waarom er zo grote verschillen kunnen zitten in de persoonlijke beleving van een periodiciteit. En dat is heel belangrijk, want die beleving bepaalt niet alleen wat geestelijk daaruit voortkomt (de invloed, de ervaring die je ondergaat), maar tevens het gebruik dat je daarvan op aarde kunt maken.

De oude Romeinen hadden zo'n aardige voorstelling van Fortuna: een heel moderne jongedame, die niet alleen in een soort Griekse mini werd voorgesteld, maar ze had bovendien een zeer bijzonder kapsel: een lok van voor en van achter een kaal hoofd. Nu zegt men: Er zijn mensen die altijd geluk hebben. Maar de Romein zei: Als Fortuna komt, moet je haar bij de lok grijpen. Met andere woorden: voordat het geluk er is, moet je het je eigen maken. Want als je achteraf ernaar grijpt, heb je alleen het kale hoofd; je hebt geen houvast en het geluk loopt door.

Evenzo zou dat kunnen zijn met die periodiciteiten. Er zijn mensen, die van elke ontwikkeling die ze aanvoelen, onmiddellijk gebruik maken.

Het gaat hen goed. Hoeveel er in de wereld ook verandert, ze drijven altijd boven. Dat zijn de mensen, die snel reageren.

Je hebt mensen, die altijd net te laat komen. Dat zijn degenen, die te traag reageren. Dan hebben wij ook nog de vooruitlopers. Mensen, die zozeer zijn ingesteld op ontwikkelingen, die nog moeten komen, dat ze eigenlijk al reageren op een cyclus, die voor anderen nog niet aanwezig is. Dat zijn dan de miskende mensen. Niet de miskende kunstenaars, maar anderen die miskend worden en misschien meer terecht. Zij lopen vooruit op de werkelijkheid en daardoor komen ze in conflict met hun wereld. Op het ogenblik, dat hun wereld hun standpunt begint te begrijpen, zijn ze alweer verder en het conflict blijft bestaan. De harmonie, die je hebt met je eigen wereld, wordt dus niet alleen bepaald door die periodiciteiten, maar ook wel degelijk door de manier, waarop je zelf krachtens de stralen bent georiënteerd.

Dan gaan we proberen toepassingen te vinden. Ik stel een paar heel eenvoudige oude waarheden:

Als ik mijn energie-cyclus ken (28-daags-cyclus), dan kan ik gebruik maken van mijn fysieke toppen om zoveel mogelijk fysieke arbeid te verrichten, terwijl ik mijn mentale arbeid zoveel mogelijk - zeker in zijn belangrijke aspecten - verschuif naar die dagen, waarop ik een mentale top heb. Dit betekent een verandering in mijn arbeidsindeling, inderdaad, maar ook dat ik maximale resultaten kan krijgen zowel op mentaal als op fysiek vlak. En daarmee kunt u reeds een stap vooruitkomen.

Als u weet hoe u reageert in een 3-jaars of 7-jaars-cyclus, dan zult u ook ontdekken: in deze periode zijn er veranderingen voor mij. De veranderingen komen. Wat is ongeveer mijn reactietijd. Gaat u dat eens een keer na. Je hebt trage vrijers - die blijven 20 jaar verloofd - en je hebt snelle vrijers, die komen niet eens aan de verloving toe. Op die manier moet u het maar eens bekijken.

Wat ben ik voor iemand? Bent u traag, dan zegt die periodiciteit u niets; u kunt er eenvoudig niets mee doen. Maar bent u een gemiddeld mens (in verlovings termen zo van 6 maanden tot 2 jaar), dan behoort u tot degenen, die goed gebruik kunnen maken van een dergelijk ritme. En dan geldt voor u: Ik ga in mijn leven kijken: wat zijn de kritieke veranderingen en welke tijd daar vóór waren ze eigenlijk reeds kenbaar. Wat is het verschil tussen de tijd dat ik zei: Er zit wat in de lucht en het ogenblik, dat ik het wéét. Reken niet op slagen of falen, maar alleen van aanloop tot reactie.

Indien u dat een paar keer heeft geconstateerd, moet u aannemen dat u een volgende keer een mogelijk gelijke reactietijd zult vertonen. Weet u: mijn 7-jaars- of mijn 3-jaars-cyclus begint vandaag - en dat kunt u meestal uit uw levensloop wel zo'n beetje opdiepen - dan zegt u: Ik heb normaal een verschuiving van 2 tot 6 maanden, ik ga dus rekening houden met het feit, dat ik over 6 maanden alle reserves moet hebben om daadkrachtig te veranderen. Het resultaat is, dat u zich niet met nutteloze dingen moe maakt voordat het nodig is, maar dat u met een maximum aan inzet kunt reageren, wanneer voor u de noodzaak ontstaat en daarmee dat u dus snel en meestal ook juist kunt volbrengen wat voor u noodzakelijk is geworden. U heeft dan een zeer korte en snelle periode van handelen. Daarna heeft u dus veel meer tijd voor stabilisatie.

Stabiliseren is bij deze periodiciteiten zeer belangrijk, vooral als wij te maken hebben met een 7- of 21-jaars-cyclus. Want als u een 7-jaars-cyclus heeft en u heeft een aanloop van een jaar nodig (daarna reageert u pas op de vernieuwde omstandigheden) en u reageert traag, dan heeft u 3 jaar nodig. U heeft dan nog 3 jaar over om orde op zaken te stellen. Dat betekent, dat u bijna geen rust krijgt vóór er alweer een nieuwe verandering aan de gang is. Doordat u geen rust krijgt, kunt

u zich niet voorbereiden en wordt u steeds weer meegesleept door de gebeurtenissen. Het is veel prettiger, als u een beetje meester bent van de gebeurtenissen.

Als u diezelfde reactieperiode van een jaar heeft op een 7-jaars-cyclus en u rekent daar werkelijk mee, dan handelt u dat niet in 3 jaar af, maar waarschijnlijk in 6 à 7 maanden. Den heeft u alles gedaan wat nodig was en kunt u nu de zaak verder uitwerken in details. U komt tot rust en u krijgt een periode van 1 of 2 jaren waarin u geluk, vrede heeft, waarin u op adem kunt komen, voordat zich een nieuwe mogelijkheid voor verandering aankondigt.

U zult zeggen: Dat is allemaal wel heel aardig, maar je moet het eerst maar weten. Inderdaad. Maar als u nu eens nagaat hoe het vroeger is geweest. Wat zijn nu werkelijk de kritieke perioden in uw leven? Hoe oud was u b.v. toen er bij uw ouders of in het gezin iets veranderde, dat u verhuisde, dat u ineens op een andere school kwam - ook al een mogelijkheid - waardoor uw visie op het leven veranderde? Als u dat alleen eens nagaat, dan heeft u al houvast. U ziet dan dat daar een paar perioden in zitten. Ga dan eens na hoe het verder in uw leven ging. Wanneer kreeg u opslag? Wanneer bent u van baan veranderd? Wanneer heeft u die ander leren kennen? Hoe ging het toen ook weer mis, en is er nog zo'n mislukking geweest? Zo ja, hoeveel tijd later? Het vraagteen zekere analyse van je leven, van wat er allemaal is geweest. Nu weet ik wel, hoe ouder je wordt, hoe langer je ermee bezig kunt blijven; maar aan de andere kant, hoe nauwkeuriger je tenslotte de cycli kunt bepalen.

Het bepalen van de cycli vergt werk, dat geef ik direct toe maar ze zijn in uw leven verankerd. Als u nu niet helemaal zeker bent van de kritieke perioden (u zegt: het was er wel, maar hoe zat het ook weer?) gaat u dan de progressie van de planeten eens na sinds uw geboorte. Er bestaan planeetklokken voor, waarmee je dat betrekkelijk eenvoudig kunt doen. De jaren, waarin in bepaalde huizen een bijzonder sterke planeetwerking kenbaar was, zijn zeer waarschijnlijk de tijden, waarop voor u een gebeurtenis kritiek werd. Vergelijk dat en u zult zien dat het heel aardig klopt. U heeft daardoor de mogelijkheid, mede aan de hand van een horoscoop, om punt voor punt vast te stellen: dit zijn mijn ritmen. Ritmen, die bestaan en die zich met een variatie van 5 %, omdat je nooit precies de invloed bepaalt, maar alleen de werkingen, iets verschuiven. Maar heb je dat ritme, dan kun je zeggen: Het laatste kritieke punt in mijn leven was kennelijk dat. Maak desnoods een progressieve horoscoop, totdat u weer een kritieke constellatie krijgt, die veranderingen aangeeft en zeg dan tegen uzelf: Dus dit is mijn periodiciteit. Ik zit op het ogenblik op dat deel ervan. Ik moet zorgen, dat ik nu mijn zaak stabiliseer, want ik moet rusten; of: ik ben pas aan het begin, laat mij het nu snel afwerken, laat mij zorgen dat ik energie heb, indien er dingen moeten worden veranderd.

Het is niet zo moeilijk als het lijkt, maar het veronderstelt natuurlijk wel dat u veel werk verzet. Het is met geestelijke waarden precies als overall elders: je krijgt het niet cadeau. Bewustwording b.v. is geen kwestie van een lot uit de loterij trekken, maar van lang en hard werken om je wereld te zien groeien. En op dezelfde manier is het erkennen van het juiste ritme niet een kwestie van iemand consulteren die het u dan wel vertelt, want dan heeft het lang zoveel betekenis niet voor u. Het is een persoonlijk naspeuren van deze dingen en dan ook persoonlijk ernaar leven, er rekening mee houden.

De grote cycli, ach, daar heeft u als mens eigenlijk weinig mee te maken. De 2200-jaar-cyclus, een beetje afgerond. De 21000-jaar-cyclus en een 7000-jaar-cyclus. U kunt hoogstens zeggen: het bepaalt een beetje de sfeer van de stoffelijke wereld, terwijl ik erin leef.

Een 7000-jaar-cyclus betekent een ontwikkeling, die u toch niet in de stof beëindigd kunt zien en die heel vaak voor u geestelijk min-

der betekent dan u zoudt denken. Dus daarmee zou ik mij maar niet bezighouden.

Het is leuk te weten: het is de tijd van Aquarius, er gaat veel veranderen. Maar die verandering gaat langzaam. De totale verandering van Aquarius vraagt in het begin 360 jaar, de voltooiing van de eerste fase vraagt 720 jaar en dan pas kun je constateren wat Aquarius eigenlijk in de wereld heeft gedaan. De eerste 360 jaar heb je hoofdzakelijk processen van afbraak. De daarop volgende 360 jaar krijg je consolidatie en opbouw en pas daarna krijg je 700 jaar werkelijk actie.

Het is aardig te zeggen: Aquarius is pas begonnen. Maar het betekent dat er heel veel moet worden afgebroken en pas daarna zal een definitieve opbouw mogelijk zijn. Om het voor de Hagenaars heel eenvoudig te vergelijken: het is zo iets als het reconstructieplan Bezuidenhout. Veel plannen, tekeningen en idealen, maar de werkelijke vorm komt er pas uit, nadat de tijd zover is gevorderd dat er een noodzaak is ontstaan. En als u zich daarin teveel gaat verdiepen, komt u niet verder.

Als wij met periodiciteiten rekenen, moeten wij uitgaan van de mens zelf. Van ù zelf. En dan moet u niet alleen maar rekening houden met een horoscoop. U moet werkelijk proberen te vinden op welke manier in uw leven bepaalde constellaties invloed hebben gehad en de tijden, die er tussen liggen. Dan krijgt u het idee: Ik heb 5 keer Venus in het huis der bezittingen gehad en 1 tot 2 keer heeft het wat opgeleverd. Kennelijk heeft dat dus één of twee keer invloed op mij gehad. De tussentijd is deze. Als ik diezelfde constellatie weer terugkrijg en zo'n tijd is er niet verlopen, dan is de kans maar heel klein dat het feitelijk iets betekent. Zodra echter de constellatie maar benaderd wordt en de tijd is juist, dan moet ik met een grote en sterke invloed rekening houden. Zo krijgt u een beetje inzicht in uw bestaan.

Dan moet u niet denken, dat een mens een machine is. Al die ritmen zijn verschillend van mens tot mens. U kunt dus niet zeggen: We hebben een 28-daags-ritme, het is voor hem zo en voor haar zo, dus is het voor mij ook zo. Wij gaan gezamenlijk als groepje in dit ritme op. Het is geen golfbaantje waar een aantal mensen in een wagentje overheen zweeft. Het is een wandeling over een omgeploegde akker, waarin hier en daar oude voren en bulten zijn, waar je overheen moet klauteren; en dat ligt aan je eigen bewegingstempo en niet alleen maar aan de grond.

Iedereen heeft zijn eigen gevaren en zijn eigen voordelen. Reken je met de persoonlijke waarden, dan heeft het één nadeel: je kunt niet zeggen: voor een ander is het ook zo. Het heeft ook een groot voordeel: je kunt in ieder geval zeggen: voor mij is het zéker zo. Hoe algemener je deze dingen maakt, des te minder ze bruikbaar zijn.

Je zou van die ritmen iets kunnen maken in de vorm van een daghoroscoop. Ik zou voor u allen kunnen vertellen, dat de meeste mensen op het ogenblik zitten op ongeveer de helft van een 3-jaars-cyclus en mede in de aflopende fase van een 7-jaars-cyclus. Dat is volkomen waar. Maar hoeveel verschilt dat? Wat is uw eigen tempo? Wat is uw reactietempo, uw aanlooptijd? Dat kan ik u niet zeggen. Zoals de man, die een daghoroscoop maakt zeer aarzelend de vinger schudt en zegt: Weest voorzichtig, want velen van u zullen vandaag een onwaarheid horen. Wat is er eigenlijk aan de hand? De een of andere minister heeft voor de t.v. gesproken en verder niets. Dat zegt niets. Dat overkomt iedereen wel. Maar als ik voor iemand persoonlijk ga uitrekenen en zeg: Vandaag is voor ù een dag, dat u voorzichtig moet zijn, want men zal proberen u te bedriegen, dan kan voor die persoon de waarschuwing van heel groot belang zijn, omdat hij dan inderdaad achterdochtig is en er voor hem specifieke situaties gaan optreden, waarin een specifieke poging tot bedrog plaatsvindt. Dan is het niet algemeen meer. Op dezelfde manier moet u dat proberen terug te brengen tot deze ritmen. Er is geen algemene regel te geven.

Wat kunnen wij dan nog verder vertellen over die ritmen. Natuurlijk

dat ze niet alleen invloed hebben op de aarde. Het lijkt misschien wel zo, maar als u een radio heeft en de afstemming wordt periodiek veranderd, dan wordt het station dat u ontvangt eveneens periodiek veranderd. Als een mens in een bepaalde cyclus invloeden ondergaat en die cyclus wordt beëindigd, dan is de kans groot dat hij ook geestelijk een wat andere afstemming krijgt. Zijn geestelijke contacten en mogelijkheden veranderen meestal mede met de cyclus. Zijn mentale processen zijn verbonden met zijn ervaringen. Als dus een cyclus is afgesloten, dan hebben wij wel een stabilisatie, maar die nieuwe invloeden moeten worden verwerkt en dat betekent een verandering van mentaliteit. Die dingen kunnen je helpen.

De mensen zijn zo geneigd te zeggen: Het is een 28-daags-cyclus en ik ben vandaag energiek dus moeten de meeste mensen energiek zijn. Zij houden er dan geen rekening mee of het lente is of najaar. In de lente zijn de meeste mensen moe vóór het ontluiken en in het najaar zijn ze dertel vóór het vallen der bladeren. Dat zijn van die factoren. Daarmee moet je ook rekening houden.

Grote tendensen zijn voor ons bepalend voor het milieu. Een korte cyclus is bepalend voor de persoonlijke reactie in het milieu. De persoonlijke reactie kan alleen tegenover het milieu worden bepaald, nooit tegenover anderen.

Als ik u een raad mag geven: gaat u ook niet proberen om even de ritmen van een ander uit te rekenen. Dat is misschien voor sommige vrouwen een kwestie, die vele voordelen schijnt te bieden. Even nagaan: wat zijn de periodiciteiten van edelmoedigheid van mijn echtgenoot? O, nu weet ik, wanneer ik hem die nieuwe mantel kan afzetten. Maar weet u wat daar achter zit? Uw man kan zijn ervaringen, zijn gevoelsleven gemakkelijker nagaan dan u. Nu denkt u: Aha, daar komt hij aan met de nieuwe jas, twee glimlachjes, zijn lievelingsgerecht, een paar kaarsen erbij en ik zit weer goed in de kleren. Maar dan komt hij thuis met een lang gezicht. U zegt dan: Die ritmen deugen niet. Neen, uw berekening van het ritme deugt niet, want hij is vandaag neerslachtig, omdat hij met een probleem zit. De oplossing ervan komt pas vijf dagen later en dan heeft hij wel een opgeruimde bui. Maar ja, dan heeft u uw kaarsen en uw charme verknoeid en is het moeilijk om dan weer hetzelfde gerecht op tafel te zetten. Wat speels uitgedrukt misschien, maar het is dichterbij de werkelijkheid dan u denkt.

Cycli zijn er nu eenmaal. Onze persoonlijke korte cycli kunnen wij bepalen. Vóór anderen kunnen wij deze zelden juist bepalen, omdat innerlijke en niet alleen uiterlijke processen daarbij een rol spelen.

Cycli worden gekleurd door de straal waartoe u behoort. Dit betekent, dat dezelfde cyclus voor verschillende stralen een totaal verschillende reactie kan betekenen en zelfs een totaal verschillende aanpassing. Wij kunnen wederom deze geestelijke waarden voor anderen niet nagaan. Voor jezelf weet je misschien niet tot welke straal je behoort - want dat is eigenlijk alleen maar een kwestie van kunstmatige indeling - maar je weet wel degelijk wat je sfeer van reageren is, wat je innerlijke achtergronden zijn. Je kunt ze niet omschrijven, maar je wéét dat ze er zijn. Op grond daarvan zou ik u dus de raad willen geven: Houdt u niet teveel bezig met de korte cycli van anderen.

Hebben wij te maken met historische cycli, dan komen wij terecht bij o.m. de bekende spiraal der historie. Nu is een spiraal der historie iets, waarvan wordt verondersteld dat iemand voortdurend op hetzelfde ogenblik in de loop der ontwikkelingen weer verschijnt:

Napoleon was hier Augustus, daar is hij Napoleon, daar wordt hij b.v. Hitler en een eind verder wordt hij de eerste president die Mao opvolgt enz. Dat klinkt allemaal aardig, maar het is niet helemaal waar. Wat wij wel weten is, dat de historie een voortdurende versnelling ondergaat. De ritmen blijven hetzelfde. Dat betekent, dat per cyclus een groter aantal gebeurtenissen en ontwikkelingen plaatsvindt.

Het tempo waarin de mensen leven wordt sneller, terwijl de maat waarmee hun levensweg wordt gemeten dezelfde blijft. En dan kunnen wij in de geschiedenis wel degelijk bepaalde ontwikkelingen volgen.

Er zijn perioden geweest van kolonisatie. Die vinden wij net zo goed in de tijd van Troje. De situatie was toen vergelijkbaar met de huidige opstand van de gekoloniseerde gebieden tegen de oorspronkelijke moederlanden. Dat was toen zo, dat is nu zo. Dat kun je overal terugzoeken. Dat zal dus wel weer gebeuren. Maar het aantal gebeurtenissen dat ertussen ligt is groter. Dat wil zeggen, dat we elke keer een verfijning van de ontwikkeling krijgen en dat bij elke cyclus in de historie een scherper gedefinieerd en meestal eenzijdiger beeld ontstaat aan het einde of aan het begin van een cyclus. Daardoor is het gebruik van de historische cycli niet mogelijk om volledige parallellen te ontdekken. Wel om parallelle ontwikkelingen te ontdekken.

Wij houden daarbij rekening met het feit, dat het aantal fasen, waarin de ontwikkeling zich afspeelt, toeneemt naarmate wij dichter bij de eigen tijd komen. Gaan wij naar de toekomst, dan moeten wij aannemen dat het aantal verschillende fasen (dus de snelheid waarmee de veranderingen zich schijnbaar voltrekken) eveneens meer toeneemt. Daaruit trekken wij dan de conclusie, dat de grote ritmen te bepalen en te gebruiken zijn om de sfeer, de ontwikkelingsmogelijkheid in een bepaalde tijd vast te leggen, maar dat wij nooit tot een parallelle reeksgebeurtenissen komen, zodat er feitelijk geen vergelijkbaarheid van gebeurtenissen tegenover gebeurtenissen bestaat. Wij kunnen de gebeurtenissen vergelijken om een zekere sfeer van ontwikkeling te vinden; nooit om gebeurtenissen vooruit te zien aan de hand van een vroegere volgorde.

Wij hebben nu de grote cycli nagegaan. Wij hebben daarnaast iets gezien van de kosmische- en zonne-cycli en wij hebben de persoonlijke cycli beschouwd. Als wij nu even en de mentaal-geestelijke en de materiële herhalingen en cyclusverschijnselen terzijde stellen, dan zouden wij kunnen spreken van de tijdloze vibratie van het ego, zich manifesterend in voortdurend schijnbaar gelijke levensfasen en ontwikkelingen.

Het levensproces van het werkelijke ego veroorzaakt a.h.w. onze reactie op de levende waarde, die in dit geval misschien de tijd zal zijn. Voor het werkelijke "ik" bestaan er dus geen cyclische verschijnselen en zijn er geen astrologische mogelijkheden tot berekening. Wij kunnen zien met welk ritme wij ademen - bij wijze van spreken - maar niet hoe lang wij leven of hoe wij leven.

Het is heel erg belangrijk ook hierop even de nadruk te leggen. Juist omdat je met de Heren van de Stralen en het behoren tot een bepaalde straal een schijnbare definitie geeft van een geestelijke ontwikkeling, vergeet je meestal dat dit een fase is, één klein facet van de werkelijke persoonlijkheid. Zodra wij echter begrijpen, dat al die nevenverschijnselen - geestelijk, materieel en anderszins - alleen maar de levensuitingen zijn van het "ik", de levensvibratie van een tijdloos ego, dan komen wij op het punt dat wij zeggen: Zodra ik de waarde van het ego zelf in mij activeer, zal mijn ervaren en mijn beheersing onafhankelijk zijn van de ritmiek, die van buitenaf optreedt en waarin ik schijnbaar meega. Ik kan, zodra ik tot mijn werkelijk "ik" doordring, mij van elk cyclisch verschijnsel distantiërend, komen tot een beheersing van elk cyclisch verschijnsel aan de hand van de ego-inhoud, die ik bezit; en op grond daarvan dus tot ingewijde of bewuste worden, die zich heeft vrijgemaakt van de invloeden van buitenaf en volgens zijn gelijkblijvende werkelijke inhoud voortdurend reageert met erkenning van de omstandigheden, die buiten hem bestaan. En als u ook dat erbij heeft gekregen, geloof is dat ik dit onderwerp mag beëindigen.

:--:

BREUKLIJNEN IN DE TIJD.

Wanneer wij de tijd bezien op aarde, dan kunnen wij ons niet voorstellen dat daarin een breuk kan voorkomen; dus dat de tijd een stukje overslaat. Toch kunt u zich een voorstelling maken van een persoonlijke breuk in deze tijd, indien u zich realiseert dat iemand, die een tijd bewusteloos is geweest en de tussenliggende periode niet heeft beleefd, terugkomt in een wereld, waarin een aantal ontwikkelingen heeft plaatsgevonden. Als u bij het volgende dit beeld voor ogen houdt, zal het u eenvoudiger worden het begrip breuklijn in de tijd een vorm te geven.

Tijd is een veldwerking. Er bestaat een kosmisch veld. Dat omvat het hele Al inclusief alle verschillende sterrenniveaus. Elke sterrennevel op zich kent daarin een rotatie. Daardoor ontstaat er een secundair of kruisend veld. Deze beide velden ten opzichte van elkaar werkend, zullen elke verschuiving t.a.v. deze onderlinge beweging als tijd, verloop of ontwikkeling registreren.

Die tijd kunt u zich weer het best en eenvoudigst realiseren, als u eraan denkt dat het verval van b.v. een radio-actief element kan worden gemeten in tijd. Maar op een snelbewegende planeet is de z.g. halftijd (het halfleven van een element in uw tijdswaardering uitgedrukt) korter dan op een langzaamlopende en een langzaamdraaiende planeet.

Ga je je dit realiseren, dan begrijp je dat tijd niet kan worden beschouwd als een opeenvolging van momenten, maar als een toestand waarvan het verschijnsel voor ons kenbaar wordt door beweging in ruimte. En daar hebben we dan de eerste definitie: Tijd is de consequentie van beweging in ruimte.

Maar nu hebben wij aangenomen, dat de ruimte volledig homogeen is, dat dus overal in het kosmische precies dezelfde veldsterkte bestaat, dat een Melkwegstelsel b.v. overal een gelijk sterk veld en een gelijk sterke massabeweging heeft. Dat is echter niet het geval. Er ontstaan perioden van vertraagde en versnelde tijd, omdat de dichtheid van één van beide velden af of toeneemt. Een planeet, die zich daarin zou bewegen, zou dus voor haar gevoel een plotselinge stroomversnelling van tijd of een plotselinge afremming van tijd ervaren. Dat is menselijk misschien heel moeilijk om u dat voor te stellen.

Een afremming kunt u zich misschien indenken als één van die dagen dat u daadkrachtig bent en ontzettend veel doet; en als u dan op de klok kijkt, is het pas een half uur later. De versnelling van tijd kent u eveneens. Dagen, dat u werkelijk uw best doet; en elke keer dat u kijkt is die klok weer veel verder opgeschoten dan u volgens uw begrip en uw actie zou moeten veronderstellen. Op deze manier zijn er dus bepaalde stroomversnellingen.

Maar stel nu eens - en dat is mogelijk - dat een verdichting van veld onmiddellijk grenst aan een vaagheid van veld. Dan is het verschil tussen versnelling en vertraging zo groot, dat daarin eigenlijk geen tijdservaren meer meetbaar is. De tijd verloopt zo snel, dat er een hiaat ontstaat. Nu ontstaat die hiaat niet alleen voor u als mens, maar voor alle materie. Wij noemen dergelijke toestanden breuklijnen in de tijd, omdat hier de mogelijkheid bestaat om van deze eigenaardigheid gebruik te maken. Wij zouden dan theoretisch met een soort tijdsmachine kunnen werken.

Wanneer wij een eind in de versnelde tijd reizen en wij keren terug in onze eigen tijd, dan hebben we heel veel gedaan in praktisch geen tijd. Zouden we daarentegen vanuit een snelle tijd naar een trage tijd gaan, dan hebben wij maar een paar dingen beleefd en ondertussen zijn er misschien eeuwen op aarde voorbij gegaan.

Dit is een heel summiere en zeer eenvoudige voorstelling van het geheel. Die homogeniteit hebben wij nu wel wat afgebroken en verklaard dat ze niet bestaat, maar stel nu, dat er een veld van buiten deze kosmos (dit voor ons besloten geheel) zou optreden, dan zou hierdoor een totale veldverstoring ontstaan. Er zou in het Al een stuk kunnen zijn waar geen tijd bestaat; wat meer is: dat zou een lijn kunnen zijn die b.v. midden door een Melkwegstelsel heen gaat. Dat wil zeggen: dat je uit "géén tijd" kunt terugkomen in elk moment van tijd, dat aan beide zijden van die breuklijn bestaat. Er is een breuklijn in de tijd.

Ik kijk van de aarde uit met een kijker naar iets dat aan de andere kant van die breuklijn ligt. Zie ik dan de reële toestand of de reële tijd? Neen. Zelfs de reële afstand, de erkenningsafstand (we rekenen dan met lichtsnelheid) telt niet meer mee. Ik kan een heelal zien, dat voor mij reeds geformeerd is, terwijl het materieel eigenlijk pas in formatie is. Ik kan een ster zien exploderen, die in feite pas begint te gloeien. Men heeft geen houvast meer aan het tijdselement. In de plaats daarvan krijgen wij dan te maken met de mogelijkhedenreeks.

Een mogelijkhedenreeks houdt in: u bestaat vandaag en het is mogelijk dat u morgen wordt begraven; het is ook mogelijk dat u morgen wordt gedecoreerd. Eén van deze mogelijkheden ligt in uw grondpatroon veranderd. Ik zie door een breuklijn in tijd nu niet meer dat u vandaag leeft en dus ook morgen, maar ik zie eenvoudig het grondpatroon: een mens, die gedecoreerd is.

Het resultaat is, dat ik dingen zie, die niet echt zijn, dat ik toestanden meet, die niet reëel bestaan. Voor een mens is dat erg verwarrend, maar aan de andere kant zou je kunnen zeggen: Daardoor zal men in een breuklijn van de tijd de tijdloze essentie der dingen kunnen zien.

Stel, dat het mogelijk is, dat ik in een ruimtevoertuig op een gegeven ogenblik op zo'n breuklijn van de tijd terecht kom. Dan geldt niet alleen dat ik van dat punt naar elke willekeurige tijd kan doorbreken (een soort tijdschine), maar dan ook nog kunnen gelden dat ik zou kunnen reizen naar de andere invloed of het andere heelal, dat die veldverstoring tot stand brengt en dat ik - terwijl ik de periode van "geen tijd" leef - alles tegelijk ben. Ik ben dus gelijktijdig een baby, een kind op school, een verliefde jongeling, een A.O.W.-er - alles wat u zich maar kunt denken, maar gelijktijdig.

Het vreemde daarbij is, dat er dan geen onderscheid meer bestaat tussen deze fasen. De wijsheid van de ouderen en de eerste ervaringen van het jonge kind vløeien samen tot één besef. Daarom zegt men wél: Een bewust wezen, dat zich op een breuklijn van de tijd bevindt, kent de totaliteit van eigen wezen voor zover dit in de tijd bestaat. Er is nl. niet alleen een afwezigheid van tijd, maar ikzelf ben ook tijd. De tijd, die ik vertegenwoordig in één enkele vorm, kan niet tot die vorm beperkt blijven zodra de druk van buitenaf (van het tijdselement) niet meer aanwezig is. Ik explodeer a.h.w. tot ik een zelfstandig heelal word, waarin mijn persoonlijkheid gelijktijdig tijd, gebeurtenis en mogelijkheid schept.

Een tamelijk ingewikkeld probleem. Maar aangezien u erom vraagt, moeten wij ook uitgaan van de werkelijke mogelijkheden, die er achter schuil-
len.

1. Breuklijnen in de tijd komen in het heelal regelmatig voor.
2. Breuklijnen in de tijd, waarin zich planeten of sterren bewegen, impliceren een totale hergroepering van de massa bij het uittrèden uit deze zône, gepaard gaande met een behoud van alle herinnering.

Dit is erg belangrijk, omdat een zonnestelsel in zo'n fase zou kunnen komen. De zon formeert zich opnieuw in de fase, die voor de zon het aangenaamst is. De aarde formeert zich opnieuw. Daar kunnen dus weer amoeben of tyrannosaurissen rex leven. Maar het bewustzijn, dat de aarde op dat moment van tijdloosheid bezat, zal herontstaan, wanneer ze daar weer uitkomt. Het besef blijft gelijk. Dan zal de amoebe waarschijnlijk fi-

losoferen en aan politiek doen, zoals de mensen doen. De tyrannosaurus rex zou niet meer alleen een verscheurend dier zijn, maar daarbij ook andere menselijke eigenschappen gaan vertonen. Een wat moeilijk voorstelbaar iets.

Er is echter meer dan dit. Besef en bewustzijn vormen rond uw wereld een soort schaal. Wij noemen dat wel de astrale invloed: de beelden, die de mensen hebben gevormd plus het gemeenschappelijk bewustzijn. Dit bovenbewustzijn en de invloed op de individuen blijven behouden. De astrale vormen kunnen veranderen, zij blijven in ingelegde kwaliteit gelijk, evenals de ingelegde kracht gelijk blijft. Op deze manier zou een absolute transformatie van een geheel zonnestelsel mogelijk zijn, zonder dat de bewoners zelf dit beseffen.

Dat is dan een heel vreemde situatie. U zit vandaag hier als mensen bij elkaar. Stel, dat wij door zo'n zone gaan. Dan zit u eigenlijk als een stelletjes amoeben in brak water bij elkaar, waarschijnlijk amechtig bezig een volgende deling voor te bereiden, maar u denkt nog steeds dat u hier zit. U verandert heel langzaam uw besef van de omstandigheden. U leeft anders, u reageert anders, maar op grond van dezelfde waarden en met hetzelfde geestelijke bewustzijn dat u nu, op dit moment bezit.

Dit is een theoretisch geval. Ik weet niet zeker, of er ooit iets dergelijks is gebeurd met bewoonde planeten van lagere of middelmatige orde. Wel weet ik, dat het een enkele keer is gebeurd met een zonnestelsel (eveneens van het Melkwegstelsel, maar van één van de andere armen) waarin zich een betrekkelijk hoog bewustzijn had ontwikkeld. Het resultaat was zeer eigenaardig:

Leven werd omgezet in energie en wat eens mensen waren geweest, zoudt u zich misschien nog het best kunnen voorstellen als een complex van radio-activiteit. Ze hadden dus geen stoffelijke vorm meer. De creatieve behoefte van de mens werd toen uitgeleefd door middels deze straling weer in te werken op de materie.

Nu weet ik niet hoe dat proces is verlopen. Het is pas een tien miljoen jaar oud en dat is kosmisch niet zoveel. Ik zou mij echter kunnen voorstellen, dat als je daar nu een 70 à 80 miljoen jaar bij doet, het dan blijkt dat deze mensen (dat waren ze, geestelijk hoog-ontwikkelde mensen) zijn omgevormd tot de rassengeesten van een geheel nieuwe stoffelijke ontwikkeling.

Nu weet u misschien iets van wat een breuklijn in de tijd kan betekenen. Als je als mens daarmee wil werken, wordt dit heel erg moeilijk, want dan moet je gaan rekenen met de veronderstellingen.

Een korte breuklijn, een korte sprong in versnelling of in vertraging maakt weinig uit. Voor u vertraagt of versnelt nl. alles gelijktijdig. Als er een vertraging is, dan moeten wij ook aannemen dat door de tragere omloop van de kleinste deeltjes elk atoom inkrimpt. De ruimte wordt minder, omdat door de beweging het veld tussen kern en omlopende deeltjes kleiner wordt. En dan zou het mogelijk zijn dat uw hele wereld een knikkertje wordt. Een knikker, die u nu zo in uw zak kunt steken, is later dan een hele wereld. Dat is voor een ander waar, maar voor u niet, want alles is op gelijke wijze kleiner geworden en trager.

Stel, dat er een tijdsvertraging optreedt van 10.000 (dus wat één seconde is zijn dan 10.000 seconden, rekent u eens uit hoeveel uren dat zijn), dan lijkt het als je het bekijkt vanuit het oude standpunt, of zelfs de meest trage film nog in vertraagde snelheid zou kunnen worden overtroffen. Als je mensen ziet zitten, dan zie je een stelletje standbeelden, die zo nu en dan eens even wat uitzetten en inkrimpen. En als je heel goed kijkt, zeg je: Hé ze ademen. Maar iedereen ademt in datzelfde tempo. Voor uw besef is er niets veranderd. Uw klok is ook vertraagd; die loopt ook anders. Voor u blijft een uur een uur. Daarom zijn dergelijke breuklijnen in feite niet belangrijk zolang ze niet een periode van tijdsloosheid inhouden; dus een brede breuklijn. Dan ontstaan er zeer grote veranderingen. Voor de rest blijft het allemaal gelijk. Alleen van bui-

tenaf gezien kan de zaak veranderen. Want als een planeet door zo'n vertraging heen is en langzaam begint te versnellen, dan duurt het even voordat alles weer in zijn oude banen ronddraait en alle mensen weer in hetzelfde tempo aan de gang zijn.

Zou er nu iemand, die tot de normale tijdsequentie behoort tijdens die ontwikkelingen komen, dan zou hij zeggen: Moet je dat nu eens zien, dat noemt zich mensen! (een illustratief effect dat niet zo gemakkelijk in woorden is om te zetten). Ik probeer duidelijk te maken: vanuit het standpunt van een ander zult u dan traag en langzaam zijn en gelijktijdig groeien en weer versnellen. Het kan dus relatief voor u weinig uitmaken, maar het kan uw relatie met de rest van het Al bepalen.

Nu is er nog iets bij. Indien iemand van een afstand zou waarnemen, dan is het heel goed mogelijk dat hij uw feitelijke situatie ziet vanuit zijn tijd. Daardoor ontstaat er een enorme verwarring, want uw tempo zou heel erg traag kunnen zijn. Zouden die mensen hetgeen u zegt op een band opnemen, dan denken ze misschien dat ze een kosmische boodschap hebben ontvangen. En bij het weergeven - sneller en steeds sneller - komt er eindelijk uit b.v.: Persil heeft twee witmakers.

Omgekeerd zou het natuurlijk ook kunnen zijn, dat ze bij het geluid van een te vlug afgedraaide band denken: dat is iemand, die les in kosmologie geeft. Maar dan horen ze bij de juiste snelheid zeggen: De minister deelt mede dat dit berust op een vergissing. Dit zijn wat komische voorbeelden.

In de kosmos zijn signalen, die veel trager zijn en voor u dus niet kunnen worden geregistreerd als deel van een spraakuitzending. Daar is teveel tijd tussen. Maar als er een verschil in tijdseffect is in dit deel en in dat deel van het Al, kan het wel degelijk gewoon gesproken woord zijn.

U hoort ruis; een heel snelle fluctuatie. Als u die voldoende zoudt vertragen, dan zou misschien blijken dat daarin ook signalen zitten. Het zou dus voor de radio-astronomie wel eens de moeite waard zijn om de verschillende banden, die ze van ruis maken, nu eens 1000 keer sneller of 1000 keer trager af te spelen en eens te kijken wat daar uit komt. Wellicht komen ze dan voor verrassingen te staan.

Dit betekent dus dat in het Al

1. geen homogene tijd bestaat;
2. tijdswaarde wordt bepaald door organisme; dat dus van wereld tot wereld de tijdswaarde zal verschillen, maar dat tempo vergelijkbaar is van de ene wereld t.a.v. de andere, ongeacht de verschillende waarderings.

Waar echter een breuklijn in de tijd ontstaat van smalle afmeting (dus van geringe betekenis) of aangrenzende velden van dichte tijdsintensiteit en geringe tijdsintensiteit, daar kunnen verschillen ontstaan, die moeilijk meer begrepen kunnen worden, omdat het leeftempo voor de individuen aan beide kanten van de lijn wel gelijk is vanuit hun eigen standpunt, maar beschouwd van de een naar de ander enorme verschillen vertoont.

Daarmee heb ik het een en ander gezegd over breuklijnen in de tijd. Ik hoop, dat u er wat wijzer van bent geworden. Ik weet, dat het een ingewikkelde materie is. Ik ben mij er zeer goed van bewust, dat hetgeen ik zeg over velden, beweging in ruimte etc. theorie is en dat een groot gedeelte hiervan wetenschappelijk moeilijk aannemelijk te maken is op dit ogenblik.

Indien men echter uitgaat van het feit, dat snelheid tijd kan bepalen in de ruimte, dan is het ook redelijk aan te nemen, dat er iets is waardoor deze verandering van tijdswaardering bestaat. En dan zou men op grond van verschillende stellingen (o.a. van Einstein en van verschillende anderen) kunnen komen tot de grondthese, dat er een soort tijdselement moet zijn, dat door versnelling en vertraging kan worden beïnvloed in de ruimte. Is dit het geval dan is de stelling van een tijds-

veld zeker niet zo dwaas. En dit eenmaal geponeerd hebbend, is het ook duidelijk, dat b.v. sterrenniveaus (wervelend of draaiend) eveneens een dergelijk tijdsveld moeten bezitten. Dan moet daarin dus een tijdselement ontstaan, dat voor allen gelijk is. Binnen dit tijdselement zullen dan weer verschuivingen plaatsvinden, gebaseerd op de verschillende snelheden van b.v. sterren.

Het geheel is niet onlogisch. Als ik het u voorleg vanuit mijn standpunt, is het voor mij waarheid. Wat ik u vertel over het bestaan van tijdloze elementen binnen deze ruimte en deze bovendien nog toeschrijf aan buiten deze ruimte bestaande toestanden, is van uw standpunt een veronderstelling. Maar wij, in de geest, weten dat tijdloosheid in delen van het Al voorkomt. Wij hebben geconstateerd, dat er verschillende eigenaardige veranderingen ontstaan, wanneer materie door een dergelijke ruimtelijke toestand reist en weer in het normale tijdsveld komt. Voor ons is dit alles redelijk en aanvaardbaar. Voor u is het dat niet; het is een these.

Maar deze theorie kunt u misschien toch gebruiken om uw eigen voorstelling van het Al wat aan te vullen, al is alleen maar een vergroting van uw begrip omtrent de ontelbare mogelijkheden, die het geheimzinnige heelal buiten u bergt.

-:-

LEVENSBOM.

Wortels geslagen in de materie, oprijzend in een leven van dromen, vertakt zich de mens in een goddelijke werkelijkheid, komt daarin tot bloei en kan daarin vrucht dragen. Maar mens kan men niet zijn, indien men niet gelijktijdig de materie en een goddelijke waarheid zoekt te benaderen. Een boom zonder wortels kan omhoog torenen, maar hij valt op het ogenblik, dat iets in zijn dromen hem beroert. Een mens, die in de aarde wortelt en niet omhoog rijst, hij zal nooit de vrijheid kennen van lucht en zon, de vlucht van de vogels genieten, tot ze voor een ogenblik schuilen in zijn gebladerte.

Rond ons zijn eeuwige gedachten en als vogels gaan zij. Als we deze voor een ogenblik huisvesting mogen verlenen in ons wezen, in ons besef, zo zijn we dicht bij het Goddelijke en leven we een ogenblik een werkelijkheid, die ver boven de menselijke ligt. Maar laten we niet vergeten, dat we de sappen, waaruit dit leven en beleven mogelijk is, zullen moeten oppompen uit de wereld, waarin we leven. Wij kunnen niet omhoog gaan naar een nieuw bestaan, zoder eerst in dit bestaan onze krachten te vinden. Het bewustzijn in een eeuwige wereld kan slechts bereikt worden dank zij de ervaringen, die uit het stoffelijk bestaan voortkomen.

Werkelijk, de levensboom zijn wil zeggen: leven in de diepste materie en de hoogste geest gelijktijdig.

Werkelijk deel zijn van de eeuwigheid wil zeggen: geen deel van het zijnde ooit afwijzen, maar alles erkennende het samenvoegen in één verbinding tussen de oneindigheid, waarin geen beweging en geen besef meer mogelijk schijnt en de voortdurende vloed van gebeurtenissen, waarin ervaringen en belevingen stuwung betekenen naar het Hogere.

Wie als een boomstam omhoog wil rijzen naar de Eeuwige, zorg ervoor dat zijn wortels diep geslagen zijn in de werkelijkheid: de aarde der materie. Wie fors en sterk wil zijn, overwinnende alle vlagen van onbesef, misbegrepen dromen, teleurstellingen en onvervulde verwachtingen, hij wortele sterk in de feiten der materie. Want eerst dan kun je de sfeer van dromen ontvliesen. Eerst dan kun je uitrijzen boven de speculaties van eigen denken en de weerkaatsing van verwachtingen tot een werkelijkheid, waarin God spreekt en de misschien nog niet geheel besefte oneindigheid voortdurend zich weer kenbaar maakt.

:--:--:

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: **Graaf Willem de Rijkelaan 15**
Leidschendam Tel: 01761-5154

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN

mediamiek ontvngen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

APRIL 1970.

15e jaargang.
Nummer 7.

PARALLEL TUSSEN HEDEN EN VERLEDEN

Utopia	blz. 75
Eeuwigheidswaarden	" 84

KOSMISCHE WERKINGEN

Harmonische verschijnselen	" 79
Vandaag	" 87

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schütelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

PARALLEL TUSSEN HEDEN EN VERLEDEN

Zevende Les.

U T O P I A.

Zolang de mensen leven hebben ze gefilosofeerd over een betere maatschappij. Dat komt waarschijnlijk, omdat zij voortdurend worden geconfronteerd met de onvolkomenheden van hun eigen wereld. Maar elk utopia is gelijktijdig weer het toonbeeld van de maatschappelijke, de religieuze verhoudingen, die er bestaan in de tijd dat zo iets wordt geschreven. Daarnaast - en dat mogen we niet vergeten - zit er altijd een element bij van de eeuwigheidswaarden, zoals men die op dat moment beschouwt.

Nu is het helemaal niet zo moeilijk u een serie utopische staatsvormen voor te gooichelen. Neem b.v. het bekende verhaal over Atlantis, dat uitgewerkt wordt tot een utopische roman, waarbij het verhaal van een Egyptisch priester eigenlijk mede de aanleiding wordt tot een aantal beschouwingen over de wijze, waarop een stad zou moeten zijn gebouwd en hoe zij zou moeten functioneren als gemeenschap. Sedertdien is het tienduizend malen herhaald.

Overal dromen de mensen van de betere wereld. Die betere wereld is dan altijd weer er een, waarin hun eigen systeem van zijn nadelen is ontdaan. Het nare is, dat ze niet schijnen te beseffen, dat je om de nadelen van een systeem weg te nemen er ook de mensen uit moet weghalen. Maar ja, dat is dan - zullen we aannemen - een kwaal, die door alle eeuwen heen geldt.

Wat zijn nu in de eerste plaats de maatschappelijke waarden, die we vinden in deze utopische dromen?

De gemeenschap wordt beschouwd als een geheel, waarin een nauwkeurige functieverdeling plaatsvindt. Iets, wat natuurlijk praktisch onmogelijk is. Maar goed. Men stelt, dat dit wel mogelijk zou zijn. Elk mens is aan die functie a.h.w. gebonden. Deze mens functioneert vanuit zijn deel van de maatschappij en krijgt daarvoor een redelijke beloning. Hij verdient dus aardig. Daarnaast is hij ongetwijfeld zeer nederig ten aanzien van de overheden en van de Godheid. Vreemd, elke utopische droom berust dus ergens op het begrip van de nederigheid van anderen.

Dan de religieuze waarde. In het begin heeft men geprobeerd de Godheid centraal te stellen. Die Godheid op zich wordt vaak niet eens helemaal au sérieux genomen. We kunnen die eerder beschouwen als een soort vlag, die de lading moet dekken.

De tempel is een organisme, dat zich kan onttrekken aan elke menselijke beïnvloeding en juist daardoor als een soort neutrale invloed kan ingrijpen waar dit noodzakelijk is.

De handel is in de eerste plaats opgezet - vreemd genoeg al in de oudste dromen - om een goede export mogelijk te maken. Over import horen we minder. In Utopia bereidt men zelf alles wat men nodig heeft.

Vrede is in die utopische dromen eveneens belangrijk. Er is altijd een soort vrede, een rust, die voortkomt uit rechtvaardigheidsbesef, uit vriendschappelijkheden, kortom, uit al die menselijke eigenschappen, die zo ontstellend snel teloor gaan, als we met de massa te maken hebben.

De achtergrond van de utopie is - geloof ik - eerder maatschappij-kritiek dan een werkelijk beeld van een maatschappij-hervorming. Maar de mensen maken er altijd weer maatschappij-hervorming van. Denk maar aan de volgelingen van Bellamy, die zijn beschrijving van het jaar 2000 hebben gezien als een te verwezenlijken doel, maar daarbij vergeten, dat de technische ontwikkelingen noodzakelijk zijn om het mogelijk te maken. Ze zeggen eenvoudig: De mensen kunnen het doen, dus zal het gebeuren. Maar ze vergeten helemaal, dat mensen over het algemeen liever niet werken voor roem; dat arbeid in de huidige maatschappij een odium heeft gekregen, een kwalijke reuk van onvermijdelijkheid; en dat de mens, die niet tot die arbeid wordt geprest door een overheid doorgaans vrijwillig slechts datgene doet, wat hij op dat moment aangenaam zal vinden.

De mens is in de utopie altijd wat onredelijk. Er is maar één man geweest, die dit menselijke wist te vermijden; en zijn utopie was eigenlijk voornamelijk maatschappij-kritiek. Dat was nl. de heer Anatole France. Anatole schreef wat bij u bekend zal zijn als Het eiland der Pinguïns, waarin de idyllische pinguïn-maatschappij door de bekeerzucht van een zekere Sint Bodaan volledig onderste boven gaat. De goede man namelijk leeft zozeer in de onschuld van deze gemeenschap, dat hierdoor de duivel wordt aangelokt, die de pinguïn-dames kleding verschaft; en vanaf dat ogenblik heerst de mode en niet meer God. Het is een droombeeld, waarvan je je zou kunnen afvragen, of het niet heel erg dicht bij de werkelijkheid ligt. Een land, waarin alles is geregeld, is een land, waarin niets meer bestaat. Dat klinkt vreemd, maar het is waar.

Als we de opvattingen zien van b.v. Tao (het taoïsme), dan worden we geconfronteerd met een aantal regels, waardoor de mens eveneens wordt gefixeerd in een bepaalde taak en een bepaalde rangorde. Hij heeft zijn eigen aandeel in de gemeenschap. Indien hij dat goed vervult, zal hij daarvoor alle beloningen en alle eer krijgen. Hij kan echter nooit verder komen. En de mens is altijd iemand, die juist graag een stapje verder gaat. Het resultaat kunnen we in China zien waar het taoïsme een godsdienstvorm krijgt met even weinig inhoud als menige vorm van christendom in deze tijd.

Wat was het doel, waarmee men een dergelijk systeem ontwierp? In de eerste plaats het verlangen om zelf te ontsnappen aan een maatschappelijkheid, waarin men zich niet thuis voelt. In de tweede plaats de behoefte om wijsgerigheden te luchten, die men niet in directe vorm zou kunnen luchten.

Ik citeerde zo even Bellamy. Deze geeft een schitterende maatschappij-kritiek en zegt daarbij heel veel dingen over de dwaasheid van boeren, burgers en fabrikanten, die ongetwijfeld - indien ze direct op de eigen tijd waren gericht - overal verweer hadden uitgelokt. Door te doen alsof het probleem in een andere periode speelde, kon hij vermijden dat men zich daarin betrokken zou voelen. En voelde men zich daarin betrokken, dan durfde men nog geen kritiek te geven, omdat men daarmee zou toegeven dat men meende, dat deze droombeelden op het eigen "ik" en het eigen gedrag van toepassing waren.

Ik heb heel veel wijsheden in de loop der tijd bijeengegaard, die alle een enigszins utopisch karakter hebben. Zo is daar de wijsheid, die zegt:

"Je wordt geboren voor een bepaalde taak. Deze taak is het enig belangrijke; al het andere in het leven dient dus van geen belang te zijn."

Dat is een heel mooie wijsheid. Het enig beroerde is, dat de mensen gewoonlijk in alles belang stellen behalve in hun taak. En als ze een taak hebben, dan moet het iets zijn waardoor ze meer worden en beter zijn dan een ander. Anders hebben ze daar geen plezier in en dan blijft die taak ook rustig liggen.

Een ander zegt:

"Het is een eer te werken voor de gemeenschap. Zij, die zich in deze gemeenschap een waardig lid van het geheel willen voelen, zullen dus vrijwillig hun taak aanvaarden en met vreugde zwoegen, opdat hun gemeenschap groter en beter zal worden."

Ik ben bang, dat de meeste mensen in zo'n geval zouden zeggen: "Ach, ik gun een ander zo de eer, laat hem maar voorgaan." Dat is misschien een van de redenen, dat de wereld stilstaat.

Er zijn mensen, die hebben gezegd:

"Geef elke mens genoeg te eten en te drinken. Geef hem een huis, waarin hij zich thuis kan voelen. Geef hem de mogelijkheid om te besteden, maar voorkom dat hij geld verzamelt."

Ook Bellamy heeft een dergelijk systeem ontworpen en wat dat betreft, zelfs Mark Twain heeft zich ermee bezig gehouden. Nu is het typerende hierbij dat men dus de bezitsvorming wil tegengaan, maar daarentegen een zekere verbruiksvrijheid wil scheppen. De wijsgeer meent nl., dat een mens, die aan al zijn behoeften kan voldoen, gelukkig zal zijn. Hij vergeet echter één ding: er zijn heel veel mensen, die pas gelukkig zijn, indien ze een mooier huis, een betere auto, een betere inrichting en betere kleren enz. hebben dan een ander. En als iedereen evenveel kan uitgeven, hoe kom je daar dan aan? Dan moet je het anderen gaan ontnemen. De utopisten hebben dus wat dat betreft heel wat fouten gemaakt.

Nu leven we op het ogenblik in een periode, waarin ook de utopisten weer een rol gaan spelen. Niet alleen maar de schrijvers van dagdromen of van sociale studies, die in romanvorm hun kritiek een beetje bedekken. Neen, de werkelijke utopisten.

Amsterdam - Kabouterstad, de Oranje-Vrijstaat e.d. zijn de symptomen van het utopisch denken in deze tijd. Men gaat uit van het standpunt, dat de dingen er zijn om gebruikt te worden. En dat is in uw tijd helemaal niet waar. De dingen in uw tijd bestaan om bezit te zijn, niet om gebruikt te worden. Zodra je uitgaat van het standpunt: een huis, dat lange tijd leeg staat terwijl er woningnood is, moet worden bewoond, vergrijp je je aan het gezag, aan het eigendom, aan het recht waardoor een ander iets meer heeft dan jij hebt; en dat is onaanvaardbaar. Want zou je dat doorvoeren, wat zou dan nog de zin zijn van het hebben van huizenbezit, van grondbezit? Waar zou dan de lust tot investering blijven, die toch de voortdurende prikkel moet zijn van de zich steeds verder uitbreidende economie? Neen, dat is iets waar men een volkomen foute slag mee heeft geslagen, hoezeer men ook gelijk heeft. En dat is nu juist het bittere. De utopist heeft in het verleden zowel als in het heden ergens gelijk. Wat hij zegt, is wel degelijk ter zake doende. Alleen, als hij zijn zin zou krijgen, zou er niets meer overblijven om deze ter zake doende waarheden in praktijk om te zetten.

Men kan uitroepen, zoals sommige utopisten in deze tijd doen: Dat de kerk slechts in een dienende functie mag bestaan en dat zij slechts door haar armoede haar kracht kan bewijzen. Maar het is eigenlijk omgekeerd: Een kerk, die rijk is, kan onder de armen veel bekeerlingen maken; ze kan dus groeien. Maar een arme kerk vindt slechts weinig aanhangers onder rijken; en daarom zal een kerkelijke organisatie uit de aard der zaak bezitvormend zijn.

Je kunt zeggen, dat Jezus in feite de vrijheid predikte - wat volledig waar is. Dat deed Boeddha trouwens ook en zelfs in zekere zin Mohammed. Maar als ik vrijheid voor een ieder predik, ontken ik gezag. Als ik

gezag ontken, ontken ik dit machtigste deel van de samenleving: de macht zelf. En aangezien de macht een zo begeerd artikel is - zelfs onder degenen, die beweren haar te willen vernietigen - moeten we wel aannemen dat een kerkelijke organisatie, een groep, zich op macht moet baseren. Men moet eenvoudig wel, het kan niet anders.

De parallellen tussen het verleden en het heden zijn wat dit betreft volkomen duidelijk. De mensen zijn misschien wel enigszins veranderd in kwantiteit, in kwaliteit zijn de ontwikkelingen ten hoogste individueel, maar in de massa zeker niet onmiddellijk merkbaar. Als ik dus probeer om nu wat wijsgerigheden hier en daar op te vissen, dan moet u begrijpen dat ik daaraan onmiddellijk mijn commentaar verbind, anders gaat het niet. Dan begin ik met enkele zeer oude spreuken, die in deze tijd - volgens mij - eigenlijk nog van meer belang zijn dan ze ooit zijn geweest, ook al zijn ze bijna vergeten.

"De mens, die de moed heeft alleen voor zijn God te staan, zelf de lasten van het leven te dragen en de geheimen te onthullen, die hij ontmoet, is de mens, die tot koning wordt." Dit is vandaag aan de dag nog waar. De mens, die inderdaad de moed heeft om alle geheimen te onthullen die hij tegenkomt, zal ook in deze tijd koning zijn - als hij tenminste de onthulling overleeft. Want de geheimen van vroeger en de geheimen van heden zijn eigenlijk dezelfde. Het zijn de geheimen van de natuur, maar het zijn ook de geheimen van de menselijkheid der bestuurders.

Het klinkt misschien een beetje vreemd, maar als een vorst wordt voorgesteld als een God en je kunt bewijzen, dat hij zich zo nu en dan als een beest gedraagt, dan heb je de goddelijkheid aangetast of van waarde veranderd; wat het gezag nooit zal dulden. Maar als je het doet, zie je de wereld anders en je wordt niet meer door het gezag overschaduwd. Je kunt zelf beslissingen treffen, omdat je geen onoverwinnelijke meer aanneemt. En dat is heel erg belangrijk.

In de wetenschap is het precies hetzelfde geweest. Als je uitging van de verschillende godenverhalen, dan werd je geconfronteerd met een aantal vaststaande regels: zo moest via bezwering deze ziekte worden opgeheven en via die methode kon een ziel worden bevrijd. Maar de mensen, die het gingen nazoeken, ontdekten dat met spreuken geen ziekten te genezen zijn. Ze gingen er kruiden bijvoegen. En ofschoon gekruide taal in uw dagen meer gebruikelijk is dan vroeger - althans meer opvalt - waren het toch de kruiden, die de genezing bewerkstelligden en daardoor indirect de macht van bepaalde priester-groepen enorm hebben vergroot.

Kijk, in uw tijd gaat het net zo. De mens, die zich durft verstouten achter de schermen te kijken, heeft misschien geen prettig leven, maar hij zal een vrij leven hebben. En zoals in het verleden alles werd gedaan om te voorkomen, dat niet-ingewijden achter de schermen zouden kijken, zo gebeurt dat vandaag nog.

Een wijsheid, die wat dichterbij in de tijd ligt, maar waar toch ook veel voor is te zeggen, is deze:

"De mens dient voortdurend te leven naar de vreugde.

Want slechts hij, die de vreugde van het bestaan kent, is in staat om de lasten van het bestaan te dragen."

Het klinkt wat vreemd, maar opgrond van deze wijsheid werd o.a. in Babylon aan de slaven een aantal bijzondere feestdagen toegekend, waardoor ze dus werkelijk een paar dagen vreugde in het leven konden scheppen. Het resultaat was inderdaad, dat ze daardoor beter werkten, dat ze gemakkelijker te beheersen waren en wat dies meer zij.

Als je als mens alleen maar naar de sombere kant van het leven kijkt, dan raak je vast in een gewoonte. Maar door de spontane uitbarsting van vreugde, die zo nu en dan ontstaat, kom je net even boven de norm uit. Het is alsof je een nieuwe visie krijgt op je problemen en

moeilijkheden en ook tot andere oplossingen komt. In deze tijd wordt de vreugde u vaak aanbevolen, maar dan wel volgens een bepaald recept. Dat op recept zoeken van de vreugde is op zichzelf het bederven van de vreugde. Maar een mens, die blijmoedigheid in zijn leven kan vinden - op welke manier dan ook, al is het maar voor een paar dagen - zal daardoor vaak jarenlang een nieuwe visie op het bestaan hebben. Hij zal daardoor anders, zuiverder reageren. Ik meen, dat men aan dit welzijn van de mens dan ook veel meer aandacht zal moeten besteden, wil men voorkomen dat alles vastloopt in een lusteloze gewoontegang.

"De ziel (of de geest, want die werden toen nog niet onderscheiden) van de mens is de werkelijke kracht die leeft. Maar indien de mens zelf niet leeft, zo is zijn ziel gestorven en zal door de Rechters worden verbannen naar oorden van bespiegeling en pijn." (Egyptisch).

Daar zit heel veel in. Vandaag aan de dag is het precies hetzelfde. We spreken over de hoge geestelijke doelen, die we nastreven, over de moraliteit, over de noodzaak de religie te handhaven - of we daarin geloven of niet - en al die dingen meer. Maar die uiterlijkheden kunnen nooit waarmaken wat we innerlijk zijn. Ik geloof, dat vele problemen in deze tijd niet ontstaan door de grote verschillen in welvaart, maar door het onvermogen van de mens om zo nu en dan even zichzelf te zijn, om te beseffen dat er geen andere geestelijke wereld is dan de geestelijke wereld die in hemzelf leeft.

Het besef van de eigen eenheid is belangrijk in deze tijd, omdat alleen de mens, die in de absolute eenheid van geest en stof gelooft, in staat is zo actief, bewust en ook met doorzettingskracht te leven en te reageren, dat hij werkelijk wat tot stand brengt in het leven.

Dan een heel mooie spreuk, afkomstig van een van de Romeinse "Honden" (de Orde der Cami).

"Indien de dwaas spreekt, zo luistert men vol eerbied.

Indien de wijze spreekt, beroept men zich op eigen wijsheid of gaat heen zonder te luisteren."

Dat is tegenwoordig ook nog zo. Een dwaas kan altijd de mensheid boeien, omdat hij het onmogelijk maakt mee te denken. Hoe meer je de kans krijgt zelf mee te denken en de conclusies te controleren, hoe vervelender de zaak eigenlijk wordt. Het is niet spectaculair. En dan heb je nog altijd de keus en kun je zeggen: "Ja, hij heeft gelijk. Ik ben dus net zo wijs als hij." Of je kunt zeggen: "Ach, dat gezeur, dat heb ik al zo vaak gehoord. We gaan een straatje verder." De meeste mensen zeggen vandaag tegen de wijzen: We gaan wel een straatje verder. Tegen de dwazen zeggen ze: Je belooft zoveel, dat we veel van je verwachten. Ze zijn dan ook voortdurend teleurgesteld.

Een denker in Italië omstreeks 700 zei:

"Het verschil tussen de barbaren en de niet-barbaren ligt niet in de wijze waarop ze leven, maar in de wijze waarop ze zichzelf waarderen."

Dat is in een periode geweest, dat voor het eerst de vreemde volkeren nog anders werden gezien dan alleen maar als woestelingen.

Men ging begrijpen, dat zij hun eigen tactiek hadden en een eigen gemeenschap, een eigen geloof vaak - zolang ze niet overwonnen werden, want dan hadden ze geen eigen geloof meer, althans geen recht daarop. Daarmede werd dus iets geconstateerd, dat zeer belangrijk is: het verschil tussen barbaren en niet-barbaren ligt in de leefwijze. Dat betekent dat voor een barbaar elke niet-barbaar een barbaar is.

In uw tijd is het zo, dat de mensen heel vaak menen dat de wijze, waarop het Westen leeft de enig juiste is; dat de manier, waarop men in het Westen politiek bedrijft, de economie leidt enz. de enige manier

is om de problemen in de wereld op te lossen. Het zou misschien goed zijn, indien men zich in deze dagen ging realiseren hoe barbaars dergelijke opvattingen zijn in de ogen van vele anders denkenden.

Een dichter riep kort voor de 12e eeuw uit:

"Indien de liefde niet ware, zo zou het leven ledig zijn als een woestijn. Het is niet goed in een woestijn te leven, maar soms begeerlijk om aan de rand daarvan te vertoeven."

Zo is het bij u ook. Als bepaalde dingen (de liefde staat hier eigenlijk voor de menselijke relatie) er niet zouden zijn, dan zou je geen leven hebben. Maar aan de andere kant: als je zo nu en dan rust had van alle menselijke bemoeienis, dan zou je ook geen leven hebben. Het leven is voortdurend een balans tussen het gemeenschapsmens-zijn en het jezelf zijn. Het is een soort draadnummer; je balanceert ergens op een smalle lijn; word je teveel gemeenschapsmens, dan verlies je jezelf; word je teveel jezelf, dan verlies je de gemeenschap. In beide gevallen kun je je niet staande houden. Die dichter heeft het waarschijnlijk niet zo bedoeld, maar wat hij daar heeft gezegd, was toch wel de moeite waard. Misschien is hij wel geïnspireerd door de in die tijd net opkomende kabbalisten en de zich weer opnieuw ontwikkelende alchemisten.

De alchemie van die dagen zei, dat we met de levenszwavel (de hoge zwavel of ook wel de witte zwavel) het mengsel kunnen maken, waarmee we van lood goud kunnen fabriceren. Een wijsgeer maakte daarover een heel aardige opmerking:

"Slechts indien we in ons meer zijn dan goud, kunnen we goud maken uit het onedele rondom."

Dat is natuurlijk in een tijd, waarin "doe het zelf" een grote leuze is geworden niet zo interessant. Maar als je de wereld beter wil maken, moet je werkelijk bij jezelf beginnen, omdat je pas als je innerlijk de nodige rust, de nodige harmonie, de nodige kennis, de nodige inzichten hebt vergaard, in staat bent om de dingen, die niet goed zijn zo te veranderen dat ze goed worden. Want het is niet voldoende de dingen te veranderen; je moet ze zo veranderen dat ze beter worden.

Een kabbalist uit 1500 maakte daarover een aardig grapje:

"Wanneer we het getal berekenen dat we zijn, zo vermennen we onszelf te kennen. Maar kennen we onszelf, indien we niet beseffen waarom we rekenen?"

Dat grapje was in die tijd erg doeltreffend. Het was toen nl. de gewoonte, dat men door kabbalisten voor zich tabellen liet maken en daar kwamen dan allerhande voorspellingen uit: wat je wel en wat je niet moest doen. Daghoroscopen hadden ze nog niet, dagbladen waren nog niet in de mode. De kabbalisten leidden daarvan een goed leventje. Er is er zelfs één in Leiden geweest, die in heel Nederland hoge klanten had en zich rustig met honderd ducaten of meer voor zijn adviezen liet belonen.

De situatie is eigenlijk ook nu nog zo, dat we de dingen wel doen, maar dat we er weinig wijzer van worden, tenzij we ook nog weten waarom we ze doen. We zijn zelf de voortdurend controlerende factor in het leven. Als we dat niet zijn, worden we geleefd. Daar komt het op neer.

Een tamelijk scherpzinnig heer in een Parijse Salon merkte een keer tegen een zeer schone dame op, die overigens nogal dom was ook - er lag veel in de etalage maar er was weinig in de winkel:

"Mevrouw, u spreekt zoveel over de liefde, dat de liefde u leeft. Voor u is het een geluk, dat u daarbij niet bent gedwongen uw verstand te gebruiken."

Dat klinkt natuurlijk precies zoals het bedoeld is: een hatelijkheid. Alleen klinkt het in het Frans veel eleganter. Als we dat in deze tijd over zetten, dan zou ik tegen de mensen willen zeggen: Mensen, de dingen, die u allemaal zo belangrijk vindt, waarvoor u eigenlijk leeft, zijn alleen maar waardevol voor u, omdat ze u de moeite besparen om na te den-

ken. Maar op het ogenblik, dat u moet gaan denken over de dingen die u doet, zou ik bereid zijn medelijden met u te hebben. Dan zoudt u in grote moeilijkheden komen.

Dat is begrijpelijk, want je doet zoveel dingen juist omdat je niet wilt denken. Zoals deze schoonheid ongetwijfeld ook haar voortdurende verdediging van de liefde, de hoffelijkheid en al die dingen meer baseerde op het feit, dat het zo prettig was, dat ze er waren. Maar dingen die prettig zijn, zijn over het algemeen maar betrekkelijk kort prettig.

Misschien dat ik hier een tandarts uit 1937 mag citeren, die onbewust ook een grote wijsheid te berde bracht toen hij zei:

"Het is de begeerte naar het zoete der aarde, die vele mensen een voortdurende knagende tandpijn bezorgt."

Daar zit wat in. Omdat we niet nadenken over wat we doen, doen we het mateloos. Door de mateloosheid worden we het slachtoffer ervan; en dat wat aangenaam leek te zijn, stapelt zorg na zorg en conflict na conflict voor ons op. Op een gegeven ogenblik kunnen we er niet meer tegenop en wat dan?

Dan heb ik hier nog een paar heerlijke spitsvondigheden, die wat meer uit uw dagen stammen:

"Menige schoonheid is slechts schoon zolang zij zwijgt."

Een criticus uit Hollywood. Het is heel vaak zo, dat uiterlijkheden mooi zijn, maar als je ziet wat er dan uit voortkomt, schrik je je eenvoudig dood. De man had groot gelijk. Dat is heel vaak in het verleden zo geweest, het is vandaag aan de dag ook zo. Als we naar de uiterlijkheden kijken, zijn ze mooi. Zodra we kijken wat er uit voortkomt, dan blijkt ineens dat de illusie verstoord is.

Een Deens denker (ongeveer 1890) zei eens:

"We maken ons illusies en geloven in de waarheid daarvan, omdat we bang zijn deze illusies te verliezen."

Ook hij had volkomen gelijk, al was hij dan ook tegen Swedenborgh. De mens, die werkelijk illusies heeft, bouwt daarop voort. Op het ogenblik, dat hij daarvoor in de plaats de waarheid moet zien, heeft hij het idee, dat hij enorm veel verliest. Daarom blijft hij aan zijn illusies geloven tegen alle redelijkheid in, ze als waar aanvaardend.

Dat zou in deze tijd heel erg belangrijk kunnen zijn voor vele mensen. Men maakt zich allerhande illusies omtrent ontwikkelingen in de wereld, in de economie, in de kerk, in het maatschappelijk leven, waar dan ook. Maar als ze eerlijk waren, zouden ze moeten toegeven: daar zit zo weinig achter.

Zo zijn door de tijd heen de mensen bezig geweest met hun wijsheden. En als er iemand kwam, die zijn wijsheden in een vorm wilde samenvatten, maakte hij daarvan een utopische staat. Die utopieën kunnen soms dan ook schrikbarend zijn, als men het negatieve neemt. Want "1984" van Orwell is in feite ook een utopie. "De boerderij der dieren" van dezelfde schrijver is in feite een utopisch verhaal. Het is een beschouwing van een wereld en van datgene wat erin leeft; en dit losgemaakt van de werkelijkheid. Misschien zit er in de utopie een les voor de werkelijkheid. Maar we moeten nooit aannemen, dat de utopie in de plaats van de werkelijkheid kan komen.

Er zijn Russische schrijvers, die zich hebben bezig gehouden met de toekomstige maatschappij (tamelijk droge werken vanuit uw standpunt, maar zeer utopisch), waarin ze proberen duidelijk te maken dat er een ogenblik zal komen dat er eigenlijk geen partijleiding meer nodig is, omdat de mensen leven volgens dat wat de partij is. Ze maakten de grote fout te vergeten dat leiders zich niet bezig houden met wat de partij is of wil, maar alleen met het feit hoe ze hun macht over de partij kunnen handhaven.

Een schrijver heeft het over een gemeenschappelijke productie, waardoor het Russische volk zo rijk zal zijn, dat het in staat zal zijn alle landen ter wereld, die nog aan kapitalisme doen, op te kopen, als het daar zin in heeft. Hij vergeet daarbij één ding: dat kapitalisme een betrekkelijk voze naam is, indien het gesteld wordt tegenover het huidige communisme. Want het communisme op zich is ook zo ver vervreemd van de betekenis die men daaraan geeft, dat je daar niet over kunt praten. Neen, de utopisten dromen vaak ver-keerd.

Misschien ben ik een utopist, wanneer ik een toekomstige ontwikkeling durf veronderstellen: Ik geloof nl. nooit, dat de wereld verder kan groeien vanuit het systeem dat regeert - dus de maatschappij van heden. Ik geloof ook niet, dat ze kan voortkomen uit het idee dat de maatschappij loochent. Ik meen, dat elke ontwikkeling in de wereld in feite een soort compromis is. Maar een compromis kan gesloten worden met een maximum- en met een minimum-binding. Ik voor mij meen, dat in de maatschappij de werkelijke banden op het ogenblik losser zullen worden. Dat betekent, dat de uiterlijkheden en de werkelijkheid steeds meer van elkaar gaan verschillen. Dit betekent, dat het systeem kan blijven bestaan, dat het kan blijven functioneren, maar dat het langzaam maar zeker niet meer het systeem van mensen is, maar alleen het kader waarbinnen mensen hun pogingen nog groeperen. En dan zie ik inderdaad mensen, die veel vrijer zijn. Of zij daarmee veel gelukkiger zullen zijn, waag ik te betwijfelen. Want voordat men de nodige zelfstandigheid heeft gevonden, zullen er heel wat jaren heengaan.

Belangrijk is de vrijheid van de mens. De vrijheid kan dan mede tot uiting komen in een zeer sterk wisselen van de functies, die hij bekleedt. Hij werkt dus niet meer aan een carrière, maar eenvoudig omdat werken nog noodzakelijk is. Ik zie daaruit op den duur de vermenging van eigen interessen, van hobby, van spel en werken zo sterk verdergaan, dat men op den duur zelfs gaat begrijpen dat een beroepsvoetballer eigenlijk alleen maar een vakman is, die ijverig en haastig werkt voor zijn brood, ook al schopt hij anderen bijna dood.

Voor mij is de wereld van morgen geen wereld zonder politici, zonder economen, zonder fabrieken en zonder godsdiensten. Het is eenvoudig een wereld, waarin die uiterlijke vormen nog worden gehandhaafd, omdat de mensen op die manier althans enigszins weten wat ze aan elkaar hebben. Maar gelijktijdig zie ik de invloed van dergelijke dingen steeds kleiner worden. De beheersbaarheid van de massa neemt af, maar gelijktijdig zal bij een minimum aan regels en voorwaarden de maatschappij zich veel meer aan de regels en voorwaarden binden. Neen, ik geloof werkelijk wel, dat het heden het zaad voor morgen niet alleen in negatieve zin in zich draagt.

Er bestaat - en dat is dan een vrije vertaling van een Inka-legende - een aardig verhaaltje, waarin het onkruid op een akker welig was gegroeid. Het onkruid beklagde zich onderling over het feit, dat afwijkende vormen (zoals graan) nog durfden voorkomen. In deze legende komt er dan een Godheid, die het onkruid uitroeit, de mensen bijeen roept en hun vervolgens de maïs geeft. Misschien dat in deze tijd iets dergelijks nog wel via UNICEF kan gebeuren, maar veel kans heeft u daar niet op. Maar wat ik wil aantonen, zit daar wel in opgesloten.

Heel vaak beklagt het onkruid zich over de aanwezigheid van het graan, omdat men aanneemt dat datgene, wat overheerst, het belangrijkste is. In feite is datgene, wat het beste voortbrengt het belangrijkste. En dat betekent, geachte vrienden, dat het beeld van een democratische of een democratisch-socialistische maatschappij steeds minder zin kan krijgen en dat het zal gaan om degene die produceert, niet om degene die alleen consumeert en vegeeteert. Het zal gaan om de mens die denkt, niet om degene die de gedachten van anderen uitgalmt. Ik geloof, dat we inderdaad mogen dromen over een gouden toekomst, indien we ook beseffen,

dat het onkruid op het ogenblik in vele delen van de wereld nog overheerst.

Als laatste citaat een zeer Amsterdamse opmerking: "Die lui van de Maffia zijn maf."

De man, die dat zei, wilde daarmee duidelijk maken dat hij al die lieden, die zich in geheime organisaties en verbanden laten organiseren en zich laten terroriseren om dan op hun beurt terreur uit te oefenen, eigenlijk maar krankzinnig zijn.

Maar wat is de Maffia? De Maffia is een bepaalde organisatie. Zij is eigenlijk ontstaan uit de armoede van de boeren, die zich wel moesten verzetten om in leven te blijven. De "schaduw", het zwijgen, was eigenlijk niets anders dan de overeenkomst van verzetsmensen. Het is een misdadigersorganisatie geworden. Misschien zou je het zo kunnen formuleren: Altijd weer begint een organisatie als een ideaal, maar eindigt altijd weer als een bende rovers.

Met deze filosofie wil ik u niet wijzen op de overbodigheid van idealen, integendeel. Maar ik zou u er wel op willen wijzen, dat elk ideaal dat zichzelf organiseert in de organisatie het doel en het ideaal beide meent te vinden en daardoor de werkelijke betekenis van het ideaal steeds meer verloochent.

Wie de dagen van heden, van gisteren en van morgen naast elkaar zet, ontdekt dat de mens niet zo sterk is veranderd. De gemeenschap van de mensen is nog steeds geneigd tot een bende rovers te worden - neemt u mij niet kwalijk. Dat zal morgen niet anders zijn dan gisteren. Maar we weten tevens, dat naarmate men de binding aan een organisatie minder serieus neemt en zich minder daardoor laat beheersen en binden niet alleen de menselijke vrijheid groter zal worden, maar ook de zelfmisleiding, waardoor men deel van een roversgroep zal kunnen worden, zal afnemen.

De vrijheid van de mens van vandaag is gering. De vrijheid, die utopisten voor hun gemeenschap en de eenlingen in die gemeenschap ontwerpen, is over het algemeen onbereikbaar. Maar er bestaat een gezond compromis: een mens, die zichzelf is en kan zijn zolang hij de gemeenschap, dus de belangen van het geheel, niet zonder meer direct en daadwerkelijk benadeelt. En die kant gaan we uit. En als de mensen hun nut voor die gemeenschap ook nog als belangrijk gaan zien om welke reden dan ook, dan zie ik geen reden een utopie geheel te verwerpen. Alleen zie ik haar in zo'n verre toekomst, dat het jaar 2000 allang vergeten zal zijn. Ik geloof, dat de mensheid rijp zal worden, maar dat ze het voorlopig nog niet is. Met welke wat kritische noot ik aan dit betoog een einde wil maken.

Er is geen reden om welke utopie dan ook - zij het dat ze allemaal gaan over wereldondergang, het vergaan van de menselijkheid, van de mens of van het leven van de mensen op aarde als Goden - als reëel te aanvaarden. Het heeft wel zin om - beseffend wat daar mooi en goed in kan zijn - voor onszelf waar te maken nu en op dit moment wat we waar kunnen maken.

:--:

EEUWIGHEIDSWAARDEN.

Als we ons bezighouden met de begrippen, die de mens in de loop van de tijd heeft gehad om zijn gevoel van tijdloosheid en onvergankelijkheid uit te drukken, dan komen we tot de verbazingwekkende ontdekking, dat de mens in het begin zijn eeuwigheid voornamelijk in de natuur zocht. Zelfs op dit moment zijn er nog overal mensen, die animistisch zijn, die geloven aan de bezieldeheid van alle dingen en evenals in het verleden het gevoel hebben, dat ze behoren bij een totale wereldziel en al wat ermee in verband staat.

Op den duur heeft de mens natuurlijk geprobeerd zijn begrippen omtrent eeuwigheid een beetje beter aan zichzelf aan te passen. Hij heeft dus prompt een wereld geschapen, waarin al het goede wordt beloond en al het slechte gestraft. Overal waren er priesters te vinden, die de mensen met deze werelden wisten te dreigen.

Natuurlijk kon je ook een eeuwigheid krijgen, die wat beter was. Want alles wat er op aarde was, was in de eeuwigheid aanwezig; maar veel gezelliger en gemoedelijker. Je kon b.v. vallen als held in de strijd en dan door strijdmaagden met een jubelende kreet omhoog worden gedragen naar een soort Walhalla, waarin je vervolgens elke dag kon vechten. Tegen de tijd, dat de fluit ging en de werkdag was afgelopen, herrezen de doden, de gewonden waren genezen en men begon de nacht door te brengen met mede en andere genietingen om op deze wijze een roes te behalen, die tegen het kriecken van de dag placht te vervliegen, zodat men vrolijk en uitgerust opnieuw ten strijde kon trekken. Zo hebben de mensen hun eeuwigheid gevormd naar eigen beeld en gelijkenis.

Maar wat is de werkelijke eeuwigheid, die achter deze dingen schuilt? Ik heb nooit geweten, dat de eeuwigheid zich schuil hield. Maar ja, de meeste mensen menen dat de eeuwigheid schuilgaat achter de dingen die ze kennen, omdat ze aan vele dingen die zij kennen geen eeuwigheidswaarde willen toekennen. En dat is weer begrijpelijk. Want als je de dingen zo goed kent als de mensen ze plegen te kennen, zou je daaraan ook geen eeuwigheidswaarde willen toekennen, omdat het dan de moeite niet meer waard zou zijn om de eeuwigheid te kennen. Maar goed, als je het zo beziet: eeuwigheid is tijdloosheid.

In de tijdloosheid is er geen grens, is er geen beperking. Er is eigenlijk niets dat menselijk is. Een eeuwigheidswaarde is iets, dat behoort tot deze tijdloosheid en daarin altijd kan blijven bestaan. Zouden we moeten afgaan op de theoretici, dan is de eeuwigheid verdeeld in twee afdelingen: de een in het donker (en niet voor de jongelui maar voor de zondaren), de ander in het hemelslicht voor al degenen, die heilig, zalig, engel en dergelijken worden. Nu is het natuurlijk de grote vraag, welk van de twee afdelingen de aardigste zal zijn. Ik voor mij heb het gevoel, dat al die vervelende mensen in het volle licht op den duur ook wel een soort helse inwerking kunnen hebben op het gemoed. Aan de andere kant: de mens heeft het zo gezegd en het zal dus wel zo zijn. Hij heeft gezegd: De eeuwigheid bestaat uit duister en uit licht.

Maar indien de eeuwigheid uit duister en uit licht bestaat, is daar altijd de vraag: Besta ik uit duister of licht, of duister en licht? Ik heb zo het gevoel, dat wij wanneer we overgaan eigenlijk van duister naar licht en van licht naar duister heen en weer blijven gaan, totdat we begrijpen wat in beide waarden het belangrijkste is. Dan brengen we duister en licht in ons samen en vinden we de echte eeuwigheid. Nu ja, tegen de tijd dat we die hebben gevonden, hebben we aan een eeuwigheidsvoorstelling al geen behoefte meer en zijn eeuwigheidswaarden voor ons alleen maar uitdrukkingen, die niets meer te doen hebben met de werkelijkheid, die we leven.

De mensen hebben getracht de eeuwigheid wat dichterbij te halen. Ze hebben dat gedaan door allerlei kerkdiensten - van de oudste tempelriten af tot de meest moderne toe. En altijd weer hebben ze geprobeerd daarmee duidelijk te maken, dat er iets is dat langer leeft, dat eeuwiger is en sterker dan zijzelf. Nu is het geen wonder, dat er zo iets bestaat, als men de zwakheid van de mens beschouwt. Maar het is toch wel opvallend, dat bij deze eeuwigheid vaak minder wordt gedacht aan eigen voortbestaan dan aan het bestaan van waarden, die een voortbestaan garanderen.

Het geloof aan geesten is ook al betrekkelijk oud. Als u zich spiritist voelt, dan behoort u eigenlijk tot de oudste kerkgenootschappen der wereld. Maar het is een feit, dat reeds in de dagen dat de mensen nog samen rond een door de bliksem ontstoken vuurtje zaten om hun halfverkoelde, halfvrouw dinosaurus-biefstuk te verorberen, zij geloofden in het voortbestaan van bepaalde mensen. Zij hadden tovenaars en medicijnmannen of sjamanen, die via vele ritens deze geesten lieten spreken en zo raad uit het hiernamaals haalden voor het geval dat de mensen op aarde het niet af konden. Het gezonde verstand kwam er wel eens een keertje bij, maar in andere gevallen was het gewoon bijna volledig afwezig. Vanaf die tijd is de mens verder gegaan en heeft zich voortdurend beziggehouden met "de geest". Niet alleen maar met een abstracte geest of toestand, neen, met het persoonlijk voortbestaan van mensen en entiteiten.

Als u Jezus aanroept, dan roept u de geest van Jezus aan, die als mens heeft geleefd. In feite is dus ook het aanroepen van Jezus een vorm van spiritisme, al zullen de aanbidders van Jezus dat niet graag toegeven. En degenen, die zich beroepen op de Boeddha en op al die anderen, roepen immers ook hen aan, die zijn overgegaan: dus geest. Ik geloof, dat de geest een heel belangrijke rol speelt bij het geloof aan een persoonlijk voortbestaan van degenen, die voor ons van belang zijn namelijk. En zo vreemd als het ook klinkt, het is werkelijk nog waar ook.

Er is een eeuwigheid, die we in ons dragen, ofschoon we haar niet begrijpen, want de verschijnselen van tijd (we hebben ons gebonden of we gaan verder) gaan voorbij, maar het wezen dat die tijd registreert gaat niet voorbij. Het blijft registreren. En als er geen tijd meer is, dan is dat wezen er nog en het bevat alle waarden van de tijd, die het heeft geregistreerd. Het lijkt er een beetje op, alsof een geest een soort ambtelijke functie in de goddelijke huishouding vervult, maar het komt er toch op neer, dat je blijft voortbestaan.

De Goden, die je creëert, zijn eigenlijk niets anders dan mensen, die zijn overgegaan, zodanig ontdaan van alle menselijke zwakheden en fouten, dat je je aan hen durft toevertrouwen.

Nu is het zo, dat ik mij aan vele Goden niet graag zou toevertrouwen. Wanneer wij een liefdevolle en rechtvaardige God hebben, die zich niet bezighoudt met problemen uit Vietnam of Biafra, dan vraag ik mij af, of Hij wel zo lief en zo rechtvaardig is. Ik zeg tot mezelf: Ik zou liever een andere Godheid hebben. Want iemand, die zo weinig doet, behalve dan misschien de zaak instand houden, lijkt me toch geen ideale figuur. Dan zoek ik naar een kracht, die mij wel kan bevredigen; en die vind ik dan meestal in een wezen, dat dichterbij het mens-zijn ligt. Iemand, van wie ik kan leren. Iemand, die net zoals ik een beetje in de tijd bestaat en niet alleen daarbuiten. Ik vind mijn eeuwigheids-waarde pas, als ik de tijd zodanig kan beleven, dat zij in mij een tijdloze beleving is. Iets, waarmee vele mensen het waarschijnlijk niet eens zullen zijn, maar dat moet u dan maar op de koop toe nemen.

Ik stel nu:

1. De mens, die in de eeuwigheid gelooft, gelooft in feite in zijn eigen eeuwigheid. De rest zijn verhalen, die hij aan zichzelf vertelt om het voor zich aannemelijk te maken, dat hij eeuwig is.

2. Als een mens spreekt over eeuwigheidswaarde, bedoelt hij waarden, die onvergankelijk zijn. Daar hij zich de werkelijke waarde van het leven over het algemeen moeilijk kan voorstellen, produceert hij een aantal stoffelijke waarden, waaraan hij een eeuwigheid toekent. Hij beseft niet, dat leven een eeuwigheidswaarde is, maar meent dat het leven pas een eeuwigheidswaarde kan zijn, indien het gekoppeld is aan een verschijningsvorm.
3. Een mens heeft de behoefte om de eeuwigheid in te delen, niet begrijpend dat elke eeuwigheid in zich door haar wezen onbegrensd en niet in te delen is. Het resultaat is, dat de mens een aantal pseudo-eeuwigheden heeft geschapen, die hem dan vaak beletten de werkelijke eeuwigheid, die hij in zich draagt, te erkennen en te beleven.
4. De meeste mensen hebben behoefte aan een sterke leiding. Dientengevolge laten ze zich leiden en verleiden door anderen aan wie ze de leiding hebben toegekend zonder te weten, of die leiding ooit terecht is toegekend. Zij geloven liever wat een ander zegt, omdat het veel gemakkelijker is een ander te geloven dan zichzelf. Maar dat komt waarschijnlijk, omdat zij zichzelf beter kennen dan die anderen.
5. Altijd weer als de mens spreekt over de eeuwigheid, probeert hij te spreken over dingen, die hij in feite niet begrijpt op een zodanige wijze, dat hij ze kan begrijpen; niet begrijpend, dat hij daardoor het begrip dat hij bespreekt vervalst en in feite spreekt over dingen, die niet werkelijk bestaan, terwijl hij het werkelijke bestaan van de eeuwigheid, het aanwezig-zijn van besef zonder meer, daarbij verwaarloost.

Dat zijn een paar punten, waarvan ik hoop, dat u ze vindt passen in het geheel.

Nu zijn er heel veel dingen, die mijns inziens gelukkig niet tot de eeuwigheidswaarden behoren. Stelt u zich een eeuwigheid voor, waarin politiek wordt bedreven. Zelfs een politicus zou het daar niet uithouden. En dat betekent heel wat, want die mensen hebben meestal een huid waar een olifantje jaloers op kan zijn zodra het om de politiek gaat. Ik kan mij ook voorstellen, dat je een wereld wilt hebben, waarin eindelijk eens niemand je vertelt wat je wél en wat je niet moet doen; wat je goede en wat je verkeerde hand is; wat schoon en wat vuil moet zijn. Een wereld, waarin je eenvoudig datgene wat in je is kunt beleven. De eeuwigheid bevat dat, omdat die nu eenmaal niet gebonden is aan vormen maar aan het bestaan zelf.

Er zijn vele fantastische stellingen opgebouwd en sommige komen heel dicht bij de waarheid. Ik wil er een citeren, die volgens mij die waarheid nog redelijk dicht benadert:

"Het geheel van het zijn is een kracht, waarvan de geaardheid niet zonder meer kan worden bepaald. Daar we deel zijn van die kracht, zijn we blijvend deel van het geheel, ongeacht de vorm waarin we binnen het geheel tijdelijk in verschijning treden."

Ik meen, dat deze stelling daarom waardevol is: zij ontkent de noodzaak van vorm, van formule, van wet op een voor de mens te vatten of binnen het "ik" volledig te begrijpen wijze. Zij stelt daartegenover een zijn, dat zonder meer aanwezig is, waarvan het "ik" deel is, zodat het "ik" deel blijft van een totaliteit, ook al zal het dit voor zichzelf niet altijd waar willen heten.

Ik vind het een erg gelukkig verschijnsel, dat daarbij de ervaringen van het leven een rol spelen, maar niet de verschijnselen zonder meer. Want de meeste verschijnselen van het leven zijn tweeledig; zij kunnen soms buitengewoon aangenaam zijn, maar dan krijg je er vaak op den duur toch een zekere dégoût van; in andere gevallen zijn ze buitengewoon

onaangenaam en dan kun je daaraan misschien wel wennen, als je lang genoeg volhoudt, maar je uithoudingsvermogen is doorgaans niet groot genoeg. Denk maar eens aan hangen! Als we aan de verschijnselen gebonden waren, zouden we geen leven hebben. Maar omdat we dat niet zijn, leven we als deel van het leven onbeperkt.

Nu zijn er veel mensen, die hebben geprobeerd dit aan te kleden. We hebben de bekende Dodenboeken van de Tibetanen, van de Egyptenaren, er bestond ook nog een Babylonisch Dodenboek, waarin o.a. de waarde van Nergal bijzonder werd uitgedrukt. Er zijn verhalen geweest bij de Grieken, bij de Romeinen, bij de christenen, en overal en altijd weer heeft men gezegd: Kijk eens, er is een eeuwig leven. Maar dat eeuwige leven is voor de verbondenen. De vormgebondenheid had men nodig. Zonder deze zouden de mensen de eeuwigheid alleen maar kunnen beleven; ze zouden er niet in kunnen geloven. Want het is vaak voor een mens belangrijker ergens in te geloven dan om het te beleven.

Wij moeten dus zeggen, dat de mensen in de oudheid al die mooie systemen hebben ontworpen om voor een ieder het begrip van eeuwigheid aanvaardbaar te maken. Gelijktijdig hebben ze echter geprobeerd de eeuwigheidswaarde, die ze dan toch hadden erkend in hun denken, te verwezenlijken en te verwerken. Voor de Babyloniërs b.v. was de gang door de eeuwigheid er een, waarin men de verschillende Goden achtereenvolgens ontmoette. Men ging a.h.w. van de Goden der Aarde via de verschillende Goden der Planeten tot de Zon, die dan de Hoofdgod was. Iemand, die deze totale afstand aflegde, was daardoor deel geworden van het goddelijk Licht; en als hij weer op aarde kwam, dan was het misschien als een bliksemschicht, maar hij keerde altijd terug tot zijn bron.

Nu geef ik graag toe, dat er heel wat bliksems heilig zijn verklaard in die tijd. Het lijkt mij moeilijk aanvaardbaar dat ze zonder meer naar de bron zelf zijn teruggekeerd; ik zou denken, dat ze nog wel in een paar sferen daartussen hebben moeten ronddolen, voordat ze tot de bron kwamen. Maar hoe het ook zij, door deze denkbeelden kwamen ze van de symboliek van de planeten - want daar ging het eigenlijk over - naar een deelgenootschap van het heelal, dat men kon vinden in de vorm van het licht. Het licht was daarbij de onthulling, maar gelijktijdig de levengedende kracht.

De Egyptenaren deden het wat uitgebreider. Die hadden een uitvoerige reisroute beschreven met heel wat meer plechtigheden en beproevingen. Maar ook daar kwam het ogenblik, dat men zelfs in het land der heiligen en zaligen zich niet meer gelukkig voelde en uit deze landbouwbedrijven van hemelse origine terugkeerde naar de Hallen der Herinnering.

In de Hallen der Herinnering kom men de acten vinden van alle leven op aarde dat was geweest of zal komen. Zo maakte men zichzelf deel van deze totaliteit en werd dan meestal een tijdlang een van de Rechters. Men trad dus in de plaats van een godheid. Vanuit die plaats werd men dan één met de Oerkracht.

Het is interessant te zien hoe ze uit al die symbolen hebben geprobeerd toch een begrip van eeuwigheid levend te houden. Want het is niet belangrijk in welke vorm men de eeuwigheid beschrijft of aanprijst. Het is slechts belangrijk, dat de mens in zich een gevoel van tijdloosheid kan vinden en krachtens dit gevoel van tijdloosheid de grenzen van leven en dood kan overschrijden.

Daarmee heb ik een groot gedeelte van het onderwerp reeds voldoende behandeld. Er zijn natuurlijk nog enkele kleine commentaren, die ik daaraan zou willen verbinden. Die commentaren zijn dan uitdrukkelijk gestipuleerd van mij en van niemand anders. U moet ze dus waarderen als een zuiver persoonlijke mening. Weet u wat een persoonlijke mening is? Een zuiver persoonlijke mening is over het algemeen een conglomeraat van andere meningen op een zodanige wijze tot 'haché' gemaakt, dat je het aan niemand meer dan aan jezelf kunt toeschrijven.

Ik zou willen stellen:

Eeuwigheid is datgene, waarover we het meest praten, als we er het minst van begrijpen.

Een eeuwigheidswaarde is datgene, wat we in onszelf beseffen op het ogenblik, dat we vergeten aan onze eigen belangrijkheid te denken.

Contact met de eeuwigheid vinden we op elk ogenblik dat we vergeten, dat we geen tijd hebben.

Tijd is de maatstaf, die we gebruiken om onze eeuwigheid te meten. En aangezien we over het algemeen in zeer kleine stukjes meten, komt er praktisch geen eind aan.

De mens, die het eeuwige leven zoekt, zou moeten beginnen met te beseffen, dat het eeuwige leven het leven zelf is. Hij moet dus beginnen met te leven en niet te denken aan de beperkingen, die er bestaan ten aanzien van tijd of wat anders, maar eenvoudig waar maken wat hij in zich draagt op dat moment.

Dan een laatste opmerking mijnerzijds: Ik geloof, dat de eeuwigheid op aarde een zo goed verkocht artikel is geworden, omdat ze niets kost en er toch een aardige prijs voor kan worden gemaakt.

:--:~:

Z E E P B E L.

Wat is de deugd der mensen, als je haar in waarheid beziet?

Een schemerende zeepbel, die dra vergaat in het niet, terwijl de werkelijkheid nog voortbestaat. Zo is de illusie, waaraan de mens zijn wezen onderwerpt, datgene waaraan hij meent zijn zijn te kunnen binden. Niet aan de werkelijkheid, maar aan de al te schone schijn.

Een spel met gedachten, een spel met beelden, mag schoon zijn en tijdelijk ook amusant. Maar wie maakt met beelden, gedachten en spelen iets méér de werkelijkheid? Wie vindt een geestelijk vaderland slechts door te dromen? Het is de werkelijkheid, waaruit je leeft. En wie haar verwerpt, niet wil zien of niet aanvaarden, wie speelt met denkbeelden, die niet geworteld zijn in de werkelijkheid, hij blaast slechts zeepbellen, die in hun vergankelijkheid degene, die ze heeft geschapen, verteren en beschamen. Maar achter alle schijn moet je één ding wel onthouden:

De kleuren van de zeepbel komen voort uit licht, dat leeft in de werkelijkheid. En als de bel vergaat, nog blijft de realiteit een lichtend zijn met vele kleuren. Maar wie de kleuren werkelijk ziet en ondergaat en zo de goddelijke lichtende werkelijkheid verstaat van het leven, hij schept geen zeepbel meer en wordt niet meer door schijn en illusie voortgedreven, maar leeft zichzelf in werkelijkheid, die hij heeft gevonden in zich, uit zich. Dan is er eeuwigheid. Want werkelijkheid is onbeperkt en leeft niet bij de seconde. De werkelijkheid, de eeuwigheid, is wat wij waarlijk zijn.

Laat dan de zeepbel van illusies springen, ook al verdwijnt daarmee zoveel aan schone schijn. Laat ons het werkelijke licht aanvaarden als dat wat wij ook werkelijk zijn.

:--:~:

KOSMISCHE WERKINGEN

HOOFDSTUK VII.

HARMONISCHE VERSCHIJNSELEN.

Er bestaan uit de aard der zaak heel veel verschillende vormen van harmonie in het heelal. Een deel daarvan hebben wij reeds besproken. Nu hebben we ook de harmonie tussen mens en geest of tussen bepaalde sferen. Ik zou daarop vanavond wat nader willen ingaan.

De geest kan worden omschreven als een veld van energie, dat kan denken. Dit denken maakt het mogelijk zich een wereld voor te stellen. De voorstelling van die wereld wordt in het "ik" geboren. De projectie van die voorstelling naar buiten toe wekt associaties op. Associatieve reacties betekenen eigenlijk dus niets anders dan dat je bij een ander diens eigen denkbeelden en gedachten wakker roept. Dit zult u zich voor ogen moeten houden, als wij het hebben over de harmonieën, die mogelijk zijn met de geest. Want er zijn een aantal grondbegrippen, die de meeste mensen gemeen hebben. Het zal duidelijk zijn, dat ook een geest, die in een menselijke vorm heeft geleefd, bepaalde emoties en denkwijzen kent en vandaaruit kan reageren.

Het is echter niet voldoende, dat wij alleen maar bepaalde grondwaarden gemeen hebben, want die worden op aarde overspoeld door de gewone dingen van alle dag.

Elke dag wordt u van alle kanten beïnvloed. De invloeden van uw eigen wereld zijn vaak zeer sterk. Stel nu eens, dat u door die invloeden innerlijk een bepaalde situatie bereikt. Dat is een kwestie van emotie en van daaraan verbonden ideeën. Op het ogenblik, dat die twee-eenheid (emotie en idee) bestaat, projecteert u een deel van die gedachten. Dat kunt u haast niet voorkomen. Dan zal elke sfeer - onverschillig welke - waarin die emotie en die gedachte op ongeveer gelijke wijze aanwezig is, kunnen reageren. Men zou kunnen zeggen: Hier is inderdaad een harmonie, die tussen een mens en een sfeer bestaat. Maar daarmee zijn we er niet, want wat gebeurt er?

De sfeer ontvangt de impulsen niet precies zoals u ze uitzendt. Het zijn prikkels, die van buitenaf komen. Het zijn a.h.w. geluiden waarbij je beelden moet maken, of beelden waarbij je het geluid zelf moet aanvullen. (Dit natuurlijk alleen vergelijkenderwijs gezegd.) Daardoor zal die geest of die sfeer reageren volgens de waarderingen, welke er in die sfeer bestaan.

Dat is heel wat belangrijker dan u misschien denkt, omdat in een sfeer de geesten langzaam maar zeker door onderlinge vergelijking zijn gekomen tot een soort grootste gemene deler van hun verschillende ervaringen en deze hanteren als een werkelijkheid. De grootste gemene deler van hun ervaringen is echter helemaal niet iets wat lijkt op wat er op aarde bestaat. Integendeel. Het is vaak een samenvoegen van geïdea-

liseerde vormen en herinneringen. Het is een weglaten van veel elementen. Het is een verwaarlozen van bepaalde voor de mens vaak heel belangrijke dingen. Kortom, het is een beeld dat niet strookt met het beeld van uw wereld.

Nu komt uw gedachte in die wereld terecht en wat is het resultaat? Die wereld reageert daarop. Maar ze reageert niet volgens het beeld dat bij u bestaat, maar volgens het beeld dat door de ontvangen gedachte in die sfeer is gecreëerd. En dat is dan een beeld dat zeer sterk vertekend is. Het is dus heel goed mogelijk, dat u in harmonie bent met een bepaalde geest of sfeer en dat er toch ergens een grote hiaat is. U zou kunnen zeggen: een begrips- of een ervaringshiaat. Het resultaat is, dat de conclusies welke in die sfeer worden getrokken lang niet altijd stroken met de feitelijke toestand op aarde.

Voor de meeste mensen is dat een beetje onaangenaam om te horen. Dat kan ik ook best begrijpen. Men geeft er nu eenmaal de voorkeur aan dat de geest in de sferen precies weet wat er op aarde gebeurt. Dat die geest precies zo weet te schatten en waarderen als dat op aarde gebeurt. Maar dat is niet zo. Een harmonie behoeft zelfs niet te bestaan met alleen een hogere wereld; ze kan evengoed met een lagere wereld plaatsvinden. Want hoger of lager is een differentiatie, die wij hier op aarde gebruiken om de verschillende groepen aan te geven volgens onze waardering. Zodra wij in de geest zijn, bestaat er geen hoger of lager. Er bestaat alleen een wereld, die we kunnen concipiëren en een wereld, die we niet kunnen concipiëren. Overal waar een concept van die wereld mogelijk is, is dat voor ons een gewone wereld. Je kunt dan wel zeggen "lagere wereld", omdat je er actief in bent en een wat "hogere wereld", omdat je er iets in leert. Maar dat is eigenlijk geen werkelijk onderscheid. Die werelden zijn in waarde precies gelijk, voor jou. Daarom kan een mens evengoed de meest negatieve wereld aanspreken; een wereld, waarin b.v. de angst de grootste gemeenschappelijke factor is van de aanwezigen.

Een mens, die daarmee harmonisch is, zal die angst ervaren; en die angst zal op de een of andere manier die mens gaan domineren. Een ander is misschien bang voor bepaalde verschijnselen. Treft hij een wereld, waarin die verschijnselen enorm gevreesd worden - en doordat ze zo gevreesd worden zo vaak in verschijning treden - dan ontstaat er een soort pessimisme, een feed-back vanuit de geest, waaruit hij niet zonder meer kan ontkomen.

Ik ben hiermee begonnen om duidelijk te maken dat een harmonie met de sferen lang niet altijd betekent, dat nu ook alles - menselijk gezien - volkomen in orde is.

Er zijn enorm veel sferen. Theoretisch kun je zeggen: het aantal is oneindig. Elk van die sferen heeft harmonische mogelijkheden. Maar het is ook mogelijk, dat u met verscheidene sferen gelijktijdig harmonisch bent. Dan ontstaat er een zeer interessante relatie. Datgene wat in wereld A bij u angst opwekt, wekt in wereld B bij u vreugde op. Angst en vreugde scheppen bij u dan een gevoel van verwachting. Dat komt dan meestal niet uit, maar u heeft het gevoel: er moet vandaag wat gebeuren. Op die manier kan het werken.

Zijn er twee werelden, dan is het eenvoudig. Maar het kan zijn, dat u zodanige basiswaarden van bestaan heeft dat bijna iedereen, die als mens heeft geleefd, daarop kan reageren. Laten we zeggen, dat u vanuit duizend verschillende gedachtenwereldjes een projectie terugkrijgt. Dan heffen die elkaar op. En hiermee komen we aan een paar grondstellingen:

1. Een harmonie met een sfeer betekent slechts een wisselwerking tussen u en die sfeer, waardoor echter niet het verschil in waarde en daarmee ook de uitwerking van dit contact met de sferen zonder meer kan worden bepaald.

2. Naarmate u met meer sferen in harmonie bent, zal de beïnvloeding geringer worden.
3. Elk contact, dat wij met de sferen hebben, kan voor ons een actief en reëel contact worden op het ogenblik, dat een gelijke waardering tussen sfeer en wereld voor ons mogelijk is.

Dat laatste klinkt heel vreemd, want dan zeggen de mensen: Harmonie der sferen. Wij willen daarin opgenomen zijn.

Wij hebben echter een waardering nodig. In alle associatief denken wordt de waarde van de associatie bepaald door de eigen waardering voor het geassocieerde. Het is duidelijk, dat een mens altijd wel ergens in harmonie is met een bepaalde wereld of een bepaalde sfeer. En het zal u ook duidelijk zijn, dat naarmate een mens meer in contact is met het totaal van de menselijke sferen hij als mens minder wordt beïnvloed. Maar hij heeft wel de kans om medewerking te verkrijgen uit alle sferen. Daarmee kom ik tot een stelling, die voor sommige mensen misschien wat dubieus is. Daarom moet u er maar eens goed over nadenken.

Op het ogenblik, dat ik met alle sferen of met zeer vele sferen een gelijkwaardige harmonie in mij kan bereiken, zal de kracht en de medewerking van het totaal van die sferen voor mij bereikbaar zijn, zonder dat ik hierdoor word beïnvloed. Wanneer mijn harmonie een groot aantal of alle sferen omvat, dan bezit ik een groot richtend vermogen voor de werking van die sferen op aarde en kan ik een groot aantal van de z.g. occulte, paranormale of wonderdadige fenomenen regeren en beheersen, zonder dat ik in mijn oordeel word vervreemd van mijn wereld.

Een figuur, die u hier ongetwijfeld kunt bijhalen, is Jezus. Jezus van Nazareth is tegenwoordig een figuur, die erg in de belangstelling staat en die een twistpunt begint te worden. Maar één ding is zeker: Als Jezus wonderen doet, dan doet hij dit omdat hij zegt één te zijn met de Vader. Maar de Vader omvat het geheel van de schepping. Het is een harmonie met een totaliteit. De beheersing is mogelijk zolang Jezus degene is, die bepaalt wat er gebeurt en ook de conditie vaststelt waaronder dat gebeurt. Er zijn daarvoor heel wat voorbeelden te vinden in de verschillende Evangeliën. Eén daarvan is b.v. een melaatsse. Melaatsen komen Jezus tegen. Jezus zegt: "Gaat naar de tempel en toont u. Gij zijt gereinigd." Een heel eenvoudige uitspraak. Maar er zijn noodzaken.

In de eerste plaats: de melaatsen moeten in harmonie zijn; zij moeten aanvaardend zijn t.a.v. Jezus.

In de tweede plaats: Jezus moet de kracht of de macht weten te vinden uit de totaliteit om deze ziekte ongedaan te maken. En dat is heel wat.

De situatie wordt echter nog wonderbaarlijker, indien wij ons realiseren dat Jezus zeer veel verschillende dingen doet. Dat hij water in wijn verandert, is heel sympathiek (ik denk dat menig bottelier nog steeds probeert hetzelfde te doen), maar dat is iets, dat ook een goocheltrucje kan zijn. Daar zijn mogelijkheden voor.

De wonderbare vermenigvuldiging van vis en brood. Ook daarvoor is een verklaring te vinden. Maar er zijn geen verklaringen te vinden voor Jezus' zien van mogelijkheden, voor het opwekken uit de dood van een paar mensen. U kunt zeggen dat het allemaal sprookjes zijn, maar als u aanneemt dat het merendeel van die verhalen toch wel ergens een basis in de waarheid heeft, dan moet u toegeven: hier zijn heel veel verschillende feiten naar voren gekomen; en die feiten zijn alle wel onverklaarbaar, maar ze kunnen niet op precies dezelfde basis berusten. Dan is de enige conclusie die ons overblijft, dat Jezus in staat was met het geheel harmonisch te zijn, maar dat hij een selectieve harmonie kon beheersen. En als u zegt, dat dit onzin is, dan moet u zich dit maar eens voorstellen:

Er is een God. Die God maakt melaatsheid mogelijk. Jezus geneest bepaalde melaatsen, ofschoon misschien elke melaatsse wel graag genezen

zou zijn en er waarschijnlijk God ook om gebeden heeft, als hij gelovig is. Daaruit blijkt, dat de selectie van Jezus uitgaat. Het kan de kracht Gods zijn; het is Jezus die het doet. En hier kan ik mijn parallel vinden.

Wij kunnen uit de vele sferen, waarmee wij harmonisch kunnen zijn, er soms enkele vinden die het ons mogelijk maken iets te beseffen of iets tot stand te brengen. Maar zolang die sferen groot genoeg in aantal zijn, zijn wij een brandpunt geworden waarin ze samenkomen. In ons versmelten ze, de tegenstellingen heffen elkaar zonder meer op, wat er overblijft is een kracht, die het ego kan richten. Dat is een zeer interessant punt, omdat een harmonie met de sferen en met de werelden natuurlijk moet en zal berusten op een gemeenschappelijke mogelijkheid tot besef, tot associëren. Was dit alles, dan zou ik dit onderwerp waarschijnlijk niet eens hebben aangesneden. Maar er is meer.

Stel u eens voor, dat al die sferen en werelden zich bewegen. Zij doen dit echter op verschillende manieren en vooral in verschillend tempo. Zij bewegen zich dus vanuit menselijk standpunt met verschillende snelheden en gedragen zich ongeveer als de sterren aan de hemel. U zoudt kunnen zeggen: Die beweging moet ook iets doen. Wanneer ik die bewegingen ken (ik weet dus de ontwikkelingswaarde van een bepaalde wereld, stel dat een mens dat zou kunnen weten), dan kan ik vooruit grijpen naar de ontwikkeling. Als ik verder moet zijn dan de mogelijkheden van vandaag, dan grijp ik naar een wereld die reeds verder is. Zij vult dan a.h.w. mijn onvermogen aan door mijn denkbeelden, mijn gedachten, mijn mogelijke associaties voor mij te hergroeperen. Op dezelfde wijze kan ik teruggrijpen naar een verleden. Er is dus de mogelijkheid om via die harmonie met de sferen de tijd te variëren, het besef te variëren en daardoor ook weer een groter inzicht te krijgen in de eigen wereld. Dat inzicht zou men met astrologische termen duidelijk moeten maken. Want wat is het geval.

Wij kennen de Dierenriem. Aan de mensen geboren onder de tekens van de Dierenriem kennen wij bepaalde eigenschappen toe. Maar dat betekent ook, dat elk van hen een afzonderlijke afstemming heeft, een afzonderlijke harmonische mogelijkheid. Daarvoor kan ik u een aardige regel geven: De harmonische grondmogelijkheid wordt bepaald door het eigen teken, maar de secundaire of de naar buiten toe optredende contact-mogelijkheden worden bepaald door de ascendant.

De situatie is nu ongeveer als volgt:

In de astrologie kennen wij tekens, die bij elkaar passen en tekens, die niet bij elkaar passen. Dat klinkt heel mooi en het zou theoretisch mogelijk zijn te zeggen: Je moet het meest harmonische koppel samenbrengen; de mensen wier horoscopen precies kloppen. De Chinezen hebben dat gedaan, de Indiërs en Tibetanen deden dat ook. Dan brengen wij hen samen op een dag, die bovendien voor beiden even gunstig is. Uit die verbinding moet dan steeds een harmonisch mens voortkomen. Theoretisch. Practisch moeilijker. Want de mens is, zelfs indien hij zijn horoscoop heeft uitgewerkt, niet te bepalen alleen op grond van die horoscopische basis alleen. Een mens heeft een ontwikkeling. Hij heeft een eigen manier van denken, een eigen milieu, een eigen achtergrond. Hij is dus een persoonlijkheid, die ondanks alles van het eigen type afwijkt. Hij wordt niet aangetrokken door b.v. de perfecte partner. Hij wordt aangetrokken tot iets, wat beantwoordt aan zijn denken en zijn idealen. Ook hier speelt de associatie een grote rol.

Wij zien dat in de maatschappij bepaalde uiterlijkheden worden bepaald door de waarde, die ze uitdrukken. Als ik u vertel dat dikke dames op de Fidji-eilanden heel erg populair zijn, soms zelfs worden gemest om toch vooral mooi lekker blubberig dik te zijn, dan zegt u: Hoe komen ze daartoe? Heel eenvoudig: niet omdat ze zich daar aangetrokken voelen tot die dikke dames, maar omdat dit betekent dat degene, die het hoofd van de familie is, in staat is hen meer dan voldoende te voeden. Het is dus een kwestie van status en rijkdom. Maar daardoor is het op den duur ook

een symbool van schoonheid geworden.

Op dezelfde manier gaat u ook in uw maatschappij krachtens uw geloof, familie en opvoeding, krachtens allerhande dingen die u niet eens allemaal kunt opsommen, iets waarderen. Uw waardering is niet gebaseerd op de grondharmonieën, integendeel. Ze is juist gebaseerd op associaties die u bezit. Daarom is die mooie theorie van alles precies bepaald volgens een harmonie, die wij uit de sterren kunnen aflezen, een beetje onzin. Het lukt niet. Als u de mensen het beste voorzet, zullen ze altijd kijken of er iets is wat zij niet mogen hebben, want dat willen ze dan. Zo zou men dus de regels van die harmonie niet mogen stellen op grond van de basiswaarden, maar op grond van associatieve mogelijkheden, associatieve verbindingen.

Dan zijn er weer enkele regels:

- a. De mens heeft het sterkste contact met de dingen, die hij zozeer bewondert, dat hij daarin zichzelf zoekt terug te vinden.
- b. De mens zal het sterkst gebonden zijn aan die waarden, welke hem een verhoging van waarde geven in eigen ogen.
- c. Een mens zal het sterkst getrokken worden door die waarden, die het sterkst afwijken van hetgeen hij kent.

Dat zijn drie eenvoudige regels, die overal gelden. Of u nu woont in Kabouterstad, in Oranje-Vrijstaat, in de Staat der Nederlanden of ergens anders op de wereld, die drie regels zijn overal van kracht.

En dan stellen wij:

Harmonieën zullen moeten worden bepaald door associatieve mogelijkheden. Dan zullen wij de bij ons opgewekte associaties moeten beschouwen als een afzonderlijk beeld, dat in ons is ontstaan, waardoor wij eveneens met sferen en werelden in contact en in harmonie komen en daaruit krachten kunnen putten. Het is niet zeker, dat onze associaties overeenstemmen met de eigen reacties en denkbeelden van de mensen, met wie we in contact zijn.

Als u wilt spreken over een magische werking, dan zoudt u moeten zeggen: De magie is helemaal niet gelegen in allerlei formules, ook niet in wat anderen zijn of betekenen; het gaat erom wat er in u ontstaat en welke harmonie daardoor voor u mogelijk wordt.

Nu zal dat zeker niet alleen het geval zijn bij mens tegenover mens. Wij kennen het verschijnsel van de melodische harmonieën: klankharmonieën en dergelijke. Als u een melodie vindt, die voor u een bepaalde betekenis heeft, dan heeft u daarmee de sleutel gevonden tot een bepaalde reactie in uzelf en dus een harmonie met een bepaalde sfeer.

Stel, dat u tien verschillende deuntjes kent erg mooi vindt, Maar het één is voor u droevig en treurig, het ander is bespiegelend, het derde is uitbundig, vrolijk enz., dan zult u door eenvoudig die harmonieën te spelen en er voor een ogenblik in op te gaan een harmonie tot stand brengen met een wereld, waarin de emotie, die u ondergaat, de sterkste associaties wakker roept. Waaruit volgt, dat vanuit die wereld dan de opgewekte impulsen terugkomen en u in uw gedachten een soortgelijk beeld geven dat is voortgekomen uit uw gedachten, gegroepeerd volgens de harmonische en associatieve waarden van die sfeer.

Ik kan melodieën en andere dingen gebruiken om harmonie te scheppen. In de harmonie blijft de associatie wel bepalend, maar kan dus creëren.

Ik kan bewust harmonieën zoeken. Ik behoef geen harmonie te zoeken met een bepaalde sfeer. Het contact met de sfeer is automatisch op het ogenblik, dat ik in mij de inhoud draag, waarop die sfeer reageert. Dit lijkt natuurlijk weer een enorme veralgemening van regels, maar ik heb daar mijn redenen voor.

Als wij de kosmos als geheel bekijken, dan kunnen we zeggen: Het is eigenlijk één grondwaarde, die gebroken wordt als het licht door een prisma en een regenboogeffect geeft. De ontleding vindt plaats in werel-

den, in sferen, maar ook in geestelijke gesteldheden. Wanneer wij zelf een bepaalde kleur vertonen, omdat wij deel zijn van de Oerkracht, brengen wij deze waarde over in elke wereld, waarin die kleur bestaat en domineert. Wij behoeven dat niet te doen; dat gebeurt doordat wij zijn. Het resultaat is, dat de selectie a.h.w. voor ons gebeurt. Het resultaat is ook, dat wij niet een wereld kunnen uitschakelen, als de waarde die in ons leeft in die wereld aanwezig is. En dan trek ik maar weer enkele conclusies:

1. Zolang ik in staat ben op een algemene basis van ervaring een harmonie te bereiken met verscheidene sferen, zal ik meester blijven van de in mij ontstane associaties. Op het ogenblik, dat ik niet in staat ben deze associaties te zien als door mij te beheersen ofwel mij te zeer verbind met een enkele wereld of sfeer, word ik vandaaruit gedomineerd. Ik ben geen meester meer van mijn reacties en handelingen.
2. Daar harmonie een zekere vorm van samenwerking inhoudt - zeker als het gaat tussen de sferen onderling en werelden en sferen - kunnen wij concluderen dat elke samenwerking kosmisch gezien betekenisvol is. Dat elke samenwerking bijdraagt zowel tot een bewustwording in die sferen als tot een beleving en tenslotte tot de bewustwording van de mens. Als wij dus selecteren of kiezen, doen wij dit niet, omdat dit waardevolle elementen zijn, maar wij doen het wel omdat deze elementen voor ons op dit moment belangrijk zijn.

Dan heb zo even al iets gezegd over het verschil in tempo en tijd. Er zijn sferen, die een tijd hebben, die veel sneller gaat dan die van de mensen. Een reactie uit een dergelijke sfeer komt dus volgens menselijk besef bliksemsnel. Maar een sfeer, die in tijdsbeleving trager is dan die van de mensheid, zal ook veel trager reageren. Daarom stellen wij:

Als wij met de z.g. vitale of snelle sferen in contact komen, zal een bijna onmiddellijke reactie volgen op elke uitgezonden gedachte, op elke ontstane harmonie. Indien wij echter te maken hebben met z.g. vertraagde of minder vitale werelden (daaronder kunt u zelfs Zomerland praktisch helemaal rekenen; het zijn dus geen duistere werelden), dan zullen wij rekening moeten houden met een vertraging in de naar ons toekomende krachten en associaties, die gelijk is aan het verschil in tempo tussen onze wereld en die andere wereld. Voor dit laatste heb ik weer enkele punten, die misschien interessant zijn.

Als ik ontdek, dat ik bij een bepaalde toestand van innerlijk leven, van denken, van gevoel een reactie krijg die echter pas één of twee maanden later komt, dan moet ik aannemen, dat dit was gebaseerd op een harmonie. Dientengevolge zal elke andere instelling en reactie, die op dezelfde basis plaatsvindt eenzelfde vertragingfactor in beantwoording en verschijnsel ten gevolge hebben. Als wij een wereld hebben, die bliksemsnel reageert, zullen mensen niet in staat zijn de reacties te verwerken, omdat deze zich a.h.w. verwarren met de afloop van de eigen uitgezonden gedachten. Er ontstaat een signaal-verwarring en de mens krijgt associaties, die hij niet meer kan thuisbrengen. Hij zal dan wel krachten ontvangen, maar weet over het algemeen niet hoe die te richten. Daarom zal de mens, indien het gaat om een hier op aarde merkbare harmonie met op aarde kenbare resultaten daarvan, niet teveel moeten samenwerken met wat men wel noemt de hoogste, de snelste of de meest vitale werelden.

Nu hebben we over enkele harmonieën in de kosmos nog iets te vertellen. Eén ervan is misschien de meest verwarrende voor de mens. U kent misschien de stelling van de werelden van mogelijkheden. Dat wil zeggen: alles, wat mogelijk is, bestaat ergens. Daarin bestaan wij ook, maar wij beleven alleen de mogelijkheid, die wij gekozen hebben. Dat is

dan kort weergegeven. Er is een zeer uitvoerig betoog nodig om dat allemaal aannemelijk te maken.

Nemen wij voor een ogenblik aan, dat die stelling juist is en dat u haar kent, dan volgt hieruit dat ik vele werelden heb, waarmee ik in zekere mate harmonisch ben. Je kunt dus in de ene wereld getrouwd zijn en in de andere vrijgezel. In de ene wereld rijk, in de andere arm. In de ene wereld wijs, in de andere dwaas. Daar deze mogelijkhedenwerelden in de kosmos reeel zijn, zou ik deze a.h.w. kunnen bezielen, indien ik maar een voldoende harmonie heb met de sferen of met de totaliteit. Daaruit volgt, dat elke droom, die gebaseerd is op de nu bestaande mogelijkheden, is waar te maken. Maar ze is alleen dan waar te maken, indien ik die mogelijkheid als een waarheid - sommigen zeggen ook een tweede werkelijkheid - kan behandelen en vandaaruit ga reageren. De conclusie, die hier is te trekken, is ook weer betrekkelijk eenvoudig, als men het voorgaande accepteert:

Elke voor mij kenbare keuze-mogelijkheid kan ik beschouwen als basis van alle verdere gebeurtenissen, mits ik bereid ben het geheel van de voor mij mogelijke harmonieën en de daarmee eventueel gepaard gaande krachten in dit beeld te verwezenlijken en mij dus niet of zo weinig mogelijk te bemoeien met de bestaande omstandigheden; dit zolang de harmonie bestaat en dus mijn bestreving op geestelijk of op occult vlak plaatsvindt. Hierbij is de kosmos ook weer bereid om ons elke mogelijkheid te geven. Er is een beeld voor te vinden.

U kunt zich misschien voorstellen dat u 20 foto's in handen heeft. 20 foto's van ongeveer hetzelfde moment. Zoets als bij een filmopname. Een groot aantal daarvan is wazig. Eén is de scherpste. Enkele andere zijn herkenbaar, ofschoon wat vervormd, wat wazig. Andere zijn totaal uit focus, daar zie je alleen maar een nevel. Je weet dus niet wat er is. Dan kunt u zeggen: Elk beeld, dat ik nog kan herkennen, kan ik door mijn reactie en willen de diepte en de helderheid geven van het scherpste beeld, mits ik bereid ben daarbij gelijktijdig te aanvaarden dat het nu scherpste beeld onzuiver wordt, verzwakt. Op die manier kun je uit de kosmos, uit de mogelijkheden, onnoemelijk veel kiezen. Maar het is altijd in verband met het heden en in verband met de harmonische mogelijkheden, die je in het geheel, in de kosmos vindt.

Hier heb ik reeds genoeg gezegd. U heeft nu voldoende om over na te denken. Wanneer u zelf met deze dingen wilt experimenteren, moet u uitgaan van het standpunt dat u geen zekerheden nodig heeft. Dat is voor een mens iets krankzinnigs: geen zekerheid. Het is experimenteel: als ik mij iets kan voorstellen dat gebaseerd is op datgene, wat ik nu als werkelijkheid erken, dan zal ik alleen door de wil om het waar te maken de situatie zo veranderen, dat het waar kan worden. Maar ben ik niet bereid daarvoor deze werkelijkheid, die ik nu heb, op te geven, dan komt ik tussen twee stoelen te zitten en ontstaat er een werkelijkheid, die ik niet heb kunnen definiëren (zo'n vage foto dus) en die gaat dan mijn feitelijke wereld worden.

Harmonieën met sterren, met planeten, harmonieën met de zingende sferen, met licht en met alle kleuren zijn een uitbeelding van harmonie, maar ze zijn niet de feitelijke weergave ervan. De feitelijke harmonie is niet afhankelijk van de aandoening, die wij eraan geven. U kunt muziek wel klassiek noemen, maar als het nu eenmaal een dodecatonale cacafonie is, dan blijft het een stoorgeluid en is het geen muziek. Op dezelfde manier is het benoemen van een invloed en het omschrijven ervan niet belangrijk. Wij hebben als mens of als geest voortdurend een harmonie - of wij willen of niet - met een aantal andere werelden of sferen alleen door ons leven, ons denken en ons voelen. Vandaaruit komen impulsen op ons af, die niet in overeenstemming zijn met de waardering van onze eigen wereld en ons eigen concept, maar die wel inwerken op dat concept. Zodra er een dergelijke reactie op ons denkbeeld komt, zal de energie of

of de vitaliteit, welke in die andere sfeer aanwezig is, invloed kunnen uitoefenen op ons. Daar wij dit alles zoveel mogelijk moeten blijven beheersen, is het verstandig om daarbij niet te ver te grijpen. Een kracht gebruiken om een wonder tot stand te doen brengen, is geen kwestie van het doen van een wonder, maar van het aanvaarden van de mogelijkheid van het wonder, zelfs op dit moment. Hoe groter onze aanvaarding is, hoe reëler de beantwoording.

Nu zou ik willen besluiten met een paar opmerkingen, die u misschien wat vreemd vindt:

Hoe blijmoediger u bent, hoe vreugdiger de associaties in de verschillende werelden en sferen zijn, hoe vreugdiger dus ook de krachten en reacties, die u terugkrijgt. Iemand, die mistroostig is, maakt zichzelf mistroostiger door zijn mistroostigheid. Er is een versterkingseffect gelegen in deze harmonie met de kosmos en met alle sferen afzonderlijk, waaraan wij niet kunnen ontkomen. Maar één ding staat vast: Elke impuls, die wij bewust geven, zal een versterking uit die sfeer en uit de kosmos met zich meebrengen.

Indien u voortdurend van het leven het slechtste verwacht, zult u het ongetwijfeld krijgen. U maakt het zelf waar. Indien u voortdurend blijmoedig bent, dan zult u weliswaar niet de beloning krijgen, die u menselijk gezien misschien verdient, maar u zult wel de veerkracht, de vitaliteit en de blijmoedigheid krijgen, waardoor het leven ondanks alles toch nog enorm veel biedt. En dat betekent dus, dat u door bewust uw gedrag en uw denken te wijzigen een gehele harmonie verandert en zo uzelf krachten en mogelijkheden verschafft, die volgens uw huidig denken en uw huidige toestand niet tot het onmiddellijk mogelijke behoren.

Wie mogelijkheden wil zoeken, zal daarvoor zelf het beginpunt moeten creëren. Is hij of zij niet bereid dit te doen, dan is er slechts een voortdurende versterking van de heersende tendensen.

NOOT:

Als ik zeg dat u een waarde terugkrijgt, die niet gelijk is aan het door u erkende, dan dient u zich te realiseren, dat b.v. in een wereld van de geest waar niet gegeten en gedronken wordt eten en drinken bijkomstigheden zijn. Er kan dus niet worden gereageerd op een rijk voorziene tafel, bij wijze van spreken; wel op de bevrediging, die daaruit voortkomt. Maar aangezien voor de geest de associatie van een dergelijke bevrediging en vreugde ongetwijfeld een contact is, een vorm van communicatie, een beleving, zal hetgeen u terug ontvangt niet meer te maken hebben met de rijk voorziene of misschien ook - negatief - de karig voorziene tafel, maar het zal te maken hebben met een contact met uw medemensen of soms zelfs met een gevoel, een beleving, waarbij andere werel- of sferen betrokken zijn.

Er is dus geen vergelijkbaarheid van waarde en waardering tussen uw wereld en de andere sferen. Er is een associatieve gelijkheid, waarbij de associatie, die de andere u terugzendt als kracht en als denkbeeld voor u in feite een variatie op of zelfs een zeer sterke modulatie van de oorspronkelijke impuls betekent.

:--:~:

Inwerkingen van deze tijd.

Vandaag is de wereld het brandpunt van een aantal verschillende invloeden. Wij noemen enkele daarvan de rode straal, andere noemen wij een wijziging van het Saturnus-Jupiter-effect. Zo kunnen wij verschillende aanduidingen geven voor hetgeen er vandaag gebeurt. Maar de praktijk van wat er vandaag gebeurt, wordt niet bepaald door deze invloeden van verre. Ze wordt bepaald door de menselijke reactie daarop.

Zo beschouwd moeten wij constateren, dat de onrust over de gehele wereld op het ogenblik klimmend is. Wij moeten constateren, dat er nog verscheidene moordaanslagen zowel in Azië als in Zuid-Amerika mogelijk zijn in de komen 10 tot 15 dagen. Wij moeten constateren, dat vulkanische werkingen, aardbevingen e.d. zullen blijven optreden in de komende 10 tot 15 dagen.

Als wij dus de toestand van vandaag nemen, dan hebben we daarmee iets gezegd omtrent de situatie, zoals zij zich zal ontwikkelen. Meestal zijn de mensen niet bezig met vandaag. De man, die vandaag werkt, doet dit om aan het einde van de maand zijn huur te kunnen betalen of misschien de afbetaling te doen op die veel te luxueuze slee, waarin hij zich in zijn vrije dagen in verkeersopstoppingen zit op te winden, zodat hij eigenlijk aan het heden te weinig aandacht schenkt.

Indien wij nl. de invloeden van buitenaf allemaal kunnen analyseren, krijgen wij natuurlijk een beeld van de ontwikkeling. Maar als wij weten wat er vandaag gebeurt, dan weten wij ook wat wij morgen kunnen verwachten. Wij behoeven ons niet bezig te houden met hetgeen wij morgen willen doen, als wij ons maar kunnen bezighouden met hetgeen vandaag onvermijdelijk is geworden. En daarmee heb ik, geloof ik, een wat opportunistische levensbeschouwing gepropageerd.

De mens houdt niet van opportunisme. Hij vindt dat je de mogelijkheden moet creëren; dat je tot in de verre toekomst rekenend alles precies moet overwegen. Hij doet dit ook getrouwelijk en daarom loopt er in wereld zoveel fout.

Opportunisme betekent gewoon: werken met de mogelijkheden, die je vandaag hebt. Niet met de mogelijkheden van morgen of van gisteren, maar eenvoudig met de mogelijkheden van vandaag. Als het vandaag mooi weer is en je hebt zin te gaan zonnebaden, doe het dan vandaag en zeg niet: "Ik zal morgen wat tijd vrij maken", want in uw klimaat kunt u dan ongetwijfeld achter de kachel met uw sloffen aan zitten rillen en u beklagen over het feit, dat u nooit de kans krijgt op een zonnebad. Dit is voor de gehele wereld van belang.

Er zijn veel dingen, die je alleen vandaag kunt doen. Morgen zijn ze onmogelijk geworden. Zodra je je bezighoudt met dromen over hetgeen morgen mogelijk zal worden, is de mogelijkheid van vandaag en de gelegenheid om iets waar te maken alweer voorbijgegaan.

Wat moet men dan vandaag zijn en doen?

In de eerste plaats: besef, dat het altijd vandaag is. U kunt niet anders leven dan in het heden. Het heden brengt denkbeelden en mogelijkheden. Leer snel reageren, want u heeft meestal niet veel tijd u te bedenken. Maak liever twintig verkeerde beslissingen om er dan ook nog eens twintig goede te treffen dan dat u weifelend tussen beide ten slotte komt met een plan, dat over 40 jaar is verouderd voor het tot uitvoering komt. U leeft vandaag.

Nu zou je dat bij veel mensen niet geloven, maar toch is het zo; ook zij leven vandaag. Dat wil zeggen, dat uw leven, maar ook uw geeste-

lijke waarden en uw ervaringen vandaag worden bepaald en niet morgen. En dat impliceert ook dat een ieder, die op lange termijn zijn leven wil inrichten, alles doet behalve leven.

Wanneer de aarde morgen beeft (die kans is zeker niet uitgesloten), dan moeten wij ons morgen bezighouden met die beving. En overmorgen misschien met de resultaten ervan. En dan moeten wij dat zo snel mogelijk doen. Wij moeten ons daarbij niet afvragen, of er misschien nog een andere of betere manier zou zijn.

Als er mensen worden gedood, kunnen wij dat betreuren, maar wij kunnen er niets aan doen. We zullen ons dus moeten realiseren waarom ze gedood zijn; en als wij dat vandaag weten, kunnen wij misschien morgen voorkomen, dat die noodzaak nog bestaat.

De hele wereld loopt voortdurend vast, omdat zij morgen geborgen wil zijn. Maar hoe kun je morgen geborgen zijn, als morgen nooit komt? U leeft altijd net tussen gisteren en morgen. Het is altijd vandaag.

Als ik op mijn eigen wijze mijn mening duidelijk mag maken, zou ik willen zeggen: Het is over het algemeen met uw reactie op de gebeurtenissen als met een verloving. Hoe langer het duurt, voordat er werkelijk iets van komt, des te minder er kans is dat er iets van komt. Het is met de reactie op de dingen altijd weer: wie het eerst komt, het eerst maalt. En omdat zo weinig mensen het eerst komen en zovele mensen het eerst willen malen, zijn er zovelen op deze wereld malende geworden.

Elke keer moeten wij weer constateren, dat de mens zijn verwachtingen beschaamd ziet, omdat hij niet heeft gerekend met vandaag maar met morgen; omdat hij niet heeft gereageerd op dit ogenblik, maar op datgene waarvan hij heeft verondersteld dat het binnen enkele uren waar zal zijn.

Opportunisme is misschien een kwalijke zaak in de ogen van alle mensen, die hoge idealen koesteren. Maar in het koesteren van die hoge idealen ontnemen zij dan ook alle levenswarmte aan ieder ander.

Wij kunnen natuurlijk streven naar een marxistisch ideale wereld. Maar als wij daarnaar streven, dan is vandaag geen wereld meer om in te leven. Dan is het eigenlijk een soort dépendance van de hel. En wie dat beseft en daarover hels wordt, moet niet de situatie aanvallen, maar hij moet begrijpen dat hij zich moet losmaken van de denkwijze.

Als u vandaag als een gelovig mens u bezighoudt met het lot van de christenheid over zoveel jaren, als u zich voortdurend bezighoudt met de vraag: wanneer eindelijk pastoor en kapelaan op de preekstoel hun verloofden den volke zullen tonen, dan houdt u zich bezig met iets, wat eigenlijk helemaal niet ter zake doet. Het is misschien beter te beseffen, dat ook vandaag de geestelijkheid buiten preek-en biechtstoel om waarschijnlijk de nodige mogelijkheden voor zichzelf weet te creëren, die met het begrip verloving misschien evenzeer gedekt zouden zijn of misschien zelfs verdergaande sociale termen vereisen. De praktijk is altijd dat wat nu bestaat de werkelijkheid is. Het debat over celibaat of niet zou eigenlijk moeten worden omgezet in: de realisatie van concubinaat of niet.

Als wij ons bezighouden met de noodzaak de kinderen op te voeden, dan kunnen wij beter zorgen dat zij vandaag iets leren en niet teveel ongelukken maken, dan dat wij hen nu laten loslopen, omdat wij al onze tijd nodig hebben om te zorgen voor de tijd dat ze op de universiteit zullen zijn. Waarschijnlijk zijn ze voor die tijd al bij de moderne stammen van "flower-people" e.d. beland.

Wie feiten wil, moet uitgaan van de feiten van vandaag. En zo u mij toestaat, zou ik graag enkele feiten van vandaag opsommen.

Wat is er vandaag (7 april 1970) gebeurd?

Er is een belangrijke ontwikkeling in de machtsstrijd rond het Kremlin. Gevolgen hiervan zullen o.a. blijken in een hernieuwde reeks troeperbewegingen bij de Chinese grens, verder in het weer op de voorgrond treden van bepaalde politieke figuren, echter met kennelijk beperkte bevoegdheid. Omdat wij weten wat er vandaag gebeurt, weten wij dus ook dat wij ons daar-

over niet verder druk behoeven te maken. En dat Bresnjev verkouden is, is geen wonder; met zo'n naam nies je immers voortdurend!

Als wij ons verder realiseren hoe er in verschillende landen in Zuid-Amerika op dit moment een wederkerige neiging tot grotere hardheid is ontstaan en dat er vandaag plannen zijn gemaakt voor liefst 6 nieuwe ontvoeringen, die binnen de komende drie weken zouden moeten worden uitgevoerd, dan kunnen wij wel rekenen op een verdere haastige uittocht van allerlei diplomaten. Zij immers vertegenwoordigen hun volk achter de linies, niet in de linies.

Als wij zien wat er in Nederland gebeurt, dan zullen wij de conclusie moeten trekken, dat binnenkort enkele fusies wederom bekend zullen worden. De besprekingen daarover zijn vandaag reeds besloten. En wij zullen eveneens ontdekken, dat een bepaalde kapitaalsgroep grote moeilijkheden en minder subsidie krijgt, wat ze ook erg pijnlijk zullen vinden. Dat zijn de feiten van vandaag.

Maar de feiten van vandaag zijn ook, dat Mej. Jansen hoopt de wedloop te winnen tussen het mevrouwschap en het moederschap. Het betekent ook, dat die oude man, die nu eens niet aan sterven denkt, vandaag nog die ene gedachte zal neerschrijven in de late avonduren, die over enkele jaren vele mensenlevens zullen beïnvloeden. Vandaag gebeurt er van alles. En of die dingen morgen iets zullen betekenen, weten wij niet. Maar wij weten wel, dat er vandaag mogelijkheden zijn geweest, die niet vervuld werden, maar ook dat wij bepaalde mogelijkheden zelf voorbij hebben laten gaan.

Vandaag is het complex invloeden anders dan gisteren en anders dan morgen. Maar vandaag zijn het de invloeden, waaronder wij laboreren. Het zijn die invloeden, welke onze vitaliteit bepalen. Het zijn die invloeden, welke de snelheid van ons denken of de verstrooidheid (die natuurlijk alleen uit geleerdheid voortkomt) bij ons origineren. De reacties op vandaag zijn de enige werkelijkheid, die wij bezitten. Alles, wat er in de toekomst gaat gebeuren, ligt mede vast in de gebeurtenissen van vandaag. Alles, wat gisteren is gebeurd, is samengevloeid in de toestand, waarmee u vandaag moet rekenen.

Ofschoon ik daarmee enigszins zondig tegen mijn eigen regels, zou ik u iets willen zeggen over morgen; dat wil zeggen: de komende paar dagen. Want voor mij is de tijd meer een eenheid dan voor u en daardoor beleef ik haar ook enigszins anders.

Houdt u er rekening mee, dat voor velen van u de noodzaak zal ontstaan in de komende paar dagen een beslissing te treffen. U zult uw houding zelf moeten bepalen. Doet u dat niet, dan zullen anderen die voor u bepalen en zult u waarschijnlijk later zeggen, dat het leven toch maar onrechtvaardig is. U zult in de komende paar dagen worden geconfronteerd met vele ongevallen, grotere en kleinere. Vooral bij de kleinere zullen velen van u waarschijnlijk zelf betrokken zijn.

Dat betekent, dat u er rekening mee moet houden, dat u wat sneller reageert dan normaal. Want als u het zo doet als altijd, komt u net te laat en dan heeft u de klap al te pakken.

Dat betekent, dat de invloeden, die er vandaag zijn, voor u morgen gaan betekenen dat vele mentale benaderingen anders moeten zijn. U heeft uw problemen op een bepaalde manier voor uzelf geformuleerd. Herzie die formulering. De meesten van u zien niet precies wat de problemen van de laatste paar dagen in feite betekenen. Probeer af te stappen van de manier, waarop u erover heeft gedacht. Bekijk het opnieuw, want de komende dagen geven niet alleen negatieve, maar ook zeer positieve mogelijkheden. Wie namelijk fris en origineel kan reageren op de kleine veranderingen in omstandigheden, die voor bijna elke mens onvermijdelijk zijn, zal een betere toekomst voor zich zien en wat belangrijker is: in elk heden een grotere kracht en een grotere zelfverzekerdheid gevoelen.

In een zo wisselende reeks invloeden als deze tijd kent, is het erg

belangrijk dat wij steeds rekening houden met het heden. En als ik u iets heb gezegd over het heden dat binnenkort komt, dan is dat misschien niet helemaal rechtvaardig tegenover degenen, die dit lezen als het te laat is. Het is - geloof ik - mijn overigens niet geheel ontwikkeld gevoel van rechtvaardigheid, dat mij ertoe brengt ook nog een paar opmerkingen te maken, voor de toekomst; het morgen niet van over enkele dagen, maar het morgen van laat ons zeggen over ongeveer 40 dagen.

Er is een plotselinge ommekeer. De dingen zien er opeens anders uit en u bent geneigd om nu ook maar meteen eens even door te bijten. Kijkt u uit! Wie probeert te forceren, betaalt zelf de rekening; en die komt hoog. U kunt over 40 dagen geen problemen veranderen of forceren door uw houding niet te herzien. Pas u aan bij de situatie, zoals ze ontstaat. Neem die als onvermijdelijk aan. Eerst dan zult u erin slagen er iets goeds van te maken.

Over 40 dagen ook is er voor vele mensen de kwestie van ontgoocheling. Illusies komen niet uit, het lot in de loterij is een niet, de melkboer vergeet te bellen en de giro stuurt haar afrekening aanmerkelijk later in dan u had verwacht. Alles lijkt traag. Indien u zich daarover erger (het is een periode van bijna 10 dagen, waarover ik het heb), dan zult u daardoor juist domme dingen doen. Wees bereid pas op de plaats te maken op die punten waar u niets aan kunt doen of veranderen - ook indien anderen de oorzaak zijn van de vertraging - en besteed al uw energie aan die paar dingen waaraan u wel iets kunt doen. Want grote dingen zijn in ontwikkeling. Maar of u daaraan deel zult hebben, zal voor een groot gedeelte door uw besef van het heden en de mogelijkheden daarvan worden bepaald.

En daarmee meen ik een ieder zijn pondje vlees te hebben gegeven, ofschoon ik u niet verwijt dat u lijkt op Shylock. Ik zou mijn betoog willen eindigen met drie commentaren:

1. De meeste mensen, die zich opwinden, verspillen hun kansen terwijl ze aflopen. Want met hun mogelijkheden is het afgelopen, voordat ze beseffen dat de opwinding overbodig is.
2. Een ieder, die uit het heden het beste maakt, heeft van morgen niet veel te vrezen. Maar wie vandaag probeert van morgen het beste te maken, bereikt vandaag niets en is morgen teleurgesteld.
3. Er zijn zeer vele regels, die bepalen hoe u zoudt moeten zijn in de ogen van anderen. Een dwaas houdt zich daarmee bezig. Een wijze vraagt zich af wat hij is, kan zijn en wil zijn in eigen ogen en met eigen middelen.

:--: